כ"ו תשרי תשמ"ג, 13.10.1982 מיספר 2354 72 עמודים שנה 47 המחיר: 40 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

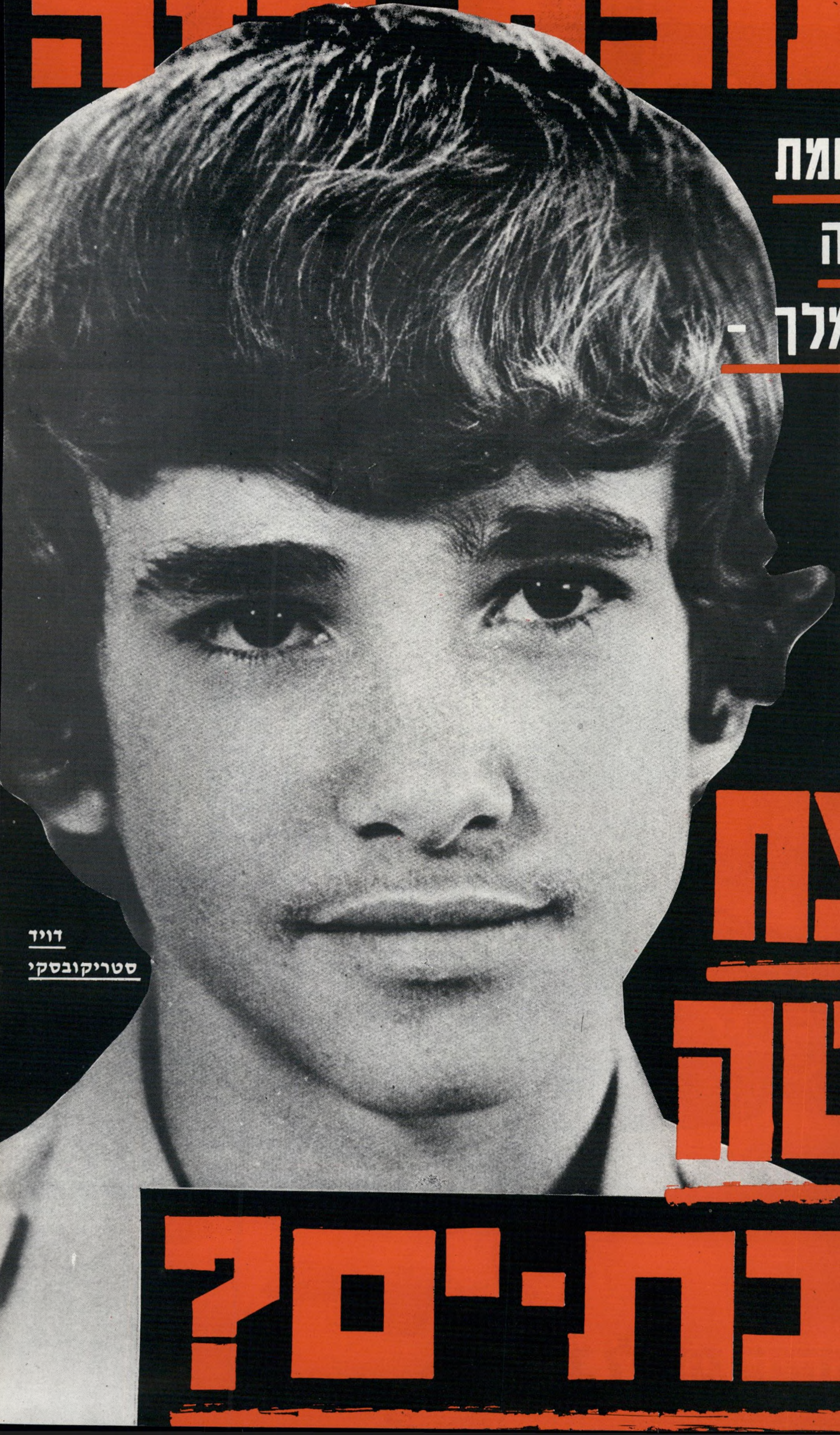

דויד סטריקובסקי

אחרי תעלומת רצח הילדה נאווה אלימלך - תעלומת העלמו של דויד

רוצח סוטה בבת-ים?

elite
chocolate coated
coconut bar
קוקולד
טוב לי עם קוקולד
עלית
וימר יעקבסון טמיר

קוקולד
חטיף קוקוס מצופה
בשוקולד חלב.

קורא יקר,

„מה זאת אמת?" שאל פונטיוס פילאטוס, הנציב הרומאי, כשחקר את פרשת ישוע הנוצרי.

מאז רודפת שאלה זו את בני־האדם, ובמיוחד את העיתונאים.

עיתונאים פרימיטיביים ישיבו: למסור אמת פירושו למסור את העובדות. אך לפעמים דווקא העובדות מהוות את הגדול שבשקרים.

למסור עובדות כפשוטן, מבלי לשפוך עליהן אור ולספק את המידע הדרוש להבנתן, הוא לא־פעם סיוע לשקר.

מלאכת רמייה

לדוגמא: מיטב העיתונאים, שהצטרפו לאחרונה למסע הגדול נגד השקרנות של אריאל שרון, והרוכבים על הגל הגואה של ההתעוררות המוסרית, מגנים עכשיו את הודעותיהם של שרון ואנשיו במהלך המילחמה.

הם מצביעים על העובדה שאחרי הפסקת־האש הראשונה שמעו רבבות חיילים במשך ימים ארוכים ברדיו כי „המחבלים פתחו באש", כאשר הם ראו במו עיניהם שזהו שקר גס. החיילים קיבלו פקודה לפתוח באש כדי להשתלט על כביש ביירות־דמשק, תוך הפרתה של הפסקת־האש. כך התערער האמון שלהם בשר־הביטחון, ונזרע הזרע לתופעות הפוגעות עתה קשה במערכת־הביטחון.

זה נכון. אך מותר לשאול: מה עשו העיתונאים הנכבדים בימים ההם? הרי אז הודיעו העיתונאים, הרדיו והטלוויזיה מדי יום (והרדיו בכל שעה) כי „המחבלים (או הסורים) הפרו את הפסקת־האש", למרות שכתביהם ידעו היטב שזהו שקר!

העיתונאים האלה יכחישו כי עשו את מלאכתם רמייה. „מסרנו את העובדות. העובדה היתה שדוברי הממשלה וצה"ל הודיעו כי המחבלים והסורים הפרו את הפסקת־האש."

זה נכון. הדוברים הרשמיים אכן מסרו הודעות אלה, ומסירתן כלשונן היתה בגדר מסירת עובדות. אך האם עיתונאי, המפרסם הודעות כאלה כידיעות, ביודעו כי הן הודעות־שקר, הוא עיתונאי האומר אמת? או שמא אשמים כל עורכי העיתונים, הרדיו והטלוויזיה, שמסרו הודעות אלה, מבלי להסתייג מהן, כשותפים לשקר?

„אין זה מתפקידי להגיב על הודעות רישמיות," יגיד לך עורך כזה. „אנחנו מוסרים את העובדה. הודעה ממשלתית היא עובדה. אין זה מתפקידי להעיר את הערותי עליה. אחרת לא אהיה עיתונאי אובייקטיבי."

לדעתי, אובייקטיביות פורמלית כזאת היא מזוייפת, והעיתונאי הנוהג על פיה הוא שקרן. כי הציבור סומך על העיתונאי, המצוי בשטח והיודע את המציאות, שימסור לקוראיו, למאזיניו ולצופיו את האמת כפי שהוא יודע אותה. אם הוא נמנע מלעשות כן, הוא חותם — בעצם שתיקתו — על העובדה המזוייפת.

„האמת היא שקר"

השבוע סיפק לנו דוגמה מאלפת לכלל האומר ש„האמת היא השקר הגדול ביותר."

ברומא בוצע מעשה־זוועה בבית־כנסת. נהרגו ונפצעו יהודים בהתנקשות פושעת. העיתונים, הטלוויזיה והרדיו בישראל מסרו על כך בליוויית הודעות של מנהיגים ישראליים (ובראשם, כמדומני, גאון־הדור גידעון פת, ואחריו „חוגים" במישרד־החוץ ומוסדות מפ"ם דווקא), שהטילו את האחריות על אש"ף.

כמה מן ההודעות היו מתוחכמות מאוד. הן תקפו את אש"ף מבלי להגיד בפירוש כי הוא ביצע את המעשה. אך הקורא או המאזין הנורמלי, שאינו עוסק בפילפולים, קיבל את הרושם כי אכן אש"ף הוא שביצע את הזוועה.

כל העיתונאים שמסרו הודעות האלה ידעו כי אין להאשמה זו שמץ של הוכחה. יתר על כן, כל מי שמצוי בעניינים ידע כי לטענה זו אין גם שמץ של סבירות.

יאסר ערפאת ביקר זה עתה ברומא, והתקבל שם בכבוד־מלכים, כמנהיג מתון השואף לפיתרון מדיני של הסיכסוך. הוא נפגש עם האפיפיור, נשיא־המדינה וראשי המיפלגות החשובות.

ברור לגמרי כי מעשה־הזוועה בא לטרסד את ההישג הגדול הזה. אחרת, מדוע בוצע דווקא בשעה זו, ודווקא ברומא? התגובה המיידית של הדוברים הממשלתיים בירושלים, שהאשימו את אש"ף, מעידה על כך בעליל. ואילו דובר אש"ף ברומא, נימר חמאד, אדם שפעל רבות כדי להפגיש ישראלים עם אנשי־אש"ף בוועידות ובכינוסים פומביים, מסר מייד הודעה של גינוי. (אני מכיר את נימר היטב, ואין לי ספק כי הודעתו היתה כנה.) לאחר מכן פירסמה הודעת־גינוי מפי ערפאת עצמו.

אם כן, מי ביצע את המעשה? אין צורך להיות גאון גדול, כדי לדעת כי יש רק שתי אפשרויות.

יתכן שבוצע על־ידי קבוצה אנטי־שמית מקומית. בכל רחבי העולם המערבי שאבו האנטי־שמים המיקצועיים (רובם אנשי הימין הקיצוני ביותר) עידוד מן ההתמרמרות העולמית על מעשה־הזוועה במחנות־ביירות. באווירה של ביקורת על ממשלת־ישראל, שגדולי הידידים של ישראלים שותפים לה, משגשגים גם פירות־באושים כאלה.

אך סבירה יותר האפשרות השניה: שהמעשה בוצע על־ידי אירגון־הטרור של אבו־נידאל. אירגון זה לוחם באש"ף, וזומם לרצוח את ערפאת וחבריו. הוא ביצע בעבר שורה ארוכה של מעשי־זוועה, שהיו מכוונים נגד בתי־כנסת. הוא שביצע את ההתנקשות בשגריר הישראלי בלונדון, שסיפקה לאריאל שרון בדיוק ברגע הנכון את האמתלה שהיתה דרושה לו לפתוח בפלישה ללבנון.

אבו־נידאל פועל בשליחות גורמים נסתרים, וכל מעשיו עד כה שירתו במישרין את המטרות של ממשלת־בגין. גם הזוועה ברומא באה ברגע הנכון כדי לחבל בעניין הפלסטיני, ולשרת את ממשלת בגין ושרון. המעשה מוכיח שוב שהקיצוניים משני הצדדים עוזרים זה לזה.

מי שאומר שאש"ף, או „המחבלים", או „הטרוריזם הפלסטיני" אשמים בזוועה זו, כמוהו כמי שאומר שהיהודים אשמים ברצח ישוע.

כל עיתונאי בר־דעת יודע זאת. אם כן, איך יכלו לפרסם את ההודעות השקריות של הדוברים הרשמיים וה„חוגים המדיניים", בשם הכלל המקודש שההודעות הן „עובדות", ועובדות יש למסור בלי להביע דיעה?

אורי אבנרי

כתבת השער הקידמי:

תעלומת הילדים

הנער דויד סטויקובסקי מבת־ים נעלם. המישטרה טוענת: טביעה. ההורים חושדים, שנפל קורבן לסוטה שתקף את נאווה אלימלך.

66

כתבת השער האחורי:

אהבת־נשים

מסיבות־הנשים הסוערות בביתה של הזמרת הרגיזו את השכנים. לכן דורשת עירית בולקא לאסור על דיירות המישנה הלסביות שלה לארח חברות.

69

אל־ז"ל

העובדים מאיימים לפוצץ את מטוסי המוביל הלאומי, מקורבי השילטון רוצים לקנות את חברת־התעופה וההסתדרות משוכנעת שכל הסערה תוכננה כדי לפגוע בה.

8

דימדומי ממשלה

יהיו אשר יהיו מסקנות הוועדה לחקירת פישעי־ביירות, הן יביאו את הקץ על ממשלת בגין־שרון. לשותפי הקואליציה סיבות טובות לנטוש אותה, ובמערך מחכים לכך בכיליון עיניים.

7

די לאונס!

בסיום כנס פמיניסטי, יצאה לרחובות חיפה הפגנת נשים. הן תבעו את זכותן לעבור בלילות ברחובות בלא חשש מפני אונס, ובלא שיציקו להן.

64

מול פני המצפון

מילחמת הלבנון וסיבלות הפליטים הפלסטיניים מעלים מחדש עניין שאי־אפשר לשכוח: אורי אבנרי מנתח את השלבים של הטרגדיה המתמשכת.

11

אם בספק

מנוהה לאור היתה צריכה להוכיח למישרד־הביטחון שהיא אכן אם שכולה, כי שם־המישפחה של בנה היה שונה משלה.

45

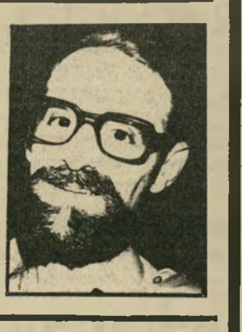

ההברחה

האם נסע רב־פקד נורמן פייס, ממחלקתו של בנימין זיגל, לשווייץ, כדי לפצח את מיספרי החשבונות הסודיים? מדוע מונעת המישטרה את פירסום שמם של מבריחי הדולרים מישראל?

55

למה כובע?

אפילו חילוניים מושבעים נוהגים לחבוש לראשם בהלוויות דבר מה — כובע, כיפה או מימחטה משומשת. למינהג המוזר אין כל בסיס בהלכה היהודית!

36

הכפילה

טלי קורן, בת ה־18, דומה מאוד לפנינה רוזנבלום. הדוגמנית הצעירה מספרת להעולם הזה על הקאריירה שלה, בת השנה, ועל תוכניותיה לעתיד.

46

גנרלים־סוחרים

שני מפקדים־לשעבר של חיל־האוויר הם היום סוחרי־נשק: בנימין פלד, נשיא אלביט ודן טולקובסקי, מנכ"ל דיסקונט־השקעות. כתבה חמישית בסידרה של מרוויחי המילחמה: מדוע הם נלהבים למילחמה?

28

זובין מהטה במעשיהו

התיזמורת הפילהרמונית באה לערוך את החזרה הכללית שלה בכלא מעשיהו, ולהקת בית־שבע חוללה בכלא רמלה.

60

מדורים קבועים:

תשקיף 4
אתה והשקל — ריגר־פישמן 5
במדינה 6
יומן אישי 10
קטעים 15
אנשים 16
בלונים 18
הורוסקופ — ילדים במזל מאזניים 21
מכתבים 22
תשבץ 23
עולם קטן — דרום־אפריקה
ארצות־הברית ובריטניה 31
אנשים בעולם — ליידי די
ונסטאסיה קינסקי 33
מדריך שידורים — ישראל וירדן 38
שידור 39
רחל המרחלת 40
כלבומק — תחרות הכלבים
הבין־לאומית 43
ליילה־לו 44
חלון ראווה 48
נמר של נייר — זיגפריד לנץ
וביקורת המושג מולדת 50
זה היה העולם שהיה 52
מה הם אומרים — יאיר צבן,
יעקב מרידור, אברהם תורגמן, רוני
רימון, בועז אפלבאום ובן־ציון
מורדוף 56
קולנוע — חמסין 58
לילות ישראל 62
ספורט 70

תשקיף

כרוזים נגד שרון

בדרום תל־אביב

כרוזים נגד שרון, שבהם נאמר ש„פיו נוטף טיפות דם אדם, וריח הנבלה מאתמול ושלשום בפיו... הזאב הטורף אשר התחפש לצייד המחפש קורבן, מופץ בשכונות בדרום תל־אביב על־ידי פעילי תנועת „חדווה ויצירה", שעד עתה עסקה בפעילות חברתית.

התנועה טוענת שיש לה כאלף פעילים בשכונות, בחולון ובבת־ים.

דב ירמיה

כותב ספר

דב ירמיה, שנזרק מצה"ל אחרי פירסום קטעי־יומן על תפקידו ביחידה לסיוע ושיקום הפליטים בלבנון, עומד לפרסם ספר על המילחמה.

הספר, שהוא חלק ממערכה גלוייה שלו נגד מעשי הממשלה במילחמת־הלבנון, יכלול גילויים מדהימים על מחדלי הדרג הצבאי והמדיני בדרום־לבנון.

חיילי חדאד בישראל?

פליטים במחנות־הפליטים ברצועה טוענים, שחיילים של רב־סרן סעד חדאד מפטרלים באיזור, במקום חיילי צה"ל. לדבריהם, לובשים החיילים הללו מדים בצבע שונה מחיילי צה"ל, ודוברים רק ערבית.

הפליטים טוענים, שאחרי האירועים במחנות־הפליטים בלבנון, הם חוששים לחייהם.

דובר צה"ל טוען, שהכוונה היא לחיילי־צה"ל דרוזיים, שהיו בפעילות מיבצעית באיזור לפני חודשים אחדים.

מדוע נורו השבויים

יש יותר מגירסה אחת על היריות שנורו על שבויים במחנה אנצר בלבנון.

לפי אחת הגירסות, הם נורו משום שהם התקרבו לגדר, כדי להיטיב לראות בני־מישפחה שבאו לפתח המחנה.

ההברחות

בצפון לשיא

המישטרה הצבאית אינה מצליחה לעצור את גל־ההברחות של מוצרים שונים מלבנון, למרות המיבצעים רבי־ההיקף שהיא מבצעת.

באחרונה התחילו מפקדים בשטח לגלות יוזמה, והם מפתיעים את החיילים בקווים בחיפושי־פתע, שמסתיימים במציאת שלל רב.

במיקרה אחד הניח מפקד את כל השלל שנמצא — ובעיקר מכשירים אלקטרוניים יקרים — בשורה אחת על הארץ, וציווה על טנק לדרוס אותם לעיני כל חיילי היחידה.

נרקיס לעלייה,

דרובלס להתיישבות

מסתמן הסדר מוזר בין המערך והליכוד על חלוקת התיקים בהסתדרות הציונית. נציג העבודה, עוזי נרקיס, יקבל לידיו את תיק העלייה במקום רפאל קוטלוביץ' מחרות. ואילו תיק ההתיישבות החשוב יימסר, בילעדית, למתי דרובלס, שעד עתה התחלק בתפקידו עם הפרופסור רענן וייץ, איש העבודה. וייץ יפרוש, כנראה, מתפקידו, וכך יימסר כל עניין ההתנחלות לאיש ארץ־ישראל השלמה.

ראש־עיר לחרות

אישיות מוניציפלית בכירה, שעמדה ברשימה של המערך לכנסת, מנהלת מגעים על הצטרפות לחרות. לצורך זה היא נפגשה עם גורמים מרכזיים במיפלגה.

איסור על

ביקורי־מאהל

הוראה מקומית אוסרת על חיילי צה"ל, המוצבים בגבול המצרי, לבקר באוהלי המצרים. השוטרים המצרים, לעומת־זאת, מתארחים באוהלים הישראליים, ונעלבים כאשר חיילי־צה"ל אינם נענים להזמנה לבקר אצלם.

צה"ל חולש

על נקודת־הגבול

כוחות ישראליים מוצבים בנקודות־הגבול הבעייתיות בגבול המצרי, במקומות שישראל טוענת שהם שייכים לה. המצרים, לעומת זאת, חונים במרחק מנקודות־המחלוקת.

אריק מתכונן

לוועדת־החקירה

צוות של 30 איש, תחקירנים ועורכי־דין, עובדי מישרד־הביטחון וענף ההיסטוריה במטכ"ל, מכינים את החומר שיגיש אריק שרון לוועדת־החקירה בעניין הטבח בביירות, כאשר יתבקש להופיע לפניה.

ירידה במחירי

החשיש

ירידה גדולה במחירי החשיש מורגשת לאחרונה בשווקים. הסיבה היא כפולה: השוק מוצף בחומר, ורבים עוברים לעשן מאריחואנה, שמגדלים בארץ. היא יקרה מעט יותר מחשיש, אך טעמה ערב יותר והיא זוכה בפופולריות גדולה בקרב המעשנים.

שינוי נוהל

בשיחרור אסירים

נציבות שירות בתי־הסוהר בודקת אפשרות של שינוי נוהלי שיחרור־אסירים מבתי־כלא.

זאת אחרי שהובהר כי לא אחת באו בני־מישפחות או עורכי־דין אחרי שעות השיחרור המקובלות, ונענו כי עליהם לבוא ביום המחרת, או כעבור יומיים, אם באו ביום שישי.

אימוני ירי

בבלוני־אדם

שיטה חדשה של ירי למטרה הונהגה בצה"ל. תחת קרטון חד־מימדי של דמות, מוצב בלון ירוק מתנפח בדמות־אדם. כאשר פוגעים בו, הוא מתפוצץ ברעש עז.

בצה"ל גורסים שכך תגדל תחושת החייל שהוא בקרב, גם כאשר אין מדובר באימוני אש חיה בין שני צדדים.

בגין אינו מתפקד

מקורביו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, עוקבים בדאגה אחרי מצבו הרפואי. בישיבת־הממשלה האחרונה הוא כימעט שלא דיבר, למרות הנושאים החשובים שהועלו בה.

חשש מהסלמה

נגד קציני־מישטרה

צמרת המישטרה חוששת מפני הסלמה בפעילות הננקטת נגדם. החשד הוא שמי שעומד מאחורי הפעולה בירושלים, שבה ניקבו גלגלי המכוניות של קציני־מישטרה בכירים, עלול לשלוח חבילות נפץ לדירות הקצינים.

בר־כוכבא צונזר

מאמר פרשנות שנכתב על־ידי ערבי ישראלי, הלל חליפה, לשבועון המיזרח־ירושלמי „אל באיידאר", על מרד בר־כוכבא, נפסל על־ידי הצנזורה.

כותב המאמר טען, שבניגוד לבר־כוכבא נהג ראש אש"ף, יאסר ערפאת, בהגיון כאשר הסכים להתפנות מביירות. המאמר נכתב לפני הטבח במחנות־הפליטים.

הדתיים בחרות

מתארגנים

חטיבת אחדות־ישראל — החטיבה הדתית בתנועת־החרות — עומדת לצאת למסע הסברה בהתנחלויות ובמוקדי גוש־אמונים, כדי להעביר את מצביעי המפד"ל והתחייה אליהם.

חברי החטיבה טוענים, שרק תנועת־החרות נאמנה לקו של ייחוד דתי־יהודי ורעיון ארץ־ישראל השלמה.

סרבני שירות לכלא

חמישה חיילים, בסדיר ובמילואים, נשפטו על סירוב לשרת בשטחים הכבושים או בלבנון. ביניהם: אנטול יבלונקה, חבר הקבוצה „יש גבול" מבאר־שבע שהודיע על סירובו לשרת בגדה.

חלק מהעצורים מעדיפים שלא לתת פומבי פוליטי למעצרם.

מיפעל ייצוא בכלא

בבית־המאסר „מעשיהו" ייחנך בקרוב בית־ייצור מיוחד במיבנה בן 800 מטר מרובע. יעבדו בו 100 עובדים והוא שייך לחברת „תדיראן". כשישתחררו מהכלא, הם יתקבלו לעבודה במיפעל.

אירועי בידור בכלא

נציב שירות בתי־הסוהר, מרדכי ורטהיימר, יוזם מיבצעים יוצאי־דופן של אירועים בידוריים לא־מקובלים בבתי־הסוהר השונים בארץ, בתדירות גבוהה ביותר.

מאת מאיר תדמור

ריגר־פישמן חשופים לתיקשורת

הנה ההמשך מיספר שניים בדיוקן המאולתר של קבוצת ריגר פישמן. אם אתם זוכרים את מה שכתבתי בשבוע שעבר, אז נקצר. תפסתי את אליעזר פישמן בטלפון במישרדו. היתה לנו שיחת־טלפון בת 47 דקות, מעניינת מאוד. משכנעת מאוד.

שוכנעתי שיוסי ריגר ואליעזר פישמן הם וירטואוזים בשוק ההון על כל ענפיו. הם הצליחו להוכיח שאפשר להרוויח הרבה כסף בשוק ההון, אם עובדים קשה ושיטתית, וכמובן כאשר יש הידע והכלים לניתוח השוק.

יש נושא אחד שעליו אנחנו חלוקים לאורך כל הדרך; אומר לי יוסי ריגר, שגם איתו ניהלתי שיחה טלפונית ארוכה: „אני לא רוצה את אמצעי־התיקשורת. שיניחו לי לעשות את עבודתי בשקט. אני לא רוצה להתפרסם. העסקים שלי הם ענייני הפרטי. אני רוצה לשחק טניס בשקט, מבלי שיצביעו עלי — הנה יוסי ריגר."

יוסי, אמרתי לו, לא יעזור, אתם הפכתם נושא ציבורי, לא רק בגלל ההצלחה, לא רק בשל הקנאה, אלא בעיקר, משום שאתם אחראים היום לכספי אלפי לקוחות בקרנות־הנאמנות שלכם. והעובדה שקרן רונית הפכה תוך זמן קצר יחסית לקרן המצליחה ביותר בישראל, עם תשואה של 283 אחוז מתחילת השנה, היא גם מחייבת. העובדה, שצברתם 2200 מיליוני שקלים בקרן רונית, היא המחייבת. העובדה שאלפי אנשים נותנים בכם אמון וממשיכים להשקיע בקרנות שלכם, היא העושה אתכם לנושא ציבורי, חשוף לאמצעי־התיקשורת.

מומחים לדבר הסבירו לי את השיטה והאמצעים שנקטתם כדי להגיע לתשואות גבוהות. כל הכבוד. אתם הייתם הראשונים ולכן הגעתם למה שהגעתם. אולי במישפט אחד נתאר את הדברים. התחלתם במעט מניות כבדות והרבה מניות חופשיות, שחלקן השיג תשואות שיא שהעלו את רמת התשואה של הקרן כולה. לאט־לאט, עם הגידול בנכסי הקרן ומיספר המשתתפים בה, יכולתם לשנות את היחס ולהגדיל את חלקן של המניות הכבדות לעומת החופשיות. והיום, לדברי אליעזר פישמן, כ־70 אחוז מהמניות שבקרן רונית הם כבדות. זה אולי מבטיח מפני הפתעות קטנות ואולי גדולות יותר.

אבל מעניינו של הציבור לדעת איך תנהגו בעתיד. כשיבוא הצורך, והוא יבוא, להגן על הקרן. ולכם אין האמצעים הנזילים שיש לבנקים. אתם לא תמכרו את רכושכם הפרטי. אתם אינכם יכולים לגייס מאות מיליונים של שקלים במשך יום, כפי שעשו הבנקים שמכרו צמודים ומט"ח כשהיה צורך. זו הסיבה החשובה ביותר מדוע קבוצת ריגר־פישמן אינה העסק הפרטי שלכם. בשבוע הבא, פרק נוסף.

שעון במקום חשבון

הסתכלו טוב, לפניכם השעון היקר ביותר בעולם. שווייצי כמובן. המחיר מאה חמישים אלף דולר, אפשר לקנות בשווייץ, להכניס לכיס, כיאה לשעון־כיס. ולא צריך להצהיר עליו במכס.

תמיד יותר טוב להחזיק כמה שעונים כאלה בכספת, מאשר את

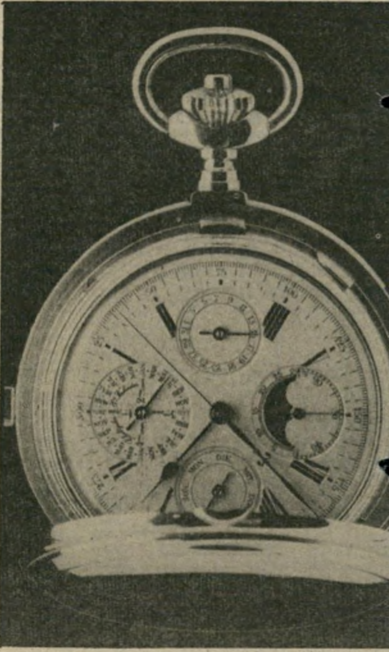

תמורתם בחשבון ממוספר בבנק שווייצי. אז, אין צורך בשליח, שמחזיק אותך ואת מיספר החשבון שלך בכיס, במקום שעון־כיס.

עיקר שכחתי: למה הוא כל־כך יקר? הוא עשוי מ־1300 חלקים עבודת־יד, כולו עשוי זהב. מה מציע השעון? זמן, משניה ועד שנה. הכל במחוגים עשויים זהב. חמש מערכות זמן מציגות שניות, דקות, שעות, התאריך — היום בשבוע והחודש בשנה והשנה עצמה. ודבר נוסף, מתי הירח מלא. אגב שם השעון הוא: גראנד קומפליקסיון, או בלשוננו סיבוך עצום. השעון גם מצלצל. מפזם נעימות ומזכיר לאדוניו מתי עליו להראות אותו לסקרנים.

איי־יעילות חזקה מברזל

לצורכי השכלה כללית, אני כיד מצייד אתכם בידע בענייני ברזל. יש משבר כלל־עולמי בענף הפלדה בעולם. כושר הייצור כפול מהתיצרוכת, בעיקר בשל הירידה בבנייה בעולם כולו, בעיקבות המיתון הכלל־עולמי. התוצאה היא, שמחיר הברזל והפלדה יורדים בשוקי העולם, והיום הם כ־300 דולר הטונה.

עכשיו לסיפור עצמו. בארץ, בגלל היטלים ואיסור מינהלי לייבא ברזל בניין, המחיר הוא 450 דולר הטונה. כרגע מונחת על שולחן מישרד־התעשיה־והמיסחר הצעה להטיל על הברזל היטל נוסף של 75 דולר, כך שמחירו לצרכן, בעיקר קבלני־בניין, יהיה 525 דולר הטונה. ההנמקה: קרית הפלדה מפסידה ולכן צריך להעלות את המחיר.

ליד עכו הוקם לפני 30 שנה מיפעל הפלדה, המורכב משני מיפעלים: האחד הוא מיפעל ההתכה, המתיך גרוטאות לבולי־ברזל והשני, מיפעל העירגול, ההופך ברלים אלה של ברזל למוטות של ברזל לבניין בקטרים שונים. כיוון שהמיפעל לא חודש מאז הקמתו, יעילותו וכושר התפוקה שלו נמוכים, והוא מספק רק 120 אלף טונות מצריכת השוק המקומי, המגיע ל־300 אלף טונה בשנה. היתר מיובא. הסובסידיה שמקבל מיפעל הפלדה מגיעה ל־150 דולר על טונה, שהוא ההפרש בין מחיר הברזל המיובא לזה שנמכר. נדמה לכם. ההפרש הוא גבוה עוד יותר.

בכל העולם נמכרו גרוטאות ברזל למיפעלי הפלדה במחיר של 135 דולר הטונה. בארץ החוק אוסר על יצוא גרוטאות ולכן יש למעשה למיפעלי הפלדה בעכו מונופול על קניית גרוטאות. הם מוכנים לשלם רק 10 דולר לטונה של גרוטאות. זו הסיבה, בין היתר, לכך שכמויות גדולות של גרוטאות לא נאספות על־ידי בעליהן. מה שרציתי להסביר הוא, ואני מקווה שהצלחתי, שהסובסידיה הסמויה, במחיר הגבוה של 450 דולר לטונה ברזל, היא למעשה 250 דולר לטונה, וזאת כשמחיר הברזל מיובא מחו"ל הוא 300 דולר הטונה.

כל זה כדי לקיים קרית־פלדה בלתי־יעילה עם 600 פועלים. יודעי דבר אמרו לי, שבחו"ל, במיפעל מודרני, כמות של 120 אלף טון מיוצרת על־ידי 200 פועלים. זהו המצב להיום. ויש לו השפעה לא קטנה על מחירי הדירות.

שלם במזומן וחסוך

בכל תחנות הדלק של חברת אקסון האמריקאית, בכל רחבי ארצות־הברית, והמדובר הוא בחברת־הדלק הגדולה בעולם, גם ברווחיה, נתלה שלט חדש: שלם במזומן וחסוך. כרטיסי־האשראי עדיין טובים, אך מזומנים טובים מהם. סוף עידן כסף הפלסטיק? עוד לא, אבל משהו חדש מתרחש: חוזרים אל השטרות המרשרשים.

וכך מסבירה החברה מדוע בכל תחנות־הדלק שלה תוענק הנחה על מחיר הדלק למשלם במזומן: מאז הונהגו כרטיסי־האשראי, הנפקתם וכיסוי „חובות רעים", היו כרוכים בהוצאות שנכללו במחיר הדלק. בשנים האחרונות גדלו הוצאות אלה פי שלושה בשל האינפלציה, שערי הריבית ודמי־הדואר. עד עתה לא היה הבדל בין מחיר הדלק ששילמו לקוחות ששלפו מזומן, ובין המחיר ללקוחות ששילמו באמצעות כרטיס־אשראי. עכשיו, אומרת חברת אקסון, המשלמים במזומן אינם חייבים לשלם את מחיר האשראי, ולכן המשלם במזומן זכאי להנחה.

בישראל עובדת השיטה טוב יותר. אתה נכנס לחנות, קונה, ושולף את כרטיס־האשראי. בעל החנות מסתכל עליך במבט מהורהר ומציע לך את עיסקת חייך: שלם במזומן ותקבל הנחה של 5 או לפעמים גם 10 אחוז. כדאי לו ובוודאי גם לך. אין שום סיבה, שעל דלתן של חנויות שעליהן מודבקות התוויות של „ויזה" ו„ישראכרט", לא יהיה שלט האומר: שלם במזומן וחסוך.

מכבסים את „ישפרו"

יש. מה גיליתי, בין השאר, בהודעות של הבורסה: שהאדונים יוסי ריגר ואליעזר פישמן, כל אחד, מכרו ב־28 בספטמבר השנה שניים וחצי מיליון מניות רגילות של 0.1 שקל של ישפרו בשער של 1030 נקודות, בתמורה של 51.5 מיליון שקל. הקונה היתה לא אחרת מאשר חברת יורפאל (שימו לב לשם החברה) למימון והשקעות. לאחר רכישה זו מחזיקה החברה ביותר מ־10% ממניות ישפרו. בהערה בכתב־יד למטה, כתוב: חברת יורפאל הינה חברה בשליטתם של ה"ה יוסי ריגר ואליעזר פישמן.

מסתבר, שיורפאל הם קיצור שמם של יוסי ריגר, פישמן אליעזר. ובאמת זו החברה שבאמצעותה הם עובדים.

זה עוד לא הכל. צילצלתי ליוסי ריגר ושאלתי אותו אם זה תרגיל בכיבוס מס. הוא אמר לי שלא. אמרתי לו שמותר לעשות והראיה שהוא עשה את זה, כל עוד החוק לא תוקן. לבסוף אמר, שאכן יש כאן עניין של מס, אבל לא כיבוס מס. מעניין.

יש לנו שוב בורסה טובה

רק כמה מילים על הבורסה. חזרתי ובדקתי ושמעתי הערכות על עתידה של הבורסה בשבועות הקרובים. הסיכום: תתייצב במה שקרוי־רמת־שערים חדשה. מה שקרה בשבוע האחרון הוא סימן בריא לבורסה בריאה. יש עוד מושג שרווח לאחרונה בבורסה: בורסה סלקטיבית. במילים אחרות, אם מסלקים את הזבל וזה מה שקרה למעשה בשבוע האחרון. יש במה להשקיע וגם כדאי להשקיע. יש מספיק כסף בשוק. עכשיו, שגדל מיספר המניות עם ההנפקות החדשות, יגיעו שני גורמים אלה לאיזון לקראת סוף השנה ואז, ככל הנראה, תהיה הבורסה נתונה לתנודות חריפות. עד אז, אם לא יהיה אירוע חיצוני יוצא־דופן, או גזירה כלכלית שאינה נראית באופק, מטעמים פוליטיים, עד אז תהיה בורסה טובה. גם ההנפקות של הבנקים הגדולים יצרו אווירה טובה.

עוד הערה: מצטער, אי־אפשר היום להמליץ על השקעה במניה זו או אחרת. כל אחד כראות עיניו. אבל הכלל של „לקחת טרמפ" בעינו עומד. קחו טרמפ על מניה שעולה ורדו ממנה לפני שהיא יורדת.

דיברתי לאחרונה עם אחד מחכמי הבורסה. דבריו ראויים לתשומת־לב. הוא אומר: יש פסימיסטים — רואי שחורות, יש אופטימיסטים — הרואים הכל בוורוד ויש סוג שלישי, הלא הם הריאליסטים. כדי לדעת במה להשקיע, צריך לבדוק את השוק.

מה למעשה קרה בשבועיים האחרונים: כמעט כל הניירות החדשים קרסו. היו שמונה ימים של מימושים ולמה לא! עכשיו מתייצב השוק ותחזור לגודלו האמיתי ועכשיו יש לנו שוב בורסה טובה.

הדולר מתווך בין הלירה והשקל

לפני שלושה שבועות חזר חבר שלי מחו"ל. זה עוד לא כל־כך חשוב. הוא צילצל אלי כדי להראות לי משהו. חשבתי שהביא איזו מתנה קטנה. בקיצור, יש לו בעיה, הקשורה בנסיעה, כדאי שאכתוב. מה הבעיה — זה כבר קצת מסובך. התיישב, הוציא מהמגרה כל מיני מיסמכים הראה לי ובסוף אמר, „אתה רואה איך דפקו אותי?" ראיתי.

עכשיו נגלגל את הבעיה. חברות כרטיסי־האשראי ויזה וישראכרט מנהלות את חשבונות חו"ל בדולרים. קיבלת כרטיס־אשראי בינלאומי, קנית באמצעותו בלונדון כמה סוודרים במרכס אנד ספנסר. יופי. אחרי כמה שבועות אתה מקבל הביתה חשבון של... לא טעות. אתה מקבל הודעת חיוב של ויזה או ישראכרט. מה כתוב שם. קנית בנגיח, 50 לירות סטרלינג, כתוב. אחר כך כתוב סכום נוסף, אבל הפעם בדולרים, למה, למה הפכו את הליש"ט לדולרים של ארצות־הברית. ואחר־כך יש סעיף המחייב את חשבונך בכך וכך שקלים.

בכל העסק הזה, יש בעיה אחת, במעבר מסטרלינגים לדולרים ולשקלים אתה תמיד משלם יותר. יותר מאשר הסכום שהיו מחייבים אותך, אילו היו מתרגמים את הלירה האנגלית ישירות לשקלים. לא יעזור, ככה זה.

יש לי עצה. אם אתם נוסעים לחו"ל ומתכוננים לשלם באמצעות כרטיס־אשראי, תגידו בבנק שיחייבו את „שבון הפת"ם במטבע־חוץ. אז באמת תשלמו דולר תמורת דולר ולירה תמורת לירה, בלי תיווכו של השקל.

העם

בין הערביים

מסביב לממשלה השתררה אווירה של סוף העונה. הנכסים עומדים למכירה.

הכל ממתינים לנפילת הממשלה. לא רק בארץ, אלא בעולם כולו.

עיתונאים זרים מכל העולם באים לישראל כדי לברר, ממקור ראשון, מתי בדיוק תיפול הממשלה, ואיך. דיפלומטים זרים שולחים על כך דו״חות מפורטים לממשלותיהם.

הכל מסכימים כי שעת־האפס, אם אכן תהיה, תבוא בשעה שוועדת־החקירה לעניין הטבח בביירות תגיש את הדו״ח שלה (ראה עמוד 7).

אולם הוועדה לא נחפזה. היא כילכלה את מעשיה באיטיות שיטתית ומשגעת. היא בחרה באולם הזקוק לשיפוצים, ואלה בוצעו בעצלתיים. היא פירסמה מודעות לעדים פוטנציאליים. היא ערכה בדיקות ביטחוניות לעובדיה. היה לה זמן.

מכירה פומבית. בינתיים נראה כאילו המדינה מתפרקת. בית־המישפט, סמל הריבונות של החוק, עמד בסימן של התפרקות. לראשונה בתולדות המדינה פנה נשיא של בית־מישפט, שופט ותיק ומכובד, מעל מירקע הטלוויזיה אל שר־המישפטים ותבע ממנו להתפטר.

בצבא נמשכו הזעזועים. מפקד חטיבת־מילואים — ״החטיבה שלא גוייסה״ — פנה פומבית אל אריאל שרון ותבע ממנו להתנצל. נודע כי הדבר נעשה באישור הרמטכ״ל. הוויכוח סביב לחטיבה זו, חטיבת־עילית של צנחנים, העסיק את העיתונות והגיע לטונים גבוהים. יתכן שגם זה היה דבר חסר־תקדים בתולדות ישראל: קצינים הודיעו פומבית שאין להם אמון בשר־הביטחון.

המישטרה הזדעזעה, כאשר שוטרים־גברים נקראו לטפל בהפגנה בלתי־חוקית של נשותיהם, שזכתה רק ברגע האחרון ברשיון. בלילה נחתכו צמיגי המכוניות של עשרות קציני־מישטרה בכירים, והדיעה הכללית היתה שהמעשה בוצע על־ידי שוטרים.

חברת־התעופה הלאומית, המהווה את סמל המדינה ברחבי העולם, היתה מושבתת. הנהלתה אחזה בכל האמצעים כדי לפרקה רישמית (ראה עמודים 8־9), ולהעבירה לידיים פרטיות — כאילו היה זה פריט במכירה כללית של סוף־העונה, או חלק מנכסיו של מיפעל שפשט את הרגל.

הרב הראשי, שלמה גורן, שצריך היה לסמל את הסמכות המוסרית של דת־ישראל, ביצע את אחד המעשים המשפילים והנלעגים ביותר במדינה: הוא איים שאם לא יאריכו את תקופת־כהונתו, בניגוד מפורש לחוק הקיים, הוא יקים תנועה פוליטית שתחבל במיפלגתו של השר האחראי לענייני־דתות (ראה עמוד 7). היה זה מעשה גלוי של סחיטה חסרת־בושה, שעורר צחוק של בוז בציבור החילוני ומבוכה בקרב הציבור הדתי ההגון.

כדור עופרת. במצב זה של בין־הערביים ניסתה ממשלת־בגין להחזיק איכשהו מעמד. חבריה דבקו זה בזה. הם רצו להיפטר מאריאל שרון, שהפך כדור־עופרת הקשור ברגליה, ושאיים למשוך את כולם למצולות. אך איש לא העז לקום על שרון. היה ברור שגם מנחם בגין פוחד מפניו.

כמו חיה פצועה, מסוכן שרון כיום יותר מתמיד. הוא עלול לנסות להציל את עצמו באמצעות הרפתקה מילחמתית נוספת.

עמיתיו, שוב אינם מאמינים למילה היוצאת מפיו. שרון פצוע הוא שרון תוקפני.

מיפלגות

שתיים דובים

פרס ורבין מחלקים את עור הדוב שעדיין לא נצוד.

בעוד שהכל סברו כי יש סיכוי סביר מאוד לנפילת הממשלה בחודשים הקרובים (ראה לעיל), היו במערך אנשים פסימיים יותר. ״הכישלון רודף את שימעון פרס כל חייו,״ אמר אחד העסקנים. ״גם הפעם יתקלקל הכל ברגע האחרון. פרס הוא מפסידן מיקצועי.״

אבל פרס נשאר אופטימי כדרכו, והוא מתכונן לכניסתו למישרד ראש־הממשלה. כהכנה לכך הודיע שהגיע להסכם מחודש עם יצחק רבין, שיהיה שר־הביטחון במיקרה של הקמת קואליציה חדשה בכנסת הנוכחית.

לרבים הזכיר הסכם זה את הסיפור על הציידים, שחילקו ביניהם את עור הדוב עוד לפני שזה נצוד. מנחם בגין ואריאל שרון הם שני דובים מנוסים, וקשה להאמין כי ישתפו פעולה עם הציידים עד הסוף. מי שסבור כי הציד יהיה מיבצע אוטומטי, ואין צורך אלא לחכות עד שהדובים יצודו את עצמם, עלול להתעורר באחד הבקרים ולהיווכח כי הדובים צדו את הציידים.

המילחמה

מה יישאר?

בזו אחר זו מקפלת ממשלת־בגין את עמדותיה.

הדבר כבר הפך לשיטה: ממשלת־ישראל משמיעה דיברי־רהב, מציגה דרישות וקובעת עמדות — ולמחרת היום היא מתקפלת תחת לחץ אמריקאי, שאי־אפשר לעמוד בפניו.

כך קרה במערב ביירות. הרמטכ״ל ואלוף־הפיקוד הודיעו כי צה״ל ישהה שם במשך חודשים ואולי שנים — ולמחרת היום עזב אחרון חיילי צה״ל את העיר, על שני חלקיה.

השבוע חזר מישחק זה על עצמו שוב ושוב.

ממשלת־ישראל הודיעה אולטימטיבית כי על ״המחבלים״ לצאת מצפון לבנון וממיזרחה לפני שתתחיל תזוזת צה״ל. כעבור יום הודיעו האמריקאים כי כל הכוחות הזרים — הסורים, הישראלים והפלסטינים — ייסוגו בו־זמנית.

ממשלת־ישראל הודיעה כי הסורים חייבים לזוז מלבנון לפני צה״ל. כעבור יום הסתבר מרמזים של דובריה כי היתה זאת דרישה בעלמא. הנסיגה תהיה בו־זמנית.

צה״ל הודיע שהוא מתכונן לחורף ארוך בלבנון. האמריקאים הודיעו כי הנסיגה תסתיים לפני סוף השנה.

חדאד לדין. הבעיה החמורה ביותר תהיה בדרום־לבנון.

אחרי שהופרכו כל שאר מטרות המילחמה, נותרה המטרה הראשונה, שבגללה החלה — כביכול — הפלישה ללבנון: תפיסת חגורת־בטיחות ברוחב של 45 או 40 קילומטרים. השבוע היה גם הישג דל זה מוטל בספק.

תחילה הודיע אריאל שרון כי צה״ל לא ייסוג מאיזור זה, אלא במיסגרת חוזה־שלום רישמי עם ממשלת־לבנון. שרון ידע, כמובן, שממשלת־לבנון אינה חולמת על חוזה כזה, וכי גם האמריקאים מתנגדים לו.

לפתע נשמעה דרישה אחרת של ממשלת־ישראל: צבא־לבנון הוא שיערוב לביטחון באיזור זה. כלומר: צה״ל ייעלם מתוכו.

אך כניסתו של צבא לבנון מעוררת בעיה קשה. באיזור זה יושב המייג׳ר סעד חדאד, הנחשב כעריק מן הצבא הלבנוני. בעבר מנע חדאד בכוח — לפי דרישת ישראל — את כניסת הצבא הלבנוני למובלעת שלו, ואף פתח עליו באש. הצבא הלבנוני המושפל לא שכח זאת.

לפני שנרצח בנסיבות מיסתוריות, איים בשיר אל־ג׳מייל להעמיד את חדאד לדין צבאי. אחיו, הנשיא חדש, שונא את חדאד עוד יותר.

הפרי האחרון. אם ייכנס הצבא הלבנוני לדרום־לבנון, מה יהיה גורלו של חדאד?

אחרי שנסוגה מדרישתה שצה״ל יישאר בדרום לבנון, תובעת עתה ממשלת־בגין כי ייקבע מעמד נאות לחדאד באיזור זה. פירוש הדבר: המשך הכיבוש הישראלי העקיף. אולם כל הסימנים מעידים כי לאמין אל־ג׳מייל ולאמריקאים אין כל חשק להסכים לכך. ואם האמריקאים ירצו, גם חדאד ייעלם מן השטח.

כך, בעיקבות מילחמת־הלבנון, עשוי להיווצר, בלחץ אמריקאי, מצב שמבחינתם של שרון ועמיתיו יהיה גרוע מזה שהיה קיים לפני המילחמה. לבנון, על כל חלקיה, ובכללם המובלעת של חדאד, עשויה להישמט מידיהם כליל. ״הפרי״ האחרון של המילחמה יירקב גם הוא.

יחסים מרחביים

נשואי נוחיות

זהו ההישג הגדול ביותר של אריאל שרון: חוסיין וערפאת התחבקו והסכימו לפעול במשותף.

המלך חוסיין ויאסר ערפאת התחבקו.

יתכן שזה היה ההישג הגדול ביותר של אריאל שרון במילחמת־הלבנון: הוא הביא להתפייסות פומבית מופגנת של המלך חוסיין, גיבור ״ספטמבר השחור״, וערפאת, יו״ר אש״ף.

התפייסות זו היתה, כמובן, על־תנאי. לשני הצדדים היו מניעים טובים כדי להסכים לנשואי־נוחיות מסוג זה.

יפוי־כוח מוגבל. חוסיין רצה לקבל תפקיד בתהליך־השלום האמריקאי החדש, על־פי תוכניתו של רונלד רגן, שתבוא במקום קמפ־דייוויד הגוססת. אך הוא לא רצה להסתכן בשום עימות עם אש״ף ועם ערפאת, שהוא עתה גיבור העולם הערבי, בעיקבות מצור־ביירות.

ערפאת, לעומת זאת, רוצה לשלב את אש״ף בתהליך־השלום. מוכן להיעזר לשם כך בחוסיין, המקובל על האמריקאים ועל מיפלגת־העבודה הישראלית.

ההסכם המסתמן בין השניים: המלך יכיר שוב באש״ף כבנציג העם הפלסטיני, אש״ף יתן לו יפוי־כוח מוגבל לנהל משא־ומתן בשמו. התוצאה צריכה להיות הקמתה של מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, אשר בירתה תהיה בירושלים המיזרחית. בין פלסטין החדשה ובין ירדן יקום איחוד פורמלי כלשהו.

(בערבית אין מילים כמו ״פדרציה״ ו״קונפדרציה״, שהן מטושטשות למדי גם בשפות האירופיות. המילה הערבית המקובלת היא ״איחוד״, שתוכנה הממשי יכול להיות רב או אפסי, בהתאם לנסיבות. בדור האחרון הוקמו מיספר רב של ״איחודים״ כאלה בעולם הערבי, שכולם התפרקו אחרי זמן קצר, ורבים מהם אף לא תיפקדו בפועל במשך יום אחד.)

סוריה מודאגת. התקרבות זו נועדה כולה להפעיל לחץ על ישראל, ולאפשר מדיניות ערבית עיקבית לסיום הכיבוש הישראלי בגדה וברצועה, בשיתוף־פעולה עם האמריקאים. היא לא מצאה חן בעיני יריבתה של ירדן, סוריה. שר־ההסברה הסורי תקף השבוע את ערפאת, שלל ממנו את הזכות לדבר בשם העם הפלסטיני כולו. הוא רצה לשמור לפחות חלק מן העניין הפלסטיני בידי סוריה, שסוכניה באש״ף עדיין לא חוסלו לגמרי. אולם נראה כי במצב שנוצר אחרי המילחמה יש לסורים רק אפשרות מוגבלת להפעיל לחץ על ערפאת.

השבוע הודתה סוריה רשמית בכך שלאירגונו הטירוריסטי של אבו־נידאל, יש מישרד בדמשק. אירגון זה הוא שביצע, כנראה, את ההתקפה על בית־הכנסת ברומא (ראה מכתב העורך בעמוד 3). התנקשות זו נועדה לערער את מעמדו של ערפאת בעולם ואת אמינות הקו המתון של הנהגת אש״ף. סוריה ענתה ברומא על מעשיו של ערפאת בעמאן. אך נראה כי גם זה לא יצליח.

בפעם הראשונה מאז ראשית המיפעל הציוני עומדת ישראל עתה מול פני מדיניות ערבית כמעט־מאוחדת, נבונה, מתונה ומחושבת. גם זהו הישג מרשים של אריאל שרון.

פירות הניצחון

התנחלות

פרובוקציות

מה שטיבעי בישראל הוא פרובוקציה בלתי־נסבלת מעבר לגבול.

ממשלת־מצריים הקימה ליד אל־עריש מחנה של קנאים פלסטיניים, שנשבעו לכבוש את באר־שבע. המחנה נקרא ״אל הנגב״. הטלוויזיה המצרית סיקרה את טקס הייסוד, שבה נאמו יוזמי־המחנה על החובה הקדושה לכבוש את פלסטין מידי האוייב הציוני.

שילטונות־הצבא הירדניים ליד הגבול הישראלי הודיעו, כי החליטו לחבר לרשת החשמל והמים קבוצה של קנאים פלסטיניים, חסידיו של ג׳ורג׳ חבש, שהקימה ישוב ליד הגבול, במרחק של כמה מאות מטרים מסדום.

זה לא קרה, כמובן. אילו זה היה קורה, היתה ממשלת־ישראל פותחת בזעקה, ומאיימת בנקיטת צעדים צבאיים כדי לחסל את הפרובוקציות.

אבל זה קרה השבוע — בכיוון הפוך.

ברצועת־עזה קמה התנחלות חדשה בשם ״אלי סיני״. בטקס העלייה־לקרקע, שסוקרה בהרחבה בטלוויזיה הישראלית, הופיעו ראשי ״התנועה לעצירת הנסיגה בסיני״, משכבר הימים, ונשבעו לכבוש בחזרה את סיני, שהיא שטח מצרי ריבוני, ואשר הוחזרה למצריים במיסגרת חוזה־השלום.

נציגיה של ממשלת־ישראל נכחו בטקס. ולקחו בו חלק.

כמה ימים לפני כן הודיע המו[illegible] של הצבאי הישראלי בגדה המע[illegible] רבית כי החליט לחבר לרשת־המי[illegible] קבוצה של חברי תנועת ״כך״ חסידי ״הרב״ מאיר כהנא, שהת[illegible] נחלו ליד קריית־ארבע. תנועה ז[illegible] דוגלת בפה מלא בגירוש כל הע[illegible] רבים מן הגדה המערבית, כתוכ[illegible] נית־מינימום.

בישראל לא היתה שום תגוב[illegible] על אירועים אלה. הם נראו לכ[illegible] כטיבעיים.

הכל מתכוננים לנסיון להפיל את הממשלה כאשר יתפרסמו

מסקנות של ועדת־החקירה לעניין הטבח בביירות

שעת האפסים

התסריט הוא מרתק. כל מי שקשור באופן כלשהו בפוליטיקה, יעסוק בו בחודשים הקרובים. יש בו שתי הנחות־יסוד: שלושת השותפות הקואליציוניות — אגודת־ישראל, המפד״ל ותמ״י — גמרו אומר שלא לשבת בממשלה אחת לצד שר־הביטחון, אריק שרון. שלושת הסיעות האלה, כמו גם המערך, מתנגדות לאפשרות של הקדמת הבחירות. הקדמת בחירות מחייבת חקיקת חוק, ואין סיכוי שחוק כזה יזכה ברוב בכנסת.

התאריך, שבו יוכרע אם הקואליציה תתקיים ללא שרון, או שיתחולל מהפך פרלמנטרי, שיעמיד את שימעון פרס בראשות־הממשלה, הוא יום פירסום מסקנות דו״ח ועדת־החקירה לעניין הטבח בביירות.

מה תהיה רוח מסקנות הוועדה, שמשום־מה עדיין לא התחילה בעבודתה?

כל האפשרויות מובילות לכיוון אחד: התפרקות הקואליציה, אהרי התקוממות ציבורית נרחבת.

מדוע הפך שילטונם של בגין ושרון לבלתי־נסבל לאותם שחתמו איתו, רק לפני כשנה ורבע, על הסכם קואליציוני?

לכל אחת משלוש המרכיבות הקטנות של הקואליציה יש סיבות רבות. הסיבה המרכזית והמשותפת היא, שלתודעתם של אברהם שפירא, יוסף בורג ואהרון אבו־חצירא חדרה ההכרה המפחידה, שממשלת בגין־שרון מהווה אסון לא רק לישראלים, אלא גם ליהודי העולם, הציונים והאנטי־ציונים, על אחת כמה וכמה אחרי הטבח בביירות.

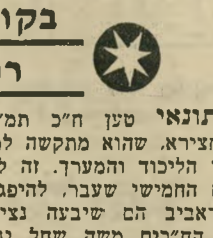

החרדים באמריקה מכריחים את האגודה בארץ לפרוש מהקואליציה המסכנת את חיי היהודים בעולם

הציוני הכופר

אם יש קבוצה בארץ שחיי היהודים מחוץ־לישראל יקרים לה, זוהי אגודת־ישראל — תנועה אנטי־ציונית. המבינה שמעשי בגין ושרון הציונים פוגעים ביהדות החרדית הלא־ציונית ברחבי־העולם.

אגודת־ישראל היא מיפלגה יוצאת־דופן, וכדי להבין את המתחולל בה היום, יש לבחון כיצד היא בנוייה.

לאגודה ארבעה ח״כים. כל אחד מייצג כוח רב־חשיבות מחוץ למערכת הפוליטית.

ח״כ שלמה לורינץ הוא נציג הישיבות הליטאיות והספרדיות, בארץ ובחו״ל, הפועלות בהנהגתו הבלתי־מעורערת של הרב אליעזר מנחם ש״ך, ראש ישיבת פוניבז׳ בבני־ברק.

ח״כ מנחם פרוש מייצג את הזרם החרדי הירושלמי הגדול.

ח״כ אברהם שפירא מייצג את האדמו״ר החסידי מגור, שימחה בונים אלתר, שהצניח את התעשיין כבד־הגוף לעולם הפוליטיקה. זהו הגוש החזק באגודה.

הח״כ הרביעי, שמואל הלפרט הצעיר, הוא נציג חסידי ויז׳ניץ.

הח״כים כפופים באופן שאינו משתמע לשתי פנים למועצת־גדולי־התורה. זהו מוסד ללא תקנון וללא מסורת ממוסדת־מאורגנת. המועצה אינה נבחרת. היושבים בה מתקבלים אליה בזכות גדולתם בתורה ועל־פי החלטת חברים במועצה.

אגודת־ישראל היא אירגון יהודי־עולמי, בעל מרכזים באירופה, בארצות־הברית ובישראל. השלוחה בארץ אינה החזקה ביותר, ולכן יש מישקל מכריע למה שאומרים מעבר לים על החלטות המועצה בארץ.

בראש שיקולי המועצה עומדת בעיית מעמדה בעיני היהודי החרדי בכל מקום בעולם. ראשיה מביטים בפחד על ניסיונות אנשי נטורי־קרתא — מתחריהם הוותיקים — לצבור השפעה על חשבונם, בישראל במקומות אחרים בעולם. השיקול המדיני־ציוני אינו עולה כלל על דעתם. לכל היותר הוא מוזכר, כבדרך־אגב, כאשר מתנהל דיון על קבלת כספים מהשילטון הציוני הכופר.

כאשר הצביעה הכנסת על הצעת החלטה, שהציונות היא תנועת השיחרור הלאומית של העם היהודי, חמקו אנשי האגודה מ־המליאה.

מילחמת הלבנון, שהגיעה לכל בית ברחבי־העולם, זיהתה מייד את היהודים בעולם עם הישראלים, המנסים לחסל את העם הפלסטיני בלבנון. באווירה הבינלאומית שנוצרה סביב אירועי לבנון, פרץ הזעם גם נגד יהודים ומוסדות יהודיים בחו״ל.

הדיווחים, שהגיעו מרחבי־העולם לאנשי מועצת־גדולי־התורה, הדליקו אצלם אור אדום. הם אינם ציונים והם מודאגים מאוד מכל גילוי אנטי־שמי מחוץ לישראל, על אחת כמה וכמה שהוא נגרם בגלל מעשי ממשלת־ישראל.

בניגוד לציונים, המחכים לגלי אנטי־שמיות, בתיקווה שאז יהגרו יהודים לארץ, מנסים החרדים לצמצם את ממדי האנטי־שמיות, משום שהם אינם מאמינים בפיתרון של הגירה לארץ־ישראל.

המסר הוא ברור. המשך שילטון בגין ושרון מסכן את חיי היהודים בעולם, מעוז כוחם וכספם של אנשי אגודת־ישראל בארץ. גם אם יש זרמים שאינם רוצים להיפרד משולחנו של בגין, התכתיב מחו״ל הוא חד־משמעי: להיפרד מייד מממשלת הליכוד, למען חיי היהדות החרדית ברחבי־העולם.

הוא נכשל באיגוף בורג מימין - עכשיו הוא מנסה לאגוף אותו משמאל

בורג — לנשיאות

הדבר האחרון שמישהו העלה על דעתו היה, שהרפתקת הדמים הנוראה של שרון בלבנון, תשיב את המפד״ל לשפיות־דעתה, שעליה ויתרה בשנים האחרונות לטובת גוש־אמונים.

גם למפד״ל מגיעות ידיעות מדאיגות מיהודי הגולה חובשי הכיפות הסרוגות, על הקשר הישיר שבין מעשי ממשלת בגין בלבנון ובין האנטי־שמיות הגואה בעולם. המפד״ל היא אמנם מיפלגה ציונית, אך אין היא יכולה להביט בשיוויון־נפש אוהד על תופעות אנטי־שמיות בעולם, משום שחלק מאוהדיה אינו מתכוון כלל להגר לישראל.

אך המפד״ל אינה מתפכחת רק בשל הדיווחים מחו״ל. גם בתוכה מתחולל מאבק־כוחות מרתק, שמילחמת הלבנון משמשת לו עילה. מסקנות ועדת־החקירה ימריצו מאבק זה וישמשו מנוף להכרעה בו.

במשך שנים גידלו השר זבולון המר וסגן־השר יהודה בן־מאיר, את הפלאנגות הישראליות — אנשי גוש־אמונים. צעירי המפד״ל זוהו עם חובשי־הכיפות הפאשיס־טים. גוזלי אדמות הפלסטינים בגדה ה־מערבית.

אך לצעירי המפד״ל יש תחליף, בדמות משיחי־השקר של התחייה, שאחד מהם הוא איש גוש־אמונים, ח״כ חנן פורת.

במשך שנים ניסו המר ובן־מאיר, אנשי סיעת הצעירים, לאגוף מימין את מנהיג המיפלגה, יוסף בורג, איש סיעת למפנה. המהלך לא הצליח, ותוצאות הבחירות האחרונות הוכיחו זאת. כך נותרה לשניים אפשרות לאגפו משמאל, כשהוויכוח הציבורי העז על המילחמה בצפון נותן להם הכשר לכך.

בורג אינו עושה רושם, שהישיבה לצידו של בגין מעוררת בו בחילה. להיפך: הוא זכה בכבוד ובתפקידים, החשובים לו מאוד כמנהיג המפד״ל. על רקע זה אפשר להבין את היוזמה „לבעוט למעלה״ את בורג, על־ידי בחירתו כנשיא או אפילו כראש־ממשלה בראשות המערך.

במיקרה כזה יתפנה תיק, שאותו יקבל בן־מאיר, שמאז המילחמה הוא יושב כסגן שר־החוץ בישיבות הממשלה, ושנפשו חשקה להרים את ידו בהצבעות.

מינוי של בורג כנשיא יהפוך את המר למנהיג המפד״ל, ועד הבחירות הבאות הוא ינסה לבצר את כוחו. אך גם אם מניחים שרק חלק מהמיפלגה יפרוש מן הקואליציה, אין ספק שבורג יצטרף לאנשיו, כדי שלא לאבד את התיקים שלו — או כיבודים אחרים — בממשלת המערך.

בקול רם

בראיון עיתונאי טען ח״כ תמ״י, אהרון עבו־חצירא, שהוא מתקשה למצוא הבדלים בין הליכוד והמערך. זה לא מנע ממנו, ביום החמישי שעבר, להיפגש במלון דן בתל־אביב הם שיבעה נציגי המערך, ביניהם הח״כים משה שחל וגד יעקובי, כדי לברר את הסוגיה אם תמ״י תפרוש גם היא מהקואליציה.

המיבנה של תמ״י הוא מרתק. לכאורה, זוהי מיפלגה ציונית, הצריכה לייחל לפוגרומים בחו״ל, שיביאו יהודים לארץ — על אחת כמה וכמה, שאחד מח״כי המיפלגה הוא שר־העליה־והקליטה. אבל בפועל אין זה כך.

תומכי תמ״י בחו״ל הם ספרדים עשירים, כמו ניסים גאון, ואינטליגנציה מצפון־אפריקה, שעשתה חיל בצרפת ובצפון־אמריקה. ספק אם הם יהגרו לארץ, גם כאשר יתפוצצו יום־יום פצצות בכניסות לבתי־כנסת באירופה ובארצות־הברית. ל־שלושת ח״כי תמ״י, אבו־חצירא, בן־ציון רובין ואהרון אוזן, יש מחויבות רבה כלפיהם. יהודים אלה חשים על בשרם מה מעולל הצמד בגין־שרון להם ולאחיהם מחוץ לישראל.

אהרון אוזן היה חבר מפא״י ושר החקלאות בממשלת המערך. למרות שבימים אלה הוא מפגין נאמנות לבגין, אומרים עליו במערך, שהוא איש שלהם. אוזן לא ישאר באופוזיציה עם מיפלגה ימנית פסבדו־פשיסטית, אם יתחולל מהפך.

על שלושת ח״כי תמ״י מופעל גם לחץ מצד קבוצה רדיקלית, מתנגדת הליכוד, שהצטרפה לתמ״י כאשר זו הוקמה. הקבוצה, שדעתה נשמעה בשבועות האחרונים בקול רם (העולם הזה 2353), גורסת שהמשך המילחמה בצפון והישארות ממשלת בגין בשילטון משמעם — העמקת השינאה בין היהודים והפלסטינים וחיסול התקציבים המיועדים לפתרון בעיות הפער העדתי ו־החברתי.

אם ראשי תמ״י עדיין מתמהמהים, יש בשורות מיפלגתם כאלה, שלא יתנו להם מנוחה, עד שיתנו ידם להפלת ממשלת בגין־שרון.

בתמיכת הקומוניסטים

בשלהי חודש מאי היה יושב־ראש מיפלגת העבודה, שימעון פרס, משוכנע שסיכוייו להיות אי־פעם ראש ממשלה אבדו לנצח. כמה ימים לפני כן עברו מהליכוד למערך שני ח״כים. המערך יזם באותו שבוע גורלי הצעת אי־אמון. במגעים שנוהלו במיזנון הכנסת היה נראה שעוד כמה ח״כים מהקואליציה יימנעו בהצבעה, הממשלה תיפול ופרס יוכל להקים ממשלה.

התוכנית נכשלה. כפי שדווח על כך בהרחבה (העולם הזה 2334), לא לקחו אנשי המערך המשופשפים בחשבון עם איזה נמושות יש להם עסק. פרס הבין שגורלו נחרץ: בחירות מוקדמות היו מחדשות את הקרב בינו ובין יצחק רבין, ומהתמודדות כזו הוא לא היה יוצא מחוזק בציבור. המתנה לבחירות הבאות משמעה, כמעט לבטח, חזרתו לחיים הפוליטיים של הנשיא יצחק נבון, שכהונתו הראשונה תסתיים במאי הקרוב.

כאשר פרצה המילחמה, כעבור ימים אחדים, הצניק לה פרס את בירכתו, למרות שידע כבר ערב המילחמה את שלא דווח לשרי־הממשלה: שהיעד הוא ביירות וכלל לא קו 40 קילומטר דימיוני, שלא היה ולא נברא.

פרס היה ממשיך לתמוך בצעדי הממשלה, אילמלא התרחשו דברים סביבו. המערך הציוני אולי ישמח, בסתר ליבו, אם יהיו גילויי אנטי־שמיות נגד יהודים בעולם. אך המערך, שיש לו קשרים נרחבים עם מיפלגות סוציאליסטיות ואירגוני פועלים בינלאומים, הבין לאיזה מצב מדיני נואש דחקה ההרפתקה של בגין ושרון את ישראל, אפילו בקרב ידידיה המובהקים.

מצבו של פרס הוא כרגע מצויין. יהיו מסקנות ועדת־החקירה אשר יהיו, התוצאה הפוליטית תהיה, בכל מיקרה, מינויו כראש־ממשלה, בעיקבות מהפך פרלמנטרי.

למערך, הכולל את מיפלגת העבודה, מפ״ם ור״ץ, יש 50 ח״כים. לכך יש להוסיף את שינוי (שני ח״כים), את תמ״י, על שלושת ח״כיה, את המפד״ל (ללא דרוקמן — חמישה ח״כים) וכמובן, את אגודת־ישראל (ארבעה ח״כים).

קואליציה מצומצמת כזו, שתהיה בת 64 ח״כים, תזכה בתמיכתם של ארבעה ח״כי חד״ש, שיעשו הכל כדי שהליכוד לא יוכל לחזור לשילטון. הפחד משרון ומבגין יאפשר לשולמית אלוני ואמנון רובינשטיין לשבת לצידו של שפירא, בתמיכתם הפסיבית של הקומוניסטים.

המהפך יעודד בוודאי יושבי־גדר רבים

(המשך בעמוד 9)

אל על – אל מטה!

כ ל־אחד באל־על יודע זאת. אם תפור־ רק החברה, או תימכר, יתרחש אסון. עובדי אל־על מדברים על כך בגלוי, וה־ תוכניות הן מסמרות שיער. כדי למנוע ביצוע שתי האפשרויות האלה, מתכוונים העובדים לפוצץ את המטוסים ולהרוס את בתי־המלאכה של חברת־התעופה הלאומית. במגעים בין הוועדים הגדולים במשק מדובר על כך שזו תהיה רק ההתחלה, ושלהבות המטוסים יתפשטו גם למיגזרים אחרים בארץ.

העובדים מאיימים לפוצץ את המטוסים ובתי־המלאכה אם תפורק או תימכר החברה

המתח בנמל־התעופה על־שם בן־גוריון בלוד גובר מיום ליום, ככל שמתקרבים לתאריך שבו הודיעה ההנהלה שהחברה תפורק, אם לא תיפתח מחדש בתנאים ש־ היא העמידה. אנשי מישמר־הגבול נמצאים בשטח בכוחות מוגברים. בלשים פרטיים שומרים על איתן רוזנמן, ראש אגף כוח־ אדם של החברה בהווה ויושב־ראש ועד התחזוקה בעבר. העובדים טוענים שהוא בגד בהם.

המוביל הלאומי נפל קורבן לפיגוע חבלני: קונספירציה של הליכוד שנועדה להעביר את החברה למקורבי השילטון ולשבור את הוועדים

כאשר הוזז מטוס של אל על מהמסלול לתיקון בבית־המלאכה, פרצה משאית עמו־ סה שוטרי מישמר־הגבול אל הנמל, כדי לוודא שהעובדים לא מתכוונים לפגוע ב־ מטוס. חברי הוועדים טוענים, שיש ציתות לשיחותיהם ואפילו מעקב. בסודי־סודות מודלף מראשי החברה שהם יזמו חיפו־ שים בבתי־העובדים, כדי לסכל ניסיונות חבלה ברכוש החברה.

סיכסוך מטופש

מ י שמנסה להבין מה קורה בחברת התעופה הלאומית יכול למצוא מקבי־ לה מעניינת במילחמת הלבנון. תוכנית מרתקת על הנייר התגלתה כעבור זמן כחס־ רת היגיון לחלוטין, שנכשלה לאורך כל־ הדרך. ראשית העניין הוא בפרובוקציה, שבוצעה כדי ליצור עילה למהלך שמאח־ ריו עמדה מזימה.

בשני המיקרים לא נלקחו בחשבון ה־ גורם־האנושי. הבדל אחד קטן היה בין השניים: מאחרי מילחמת־הלבנון עמד איש אחד, שר־הביטחון, אריאל שרון. למילחמה באל על חברו מיספר גורמים ממיסלגת השילטון, אך גם כולם ביחד לא הצליחו במזימתם, למרות שתקפו מכיוו־ נים שונים.

המזימה היתה כפולה: מכירת החברה לידיים פרטיות של מקורבי השילטון, וב־ עיקבות כך שבירת מונופול ההסתדרות ו־ הוועדים הגדולים במשק. הממשלה הוכי־ חה, שדעת־קהל עויינת לחברה, ומישגים שיעשו העובדים, יקלו עליה את המלאכה.

בתחילה ניסתה הממשלה להרוס את ה־ חברה על רקע הטיסות בשבת. כאשר ני־ סיון זה נכשל והממשלה עמדה להפסיד בערכאות מישפטיות, נמצאה הפרובוקציה המושיעה: סיכסוך מטופש עם ועד־הדיי־ לים. ברגע שההנהלה ראתה שהיא יכולה לסגור את החברה ולהתחיל במימוש המזי־ מה, היא עשתה זאת.

אך כדי להבין את המתרחש בימים אלה בחברת־התעופה, יש לחזור כמה שנים ל־ אחור.

יחסי־העבודה באל־על מעולם לא היו יחסי־אהבה. זה לא הפריע לחברה להגיע להישגים חשובים בתחום התעופה, כמוביל לאומי. מה גם שבחברות ממשלתיות אחרות היו שביתות הפסקות עבודה, וסיכסוכי ע־ בודה ממושכים והפסדים.

בסוף 1979 מונה לתפקיד יושב־ראש מו־ עצת המנהלים אברהם („בומה") שביט, על רקע סיכסוכי־עבודה. בתחילה, חששו שהוא יגרום לחיסול החברה, אך שביט הצליח להצעיד את החברה קדימה. הוא הצליח להגיע עם העובדים לחתימה על הסכם הבראה, שבעיקבותיו פרשו כרבע מהעובדים — 1500 איש מרצון. הוא צימ־ צם את הפסדי החברה מ־140 מיליון דולר ל־20 מיליון, והחברה לא היתה רחוקה מהצגת מאזן חיובי, כעבור שנה.

אך שביט ידוע כאדם אימפולסיבי. לפני קצת יותר משנה התעורר סיכסוך חריף, שבו תבע שביט את פיטורי 15 מהנדסי־ טיים. עובדי החברה עקפו את ההסתדרות ופנו לסגן ראש־הממשלה, דויד לוי, ש־ מנע את פיטורי העובדים, אך גם גרם לפרישת שביט מתפקידו. זה היה בחודש נובמבר 1981.

כיושב־ראש חדש מונה איש־העסקים נח־ מן פרל, חבר מרכז חרות. כל מי שהכיר את החברה מקרוב הבין, שעתה מתחיל עידן חדש. מה גם שברקע תיקתקה פי־ צצת־זמן אחרת, שתמיד אפשר היה להש־ תמש בה כדי להרוס את החברה. הטיסות בשבת.

כבר 16 שנים פועל נמל התעופה בשב־ תות ובחגים. חברת אל על מקיימת קשר אווירי שיבעה ימים בשבוע. בתקופת שיל־ טון המערך סוכם, שטיסות אלה לא יופיעו בלוח הטיסות הקבועות.

כאשר נחתם ההסכם הקואליציוני בקיץ 1981, הגישו אנשי אגודת־ישראל לראשי הליכוד רשימת דרישות — 95 במיספר — שהתקבלו כולן. בין השאר, נכללה שם דרישה להפסקת טיסות אל על בשבת.

הליכוד ראה בכך אפשרות למימוש רעיון ישן שלו, לביצוע מזימתו. ברור שחברת־התעופה לא יכולה לעבוד חמישה ימים בשבוע. סגירת אל על בשבתות היתה מביאה נזק כספי ישיר ונזק ארוך טווח ונוסעים היו נמנעים מלטוס בחברה מוזרה כזו.

שביט מינה בשעתו ועדה, שקבעה כי אם תקורקע אל על בשבתות ובחגים, היא תפסיד מייד כ־40 מיליון דולר.

הממשלה מינתה בתחילת הקאדנציה שלה ועדה לבדיקת העניין. בראשה עמד יהודי דתי, דויד ויינגרטן, היושב בניו־יורק. הוא ניהל בעבר חברת טיסות־שכר מתחרה ל־ אל על, ניהל מאבקים מישפטיים עם אל על, והיה ברור שאם הוא נמצא שם, אין לאל על סיכוי בוועדה שכזאת.

ריח של גזענות

ב נובמבר 1981 גילה העולם הזה (2305), שאגודת־ישראל תסכים ש־ אל על תטוס בשבת, אם היא תקבל את הכספים לישיבותיה, במועדים נוחים יותר מאלה שמוכן האוצר. כלומר, עניין השבת היה מישני.

כוחות הביטחון ובלשי החברה עוקבים אחרי מזכירי הוועדים כדי למנוע פגישה ברכוש

פרל נכנס לחברה שהיתה בתהליך הב־ ראה. ההפסד השנתי ירד מ־90 מיליון דולר ל־30 מיליון דולר. בתוך שנתיים היתה החברה מגיעה לאיזון.

במאי הודיעה הממשלה על סגירת החב־ רה בשבתות ובחגים, החל מספטמבר, ללא כל קשר למסקנות ועדת־השבת, שהכירה בהפסדים הצפויים לאל על אם היא תעבוד חמישה ימים. נרמז שהממשלה תממן הפ־ סדים אלה.

כל מי שהרים את ידו לקבלת החלטה זו ידע, שהחברה תיפגע כלכלית בצורה נואשת. לסגירה היה היבט נוסף. שינוי ימי־העבודה משיבעה לחמישה היה משנה את מיבנה המישמרות של עובדי הקרקע.

העובדים הבינו שמאחורי פרשת השבת מסתתרת מזימה אחרת, והם החליטו ל־ הילחם בכל דרך אפשרית, רק לא בהש־ בתה. אם בתחילת השנה עוד העזו הקצי־ נים הראשונים לקיים אסיפות הסברה, ש־ גרמו לאיחור בטיסות, מייד אחרי שהממ־ שלה הודיעה על החלטת הסגירה בשבת, נקטו העובדים בצעד שונה, מישפטי.

הממשלה לא חלמה שבית־המישפט יע־ מוד לצידם של העובדים.

עובדי אל על פנו לבג"צ. זה גרם לביטול החלטת הממשלה, והעביר את העניין ל־ ועדת־הכספים של הכנסת, שלדעת בית־ המישפט היא המוסמכת לדון בו.

ההצבעה בוועדה, כשבצפון הארץ נמ־ שכת המילחמה, היתה לבדיחה והפכה את כוונת המחוקק ללעג. במקומם של הח"כים שסירבו, מצפונית, לתמוך ברעיון הסגי־ רה, הובאו ח"כים אחרים, שאפילו לא יד־ עו על מה הם מצביעים.

הוגש בג"צ שני, שחייב את הממשלה להסביר מדוע לא תבוטל ההחלטה לסגור את החברה בשבתות ובחגים, בפרט כאשר ההצבעה בוועדת־הכספים לא היתה מ־ שיקולים כלכליים אלא קואליציוניים. סי־ כויי הממשלה בבג"צ היו קלושים.

ערב הסגירה בספטמבר ערכו העוב־ דים פעולות נגד הציבור הדתי, כמו חסי־ מת דרכם של דתיים לטרמינל, והמסע לכביש רמות. למרות שמחלק של הפעו־ לות עלה ריח של גזענות, הצליחו עובדי החברה לגרום לשינוי בדעת־הקהל לכיוון אהדת עמדתם.

הממשלה חיפשה מתחת לאדמה תירוץ, שיביא לסגירת החברה. דובר על ההפסדים המצטברים, על הראורגניזציה הדרושה, על צימצום מיספר הוועדים. העובדים לא התנגדו, רק דרשו, שעל־פי הסכם העבודה, יתנהל המשא־ומתן תוך כדי העבודה.

ואז נפל לידי הממשלה, ממש משמים, סיכסוך ההנהלה עם הדיילים. טעות חמורה

בשיקול של הדיילים איפשרה לממשלה לסגור את החברה.

קרש־הצלה

מזה 15 חודש מתנהל משא־ומתן מייגע בין ההנהלה והדיילים, על השאלה מי יכסה את ההפסדים ממכירת הבארים בטיסות. הדיילים באל על הם ועד קטן, שרובו שוהה בחו״ל. הוא לא היה מודע למתרחש בחברה. הוא סגר את הבארים בטיסות, דבר שאינו יוצא־דופן, כי גם בטיסות קצרות אין בארים פתוחים. ההנהלה הודיעה לדיילים שהם מפוטרים, תחת להביא את העניין לפני ועדת־מישמעת.

שאר ועדי־העובדים התנגדו למעשי הדיילים, ביודעם מהי המזימה האמיתית שמאחורי מעשי ההנהלה. בשלב מסויים נוצר מגע בין הוועד וההנהלה, והם הסכימו ששלוש טיסות, שהיו אמורות לצאת באותו ערב, יצאו עם הדיילים, ומיכתבי הפיטורים יומרו בהשהייה זמנית. הטיסות יצאו והמיכתבים לא נלקחו בחזרה.

הדיילים החליטו על עמידה מתחת לגלגלי המטוס, כדי למנוע טיסות. בעוד שבעבר הוצאו צווי־ריתוק נגד דיילים שובתים, החליטה הפעם ההנהלה להשתמש בקרש ההצלה שסיפקו לה הדיילים ולהשבית את החברה בהשבתת־מגן.

אך למעשה, איש לא שבת, ולכן נאלצה החברה להוציא את העובדים לחודש חופשה.

בתקופה זו החליטה ההנהלה לסגור את החברה. אם העובדים לא יקבלו מלכתחילה את דרישות ההנהלה, תיסגר החברה, תפורק או תימכר.

שלוש אפשרויות עומדות עתה לפני החברה: מכירת החברה, פירוקה, פתיחתה מחדש — כאשר ברור שהעובדים לא יסכימו לדון על תוכנית הבראת החברה לפני שהיא תתחיל לפעול. כלומר, הם דורשים שהדיון על הבראת החברה יעשה תוך כדי הפעלתה התקינה.

באל על 4500 עובדים השייכים לשמונה ועדים. ההנהלה רוצה שיקום ועד אחד בלבד, לפטר רבים, אך ובעיקר לעקר את הקשר בין העובדים ובין ההסתדרות, על־ידי החתימה על מיכתבים אישיים, שבהם יתחייב העובד כלפי ההנהלה.

ההנהלה טוענת, שלחברה נגרמים הפסדים שנתיים רבים בגלל אבטלה סמוייה. העובדה היא שמאז תחילת השנה קיבלה ההנהלה 472 עובדים חדשים, למרות שבתהליך ההבראה של בומה שביס הוחלט לצמצם את מיספר העובדים ב־25 אחוז. וועדי־העובדים טוענים שחלק גדול מההפסדים יש לזקוף לחובת ניהול לא נכון של החברה, ולכך שהממשלה נקטה במדיניות

הדיילים הצילו את הממשלה וההנהלה, שהיו מפסידים בבג״צ על הטיסות בשבת

של שמים פתוחים — איפשרה טיסות־שכר שפגעו בתפוסת אל על.

העובדים טוענים, שביכולת צוותי־הקרקע של החברה להביא לרווחים אם הם יבצעו עבודות־חוץ, דבר שאינו ניתן להם.

הנהלת אל על והממשלה הם האחראיות היום להצטברות הפסדי החברה. הם רצו להביא את החברה למצב שבו היא תישאר ללא הזמנות בגלל השבת ואז לסגרה, משום שאיש לא טס בה.

כאשר מדבר נחמן פרל על פתיחה מחדש של החברה, הוא לא מתכוון למה שחושבים העובדים. וספק אם הוא רוצה בכך.

אפשרות שניה היא סגירת החברה. ההנהלה והממשלה יוצאים מהנחה שחברת אל על לא תוכל להתאושש מהמשבר שפקד אותה, וכך כל הצדדים יברכו על הסגירה, תוך תשלום פיצויים בשיעור זה או אחר.

עיסקת המאה

אך גם בנושא התעופה לא יישאר חלל ריק ומישהו יצטרך למלאו. ספק אם שתי החברות הקטנות הקיימות יוכלו לקחת על עצמן את הקווים ועומס הפעולות והתפקידים של החברה הלאומית. מה גם שהשאלה היא מה יעשה בצי־המטוסים, ברשת המישרדים בארץ ובחו״ל, במחסנים ובבתי־המלאכה של החברה. בכל מיקרה יצטרכו למכור אותם. גם כדי לממן את הפיצויים או ההפסדים שלהם ערבה הממשלה, שאינה יכולה לפשוט־רגל. ואת זאת לא יאפשרו העובדים.

כך מגיעים לאפשרות השלישית, שאליה חתרו הממשלה ואנשיה בהנהלת החברה:

אלמלא פרשת השבת והוצאת העובדים לחופשה, היתה „אל־על" מתחילה להרוויח בעוד שנה

מכירת החברה, על מטוסיה רישיונות־הטיסה שלה וחסות הממשלה להפסדים עתידיים. זוהי עיסקת המאה ומי שיזכה בה זכה ברכוש רב.

המעניין הוא, שאיש אינו יודע מהם ההפסדים האמיתיים ומהו שווי נכסי אל על במדוייק. לחלל האוויר נזרקים מיספרים שונים. מדובר על סך כל הפסדים של כ־250 מיליון דולר. נכסי החברה מוערכים ב־200 מיליון דולר, אך ספק אם אלה הם המיספרים המדוייקים.

לשבור את ההסתדרות

שום אדם לא יקנה חברה כזאת, אך אם יוכל הקונה לקנות את הנכסים, הרישיונות, רשת המכירות, וגם יוכל לטוס בשבתות ובחגים, ויצליח לגלגל את החובות על הממשלה, הוא יעשה עסק מצויין. ענק מסוג זה ייקנה בוודאי על־ידי גוף כלכלי מורכב — קונסורציום.

בארץ מצויים מיספר גופים כאלה היכו-

קורפו
טעות בשיקול

פרל
הבראה מסוכנת

לים לקחת על עצמם את הקנייה. החברה לישראל א׳, שבה שולטים בנק דיסקונט והברון אדמונד דה־רוטשילד. החברה לישראל ב׳, שבה שולטים בנק המיזרחי, קבוצת איש־העסקים חובק־העולם, שאול אייזנברג, הקבוצה של יעקב מרידור או של ייגאל הורביץ, ואולי אפילו כלל או חברת־העובדים. איש אינו מתייחס ברצינות לדבריו של המלונאי חיים שיף, שהוא יעמוד בראש קבוצה שתקנה את החברה.

הממשלה תנסה לעניין את ההסתדרות, שלה מספר מניות מצומצם בחברה גם כיום, בהגדלת אחיזתה באל על, וייתכן שתצליח בכך.

אך מול הרעיון של הממשלה למכור או לסגור את החברה עומדים העובדים, והם מאיימים שהם יעלו באש את נמל־התעופה משום שלגביהם שתי האפשרויות משמען איבוד מקום העבודה, פרט למיעוט קטן שיסתדר בחברות זרות.

אם כך, מדוע לא מפעילה הממשלה את החברה מייד, אחרי שהתברר בעליל שהיא נכשלה?

הסיבה היא שונה לגמרי והיא קשורה במאבק בין הליכוד וההסתדרות. וכאן יש אחדות־דעים בין ראשי חירות והליברלים.

הליכוד מניח שסיכוייו לכבוש את בית הוועד הפועל הם אפסיים. ההסתדרות, ובעיקר 13 הוועדים הגדולים של המשק, הם העומדים בין הממשלה ובין ביצוע תוכניות כלכליות מרחיקות־לכת, שיתעלמו מהעובד. הריסת מוקדי־הכוח בהסתדרות תעביר בהכרח את העובדים לליכוד,

ארידור
גורם ההפסדים

זלצמן
דעת־קהל אוהדת

שכבר כיום יש לו גופים אלטרנטיביים, קטנים.

לחיסול ההסתדרות יש משמעות רבה לשאיפת הליכוד להישאר בשילטון, תוך כדי צימצום הביקורת נגדו.

אל על, על־פי גישה זו, היא ראשית הדרך. הממשלה תמכור את החברות שבהן היא קשורה לגורמים פרטיים, תוך כדי עיקור ועדי־העובדים הגדולים הארורים. כך היא תחסל את ההסתדרות ותהפוך אותה למעסיק גדול בלבד. מצד שני, יבטיח השילטון את תמיכת אילי־ההון ועשירי המדינה במישטר שמיטיב עימם. הפועלים יאלצו לעבור לליכוד, משום שהמערך לא יוכל להגן עליהם.

זוהי המזימה שרקמה צמרת הליכוד, כאשר היא החליטה לשבור את אל על. אותם שתיכננו זאת, לא לקחו בחשבון כמה גורמים מכריעים, כמו תגובת העובדים ודעת־הקהל.

הליכוד הוכיח שהוא בשילטון כאשר יצא להרפתקת־דמים בלבנון. האידיאולוגיה שלו לגבי מישטר יחסי־העבודה בארץ באה עתה לידי ביטוי, ואם תיפול אל־על, יפרץ הסכר.

שעת האפסים

(המשך מעמוד 7)

בליכוד לפרישה. יצחק ברמן ודרור זייגרמן ואולי אף יהודה פרח, יוכלו להקים מרכז ליברלי ולהצטרף לממשלה. מרדכי בן־פורת, ח״כ המערך לשעבר, לא ינטוש את חברו מימי רפ״י, שימעון פרס, ואולי אף ייגאל הורביץ ילך בעיקבותיו.

כך מובטחים לממשלה, בראשות פרס, לפחות 73 תומכים — וזה לא מעט.

פרס, הבטוח במהלך, כבר הגיע להסכם עם רבין, שהתמודדות ביניהם לא תיערך ושרבין יקבל את תיק־הביטחון.

לפרס, הזו הסיכוי האחרון להיות ראש־ממשלה. אז יהיה לו זמן, כמעט שלוש שנים, להחזיר למערך את עמדות־הכוח שאיבד בשנות שילטון הליכוד, לבצר את מעמדו האישי ולהבטיח שבבחירות הבאות, שיתקיימו בנובמבר 1985 ייכשל הליכוד בקלפי.

פח־אשפה

פרס יכול לקלקל לעצמו, כהרגלו, את התסריט המבטיח, אך יתכן שהליכוד ינסה לעזור לו בכך.

בגין יכול היה לקנות את עולמו, אילו היה מדיח את שרון מייד אחרי ראש־השנה. כאשר הועלה הרעיון לפיטורי שרון בישיבת הממשלה שאחרי הטבח, הוא התעלם מכך.

יתרה מזו, בגין יכול היה לדאוג שמרכז המיפלגה, שאישר את בחירת שרי־חרות, יתכנס ויצביע בעד הדחת שרון. במיקרה כזה יכול היה לטעון, שהוא ממלא אחר החלטות הרוב הדמוקרטי.

בגינולוגים טוענים, שבגין יעשה זאת כשיפורסם הדו״ח שירשיע באופן חד־משמעי את שרון, ויטיל עליו את האחריות המיניסטריאלית לטבח בביירות. אך יתכן מאוד, שאז יהיה זה מאוחר מדי. בשלב זה, תלוי מה יהיה כוחה של ההתקוממות הציבורית נגד ממשלת הליכוד. בגין חושש מפניה מאוד. אין ספק ש־400 אלף המפגינים בתל־אביב הם שהניעו אותו להקים ועדת־חקירה ממלכתית ולא ועדת־בדיקה בלתי־רצינית, כפי שרצה בתחילה.

רבים זוכרים איזו השפעה היתה להפגנת שלום עכשיו, שהתייצבה לאורך הדרך בואכה ירושלים ושתמכה בזירוז המשא־ומתן לשלום עם מצריים, ולמיצעד המוני מפגיני־השלום שצעדו ממוסיאון תל־אביב לכיכר מלכי־ישראל, ערב יציאתו של בגין לוועידת השלום בקמפ־דייויד.

בגין החולה והעייף מחוץ לממשלה, לא יהיה אותו בגין שאישר יציאה להרפתקת־נפל, שבה נהרגו מאות ישראלים. בכוחו הריטורי בלבד הוא יתקשה להילחם במערך, שיעשה הכל כדי למנוע את שיבתו לשילטון.

החידה היא שרון. אחרי ששר־הביטחון הראשון של הליכוד, עזר וייצמן, התפטר, המתין בגין עד לקאדנציה השניה, ורק אז נתן לשרון את התיק החשוב. באחת הפעמים התבדח בגין, שהוא חושש ששרון יקיף את בניין הממשלה בטנקים, אם ימונה כשר־ביטחון.

בתחילת מילחמת הלבנון היה נראה, שאחרי ביירות יעלה שרון על ירושלים. התפנית הדרמטית שחלה בצמרת הצבא באחרונה, על רקע פרשת ביירות והטבח בשכונות־הפליטים, הותירה את שרון אולי עם הטנקים הצה״ליים המיושנים של רב־סרן סעד חדאד בלבד. הצבא כבר הודיע לו שאין לו אמון בשר־הביטחון, השקרן המועד.

שרון יודע את מצבו. הוא מקווה בכל כוחו לצאת נקי מוועדת השופט כהן, והוא מתכונן לכך היטב. הוא מדבר על בגידת האמריקאים והמערך, משום שהוא יודע שאם הוא יאלץ לעזוב את לישכתו בקריה בתל־אביב, זה יהיה לשנים רבות. אולי לנצח.

הצבא כבר אינו מאחורי שרון, ומיום ליום קשה יותר לרמוז — ולוא דרך זרזירי־עט בעיתונות היומית — מיהו האיש החזק במדינה. אגדת שרון מצאה מקומה בפח־האשפה של תולדות ישראל.

תיקוותו האחרונה של שר־הביטחון ההרפתקן יכולה להיות שימוש צעקני בסיסמת „סכין בגב", הידועה לשימצה מתולדות הריפובליקה הגרמנית של ויימאר.

במיקרה כזה יעמדו למיבחן הנוגדנים הדמוקרטיים בחברה הישראלית. אם מחנה השלום והשפיות לא יניח לו לעבור, יתכן שטראומת חמש וחצי שנות הליכוד תישאר רק זיכרון חולף.

בני ציטרין ■

הדבר הכי נורא

„הדבר הכי נורא שקרה לנו הוא שהפסיקו להתרגש מהרוגים!" אומר לי קצין בכיר לשעבר בצה"ל.

מי זוכר את הימים ההם לפני הרבה־הרבה שנים — תריסר שנים, ליתר דיוק — כאשר כל הרוג ליד התעלה היה זוכה במיסגרת שחורה בעמוד הראשון של העיתון, וכאשר הכל החליטו שזה אינו יכול להימשך, שאי־אפשר לסבול חמישה הרוגים בשבוע?

עכשיו נהרגו 368 נערים צעירים במילחמה, ונראה כי איש אינו מתרגש. איש אינו שואל: האם זה היה כדאי? האם זה היה נחוץ?

צעירים אלה, שלרובם לא מלאו עדיין 20 שנים, שכל חייהם היו לפניהם, שיכלו להיות מדענים ומלחינים ורופאים וחקלאים ופועלים, שיכלו להתחתן ולהוליד ילדים ולדעת שימחה וצער, הישגים וכישלונות, כמו כולנו — האם מותר היה להקריבם? ועל איזה מיזבח? איזו עקדה? לאיזה מולך?

אומרים שהיה „קונסנזוס לאומי" למען מיבצע שירחיק את „המחבלים" עד למרחק של 40 קילומטרים מן הגבול. לכך הוקדשו שניים־שלושה הימים הראשונים של ה־מילחמה, שבהם נהרגו פחות מחמישים חיילי צה"ל — וביניהם צעירים נהדרים כמו גוני הרניק ורז גוטרמן. אך על מה נהרגו שאר ה־320? כדי לגרש פליטים פלס־טיניים? כדי להעביר את יאסר ערפאת ברוב כבוד מביי־רות לתוניס? כדי להמליך את בשיר או אמין? כדי לעשות טובה לאמריקאים? כדי להזיז את הצבא הסורי, ככוח בלתי מנוצח, למרחק של כמה קילומטרים מיזרחה?

שלוש מאות ועשרים צעירים! הבה נעמיד אותם ב־דימיוננו, בשורה ארוכה אחת. האם זה היה שווה?

כאשר הוטלו לפני חידש לקרב נוסף בביירות המערבית, נגד „אוייבים" שרובם אף לא הספיקו לשמוע את שמם — מוראביטון — ולא ידעו מיהם ומהם, ועל מה הם לוחמים ונהרגים שוב — האם זה היה מותר?

מאית האמהות והאבות, מה מתרחש בליבם? אילו סיוטים נוראים פוקדים אותם בלילות? ברגע הנורא, כאשר נשמע הצילצול בדלת, ובחוץ עומדים קצינים, ומראה פניהם אומר את הכל — איזו צעקה נבלמת בליבם?

והקריינים אחוזי־שיגרה, המודיעים על האבידות בין הסיכור על הפגנה בפולין ותחזית מזג־האוויר — אילו מחשבות יש בליבם? האם בכלל מרגישים הם על מה הם מדברים? וכאשר חוזרת המצלמה מן התצלום השיגרתי של הלפיד הבוער אל פניה של שרי רז, הבולמת בקושי ציחקוק שובב המבקש להתפרץ — מה מתרחש בנפשנו? האם גס ליבנו? האם קרה לנו משהו? האם משהו מת בנו, ושוב איננו יודעים חיי־אדם מהם? האם האדישות הנוראה לחיי הזולת — ערבים בגדה, לבנונים בביירות, פלסטינים במחנות שאתילא וצברה — גרמו לכך ששוב איננו מסוגלים להתרגש גם לשמע מותם של הצעירים שלנו?

ריבונו של עולם, מה קורה לנו?

אלוף החוצפה

אילו היה אלכסנדר ינאי משיא בימינו עצה לאשתו, שלומציון המלכה, היה אומר לה: „אל תיראי מפני הניצים ולא מפני היונים, אלא מפני העושים מעשה מילסון ותובעים שכר של אלי גבע."

קשה היה שלא לפרוץ בצחוק כאשר הודיע הרדיו כי הפרופסור מנחם מילסון, ראש המינהל האזרחי ל־איזור „יהודה ושומרון," התפטר במחאה על אי־מינוי ועדת־חקירה לבדיקת הטבח במחנות־ביירות (ל־פני שבגין נאלץ לשנות את טעמו).

מילסון

אם יש מקום בספר ה־שיאים של גיניס לשיא ה־עולמי של חוצפה, הייתי מ־עניק את התואר למילסון זה.

הטבח בביירות בוצע על־ידי הפלאנגות, שאומנו ו־שחומשו על־ידי ישראל. אם יש בגדה המערבית כנר־פיות הדומות לפלאנגות, הרי הן „אגודות־הכפריים," שהוקמו ושחומשו על־ידי מילסון. לאגודות אלה גוייסו פה ושם נכבדים ממורמרים, שאבד עליהם הכלח, כמו מוצטפה דודין. אך ברוב המקו־מות אין חבריהן אלא חלאת הכפרים, בריונים ופושעים סתם, שקיבלו נשק מידי המימשל כדי להשליט אווירה של טרור. אנשים אלה פתחו לא פעם באש על האוכ־לוסיה, הרגו ופצעו. ראיתי אותם ברמאללה, וראיתי את הפלאנגות בביירות, וההבדל אינו ניכר.

בלבנון הופעלו הפלאנגות על־ידי אריאל שרון כדי „לשבור את תשתית המחבלים" — קרי: לגרש את הפלי־טים הפלסטיניים. בגדה המערבית הופעלו האגודות ה־כפריות על־ידי מילסון כדי „לשבור את תשתית אש"ף." מילסון פיטר את ראשי־הערים הנבחרים („תומכי אש"ף") וניסה להכניע את הציבור כולו על־ידי כך שניסה להכריח כל מי שהיה זקוק להיתר כלשהו מצד השילטון — לעבור את הגשר לירדן, לשלוח בן ללימודים, לשגר או לקבל סחורה — להזדקק לאגודות השנואות, שהפכו נציגי הכיבוש הישראלי כלפי האוכלוסיה.

גידול כנופיות מזויינות של קוויזלינגים היה רק חלק קטן ממיפעלו של הפרופסור. במשך שנת כהונתו קם בגדה מישטר של טרור, שחדר לכל שיטחי החיים: סגירת אוניברסיטות, גירוש המוני של מרצים שלא חתמו על הצהרה נגד אש"ף, מניעת הלימודים מסטודנטים, איסור עיתונים וספרים (נוסף על הצנזורה הרצחנית, שאסרה פירסום מאמרי העולם הזה, למשל, בעיתונים הערביים), הטרדה פיסית של אנשי־ציבור בכל שעות ה־לילה, מעצרים ומעצרי בית, זימון אישים לפגישות ואי־לוצם להמתין במשך שעות ארוכות לפקיד זוטר כלשהו,

הפקעת קרקעות, פתיחה באש על מפגינים בלתי־חמושים, פציעתם והריגתם.

צריך אדם להיות גם טיפש וגם חולה בשיגעון־הגדלות כדי להאמין, כי בשיטות כאלה ניתן לשבור את רוחו של עם. מילסון האמין. הוא היה בטוח כי באווירה של פחד מתמיד אפשר לגדל פלסטינים „מתונים" כלבים צייתניים שיאכלו מידי האדון.

שיטה זו נכשלה כישלון טוטאלי. הנאמנות לאש"ף בשטחים הכבושים לא פחתה, אלא גדלה, ובעיקבות ה־מצור על ביירות אף גאתה והגיעה לשיא. האגודות הכפריות התמוטטו, אנשיהן הוחרמו ונודו גם על־ידי בני מישפחותיהם, וכמה מהם ניסו להתאבד מתוך דיכאון נפשי.

הסוף בא כאשר הכריזה ממשלת־ירדן כי תגזור דין־מוות על הבוגדים שיצטרפו אליהן. גם מוצטפה דודין מיהר להתכחש למעשיו ולריב עם שרון.

מילסון, ברוב חוכמתו, היה בטוח כי ירדן תתמוך בו בשקט, כדי להרוס את אש"ף. הוא לא ידע כי ירדן שו־אפת להסדר עם אש"ף. ואיך יכול היה לדעת, כאשר אינו חי בעולם של מציאות, אלא בעולם־תעתועים של מושל קולוניאלי?

כאשר הופיע לאחרונה בטלוויזיה, מול שלושה מראיי־נים נכנעים נראה לי האיש כשחקן סוג ג' בסרט הולי־וודי, המשחק תפקיד של מושל צבאי גרמני בצרפת. הוא דמה להפליא לאדונו, אריאל שרון. מבחינת השקרנות, היוהרה ועזות־המצח, הוא מהדורת־כיס שלו.

כמו שרון, גילגל את כל האחריות למעשים הבלתי־נעימים על צה"ל. למה לא? זה נוח! לא הוא הרג את המפגינים, אלא צה"ל. לא ידיו מגואלות בדם, אלא ידיו של צה"ל. לא הוא סגר את האוניברסיטות, אלא צה"ל. וכן הלאה — כאילו יכול היה המפקד הצבאי המיסכן לעשות דבר. וחצי דבר בניגוד לרצונו של מילסון, שהיה אז איש־אמונו של שרון והרוח החיה של המישטר החדש בגדה!

שרון חוזר ומצהיר כי נחל ניצחון מזהיר בלבנון — בעוד כל העולם יודע כי המיבצע שלו הסתיים בתבוסה מדינית ניצחת. מילסון חוזר ומצהיר בגאווה כי נחל בגדה ניצחון מוחלט. ולראייה: במשך כל המילחמה לא היו שם הפגנות. היה שקט גמור.

זה נכון. היה שקט. לא מפני שנשברה תשתית אש"ף, אלא להיפך. אש"ף הוא שיעץ לתושבי הגדה לשבת בשקט גמור. כי היה ברור לכל שאריאל שרון ומנחם מילסון ינצלו בזמן המילחמה כל רחשוש של התנגדות כדי לפתוח בגירוש המוני של האוכלוסיה מן הגדה — במקביל לגירוש הפליטים הפלסטיניים מלבנון.

כדי להצדיק את מעשי־התועבה, חוזר מילסון כמו תוכי על מליצה אחת: אש"ף הוא נגד הידברות עם יש־ראל, לכן צריכים לשבור את תומכיו ולהמציא „מתונים." כמו שרון עצמו, הוא פשוט מתעלם מן העובדה כי כמעט מדי יום מדווחת העיתונות על הצהרות של ראשי אש"ף על נכונותם להידברות לשם מציאת פיתרון מדיני.

כאשר נשאל מילסון מי הם האישים „המתונים" בגדה, המוכנים להפנות גב לאש"ף, חייך חיוך מיסתורי. אחרי שנה של שילטון־טרור בלא־מצרים, הוא לא היה מסוגל להזכיר אף שם אחד — מילבד אותו דודין מיסכן.

האמת הפשוטה היא שמילסון „שבר את תשתית אש"ף" כשם שהנציב העליון הבריטי שבר בשעתו את תשתית ההנהגה הציונית ביישוב העברי, אחרי השבת השחורה ומעצר המנהיגים. ולכן, כאשר בא מילסון להתפטר, קיבל שרון את ההתפטרות בהתלהבות, עוד לפני שהצליח לסיים את המישפט. שרון־רבא סילק את שרון־זוטא, מפני שאינו אוהב כישלונות הנזקפים על חש־בונו. מילסון חוזר לעולם האקדמי כאדם מובס, מוכה ומודח, כשעל שפתיו חיוך של עליונות אינסופית.

אני תמה איך יישבו עימו עמיתיו באוניברסיטה ליד שולחן אחד. ידיו של האיש מגואלות בדם, גם אם הדם נשפך בפועל בידי אחרים. הוא הפעיל מישטר של טרור כלפי האוניברסיטות הפלסטיניות, גירש מרצים והתעלל בסטודנטים. הוא גרם סבל לאנשים ללא־ספור. האם אחרי כל אלה יחזור לחדר־האוכל של הסגל באוניברסיטה, ועמיתיו יחליפו עימו דברי־נימוסין? ואם כן, מי יעז לפתוח בעתיד פה נגד הסגל האקדמי הגרמני, שקיבל בשעתו בחזרה את ה„קולגות" שפשטו את המדים?

מילחמתו של מיקו

בין הניירות הרבים המגיעים אלי מדי שבוע, היתה חוברת מטעם מוסד הקורא לעצמו „מרכז המידע על שם דאג המארשילד לחקירת האלימות והשלום." עילעלתי בה בהיסח־הדעת, כאשר נתקל מבטי בשם מיכאל אלמז.

קראתי את המאמר שנשא שם זה. הוא נקרא „מדוע לזומה ישראל בלבנון," והוא הגן בלהט על זכותה וחובתה של ישראל לפלוש ללבנון ולהסתער על ביירות מול ה־פרובוקציה המרושעת של אש"ף, הזומם להשמיד את ישראל.

האוזן הישראלית מכירה את קולו של מיכאל אלמז, מפני שהוא מכהן מזה שנים־רבות ככתב קול ישראל בלונדון. אבל אחדים מאיתנו מכירים את האיש, ולא רק את הקול הבוקע מן המקלט.

את משה גבאי מתל־בנימין ברמת־גן, שהכל קראו לו „מיקו" ושישנה את שמו למיכאל אלמז, הכרתי ב־1946. פירסמתי אז את כתב־העת במאבק, שהיה מעין אב רוחני של העולם הזה. בעמודי במאבק נולד הרעיון של „המרחב השמי," והועלה לראשונה הצורך של האומה העברית החדשה „להשתלב במרחב."

מיקו בא אלי והציע לערוך את החלק הספרותי של כתב־העת (שהופיע לעיתים מזומנות, כאשר היה לנו כסף להוציא אותו). שיתפנו פעולה במשך שנה ויותר, עד שמיקו נסע לאמריקה כדי ללמוד דראמה.

לימודיו נמשכו במשך כל תקופת מילחמת־העצמאות. הוא עקב אחריה — ואני משער שבהתעניינות רבה — בחצי־הכדור המערבי.

אחרי שהסתיימה המילחמה, חזר אלמז וייסד כאן את תיאטרון זירה. אני זוכר אותו משני טעמים: מפני

מיכאל אלמז (משמאל) עם אבנרי (1947)

שהציג מחזה־זוטא שלי על שועלי שימשון, ומפני שהכר־תי שם צעירה בשם רחל, שהיתה לאשתי.

זמן־מה לאחר מכן נסע מיקו ללונדון, ושם נשאר מאז. מבירת בריטניה עקב — ושוב, אני משער, בהתעניינות רבה — אחרי מילחמת־סיני, מילחמת ששת־הימים, מיל־חמת־ההתשה, מילחמת־הליטאני, וכעת מילחמת־הלבנון.

אני מניח שהפטריוטיזם של מיכאל אלמז גדל ממילחמה למילחמה. מילחמה דומה ליצירות־פאר של צייר גדול. צריכים להסתכל בהן ממרחק־מה. כשאתה קרוב מדי — למשל, כשאתה בעצמך לוחם, ולידך נהרגים חבריך — אתה עלול לראות את התמונה בצורה מעוותת. אינך מסוגל להעריך כראוי את יופיה. אבל כאשר אתה רואה את המילחמה ממרחק, וכמה אלפי קילומטרים טובים של ים ויבשה מפרידים בינך ובינה, אתה רואה אותה במלוא הדרה. אתה אובייקטיבי. אתה יכול ליהנות ממנה.

ולכן יש לנו פטריוטים כמו מיכאל אלמז, המקבל על עצמו בלונדון להצדיק את זוועת לבנון. כשם שיש לך, באותה לונדון, אשה כמו ואנסה רדגרייב, התומכת בפלגים הקיצוניים ביותר של הפלסטינים, השוללים את עצם קיום ישראל. ואנסה, שהתנפלה לאחרונה בפסטיבל־סרטים באיטליה על כתבת העולם הזה שרית ישי, מתנגדת לקו המתון של הנהגת אש"ף. היא מוכנה להילחם עד ה־לוחם הפלסטיני האחרון, כשם שמיכאל אלמז מוכן להיל־חם עד החייל האחרון של צה"ל.

אולי יילחמו ביניהם?

זה לא התחיל בשאתילא, ולא נגמר שם:

מילחמת הלבנון מעוררת בעיות מצפוניות עמוקות עוד יותר

ארץ בלי רחמים

מאת

אורי אבנרי

ב־6 באפריל 1903 הסתער המון מוסת בעיר קטנה, בבסרביה הרוסית, על שכניו היהודיים.

תחת עיניהם הפקוחות של חיילי הצאר ושוטריו הם הרגו נשים וגברים, זקנים ותינוקות.

בלילה הפך שמה של עיירה זו סמל עולמי של זוועה: ק י ש י נ ב.

האנושות כולה הזדעזעה. יהודי העולם הוחרדו משלוותם. הרעיון הציוני, שנוסח כמה שנים לפני כן כמישחק אינטלקטואלי של מתי־מיספר, הפך נחלת־המונים.

הפוגרום של קישינב היה לתמרור בדרכו של העם היהודי. חיים נחמן ביאליק כתב עליו שיר בן־אלמוות. ההלם של פוגרום זה הוליד את העליה השניה, ששינתה את פני הארץ ואת דמות העם.

הנה חידון ציוני: כמה בני־אדם נהרגו בפוגרום קישינב?

התשובה: 43 נשים, גברים וילדים.
א ר ב ע י ם ו ש ל ו ש ה.

בפוגרום של שאתילא וצברה, שהפך את שמותיהם של שתי שכונות אלה לסמל עולמי, נהרגו פי עשרה, פי עשרים, ואולי פי שלושים או חמישים. איש אינו יודע. יתכן שאיש לא יידע לעולם.

בפוגרום זה, שנערך על־ידי קלגסים מארוניים תחת עינם הפקוחה של חיילי ישראל, נורו, נדקרו למוות, נחתכו הגרונות, נשרפו, פוצצו ונקברו חיים גברים ונשים, זקנים ותינוקות. חלק מן הגופות וחלקי־גופות התגלו ונקברו.

באותו פוגרום גם „נעצרו" מאות — ואולי אלפי — גברים, שהובלו ליעד בלתי־ידוע, גם זה תחת עינם הפקוחה של חיילי ישראל. איש אינו יודע אם אנשים אלה חיים או מתים, אם נהרגו או עונו למוות.

זוהי קישינב הפלסטינית.

יפי־הנפש

בקרב חלק מן הציבור היהודי גרם פוגרום זה להתעוררות מצפונית, שלא ידענו כמוה מאז קום המדינה.

לא קיביא ולא כפר־קאסם, לא ה„חריגים" בסיני ולא הרג המפגינים בגדה המערבית גרמו להזדעקות כזאת של המצפון הלאומי.

יש לכך השפעה מטהרת. מי שחשש שמא גס לבנו, קהו חושינו ונשטף מוחנו עד ללא תקנה, הועמד על טעותו.

המצפון היהודי חי וקיים.

בוודאי, אין זה מצפון האומה כולה. בכל אומה יש המוכנים להצדיק כל טבח.

ליהנות מכל זוועה. גם אצלנו. אכן, זוהי חרפה. אבל זוהי חרפה מצוייה. אין לה חשיבות, כי הזדעקות מוסרית אינה סקר של דעת־הקהל, ולא הצבעה בקלפי. היא פורצת מליבם של הטובים בעם, של יפי־הנפש ואצילי־הלב. וכאשר אלה מונים מאות אלפים, ומבטאים את דעתם של מיליונים — זהו ניצחון מוסרי כביר.

כל זה קרה ביגלל פוגרום אחד, אבל המצפון הלאומי שהתעורר צריך להדליק מנורה של אמת, שתאיר שטח רחב יותר.

בעוד שוועדת־החקירה הממלכתית בודקת מי נושא באחריות הישירה והעקיפה בטבח מסויים זה, חייבים אנחנו להרים את עינינו ולהתמודד עם כ ל הבעיות המוסריות הכרוכות בטרגדיה הישראלית בלבנון, ובחלקנו בה.

זה לא התחיל בשאתילא ובצברה.
זה לא התחיל במילחמת־הלבנון.
וזה עדיין לא נגמר.

נאזור־נא אומץ ונחזור אל ההתחלה.

למען שלוות ליבנו, למען בריאות נפשנו, למען יושר רוחנו.

מניין באו

תושבי **שאתילא וצברא** לא הגיעו ל„מחנות" אלה מכוכב אחר. הם לא נפלו מן השמיים. הם הגיעו לשם בעיקבות מאורעות היסטוריים מסויימים.

הם הוברחו ללבנון על־ידי מילחמת תש"ח, המילחמה שאנחנו רואים בה את מילחמת־השיחרור או מילחמת־העצמאות שלנו — ושפרצה מפני שמנהיגי הערבים בפלסטין לא הסכימו לחלוקה.

הם באו מחיפה ומעכו, מצפת ומטבריה, ומעשרות כפרים שנמחקו לאחר מכן מעל פני האדמה, וששוב אינם קיימים אלא במפות ישנות ובלב הפלסטינים, בניהם, נכדיהם, ניניהם וחימשיהם.

(זוהי חוויה קשה הכרוכה כימעט בכל מיפגש עם פלסטינים בנכר. אתה שואל, בסקרנות, „מניין המישפחה שלך?" ובעל־שיחך עונה לך באיזכור שם של כפר, שאת שמו שכחת מזמן, או שכלל לא ידעת אותו מעולם.)

כתבתי בכוונה שהם „הוברחו על־ידי המילחמה". על נסיבות הבריחה הזאת נטוש עד היום ויכוח מר ומילחמת־תעמולה. אין זה מיקרה שלא נמצא עד היום היסטוריון ישראלי הגון אחד, שקיבל על עצמו לברר את האמת ההיסטורית במחקר אמין, שיתקבל על דעת הקהילה המדעית העולמית.

(לדעתי האמת היא זו: חלק ברחו על פי עצת מנהיגיהם קצרי־הרואי. חלק גורשו על־ידינו בכוח ובאיומים, ואילו חלק־הארי ברחו סתם מפני המילחמה, כשם שכימעט כל אוכלוסיה אזרחית חסרת־ישע בורחת מפני האש, מתוך אמונה כי תחזור הביתה בשוך הקרבות, כעבור כמה ימים או שבועות.)

את זאת אסור לשכוח אף לרגע אחד: יש לנו חלק רב באחריות לעצם הימצאותם של הפליטים הפלסטינים בלבנון. לא נוכל להתנער ממנה לעולם.

על נהרות לבנון

החווייה **הפלסטינית** בלבנון, בדור הראשון שאחרי הגירוש, תוארה בצורה נוגעת־ללב על־ידי גדול הסופרים הפלסטיניים בדור הזה, ע'סאן כנפאני, עורך העיתון של החזית העממית לשיחרור פלסטין בביירות, שנהרג בפעולה מתוחכמת.

הפליטים חסרי־הישע שכבו בפרדסים תחת כיפת־השמיים (אז כמו ברגע זה). בהדרגה קמו ה„מחנות" — ראשידיה ועין אל־חילווה, שאתילא וצברה, ורבים אחרים. היו אלה שכונות־עוני, אשר בהשוואה אליהם היו המעברות שלנו גני־עדן, ושכונת־התיקווה היא איזור של וילות.

איש לא הגן עליהם, איש לא חס עליהם. לבנון היא ארץ בלי רחמים. הם לא זכו באזרחות, ולא בעבודה הגונה. שרותי־הביטחון הלבנוניים רדו בהם, עצרו, עינו וגירשו. כל מי שהרים ראש, כל מי שמתח ביקורת, כל מי שהעז לקחת חלק בחיי המדינה שבה מצאו את עצמם, דוכא בלא חמלה.

הם ישבו על נהרות לבנון וחלמו על פלסטין. הם לא ידעו כי כפריהם נמחקו בינתיים מעל פני האדמה בדחפורים, עד כי שוב אי־אפשר עוד לאתר את שרידיהם; שבתיהם בערים נמסרו לעולים חדשים; שאדמותיהם הופקעו והפכו „מישבצות התיישבות".

(האמנתי אז שכדאי לישראל להניח לחלק מהם לחזור הביתה, ולשלם פיצויים ביד נדיבה לכל האחרים, כדי שיוכלו לבנות לעצמם חיים חדשים. האמנתי אז כי בכך ניתן לפתור את הבעייה, ולעקור את שורשי השינאה והרעל. כיום, כעבור שש מילחמות ורבבות הרוגים, אני מאמין יותר מתמיד שצדקתי אז.)

רבים מן החיילים שפלשו השנה ללבנון כדי לשבור את „תשתית המחבלים" באו מכתים ומאדמה שהיתה שייכת לפליטים אלה, ושהופקעה בלא פיצוי או תמורה.

מירשם למילחמת אזרחים

המיפנה **שחל** בחיי הפלסטינים בלבנון בא בעיקבות הקמתם של האירגונים הפלסטיניים הלוחמים („המחבלים") ואירגונם המדיני, אש"ף.

הצעירים התגייסו, לבשו מדים, התאמנו בנשק. פה ושם בוצעו פעולות צבאיות.

פני הבעייה

אשה פלסטינית בראשידיה יושבת לפני ביתה ההרוס ומנפה מנה של קיטניות. לפני 34 שנים ברחה מכפר ליד עכו, שנמחק מעל פני האדמה. כל הגברים במישפחתה נעצרו ונעלמו. מה יקרה לה?

ארץ ללא רחמים

(המשך מעמוד 11)
(בעינינו היו אלה מעשי־זוועה מחרידים, אך בעיני הפלסטינים, המתוסכלים והמיו־אשים, היו אלה מעשי־גבורה של בניהם, שחדרו לשטח האוייב.) הגו הכפוף הזדקף. לראשונה אחרי זמן רב שוב חשו בגאווה לאומית — גאווה שבילעדיה אין קיום לאדם בימינו.

כאשר עבר מרכז הארגונים ה־פלסטיניים מירדן ללבנון, בעיקבות „ספטמבר השחור", הם הפכו בעלי־ברית מבוקשים במילחמת־האחים, שהיתה תופעת־קבע ב־ארץ־הארזים.

אינטלקטואלים לבנוניים צעירים, בני כל העדות, הזדהו עם החווייה הפלסטינית ורצו לבטל את המחיצות בין העמים. הל־בנונים המוסלמיים, שביקשו לשנות את המצב במדינה, ראו בפלסטינים בעלי־ברית טבעיים — לא בשל היותם מוסלמים (רבים מן הפלסטינים בלבנון ומנהיגיהם הם נוצרים), אלא בשל היותם הציבור המ־דוכא ביותר בסדר הלבנוני.

זה הדליק נורה אדומה בלב ה־מעמד השליט, שהוא בעיקרו מא־רוני.

לבנון אינה מדינה, אלא פסיפס של עדות־פליטים, שמצאו לפני מאות בשנים מיפלט בין הריה. כאלה הם המארונים. כאלה הם הנוצרים האחרים. כאלה הם הד־רוזים. כאלה הם השיעים (רק המוסלמים הסונים באו ללבנון שלא על־מנת למצוא בה מיקלט. הם הובאו לשם על־ידי השלי־טים התורכיים, שהיו גם הם סונים, והת־יישבו בערי החוף הבלתי־מוגנות — טרי־פולי, ביירות, צידון, צור.)

עדות־פליטים אלה גדלו בהרים באווירה של מילחמת־נצח, כשהן מוכנות בכל עת לעמוד על נפשן מול פני שליטים ושכנים, לשחוט ולהישחט. מזה מאות בשנים שולט בהרי הלבנון חוק הג'ונגל, כאשר צעירי כל עדה מוכנים לקום בכל עת כדי להגן על חייה מפני שחיטה — להילחם, לרצוח, לאנוס ולבזוז, בקנאות עדתית שהפכה סיגנון־חיים.

כאשר קמה לבנון החדשה, לא היו לאיש ממייסדיה אשליות לגבי ארצם. הם לא הקימו מדינה, אלא מעין פדרציה של עדות. הם ביקשו לבלום את יצר־ההרס העדתי על־ידי חוקה (בלתי־כתובה) אשר נתנה לכל עדה חלק בעוגה הלאומית, על פי כוחה המשוער. בראש הסולם עמדו המא־רונים, שהפקיעו לעצמם את כל עמדות־המפתח המדיניות והצבאיות, שאיפשרו למישפחות המארוניות הגדולות לצבור עושר אגדתי, תוך התעלמות גמורה מצורכי בני עדתם העניים — ומצורכי בניהן של כל שאר העדות.

המארונים היו מוכנים לעשות כל מעשה, לבצע כל זוועה, כדי לשמור על עמדות אלה.

במשך שני דורות לא ביצעו מיפקד־אוכלוסין. כל ילד ידע כי המוסלמים הפכו זה מכבר רוב המדינה, ושהמארונים היו למיעוט. אבל המארונים לא היו מוכנים לוותר בלא קרב על מקורות השילטון ו־העושר.

זהו מירשם למילחמת־אזרחים בלתי־נמנעת, מתמדת וניצחית.

כמו היהודים

כאשר גירשה מילחמת־העצמאות שלנו את הפלסטינים ללבנון, הם עירערו בעל כורחם את האיזון העדין, ו־המתוח בלאו הכי, של העדות בלבנון.

על עדות־הפליטים הוותיקות, שהפכו בעלי־ארץ, נוספה לפתע עדת־פליטים חד־שה, חסרת־כל, שגדלה במהירות. המא־רונים ראו בכך חיזוק ליריביהם.

הדבר צריך להיות ברור: מיל־חמת־האזרחים הלבנונית, שהתי־חדשה ב־1965, היתה כל כולה פרי יוזמה של המארונים.

היתה זאת מילחמת־מנע. היא נועדה לבלום את עליית המוסלמים והפלסטינים, שהיו עלולים להקים קואליצה להפלת המישטר הפיאודלי־העדתי ולשלילת זכו־יות־היתר של העשירים המארוניים. כמו היהודים באירופה, הפלסטינים לא עוררו שינאה בשל מעשה כלשהו שעשו, אלא בשל עצם הימצאותם.

ויש לזכור: הפלסטינים שחיו ב־לבנון ב־1975 לא היו „זרים", שבאו תמול־שילשום. הם באו ל־לבנון לפני שרוב תושבי ישראל הגיעו לישראל. רובם כבר היו בני הדור השני והשלישי שנולדו על אדמת לבנון.

אך לגבי המארונים הם נשארו זרים, חסרי כל זכויות — וביכללן זכויות־האדם היסודיות ביותר.

למצוא רב־סרן

היה לנו חלק רב בהחלטת המארונים לפתוח במילחמת־האזרחים הרצחנית — ולא רק מפני שאנחנו הבאנו את הפלסטינים ללבנון.

מאז ראשית שנות ה־1950 חלמו מנהיגי ישראל על התערבות בלבנון. כאשר מנחם בגין עוד היה דמות היתולית־למחצה באו־פוזיציה ניצחית, וכאשר היה אריאל שרון עדיין מנהיג של חבורה אשר מעלליה עוררו חלחלה בלב רבים בצמרת צה"ל, דנו דויד בן־גוריון, משה דיין ושימעון פרס בתכניות שונות כדי להביא את המא־רונים בלבנון לפתוח במילחמת־אחים, ו־להכריז על „מדינה נוצרית" פרו־ישראלית בלבנון.

ב־27 בספטמבר 1954 נערכה ישי־בה בהשתתפות בן־גוריון, ראש־הממשלה משה שרת, שר־הביטחון פינחס לבון והרמטכ"ל משה דיין, ונדונה התוכנית לספק נשק וכסף למארונים, כדי שיקימו „מדינה נוצרית" בלבנון. משה שרת תיאר ביומנו האישי ישיבה זו ואת ספיחיה.

בישיבה שנערכה ב־16 במאי 1955, הציע בן־גוריון (שחזר והיה שוב לראש־הממ־שלה ולשר־הביטחון) לפלוש ללבנון כדי להקים בה ממשלה פרו־ישראלית. כפי שתיאר זאת שרת, תמך דיין בהתלהבות ברעיון זה.

דיין הציע למצוא קצין לבנוני, „אפילו בדרגת רב־סרן", לרכוש את ליבו או לשחד אותו בכסף. על רב־סרן זה היה להכריז על עצמו כעל גואל האוכלוסיה המארונית ולקרוא לצה"ל לפלוש ללבנון. צה"ל ייכ־נס לבנון, יכבוש את השטח המתאים, ויקים שם מישטר נוצרי אשר יכרות ברית עם ישראל. השטח שמדרום לליטאני סו־פח — לפי תוכנית זו של דיין — לישראל.

כל זה נאמר בתקופה שבה היה הגבול הלבנוני הגבול השקט ביותר של ישראל, גבול שלכל אורכו שרר שלום־בפועל, ו־ניתן היה לעבור אותו בכל מקום בלי סכנה.

תוכנית זו נדחתה בשעתו, מפני שבן־גוריון, דיין ופרס מצאו פורקן למירצם בהתקפה על מצריים, בשותפות עם ברי־טניה וצרפת.

אך שימעון פרס ויצחק רבין הת־חילו להגשים אותה, כלשונה, כעבור 20 שנה. הם המציאו את רב־סרן סעד חדאד, וסיפקו כסף ונשק לפלאנגות, כדי לפתוח ב־מילחמת־האזרחים. מנחם בגין ו־אריאל שרון אך המשיכו בדרך זו, כאשר פתחו במילחמת־הלבנון.

זוועה לשם גירוש

מילחמת־האזרחים בלבנון לא היתה פורצת כלל, לולא ידעו מנהיגי המארונים כי יוכלו לסמוך על תמיכתה המאסיווית של ישראל בכסף, בנשק וב־אמונים.

יצחק רבין עצמו הודה בכך לאחרונה בפה מלא, כאשר גילה כי נפגש עם מנ־היגי הלבנונים לא פעם בתקופה ההיא, ובין השאר על סיפון ספינה בלב ים מול ג'וניה. בפגישה זו נכחו, בין השאר, פיאר אל־ג'מייל ובנו בשיר שסבל ממחלת־ים, וכמיל שמעון.

זה אומר משהו לגבי אחריותנו לעצם פרוץ אחת המילחמות הנו־ראות ביותר, שבה בוצעו מעשי־זוועה ללא־ספור.

כאשר פרצה המילחמה, ידעו רוב מנ־היגי אש"ף בלבנון היטב כי היא מהווה סכנה לעצם קיומם של הפלסטינים. הם לא רצו להיספג בתוכה. במשך זמן־מה אף ניסה יאסר ערפאת לתווך בין הצדדים — אולי מבלי לדעת כי המילחמה פרצה כתוצאה מקנוניה ישראלית־מארונית מחו־שבת.

אך הפלסטינים לא יכלו להישאר מחוץ למילחמה, גם אילו רצו בכך כולם בלב שלם.

מגזי וגמור היה עם מנהיגי ה־מארונים לדחוף אותם אל תוך המילחמה — שהרי אחת ממטרו־תיה העיקריות היתה לגרש את חצי מיליון הפלסטינים מלבנון.

ב־13 באפריל 1975, בתקרית מיסתורית, נורו יריות אל תוך כנסיה בשכונת עין־רמאנה בביירות. כ„תגובה" על כך פתחו המארונים באש על אוטובוס פלסטיני שע־בר בשכונה, ורצחו 72 אזרחים פלסטיניים, גברים, נשים וילדים. כך החלה מערכת השחיטות ההדדיות.

אין צד במילחמת־האזרחים הלבנונית שלא ביצע מעשי־זוועה. גם פלגים פלס־טיניים מסויימים לא טמנו את ידם בצלחת. אך אין ספק — ואין מומחה ניטרלי רציני אחד המכחיש זאת — כי מלכתחילה היו הפלאנגות אלופות הזוועות. ובניגוד לש־חיטות ההדדיות בין מארונים ומארונים, מארונים ודרוזים, בין מארונים ומוסלמים, היתה לשחיטת הפלסטינים בידי המארונים מטרה מוחשית: לגרש את חצי מיליון הפלסטינים מלבנון.

רק על רקע זה ניתן להבין את מלוא הזוועות של הפלאנגות, כגון הטבח שער־כו באזרחים ובלוחמים שנכנעו במחנה־הפליטים תל־אל־זעתר במיזרח־ביירות, ב־1976. אריאל שרון טען בכנסת כי ממשלת־ישראל — ובעיקר ראש־הממשלה יצחק רבין ושר־הביטחון שימעון פרס — היו מעורבים בזוועה זו. הוא הביא מיסמכים להוכחת טענה זו. הקצינים שהיו אז אצל הפלאנגות

ופואד בן־אליעזר, הכחישו מעורבות ישירה זו. אך אין חשיבות לכך.

עובדה היא כי הפלאנגות, ש־ביצעו זוועה זו, מומנו, חומשו ואומנו על־ידי ישראל, וכי ממשלת־ישראל דחפה אותם אל תוך מיל־חמת־אזרחים נוראה זו. ואחרי ביצוע הזוועה, לא ניתקה ממשלת־ישראל את יחסיה עם כנופיה עד־תית זו, אלא להיפך.

כל מי שנתן את ידו לפלאנגות — מאז ועד היום — יודע כי אחת המטרות העיק־ריות שלהן היא להביא לגירוש חצי מיל־יון בני־אדם פלסטיניים מלבנון — אנשים החיים בלבנון מזה 34 שנים, שרובם גולדו בה. שאין להם לאן ללכת.

יש לנו חלק רב באחריות לזוועות אלה.

רשימת הזוועות

מכונת־הכיזוב שלנו יצרה לאחרונה סיסמה, המתהלכת עכשיו בארץ ו־בעולם, והחוזרת במאות ואלפי מאמרי־תעמולה של אוהדי ממשלת־בגין.

סיסמה זו אומרת: „העולם לא התרגש כאשר הסורים והפלסטינים רצחו 100 אלף נוצרים בלבנון. אבל כאשר קרה האסון בשאתילא ובצברה, מיהרו הכל להעליל עלינו עלילת־דם." או, בנוסח מקוצר: „גויים הורגים גויים, ואת היהודים תולים."

אין בטענה זו שמץ של מוסר או הגיון — או אמת.

איש אינו יודע כמה אנשים נהרגו מאז 1975 במילחמת־האזרחים הלבנונית. יתכן כי המיספר אכן מגיע ל־100 אלף (אם כי אני מטיל ספק בכך). אך מיספר זה יכול להתייחס רק ל כ ל ההרוגים של המיל־חמה — פלסטינים שנהרגו בידי המארו־נים; מארונים שנהרגו בידי מארונים אחרים ובידי דרוזים, מוסלמים ופלסטינים; דרוזים שנהרגו בידי המארונים וכן הלאה.

הפלסטינים ביצעו כמה מעשי־זוועה (כפעולות־תגמול, לדבריהם), ובעיקר בכפר בית־מלאט בצפון לבנון (ספטמבר 1975), ובעת כיבוש העיירה דאמור (אחרי שחיטה שערכו הפלאנגות במחנות קאראנטיין ו־דבאייה בביירות). אך מיספר הקורבנות של זוועות אלה הגיע למאות, לא לאלפים.

ואילו הסורים פלשו ללבנון על פי בקשת המארונים, ובתמיכת ישראל. במשך שנות שהותם מנעו והפסיקו שחיטות רבות. הצבא הסורי הוא ברוטאלי, והוא הגיב בברוטא־ליות על תקריות שבהן נהרגו חייליו. אך הוא לא עסק בשחיטות.

הזוועות העיקריות בלבנון בוצעו על־ידי הפלאנגות, בנשק שלנו.

מאז מילחמת־הלבנון מפברקת מכונת־

(המשך בעמוד 15)

מול פני המצפון

הקאריקאטוריסט האמריקאי אוליפאנט תיאר כך את המצב בישראל: נשר עומד על שלט האומר „בידוד" ומצפה לסופו של מנחם בגין, כשעם־ישראל, בדמות גבר ואלה, שולח בו מבט זועם ומאשים. ההתקוממות המצפונית של המוני ישראל אחרי הטבח במחנות־הפליטים הצילה את דמות ישראל בעולם.

חלום על ארבעה גלגלים

"קדט" ו"אסקונה" החלומיות של אופל. דגמי 83'

מכוניות בעיצוב מפואר,
המשופעות באביזרים יוקרתיים.
מכוניות באמינות של אופל, שם
דבר בעולם. מכוניות שהן
השקעה מצויינת כי ערכן נישמר
ונישמר.

12 חודשי אחריות ללא הגבלת קילומטר

אופל "קדט"

המכונית הנימכרת ביותר
בגרמניה ב־1981.
לבחירתך: הילוכים רגילים
ואוטומטיים, בנפח מנוע של
1200 סמ"ק ו־1300 סמ"ק.

אופל "אסקונה"

המכונית שירחון רכב יפני זיכה
אותה בתואר "המכונית הטובה
ביותר בעולם".
לבחירתך: הילוכים רגילים
ואוטומטיים, בנפח מנוע של
1300 סמ"ק ו־1600 סמ"ק.

ליאו גולדברג בע"מ GM OPEL

משרד ראשי: ת"א, דרך פ"ת 65; דרך פ"ת 86, טל. 251374; חיפה: דרך יפו 132,
טל. 04-528285-7; ירושלים: שלומציון המלכה 15, טל. 02-234536,231798;
סוכנים: חיפה: בית המכוניות, יפו 19, טל. 04-512251 נתניה: מכונית נתניה,
סמילנסקי 24, טל. 053-39423; נצרת: בישארה יוסף סרוגי, רח' פאולוס השישי 56,
טל. 065-54677.

אולדסמוביל אומגה

מיבנה חיצוני מעוצב בסיגנון אוירודינמי מושלם,
מנוע מותאם לדלק 91 אוקטן, חיסכון משמעותי,
בצריכת דלק - 12 ק"מ לליטר, גימור מפואר,
הנעה קידמית, מנוע חזק בנפח 2,475 סמ"ק,
הילוכים אוטומטיים, הגה כוח, הצתה אלקטרונית.
אל אלה מצטרפות הנאות אמיתיות -
שמשות כהות, רדיו, מזגן־אויר אורגינלי,
מערכת חימום והאחוריים ,בולמי זעזועים במגינים
הקידמיים נסיעה שקטה. ובידוד מעולה
המבטיח אולדסמוביל אומגה מרווחת מאוד מבפנים,
אך מידותיה החיצוניות קומפקטיות.

אולדסמוביל סיירה

דגם חדש, מכונית מיוחדת, הנעה קידמית,
מנוע רוחבי בנפח 2,850 סמ"ק —
6 צילינדר, בשיא השלמות.
חלונות, דלתות וכיסא נהג — מופעלים בחשמל, הגה מתקפל,
מזגן־אויר BUILT-IN, גיר אוטומטי,
הגה־כוח ולוח שעונים מיוחד.

2000 $ הנחה

מלאי מצומצם של דגמי 82', באספקה מיידית.

אולדסמוביל 83'

האמריקנית הנימכרת ביותר באמריקה ובישראל

OLDSMOBILE GM

THE NEW AMERICANS FROM GENERAL MOTORS

חברת המזרח למכוניות בע"מ

תל־אביב — דרך פתח־תקוה 76, טל 03-3352235 • חיפה — רח' האמנים 2, טל 04-523086

ארץ בלי רחמים

(המשך מעמוד 12)
הכיזב שלנו סיפורי־זוועות על אימי ה־שילטון הפלסטיני בדרום־לבנון. עד כמה שיכולתי לברר, כל הסיפורים האלה — או כימעט כולם — הם פרי ההמצאה. הם נשתלו באמצעות „עדים" שכירים, כדי לשנות את דעת־הקהל העולמית, שנדהמה מן הברוטאליות של הפלישה הישראלית.

לכל הסיפורים האלה של מנגנון־הכיזוב שלנו, המשגשג בתקופת־שרון כפי שלא שיגשג מעולם, היתה רק תוצאה חשובה אחת: הם איפשרו לישראלים רבים להרגיע את מצפונם, כאשר החלו ה־זוועות של מילחמת־הלבנון מגיעות לאוזניהם.

מילחמת־זוועה

מילחמת־הלבנון היתה מילחמת־זוועה מלכתחילה. יש להתמודד עם אמת זו.

זאת ל א היתה מילחמה למען „שלום הגליל", שגלשה איכשהו לפסים אחרים.

המחר ילד בודד בין חורבות מח־נה־הפליטים עין־אל־ח־ילווה ליד צידון. מה יהיה עתידו של הילד?

זאת ל א היתה מילחמה שבמהלכה קרה „אסון" במחנות־פליטים, או שבה היתה טעות מצערת בשיקול. בכך תדון ועדת־החקירה, ונגיח לה לעסוק בכך.

המילחמה היתה מילחמת־זוועה למן השניה הראשונה, מפני שאחת המטרות העיקריות של האיש ש־יזם אותה, אריאל שרון, היתה להביא לגירוש חצי מיליון פליטים פלסטיניים מבתיהם ומשכונותי־הם, ולשלחם אל המידבר.

זאת היתה המטרה המשותפת של ממ־שלת־ישראל והפלאנגות. הפלאנגות כלל לא הסתירו כוונה זו. וגם אריאל שרון, יוזם המילחמה, הסתיר אותה רק בקושי מאחורי סיסמת־ההסוואה „הריסת תשתית המחב־לים".

כל בר־דעת ידע זאת. העולם הזה ידע על כך, ופירסם זאת מראש. שימעון פרס ויצחק רבין ידעו על כך. פרס ורבין גם ידעו היטב, מנסיון אישי, מי הן הפלאנ־גות, מהן מטרותיהן ומהן שיטותיהן.

מילחמה שאחת ממטרותיה היתה להש־ליט את מנהיג הפלאנגות — אבי השחי־טות הנוראות ביותר — בכל שטח לבנון היתה מ ו כ ר ח ה להביא לשחיטות, ב־מהלך המילחמה עצמה או אחריה, לשם גירוש הפלסטינים.

לכן, אל יגיד איש מצמרת המדינה, ה־קואליציה והאופוזיציה, „לא ידעתי" — אלא אם כן הוא רוצה למצוא את עצמו בסירה אחת עם גרמנים טובים ש„לא ידעו".

ב־7 ביוני 1982 הורמו בכנסת הידיים בעד ונגד המילחמה. כל יד שהורמה למען המילחמה הורמה למען מילחמה שהזוועה היתה טבועה בעצם מהותה, בתפיסתה

(המשך בעמוד 68)

קטעים

מנחם בגין ישרת כסגן־מפקד גדוד מובילי פרדות ★ מי יעצור את הסחף ביחסים בין ישראל ומצריים ★ באיזה צד עומדים שומרי־החוק?

דיין הלא־אנושי

שימעון שמיר:

אשמת ישראל

אין לדעת אם בסופו של דבר יכרע בניין השלום תחתיו או למרות הכל יחזיק מעמד. אך דבר אחד ניתן לומר: אם אמנם יתמוטט השלום, אל יספר איש שגורלו נדון לכליה מראש ללא קשר עם מעשיה ומחדליה של המדיניות הישראלית. מי שהיה כאן בחודש מאי, אחרי הנסיגה מסיני, וראה את ההתעוררות הצי־בורית להידוק הקשרים עם ישראל. מי שהיה כאן במשך כל „חודשי ביירות" וראה כיצד כל התרחשות שם מקבלת את תהודתה במצריים — לא בנקל יסכים עם גירסה פטליסטית זו, גם אם היא כה פופולארית במקומות שונים בישראל. בהתאם לכך, יש גם משמעות גורלית לוויכוח הפנימי המתנהל כיום בישראל — והמסוקר במפורט באמצעי־התקשורת המצריים — אשר באו־

„על המישמר" 8.10.1982

תה המידה בה ישפיע למעשה על המדיניות הישראלית. הוא ישפיע גם על סיכויי הישרדות השלום.

„הארץ" 5.10.82

מיכאל ששר:

דיין האמיתי

בתעלה, מאחורי הדייק המפריד בין המים ובין מוצבי קו ברלב, הוא עט כעיט על פיגרי גופות חיילים מצריים שנהרגו ב־לילה, בנסיון פשיטה, והן מונחות עדיין על החול החם והזהוב. בידיו שנגעו־מישש בכל כוחן אדם ואדמה, הוא מחטט עתה ב־כיסי מיכנסיו של חייל מצרי ארוך ושחום־עור, המוטל ללא רוח חיים, ומוציא מתוכם חפיסת סבון... סובייטית.

מפליא? לאו דווקא. אם הנשק הוא רוסי, מדוע לא הסבון. אבל מייד, כמו חשב שאין להקדיש אפילו חלקיק מחשבה ורגש לפגר־אדם, הוא פונה אל הסובבים אותו, חיילי המוצב, ומתעניין במצב רוחם, שירותם ומעשיהם בחיים האזרחיים. הוא עושה זאת בחן המיוחד והמקסים, שבו נתברך, ואין צריך לומר שבעצם הופעתו בקרבם, בקו־החזית, הוא קונה את ליבם.

„ידיעות אחרונות" 7.10.82

מיכאל הרסגור:

הפלאנגות הישראליות

אם הם רוצים בכל מחיר לנהל מילחמה־בלי־קונסנזוס, ומלו־כלכת למדי — שיקימו לעצמם צבא פרטי. רמטכ"ל יהיה להם הרב דרוקמן, על חיל־האוויר תפקד גאולה כהן, על חיל־הים — דב שילנסקי, על כוחות חי"ר — הרב לווינגר, בכוחות שיריון

אין להם צורך כי עורם עבה דיו. אפסנאי כללי הממונה על מקו־רות האנרגיה יהיה השר מרידור והאסטרטג המעמיק מנחם ב' ישרת כסגן מפקד גדוד מובילי הפרידות — כמו טרומפלדור ב־גאליפולי. שיכבשו להם להנאתם את טריפולי, את סוריה, את ירדן, את נסיכויות המפרץ — הכל, לפי הקונצפציה של הגאון הפוליטי העולמי אריק ש', ושילכלכו את נישקם כאוות נפשם. אבל אנחנו מבקשים נשק טהור בלבד, בבקשה. וחזרה הביתה מן הבוץ והדם הלבנוניים בהם תקעו אותנו „מנהיגים" חסרי־אח־ריות, דוגמאטיים, פוזיזים, שלוחי־רסן ושקרנים.

„על המשמר" 8.10.82

שימעון אבידן:

ההיסטוריה חוזרת

לא פעם אני צופה בדמיוני, בסרט שהושחל בכיוון הפוך ואני רואה את הסרט מסופו לעבר התחלתו. עצוב וקשה להשלים עם העובדה שתנועת־הפועלים לא למדה מכשלונותיה בעבר. במו עיני ראיתי בגרמניה תנועת־פועלים אדירה מפולגת, מתפוררת תוך מאבקים־פנימיים, בעוד שהיא אינה מבחינה בסכנה המוחשית של חיסולה על ידי היריב הפוליטי — הימין. וכיצד זה קרה? הימין הטיל את מרותו על הרחוב, דיכא והשפיל, בעוד שהשמאל לא השכיל ליצור לעצמו כלים שיבטיחו את חרות פעולתו, הגנה על אנשיו ומוסדותיו. תוך הססנות והרגל של מי שהיה שנים בשילטון, סמכו על המישטרה ועל החוק הכתוב. לא ארכו הימים והתברר, שלא החוק שולט אלא הבריונות והאגרוף. תחילה עמדו שומרי־החוק בצד ואח"כ מנגד, והתוצאות ידועות.

„על המישמר" 8.10.82

זיווה יריב:

הפלסטינים לאוגנדה!

לו הייתי בגין, היתה לי דילמה כי אני, בגין, טענתי מאז ומתמיד שעל הפליטים הפלסטינים להיקלט בארצות־ערב. אני בגין תמיד הכרזתי שהערבים אשמים בכך שהפלסטינים לא חדלו להיות פליטים חסרי בית עד היום.

והנה, באה מלחמת שלום־הגליל, שאני, בגין, יזמתי, ועירערה את מעמד הפלסטינים שנקלטו בלבנון. הרסנו את בתיהם, והפ־קרנו אותם בידי הפלאנגות והצבא הלבנוני. הותרנו אותם בצל הפחד מפני טבח נוסף, חיפושים, מעצרים וגירוש סופי מלבנון. השארנו אותם חסרי קורת־גג אל מול גשמי־הזעף של החורף.

ועכשיו, אני, בגין, שואל את עצמי: הרי אני טוען מאז ומתמיד שעל הפליטים הללו להיקלט בארצות ערב. האם לבנון אינה אחת מארצות־ערב? אם כן, מדוע איני עוזר לפליטים אלה להי־קלט בה? מדוע אינני דואג להם לקורת־גג לקראת החורף?

אז אני, בגין, ממשיך ושואל את עצמי: להיכן ילכו? למדינה פלסטינית ביהודה ושומרון? חס־וחלילה! לסוריה כדי שיפגעו בנו משם? חלילה־וחס! לירדן? עשרה קילומטר מגבולנו? אה, מצאתי! מצאתי! שילכו לאוגנדה! שיקימו להם אוטונומיה באוגנדה! איך לא חשבתי על זה קודם?

„ידיעות אחרונות" 8.10.82

פסוקי השבוע

● **ח"כ תמ"י, אהרון אבו־חצירא:** „אני אומר כאן מישפט שבוודאי ירגיז כמה אנשים, אבל הוא מוכרח להיאמר: אני לא רואה כמעט כל הבדל, בשום תחום, בין המערך והליכוד."

● **יועץ ראש־הממשלה לענייני־תיקשורת, אורי פורת:** „לאריק (שרון) יש כושר ספיגה של מעצמת־על."

● **שר־החוץ המצרי, כמאל חסן עלי:** „הזהרתי את שרון. אם תפעל בלבנון, זו תהיה התאבדות פוליטית שלך."

● **ראש־הממשלה, מנחם בגין:** „לא אתן לשפוך את דמם של אלה, שסיכנו נפשם למען ביטחון ישראל."

● **העיתונאי חיים חפר:** „את אריק שרון יוציאו מ־מישרד־הביטחון רק באלונקה," כך אמר אחד מאנשי סודו. ואחד מידידי אומר: „רצונו של אדם — כבודו."

● **אריק שרון:** „מה רוצה (שימעון) פרס, שיקבלו אותו בקריית־שמונה בפרחים, כשהוא אינו בעד התוכנית של פינוי המחבלים מצפון הארץ כדי שלא יפגעו בישובים שם?"

● **העיתונאית זיווה יריב:** „מה אמרו הפלאנגות כשיצ־או מצברה ושאתילה: ,אין פלסטינים'!"

אנשים

מדוע תפרוש אגודת־ישראל מהקואליציה ואיזה שמאלני שומעים בכל חור

■ התוצאות האחרונות של חוש־ההומור הישראלי: מדוע תפרוש אגודת ישראל מהקואליציה. הסיבה היא הילכתית. השחיטה לא היתה כשרה.

■ ישראל הפכה למדינת ש״ב — מדינת **(אריק) שרון** ו**(מנחם) בגין**.

■ ועוד בדיחה: מה תשתה, צאברה או שאתילה?

■ בפגישה עם פעילי מיפלגה התרגש סגן־ראש הממשלה, **דויד לוי**, עד כדי כך שמעד לא אחת בלשונו. כאשר רצה לומר „יצא המרצע מן השק,״ אמר „יצא העז מן השק.״ כאשר רצה לומר „שכינה שורה עליו,״ אמר „שכינה נפלה עליו.״

■ סנאטור אמריקאי התקשר עם ח״כ המערך **אבא אבן**, וסיפר לו על נאומו של שר־החוץ, **יצחק שמיר**, באו״ם. „האולם היה ריק,״ סיפר האמריקאי. הגיב אבן: „גם הנאום.״

■ בערב ראיונות השבוע הזה ראיין **מני פאר** את אבן, ושאל אותו מה דעתו על דיברי השר **גדעון פת**, שהרוסים מאזינים לשיחות הטלפון של שרי־ישראל. אבן ענה, שיש אפשרות טכנית שהרוסים מאזינים לפת אך הוסיף: „הם עוד עלולים להיפגע משיעמום.״

■ באותו ערב התבקשו שלושה עיתונאים לבחור באיש השבוע שלהם. **אבי רז** ממעריב הציע את שר־הביטחון, „כי הוא הצליח להתאפק שבוע בלי שתפרוץ מילחמה.״

■ ח״כ חרות, **מיכאל קליינר**, שהיה בחופשה בת שלושה שבועות באירופה, לא חשש, שבן־זוגו להסכם־הקיזוז ביום הדיון בכנסת על הטבח בביירות, יבטל את ההסכם. הוא וח״כ המערך, **אורה נמיר**, היו באותו אולם בלונדון בזמן הדיון בכנסת, וצפו במחזה ועידת פיסגה. בהפסקה ניהלו דיון פרלמנטרי. קליינר קנה מייד עם בואו לאנגליה טרנזיסטור־כיס, שבו היו חמישה ערוצי גלים קצרים, ישב בהייד פארק והאזין לנאומו המשודר ברדיו של **שימעון פרס**.

■ העורך החדש של במחנה, **עודד פרלמן**, סגן־אלוף וקצין־חינוך לשעבר של חיל־האוויר, חייב את תפקידו לעיתונאי ידיעות אחרונות **ישעיהו („שייקה״) בן־פורת**, שהפגיש בינו ובין שר־הביטחון. פלדמן, מחבר מילות השיר את המנגינה הזו אי־אפשר להפסיק, ששר צוות הווי חיל־האוויר, מקורב בדיעותיו לגוש־אמונים. אביו הוא איש הליכוד ותורם ידוע למיפלגה.

■ הסיכסוך בין ראש עיריית תל־אביב, **שלמה („צ׳יצ׳״) להט**, ומפקד מישטרת מחוז תל־אביב, **אברהם תורגמן**, הגיע עד לרדיו. בידיעה ששידר הכתב **צחי נגה** סופר, שאלמונים איימו ברצח על ראש־המינהל החינוך של העירייה **שימשון שושני**, על רקע פרשת בית־ספר הגליל. בידיעה סופר ששושני התייחס ברצינות לאיום שנמסר בטלפון לאשתו, ומיהר להתקשר ישירות עם לישכתו של תורגמן. נגה ציין בידיעה, שמזכירתו של תורגמן ביקשה משושני שימתין משום שתורגמן עסוק, „וכבר עברו ארבעה ימים מאז השיחה.״ אחרי פירסום הידיעה התקשר דובר מחוז תל־אביב, **עדי גונן**, עם מנהל הרדיו, **גידעון לב־ארי** וטען שלא יתכן לשדר ללא תגובה ידיעה שממנה מתפרש שתורגמן לא התייחס ברצינות לאיומים על אזרח. אחר־כך הוסיף גונן, שכאשר אזרח רוצה להתלונן על איומים נגדו, הוא לא צריך לפנות אישית למפקד המחוז.

■ במישרדו של עורך־הדין התל־אביבי, **משה רום**, התקבלה שיחת טלפון מוזרה. היא היתה מיועדת לאחד מלקוחותיו. מעברו השני של הטלפון היתה **יהודית („ג׳ודי״) כדיר**, שהעידה בזמנו במישטרה כי סיפקה שוחד מיני לח״כ הליברלים **בני שליטא**, ראש המועצה המקומית מנחמיה. ג׳ודי, שמאז פירסום הפרשה חזרה בתשובה, ביקשה מהמזכירה שתמסור לשליטא ולעורך־דינו, רום, שנה טובה „ושתהיה יותר טובה מהשנה שעברה.״

■ במסיבה שערך **יעקב אגמון** למפיקת תוכנית הרדיו שלו, שאלות אישיות, **לאה גודלמן**, הפריך העיתונאי **אורי פורת** את הטענה שיש סתימת־פיות באמצעי־התיקשורת הממלכתיים. אמר יועצו לעניני תיקשורת של ראש־הממשלה: „הערב ראיתי אותך בטלוויזיה בתוכנית על **נחום גולדמן**. אחר־כך שמעתי בשידור חוזר את שאלות אישיות בגלי־צה״ל. ועכשיו אתה מדבר פה. מי אומר שיש סתימת־פיות, אם שמלאני כמוך שומעים בכל חור?״ על התוכנית עם גולדמן הוסיף פורת: „תמיד אמרתי שאתה מסוגל לראיין או לדובב מתים. ראיתי זאת בראיון הטלוויזיוני.״ אגמון: „גודלמן עוברת לשעה טובה. היא מחפשת מקום שבו יש חופש־ביטוי ואין צנזורה.״

■ העיתונאי **אילן שאול**, שנסע לסקר את פסטיבל הסרטים בוונציה, לא העלה על דעתו עד כמה אין זה פופולארי להזדהות כישראלי. שאול, הנמנה עם מחנה השלום, ניסה

■ המפיק הראשון של התוכנית הוותיקה ביותר ברדיו — 15 שנה — **יצחק („איציק״) בן־נר** אמר: „ממפיק למפיק הפרידה יפה יותר. הפרידה הראשונה היתה בבוטקה של טלפון.״

■ אגמון שאל את מפקד גלי־צה״ל, **צבי שפירא**, [...] הלחץ הכי קשה שהופעל עליו במיסגרת תפקידו, ענה שפירא: „כשנכנסתי לתפקיד, אמרו לי מייד לפטר אותך.״ אגמון הוסיף בהומור, שהוא ידע שגודלמן מצנזרת אותו בשמו של שפירא. מפקד התחנה הסביר מהו נוסח חיובי של צנזורה. „אמרתי לה — תשמרי על יענקל׳ה בשבילנו.״

■ אגמון העיר, שזו התוכנית היחידה ברדיו שהחליפה שלושה מנהלים. הוא התכוון ליצחק ליבני, **מרדכי („מרטקה״) נאור**, ולשפירא, שהיו מפקדי התחנה בשנות שידור התוכנית.

■ המפיקה הפורשת עוברת לטלוויזיה. העיר על כך

ענת סבידור

באה עם אביה, יושב־ראש הכנסת מנחם סבידור לאירוע חברתי. סבידור, שהיה עייף, נימנם כל הזמן. בתו, ענת, שחששה שאביה ייקלט בעדשות־המצלמה כשעיניו עצומות, מיהרה לתקוע בו מרפק, בכל פעם שצלם התקרב אליו, כדי להעיר אותו.

גידעון בכמן

שימש המתורגמן הראשי של מסיבות העיתונאים בפסטיבל הסרטים בוונציה. בכמן (מימין) הוא ישראלי, יליד גרמניה, בעל דרכון אמריקאי, שבעבר עשה סרט דוקומנטרי על פרדריקו פליני. הוא דובר צרפתית, איטלקית, אנגלית, ספרדית וגם עברית, וחוץ מתרגום הוא היה מציע לעיתונאי ששאל שאלה מטופשת להחליף את שאלתו. באחת ממסיבות העיתונאים ישב הבימאי המצרי הידוע, יוסוף שאהין (משמאל), מגדולי הבימאים בעולם הערבי. הוא העדיף שלא להצטלם לצד ישראלים, וכנראה לא ידע שלצידו ישראלי לשעבר.

מאיר כהן

רבה של בית־שאן בא למרכז מיפלגת העבודה לפגישה עם מזכיר המיפלגה, חיים בר־לב. באותו זמן המתינו מחוץ לבניין שוטרים, שחיכו לבואו של מאיר כהנא, שהודיע שיביא חזיר חי ליוסי שריד. כאשר יצא הרב ממכוניתו, ביקשו אותו השוטרים להזדהות. כאשר אמר מיהו, הם חשבו ששם מישפחתו הוא כהנא, והוא לא הורשה להיכנס.

לשוחח עם הבימאי האיטלקי **ברנרדו ברטולוצ'י**, ואמר למזכירתו שהוא מישראל. הבימאי האיטלקי המהולל לא היה מוכן להחליף ולוא מילה עם ישראלי כלשהו, במחאה על הטבח במחנות הפליטים בביירות.

■ שאול לקח עימו לפסטיבל מכשיר הקלטה וקאסטות ריקות. להפתעתו, הוא גילה שאחת מהן לא נמחקה בטעות. היתה עליה הקלטה של שיחה עם **יוסי שריד**, מלפני כשלושה חודשים. בחדרו במלון הוא האזין לדברים, שנשמעו אחרי הטבח בביירות יותר אקטואליים. אמר אז שריד: „מה שמדהים, זה הדיוק של הסצנריו. אין היום דבר שהוא מן הנמנע. המילחמה הזו, שהיא בעצמה לא כשרה, מכשירה כמעט כל דבר שעולה על הדעת, בשם המילחמה והאחריות למילחמה והקורבנות שהמילחמה תובעת. כל הסימנים שצריכים לקרות במדינה המאבדת את המישטר הקודם שלה, כל המאפיינים האלה קיימים כיום, ויכול להיות שזהו סיומו של תהליך. הרוב לא מעוניין בדמוקרטיה ואם רוב בציבור לא רוצה, היא לא תהיה."

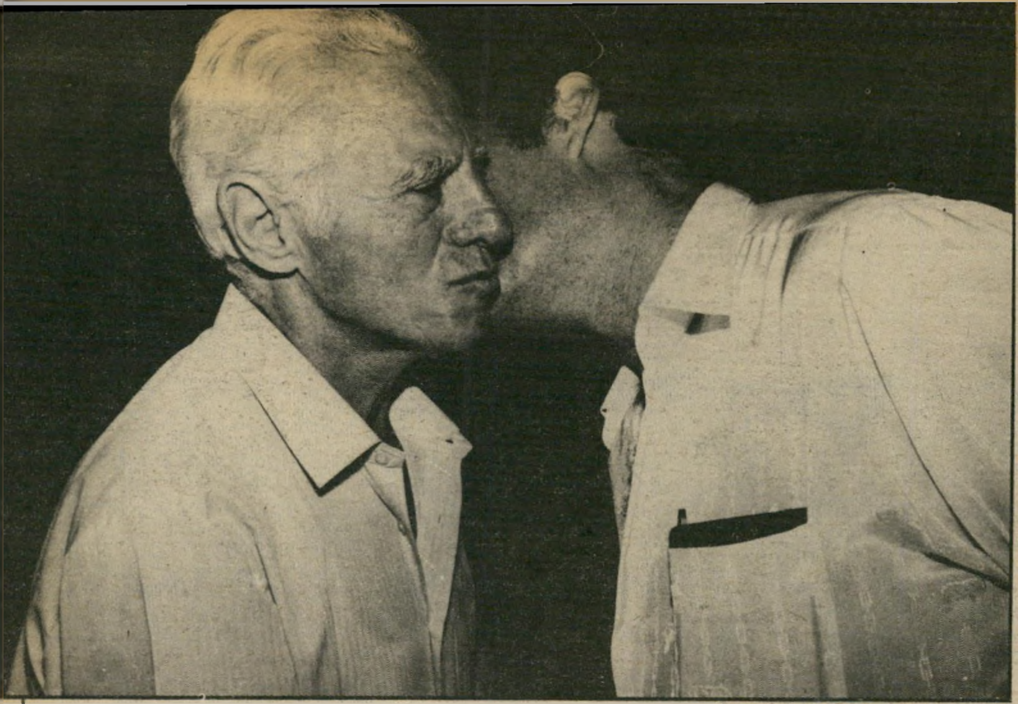

מרדכי צרפתי

מתנשק עם ג'קי רונן. צרפתי, המוכר יותר בכינויו „מנטש", בא לפתיחה המחודשת של מיסעדתו הסינית של ג'קי, אחיו של מיסעדן אחר, אלי. בתו של רונן, שלומית בת ה־10 (מימין), הגישה לאורחים מעדנים. ג'קי הודיע על הפתיחה במודעות פירסומיות בעיתונים, ולמקום באו רק חבריו הקרובים, ביניהם רחבעם („גנדי") זאבי (למטה).

■ בדיחה המהלכת בגדה המערבית: חברוני חיפש דירה. חבריו מציעים לו לפנות ל**כשיר סע'גותי**, עסקן קומוניסטי ידוע, שיתן לו הפנייה למיפלגה הקומוניסטית בירדן, אשר תשלח אותו ללנינגראד. שם יוכל להתחתן עם יהודיה, לחזור כעולה חדש ולקבל דירה. הוא עושה זאת, מתחתן עם **מרשה גינסבורג**, ובבואו מוצעת לו דירה ברמת־אשכול בירושלים. הוא מסרב ומסביר: „זה קרוב מדי לערבים."

■ ח"כ המערך **מיכה חריש**, שהוא יושב־ראש ועדת־האנרגיה של הכנסת, סיפר שהתעניינותו בנושא התחילה בגיל צעיר מאוד. בגיל 17 הוא עבד בתחנת־דלק בצפון הארץ. „וזו היתה נגיעתי הראשונה בעולם האנרגיה."

■ שחקן קבוצת התיאטרון נווה־צדק **סיני פתר** לא חלם, כשחלק מתפקידו בקברט סאטירי חדש של **חנוך לוין**, הוא יאלץ לבלות בבתי־כנסת. פתר, פעיל של"י, נשלח לבית־כנסת ללמוד פרק בהילכות חייו של אדם דתי, הכוללות גם תפילות. כשבא להתפלל התייחסו אליו המתפללים בחשדנות. אך אחרי ששמעו על סיבת בואו האמיתית, הזמינו אותו לתפילת מינחה וערבית ולא הירפו ממנו.

■ בימאי הקולנוע **יגאל בורשטיין** שעשה את סרט הטלוויזיה על **ישעיהו ליבוביץ**, נקרא לשירות מילואים. הוא הוצב לשמירה — לא פחות ולא יותר — על הישוב יקיר בגדה המערבית.

■ בפרסום הרב סביב לידת המבחנה הראשונה בישראל זכה הפרופסור **שלמה משיח** מבית־החולים על־שם **חיים שיבא** בתל־השומר. פרופסור אחר, **דויד סר**, שהיה שותף להריון־המבחנה, לא הוזכר. בעת הלידה היה סר בצרפת, בקונגרס בינלאומי על הפלות. כשנשאל מדוע לא הוזכר שמו בעניין הלידה הגיב במרירות: „שכחו אותי!"

■ הפרופסור **יגאל ידין** סיפר, שהוא כותב סידרת ספרים לא פוליטית. זו תהיה סידרה כמו־בלשית, על גילויין הארכיאולוגים.

■ **פנינה רוזנבלום** אינה מפסיקה לדבר על עתידה הפרלמנטרי. לטענתה, היא מתאימה לשבת בכנסת, יותר מכמה ח"כים שהיא מכירה ו„שיש להם אינטליגנציה פחותה משלי." בערב־ראיונות היא נשאלה איזה תיק היתה רוצה. תשובתה: „ר־ק החוץ." הוסיפה פנינה: „[illegible] מתקדמת בקאריירה שלי ב[illegible] שני אלמנטים — החיצוניות שלי והראש שלי."

■ אחרי ש**אבי בורג** בנו של שר הפנים, הופיע בעצרת המערך בכיכר מלכי־ישראל בתל־אביב, טילפנו עיתונאים רבים ליוסף, שיבחו את בנו וציינו שהוא נראה כמנהיג מלידה. ענה האב: „אולי הוא מלידה. אני לעומת זאת עוד לומד יום־יום."

עוגניה שימחוני

משוחחת עם בתה, חווה אורטמן (משמאל), בסצינה מסרט חדש של אורי שיזורסקי. הסרט עוסק באשה העומדת להינשא באמצע מילחמת יום־הכיפורים, וממתינה לחתנה. לקראת סיום הצילומים נפטרה עוגניה, ששבה לשחק אחרי 15 שנות העדרות מן הבימה. באחת הסצינות האחרונות צולמו השתיים, אך לא בוצעו הקלטות הקול.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

ראש־הממשלה מנחם בגין

אנשים

אהרון פאפו יקים את „אגודת צרכני האזנה"

■ אבי בורג מנצל את ימי חופשתו עד תחילת שנת הלימודים בעיצוב תעשייתי להקלטת חיילים על אירועי המילחמה בלבנון. בניגוד לזאת לא גוזר בורג הבן את קיטעי העיתונים העוסקים בו.

■ בסימפוזיון על תיקשורת־המונים שנערך בירושלים, פנה עורך־הדין **אהרון פאפו** לח"כ **שולמית אלוני** בשם „שולה." מייד הוא חזר בו ו־אמר לקול צחוקו של הקהל, שהיא ביקשה מראש־הממשלה לקרוא לה בשם־מישפחתה ולא בשמה הפרטי, ולכן הוא מבקש את סליחתה וקורא לה „הגברת אלוני." ענתה הח"כית: „על בגין אומנם אסרתי. אבל לך אני מתירה לקרוא לי שולה."

■ באחד הפאנלים, שאותו הינחה ח"כ המערך **דב בן־מאיר,** נשאל פאפו כמה זמן הוא מכהן בוועד־המנהל. „כמה זמן שאני מכהן זה לא מספיק. אותם ברשות השידור, ה־ממתינים לסוף הקאדנציה — שלא ישמחו." כאשר תמה בן־מאיר על דברי המרואיין, הסביר פאפו, שבתום כהונתו הוא יקים את „אגודת צרכני ההאזנה," ולא ירפה מרשות־השידור.

■ הפרופסור **אריק כהן,** מהחוג לסוציולוגיה באוניברסיטה העיברית חזר ערב פתיחת שנת הלימודים מסיור מחקר ממושך בתאיילנד. נושא המחקר הוא המגע בין ילידי המקום וזרים. לצורך כך הוא שכר חדר בלב העיר, ועקב מקרוב, במשך שלושה חודשים, אחרי נושא עבודתו. לצורך אותה מטרה הוא התגורר שנה וחצי בסינגפור וכמעט נורה על־ידי סוחרי סמים כאשר שהה באחד הכפרים.

■ מאז החל השחקן **רפי גולדווסר** לשחק במחזה יוסל'ה גולם הוא שינה את קוד התפעלותו מנשים. במקום לומר „או לה לה!" הוא אומר „או ור' ווי!"

■ אין לו מזל, ל**רפי בן־חור** עוזרו של שר התיקשורת, **מרדכי ציפורי.** בן־חור, חבר הוועד הפועל הציוני בהווה ויושב־ראש התאחדות־הסטודנטים בעבר, קיבל מעטפה ובה התבקש להודיע אם הוא תומך בתיקון שבעיקבותיו לא יתקיימו בחירות במוסדות היהודיים בארצות־הברית. ההצעה נפלה על חודו של קול — קולו של בן־חור. הוא התמהמה במישלוח התשובה, ומישהו אחר במצודת זאב שלח בשמו את המעטפה ובה התנגדותו לקיום הבחירות, ולא טרח לעדכן את בן־חור. באחד הימים התקשרו איתו מהסוכנות ושאלו לשלומו. הוא הזכיר שהוא עדיין לא שלח את תשובתו, וכך התברר שהמעטפה זוייפה והיא הוצאה מהסיכום.

■ המפיק ויבואן הסרטים, **ברוך אלה,** שעד היום היה מעורב בהפקת 15 סרטים בארץ הגיע לגמרי במיקרה לענף. בשנות המיתון, ערב מילחמת ששת הימים עבדו בני־המישפחה בשוק הבשר במחנה יהודה. אז עמדה בפניהם הדילמה אם לקנות חנות לבגדים או את אולם קולנוע רון, כדי להיחלץ מהמשבר הכלכלי. הם קנו את בית־הקולנוע לפני שקונה פוטנציאלי אחר עמד לחתום על העיסקה. היה זה המלונאי **חיים שיף.**

גילעדה דיאמנט בתו של שר־החוץ, יצחק שמיר, באה עם אמה, שולמית, לאירוע של „ויצ"ו", שמטרתו איסוף כספים לפרוייקטים של הארגון. גילעדה הנאה אינה מרבה להופיע באירועים ציבוריים.

אני לא אוהב להתעסק בחשבונות הבית

להכנס, מפעם לפעם, למטבח
וליצור איזה תבשיל אומנותי -
זה כן, אבל כל כאב הראש עם
חשבונות חשמל, מים, טלפון,
עיריה, וכו' וכו' וכו'...
מה"סיפור" הזה נפטרתי.

פשוט מאד, אני משתמש
ב"הוראות־קבע לאומי". אני
מעביר לבנק הוראה קבועה איזה
חשבון לשלם והבנק עושה את
העבודה בשבילי. אני חוסך ריצות
והמון זמן, לא עומד בתור כל
חודש, לא צריך לדאוג מה שלמתי
ומה לא.
בכלל, הסידור הזה
הציל אותי
מאי נעימויות
שקרו לי בעבר.

הייתי שוכח
לשלם את החשבון
בזמן ואח"כ, אתם יודעים,
קנסות, ריבית, לא נעים...
ב"הוראות־קבע לאומי" אפשר
לשלם את חשבונות הבית, אפשר
לשלם עבור סטוק בל"ל, לשלם
משכנתא, להעביר תשלומים
קבועים לתכניות חסכון, בקיצור,
כמעט כל חשבון קבוע.
ומה שטוב זה, שאפשר גם לשנות
או לבטל הוראות אלה מתי
שרוצים.
"הוראות־קבע לאומי" חוסכות לי
זמן וטרחה ואני יכול לחזור
למטבח ולתרנגולת "בנוסח
פרובנס", פשוט מאד.

כספומט
ויזה
חיש בנק
הוראות קבע
ושרותי מחשב ישירים
(mini on line)

בנק לאומי *פשוט מאד*

שרותי בנק מתקדמים בשימוש יום־יומי.

אנשים לשרות אנשים

בנק לאומי

KEGLEVICH
קגלביץ.כל הכּ...וודקה!
חדש מקגלביץ
קולה קוקטייל
עכשיו גם
בישראל
KEGLEVICH
LEMON VODKA
וודקה לימון
KEGLEVICH
VODKA
וודקה קגלביץ
KEGLEVICH
Cola Cocktail
קולה קוקטייל
וימר יעקבסון טמיר

מרים בנימיני

מזל החודש:

מאזניים

ילדים בני מזל מאזניים אינם אוהבים שמאיצים בהם, והם בעלי אישיות רגשנית, מפונקת ורכה

ילדים בני מזל מאזניים הם אולי החמודים, המושכים והחינניים מכולם. מרגע היוולדם הם מושכים אליהם את עין המסתכל, בעזרת הקסם הרב הטבוע בהם. כדי להדגיש תכונות אלה, חונן אותם הטבע על־פי־רוב בגומות־חן, המדגישות את החן הטיבעי שבו ניחנו. מי יכול לכעוס על ילד כל־כך חמוד!

בדרך־כלל הם ילדים נוחים, שקטים ונעימים. אופיים הנוח ושוחר־השלום מתגלה מההתחלה, מאז שהם תינוקות — הם אינם סובלים רעש סביבם, ושואפים לסביבה שקטה והרמונית. הורים רעשנים, שאוהבים לפתוח את הרדיו בקולי־קולות, אינם הורים אידיאלים עבורם. הם רגישים לרעש, וממש סובלים כשלא מאפשרים להם להיות באווירה שלה הם זקוקים.

מגיל צעיר הם ידידותיים כלפי כל אחד. כשבאים הביתה אורחים, שהם ידידים של ההורים, או קרובי־מישפחה, הם מנסים להנעים את הזמן ולתת להם הרגשה טובה. הם אינם מתביישים לשוחח עימם על כל נושא שבעולם, ומדברים על כל דבר, כאילו היו בני מאה ובעלי ניסיון־חיים עשיר.

מעניין, שלמרות עדינותם וקסמם הרב, הם הילדים הנקראים „חוצפנים", וזאת בעיקר מכיוון שמטיבעם הם עליזים, מלאי שימחת־חיים, בעלי הומור ולשון חדה ושנונה. מה שנראה למבוגרים כחוצפה, נראה להם כ„חוכמה" מוצלחת. הם אינם מתכוונים להעליב ולהרגיז איש, אנשים חייבים להבין את דרך־מחשבתם.

הם אינם אוהבים שמאיצים בהם. פעמים רבות הורים של ילדים בני מאזניים גוערים בהם ומעירים להם על־כך שהם איטיים. למעשה, הם אינם פועלים לאט, אלא שלוקח להם המון זמן להחליט מה לעשות. אם אמא אמרה לו, לבן מאזניים, שעליו ללכת למכולת וגם להכין שיעורים, התוצאה תהיה... ישיבה בטלה וחוסר־מעש. קשה לילד להחליט מה לעשות קודם, וההתלבטות כל־כך מקשה עליו ומעייפת אותו, שהוא מעדיף בינתיים לבקש תמיד רק דבר אחד. חשוב להורים של ילדים אלה לדעת לא לאלץ את הילדים להחליט, כדאי שהם ילמדו מעט דיפלומטיה מילדיהם (המאזניים), ויידעו איך לגשת אליהם, כדי שאלה לא יסבלו, כיוון שחוסר היכולת להחליט גורם להם בפירוש סבל רב.

דבר נוסף, שנראה מנוגד לאישיותם המפונקת והרכה, זהו הצורך שלהם להתווכח על כל דבר, אך יש לזכור שהם תמיד ניצבים משני צידי המאזניים, ומסוגלים לראות את הדבר ואת היפוכו. מכיוון שאחד מכישרונותיהם הבולטים הוא כושר הדיבור והשיכנוע, הרי שהם מתאמנים בכך כבר מגיל צעיר. הם מסוגלים לתפוס את הוריהם בפליטת־פה טיפשית, ולהתווכח על־כך עד למחרת בבוקר. הם לא מתעייפים, ככל שהוויכוח נעשה יותר סוער, הם נהנים יותר ומתחזקים. התוצאה ידועה מראש — הם תמיד יוצאים כשידם על העליונה. לאחר מכן הם מסוגלים לייצג את העמדה המנוגדת, ולהצליח באותה מידה. השאלה היא, אם יש מישהו שמעוניין להתנסות פעם נוספת בחוויה, שהיא כל־כך מתישה עבור מי שהוא לא בן מאזניים.

ילדי מאזניים מאוד רגישים לאמנות וליופי, חשוב להם מה הם לובשים. הם לא אוהבים לקבל בגדים משומשים ממישהו אחר, הבגד חייב להיות לטעמם, והצבעים פסטלים, נעימים ולא צורמים. גם בסידור ובקישוט הבית הם מתערבים, ומקפידים שהבית ייראה יפה ומקושט. הם מאוד נמשכים לנגינה, זימרה, מחול ובעצם, לכל האמנויות. יש לאפשר להם ללמוד נגינה או ריקוד, וזאת לפי בקשתם.

לילדי מאזניים התקפות־עצלות, שמעצבנות את הוריהם. לאחר פעילות אינטנסיבית, הם פשוט נחים ולא עושים דבר. אסור להעיר להם על כך, זהו אופיים, הם מפונקים באופן טיבעי, והמנוחה נחוצה להם. הם אינם מסוגלים להיות בפעילות בלתי־פוסקת. התקפות העצלות וחוסר־המעש חשובים להם, ואם לא מאפשרים להם אותם, הופכים אותם לחסרי־בטחון ועצבנים. יתכן שילדים אלה ישנים יותר זמן מילדים אחרים, גם מותרות אלה נחוצים להם, הם אוהבים לשכב לישון במיטתם, ובעיקר לחלום.

בבית־הספר הם תלמידים טובים, כלומר, הם תופסים מהר את החומר, כיוון ששיכלם שנון וחריף. אך הצרה היא, שהם מבינים הכל במהירות גדולה מדי, ואחר־כך משתעממים ומפריעים. הם אינם משתוללים, פשוט אינם חדלים לפטפט, ומי שנמצא בשכנותם, שוכח לשם־מה בא לבית־הספר.

הם אינם מתביישים מהמורים, הרי בכל העולם הם מחפשים ידידים, אז מדוע להוציא את המורים מכלל זה! לפעמים הם באים לידי עימות עם מוריהם, כאשר המורה מרשה לעצמו לומר אמירה נחרצת, החלטית ומובנת מאליה, שאין לה נימוק משכנע. על כך המאזניים מוכן להתווכח, ואינו מוותר עד אשר שוכנע או שיכנע את הצד שכנגד. האם זו הכנה מוקדמת לתפקידו בעתיד כעורך־דין!

בגיל ההתבגרות, ואולי אף לפני־כן, עסוקים בני מאזניים בצד הרומנטי של החיים. הם מתאהבים ומתאכזבים חליפות, מתרגשים ואינם מסוגלים להתעלם מבני המין השני. מעכשיו ועד גיל זיקנה ראשם וליבם יהיו תפוסים באהבות והתאהבויות. החיים ללא־רומנטיקה זה כמו תבשיל ללא־מלח, ואת טעמם האנין והרגיש כבר הכרנו, הם לא יחיו את חייהם ללא התבלין העיקרי.

ובאשר למה שקורה לילדים אלה בתקופה הנוכחית — בשנתיים האחרונות סבלו הילדים בני מאזניים מבעיות שונות. חלקם עברו שינויים בבית־הוריהם, כלומר, ההרמוניה, שהיתה עד אז בין ההורים, הפכה לדיסהרמוניה, וחלקם נשארו רק עם הורה אחד. לא היה קל להתרגל למצב החדש, ובייחוד למתיחות ולהתמרמרות שהיו קשורים לכך. ילדים אחרים סבלו בבית־הספר, אם בגלל מורים קשים, שירדו לחייהם, ואם בגלל בית־ספר, שאינו מתאים להם. לפעמים בגלל חברה רועשת, עויינת ובלתי־מתאימה. השנה, לאחר חופשת חנוכה, תיפתח עבורם תקופה חדשה וטובה יותר, ילדים בני מאזניים שוב יוכלו ליהנות מהחיים.

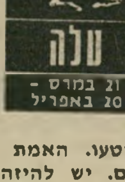

אי־ההבנות עם בני־הזוג מתחילות להתיישב, ההרמוניה חוזרת הביתה. למרות שאתם עסוקים, ולא מעט התחייבויות נופלות עליכם לפתע, תוכלו לתכנן סופשבוע עם בת־הזוג, או עם ידידים ובני־מישפחה אחרים. חלק מבני המזל תיכננו נסיעה לחו"ל, אולם ברגע זה מתברר שיש עיכובים בתוכנית. יתכן שהם הוטעו. האמת תתברר תוך ימים ספורים. יש להיזהר בכל הקשור לכספים.

* * *

שוורים עדיין עסוקים ראשם ורובם בעבודה, אולם עתה הרגשתם טובה יותר, מכיוון שחילוקי־הדעות, שהיו במקום־העבודה, יושבו, והשלום חזר לשכון במקומם. צפויות הכרזיות חדשות דרך העבודה, מכרים חדשים עשויים להצטרף לחוג מכריכם ולהנעים את זמנכם. בתחילת השבוע צפוי ביקור מרגש, שאת תוצאותיו קשה לדעת. הצורך לבזבז עדיין טבוע בתוככם, אך עקב מצבכם הפיננסי חסכו כספכם.

* * *

מריבות וסיכסוכים, שהיו לאחרונה עם בני־הזוג, ייפסקו, והיחסים שוב יעלו על דרך המלך. אתם שוב מבוקשים על־ידי בני המין השני, והקסם הרב, שאותו אתם יודעים להפעיל, ימשוך אליכם ידידים ישנים וחדשים. הצעות־עבודה חדשות צפויות השבוע, חלקן עשוי להיות קשור בעבודה בארץ אחרת. אינכם נוטים לקבל הצעות לנסיעה עתה. בססו את חייכם במקומכם הקבוע.

לסרטנים עדיין קשה, אם כי חל שיפור־מה במצב הקשה שבו היו נתונים. הם מטפלים בקרובים חולים, ומקדישים את רוב זמנם לאחרים. נסיעה קצרה בת יומיים צפוייה בקרוב, זו תרענן אתכם ותוסיף משב־רוח חדש. אלה שהזניחו את תחביביהם ואת פעילותם החברתית, יוכלו סוף־סוף להתפנות לדברים ה־אהובים עליהם. בשטח הרומנטי — צפוייה הפתעה מרגשת ונעימה בסוף־השבוע.

* * *

המתיחות ששררה עם בני־המישפחה חלפה, וכעת אפשר ליישב את חילוקי־הדעות בצורה שקטה ושקולה. הנסיעות הרבות, שאתם מבצעים לאחרונה, מוציאות אתכם משיגרת־חיים אפורה, ומפגישות אתכם עם אנשים חדשים ומעניינים. רעיונות חדשים, הקשורים לעתידכם, מושמעים באוזניכם. כדאי לבדוק כל רעיון לפרטיו, ולא להיסחף בהתלהבותכם. אהבה חדשה מחכה לפריחתה.

* * *

הבעיות הכספיות, שהציקו לכם לאחרונה, חלפו. לפתע מתברר, שלא רק שאינכם חשים במחסור, אלא יש לכם יותר מכפי שציפיתם מראש. קניות ורכישות של בגדים או ריהוט לבית יוסיפו הנאה רבה השבוע. אל תהססו — צאו וקנו. חופשה קצרה תוכל להועיל לכם. בימים אלה טוב לבלות כמה ימים בבית. בני המין השני מעוניינים בחברתכם וינסו ליצור קשר מחודש. המצב הפיננסי ישתפר.

בימים רביעי וחמישי תרגישו עייפות. השתדלו לא להעמיס על עצמכם יותר מדי חובות ועבודה, והרבו במנוחה ובשינה. מיום שישי תרגישו הרבה יותר טוב, תתמלאו שוב במרץ מחודש, ותוכלו לבצע במהירות את מה שהזנחתם לאחרונה. המצב הכספי מעודד. סכומי־כסף יגיעו אליכם ממקומות בלתי־צפויים ואף מבני־מישפחה הרוצים בטובתכם. בני מזל שור יבואו לעזרתכם.

* * *

לעקרבים אפשר לומר, שכל יום שעובר מקרב אותם לזמן שבו יהיה להם יותר טוב. כעת קשה להנות. חלק מבני המזל יהיו עסוקים בטיפול בהורים שאינם חשים בטוב, ואילו עקרבים אחרים ירגישו עייפות רבה ויעדיפו להתרחק מהכל ולנוח. מבחינה כספית — המצב אינו יציב, כדאי לוותר על לקיחת סיכונים וכן להימנע מלשמוע לעצות של אחרים. כדאי לסמוך על ההרגשה הפנימית, החזקה שלכם.

* * *

אתם מתכננים את עתידכם בשטח הקאריירה, ובימים אלה תוכלו לדבר עם הממונים עליכם, ולעשות רבות למען קידומכם. הצעה לעבודה, שיש בה נסיעות רבות ועניין רב, תושמע באוזניכם בקרוב, וכדאי לשקול היטב אם לקבלה. ידידים חדשים מעוניינים בקירבתכם, ופועלים רבות לטובתכם. בשטח הרומנטי אינכם חשים בנוח, עליכם להיזהר מלתת אמון בבני המין השני.

חופשה קצרה עשוייה לחולל נפלאות. עליכם לנצל את הזמן הקרוב כדי לנוח ולצבור כוח מחודש. ההתחייבויות, שהיו מוטלות עליכם לאחרונה, גרמו למתח ולדירדור היחסים ביניכם ובין ידידים. בימים אלה תוכלו לשוחח עם אנשים שעימם לא יצרתם קשר זמן ממושך, אלה עשויים להביא לקידום הקאריירה שלכם. אל תתביישו להציע הצעות מהפכניות. בשטח הרומנטי צפוייה לבני מזל גדי הצלחה.

* * *

ביומיים הראשונים של השבוע אתם עלולים להיקלע למצב בלתי־נעים. עימות עם ידידים על רקע כספי עלול ליצור מצב מביך. בהמשך השבוע יתברר, שההבטחות של מזל דלי אינן מאכזבות, ומי אם לא אתם יוכל למצוא מוצא פשוט ומוצלח. בקיצור, לקראת סופו של השבוע תוכלו להיווכח שהכל יסתדר. בני המזל המעוניינים לצאת למסע קצר מעבר לים, יבצעו זאת בקרוב.

* * *

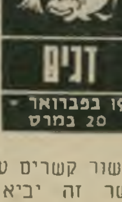

התקופה הקשה שעוברת עליכם בימים אלה גורמת להתנהגות מוזרה. החשדנות מתגברת, ואינכם סומכים אפילו על האנשים הקרובים לכם. היזהרו מלהאשים את הסובבים אתכם, לפני שאתם בודקים היטב את אשמתם. קרוב לוודאי שאין הצדקה לפחדים ולחרדות שבהם אתם שקועים לאחרונה. בשטח הכספי — כדאי לקשור קשרים עם אנשים בארצות אחרות. קשר זה יביא לכם תוצאות חיוביות.

לאוהרים! שלחו גלויה למספר 23, ת.ד. 4338, תל־אביב 61042.
...גליה את שמכם וכתובתכם המלאה ותקבלו במתנה תמונה
...רל ויליאמס עם חתימתו.

מכתבים

המפושעים - לדין!

לא די בוועדת־חקירה — קובעים יהודים וערבים מבאר־שבע.

יש להעמיד לדין, בעוון פשע־מילחמה, את ראש־הממשלה, את שר־הביטחון ואת הרמטכ״ל.

אין להניח להם להתחמק מאחריותם לטבח המוני הפלסטינים ב־מחנות צברה ושאתילא בביירות.

דב קידר, נורי אל־עוקבי, עדיזה היימן, ועוד 9 חתימות, באר־שבע

● ● ●

„הישג" שרון

נשק ישראלי ודם פלסטיני.

...לא רק ששרון נותן לפלאנגות נשק, ציוד וכסף, הוא גם לקח

שר־ביטחון שרון
גם רצח תינוקות —

מהפלסטינים כל אמצעי של הגנה עצמית. כך נשארו הפלסטינים חסרי מגן מול המרצחים, שיכלו לעשות מלאכתם באין מפריע.

מעניין אם שרון יצרף ל„רשימת הישגיו" („הרס תשתית המחבלים") גם רצח של תינוקות, נשים וזקנים בנשק ישראלי.

רונן כץ, אשקלון

● ● ●

שואת העם בלבנון

דרוש כוח רב־לאומי כדי להפסיק הרצח.

בלבנון מתבצע רצח וטבח עם. העולם עומד מנגד מגיב את תגובותיו, אך אלה לא מנעו ולא ימנעו המש־ הטבח.

באשר לצה״ל התגובות בעולם חלוקות: יש הטוענים „רק" שצה״ל עומד מנגד ולא מונע מהמרצחים לבצע זממם, אחרים טוענים שצה״ל ביצע ומבצע את ההרג.

שתי טענות אלה הן קשות מאוד לכל מדינה, ובמיוחד לנו, שעברנו את השואה.

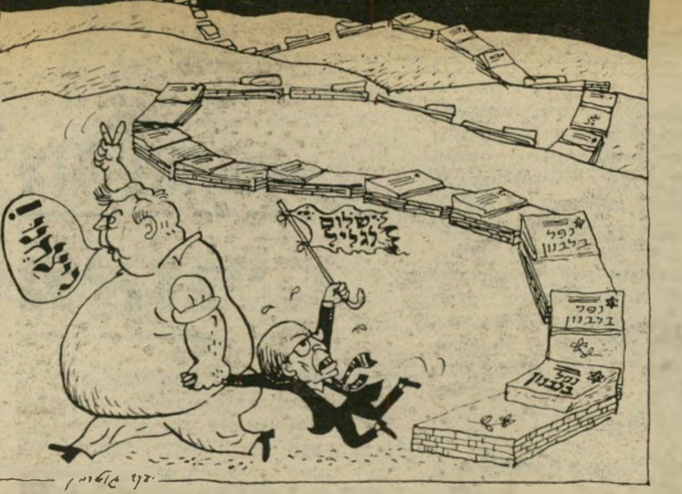

קריקטורה של יעקב גוטרמן ב„על־המישמר"
לא להניח להם להתחמק מאחריות!

במהלך המילחמה נהרגו אזרחים ואנחנו טענו להגנתנו: בכל מילחמה הרג אזרחים הוא בלתי־נמנע. מה עוד שצה״ל עשה הכל בנסיונו למנוע הרג אזרחים חפים־מפשע, ולעיתים אף במחיר חייהם של חיילנו.

משנסתיימה המילחמה, על הממשלה להורות לצה״ל לעזוב את לבנון — ומייד. כך לא ייפגעו היילנו, ולא נואשם כרוצחים.

במקביל לנסיגת צה״ל מלבנון, על ממשלת ישראל לפנות לדעת הקהל בעולם — דרך אמצעי־התיקשורת — ולשכנעה לשלוח

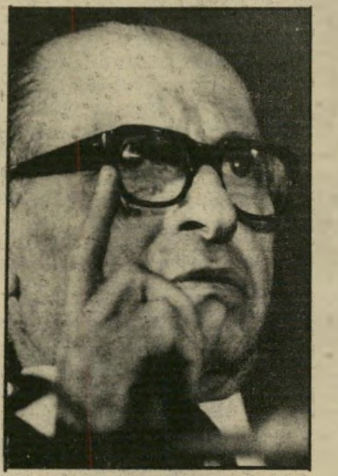

ראש־ממשלה בגין
— ואזרחים חסרי מגן

כוח רב־לאומי, שימנע את המשך הרצח ואת שואת העם בלבנון.

צביקה קרמפף, חולון,

● ● ●

סוחרי דת

הונאה דתית בכנסת.

בבוקרו של יום הדיון בכנסת על הטבח בלבנון, התעוררו בלבי ניצנוצי תיקווה: סוף־סוף יבטאו המיפלגות הדתיות את עיקרי המוסר היהודי ויתנערו מעמדת הרוב בקואליציה.

טעיתי.

סעות זו מחזקת את דעתי, שאין כאן מיפלגות יהודיות אלא סוחרי־דת. מכאן גם ספקותי, אם מאמצעי אגו״י להרחבת התחיקה הדתית הם כנים, והאם אין כאן טכסיס, שבא לחפות על הכוונה העיקרית של האגודה — להשיג יותר ויותר שוחד מכספי־הציבור. האונאה דרושה כתירוץ למועצת־גדולי־התורה ולציבור החברים מן השורה. אחרת קשה להסביר כיצד עברה האגודה מיוניות מופלגת בעבר, לתמיכה בניציות בהווה.

אריה קליין, פתח־תיקווה

● ● ●

לצאת מלבנון - לאלתר

החברים בחוג היהודי־ערבי „גשר לשלום", הפועל לקירוב ולהבנה בין שני העמים, על הטבח בביירות.

התמונות שראינו לנגד עינינו הזכירו תמונות מלפני 40 שנה. כיצד יתכן שדבר כזה יתרחש בימינו? כיצד יתכן שחיילים ישראלים — שרבים מהם הם בניהם של ניצולי־השואה — עמדו מנגד?

מתחילת המילחמה קראנו ליציאתם של הצבא הישראלי מלבנון ולפיתרון הבעיות בדרכי־שלום, תוך הכרה הדדית בזכויות שני העמים.

אנו קוראים ליציאת הצבא הישראלי מלבנון לאלתר, ודורשים מממשלת ישראל לפתוח במשא־ומתן עם הפלסטינים לשם מציאת פיתרון צודק לשני העמים.

דורית דביר ונסים שאקר תל־אביב, בשם גשר לשלום

● ● ●

יוחזר כהן לגל"צ

אין לשכוח את הכתם.

אחרי מסקנות הקצין הבודק בפרשת גלי־צה״ל, חייבים האחראים לתהגה לדאוג, לכל הפחות, להחזרתו של אריאל כהן, העורך המוסיקאלי לשעבר.

כהן סולק מתפקידו, כזכור, בלחץ האחירה המקארתיסטית, שהישרו הנמושות, אבשלום („שטינקור") קור ועמנואל הראובני, בגלי־צה״ל.

יימחה לפחות כתם זה.

משה פינטו, רחובות

● ● ●

פירסום בטעות

„לירות כדי להרוג!"

(המשך בעמוד 24)

יודעים ולא שותקים

מיכתב זה מיועד לך, בגין, ולמצביא שמשחק בך.

עד היום הייתי על תקן של מפגין, של מוחה על האסונות אשר הבאתם על כולנו. אך קיוויתי שתבינו את רוע המעשים שביצעתם — ותרפו.

אך לא! „השתפרתם" מרגע לרגע, כשאתם אוספים אחריכם את ההמון שהמליך אותך, בגין, מעל הכיכרות והבימות.

היום הפכתם אותי לרוצח בשירות האומה.

ישבתי בביתי, ומעל מסך הטלוויזיה חלפו לפני הגוויות במין מחול אימתני. הבטתי ולא האמנתי, שאתה, בגין, שכה מרבה להשתמש בשואה לצרכים שלך, תשלח את פלוגות־הרצח של הפלאנגות אל תוך מחנות־הפליטים.

לא יכולתי לשכוח את מיליוני האזרחים הגרמנים שטענו: „לא ידענו!" אני כן יודע, ולא אחריש עד אשר תשלם על מעשיך.

אני קורא לכל ההומאניסטים לקום ולזעוק את זעקת הטבוחים — שיידע כל העולם כי אנחנו יודעים ולא שותקים!

עודד פרי, ירושלים

המסלול המוזל לאירופה

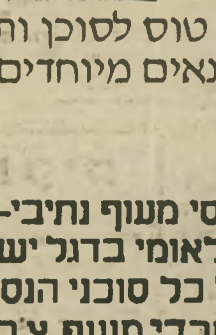

מעוף בת השנה מזמינה את 1000
הראשונים לחגיגת יום־הולדת:

רק 300 $ לכרטיס

לכל יעדי "מעוף" באירופה
במשך שנת 1983,
לרוכשים פנקס־מנוי של 4 כרטיסים.
טוס לסוכן ותפוש מקום לקיץ במחירי חורף.
תנאים מיוחדים לועדי־עובדים ולקבוצות מאורגנות.

מעוף צ'רטר 1

הקניה הטובה ביותר 1982

העסק התיירותי המובחר 1982

הטיסה במטוסי מעוף נתיבי-אויר
המוביל הבינלאומי בדגל ישראל.
פרטים אצל כל סוכני הנסיעות
ובמשרדי מעוף צ'רטר 1
תל-אביב, דיזנגוף סנטר

סיגנון חדש בתעופה

מאת אביגיל ינאי

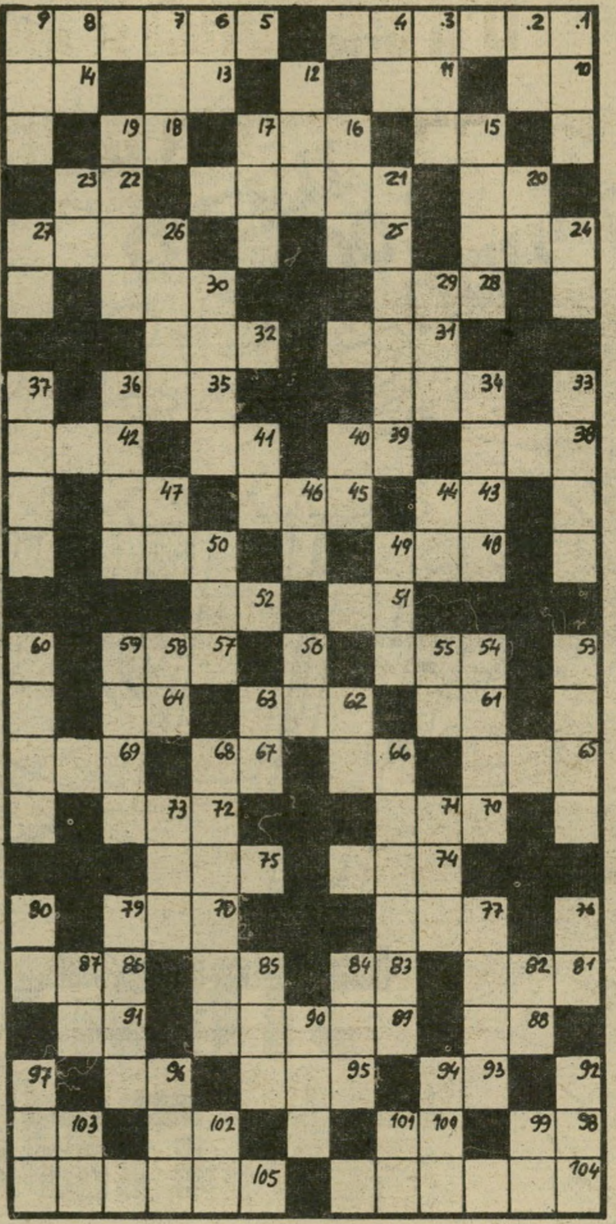

מאוזן:

1) לאחר המעשה; 5) ארון מתים עשוי אבן; 10) שניים; 11) צונן; 13) במקום אחר; 14) מספיק; 15) זורם; 16) נקיק (שמואל א׳ י״ג ו׳); 18) בראש הוולקן; 20) אחורי הגוף; 21) חצוף; 22) מנוול; 24) אבן בחושן; 25) קיצור שם אלוהים; 26) זמני; 28) ברר, הבהיר; 30) חומר העץ שבתוך הצמח; 31) רוטב לתבשיל; 32) טהור; 34) עוות, סרס; 35) בן צעיר; 38) כלל החלקים הקשים בגוף; 39) גבעה נישאה; 41) בא בימים; 42) אפנה במוסיקה; 43) נהר בדרום אפריקה; 45) נקיה, ברה; 47) דפנות הפעמון; 48) נסיון, מבחן; 50) הצנחנית ששרה לגפרור שהצית להבות (ש״מ); 51) פטמת האתרוג; 52) נצח; 54) מין צפיר; 57) כשלון — בסלנג צבאי; 61) מילת שאלה; 62) התקופה העתיקה בתולדות האדם הקדמון; 64) מילת בקשה; 65) כרת; 66) מערכת; 67) בעל תואר בתורת ישראל; 69) התנפח; 70) הפסד, גרעון; 72) גמל חסר דבשת; 74) בהמות; 75) בלוט המייצר תאי מין זכריים; 77) ראש מכון באוניברסיטה; 78) פרוצדורה; 81) מעצמה עתיקה שהיו בה בעיות קומוניקציה; 83) יחידת הספק חשמל; 85) משאלה; 86) עצם; 88) דרך; 89) קולטורה, נמוס, דרך־ארץ; 91) צעירים; 100) חלק מכלי נשק עתיק; 102) קני שבלים; 103) מגושם; 104) צמח סוף גבוה; 105) הטיל הימי המלאכי שלנו.

מאונך:

1) יחידי; 2) ראש לתוים; 3) חלק מפורסם בגופו של עשיו עוד בטרם הוולדו; 4) תבואה; 6) דל אמצעים; 7) בסוף פריחתו; 8) בזכותו יש עתיד לעדר; 9) עיר עתיקה (היא ביבלוס) בלבנון; 12) ליקוי; 15) משכן, מעון, וכינוי לאחד הרקיעים; 16) ראה מראש; 17) פרח של העונה הזאת; 19) מקום הנשים בביהכ״נ; 20) ניקבה בסלע; 21) נדיבות לב (3, 3); 23) השכל!; 24) אחוריים; 26) הזרוע העליונה מן המרפק עד השכם; 27) מטבע יפני; 29) ירק נפוץ ממש׳ השושניים; 30) קונסקוונטי, שאינו סוטה משיטתו; 33) העיגול העליון של הגלגל; 34) „הל... היינו לעמורה דמינו?״ 36) ספסל נמוך; 37) רווח, שטח; 40) סוד; 41) במשפחת העדרים; 44) אדמת אבק; 46) גמל צעיר; 47) מפרנס; 49) אחדת מארבעת המינים; 50) עליו מכה הפטיש; 53) טבע שני; תוספת מיוחדת לדבר אפקט; 55) מחצית ה„חיים״; 56) מידה זעומה; 58) תואר אצולה בארץ השפלה; 59) חרוף, גדוף; 60) תקוני דפוס; 62) במתינות; 63) כינוי מקוצר לברכת „מאורי האש״; 66) תשוקה לדעת; 68) פילולוגיה, מדע הלשון; 71) חלק הישט המורחב; 73) שם נמצאת אבן הכעבה השחורה; 76) זקן; 77) עכור, לא צלול; 79) במוסיקה — נגינה צרופה וחלקה; 80) מילת תנאי; 82) תואר לנכבד מוסלמי; 84) מיץ העצים; 85) מכוסה; 87) מדף; 90) אבל, אולם; 92) חלק בגוף; 94) פשר; 96) בן יעקב אשר שמנה לחמו; 97) המוט הנרשא דליים; 99) גם; 101) הוראה; 102) משענת; 103) יהיו.

מכתבים

(המשך מעמוד 22)

חילופי המיכתבים בין מנחם בגין וקצין־המישטרה לשעבר פלשקס („העולם הזה״ 2353).

רק היום ראיתי את הכתבה שהכילה את נוסח המיכתב שקיבלתי בזמנו, מאת ראש־הממשלה, ואת טיוטת תשובתי. נדהמתי מעצם צורת הפירסום של דברים אלה.

ואני רוצה להשתמש בהזדמנות זאת כדי למחות על כך ולהתנצל פומבית לפני מר בגין.

בקשר לזה אני חפץ להסביר, שכאשר קיבלתם ממני את המיכתבים לעיון, התניתי שני דברים: ראשית שלא יפורסם דבר מבלי שאתן את אישורי ושנית שלא יפורסם מיכתב־תשובתי כלל, היות שטרם שלחתי אותו לראש־הממשלה, ואין זה מקובל לפרסם מיכתב אישי בעיתונות לפני שמוענו יספיק להתייחס אליו.

לדאבוני, הופרו שני התנאים — אולי עקב אי־הבנה מצערת, כפי שמסרתם לי בעל־פה. יתכן, כמובן, שלאור השתלשלות העניינים מאז ראש־השנה, ובייחוד מינוי ועדת־החקירה הממלכתית, הייתי משנה את נוסח מיכתבי הנ״ל לחלוטין.

מ. פלשקס, רמת־גן

● **העולם הזה** מצטער על אי־ההבנה, שגרמה לפירסום המיכתב לפני שנשלח לראש־הממשלה, הדבר אינו מפחית מחומרת הדברים ששימשו נושא לחילופי המכתבים.

● ● ●

מול עגנון

הקורא זיהה בתמונה את חתנו המנוח („העולם הזה״ 2348).

בראיון עם יצחק ליבני מופיע צילום, שבו נראים שני כתבי במחנה מראיינים את ש״י עגנון. בכיתוב נאמר: „ליבני בין מרדכי נאור וש״י עגנון.״ לא מרדכי נאור הוא הצעיר היושב מול עגנון, אלא חתני, אלי שחף ז״ל. כתב במחנה, ולפני מותו בטרם עת — סגן־עורך העיתון.

אהרון אבן־חן, נתניה

● ● ●

אבו־שוקרי כן בת״א

עוד תגובה (אחרונה!) על מיסעדת החומוס של אבו־שוקרי בתל־אביב („במדינה״, „העולם הזה״ 2343; „מיכתבים״, „העולם הזה״ 2350).

מיסעדת החומוס של אבו־שוקרי בתל־אביב אמנם אינה קשורה למיסעדה שברחוב אל־ואד בירושלים העתיקה. היא קשורה למיסעדת אבו־שוקרי שברחוב הבשמים 64 בירושלים העתיקה, הקיימת מזה קרוב ל־20 שנה. את המיסעדה ברחוב שינקין בתל־אביב פתח יאסר שוקרי, בנו של איברהים סלהב אבו שוקרי מירושלים.

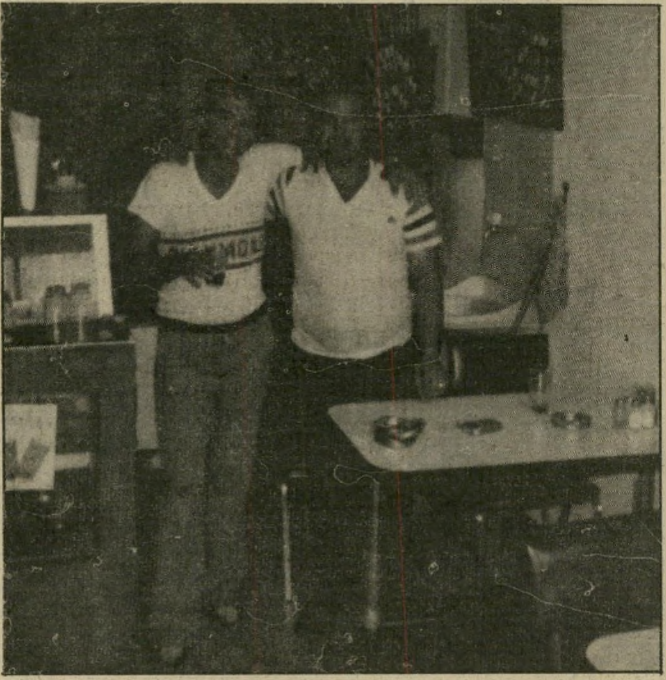

מיסעדנים שוקרי (מימין) וקדמי
ההוכחה — בצלחות

מי שלא מאמין, שיבוא וינסה. ההוכחה הטובה ביותר שיש לנו היא מה שאנו מגישים בצלחות.

דני קדמי, מבעלי המיסעדה, ת״א

● ● ●

גשם חומצתי קטלני

ראשי „החברה הלאומית לאספקת פחם״ הזהירו במסיבת־עיתונאים שנערכה ב־1 בספטמבר מפני „נזקים כלכליים בשל עיכוב בהסבת מיפעלים לפחם כתוצאה מלחץ קבוצות פוליטיות של מגיני הסביבה.״ יו״ר אירגון־הגג של הגופים למען איכות הסביבה מגיב:

נזקים כלכליים כבדים פי כמה — בעיקר לחקלאות והייצור הנלווה לחקלאות — ייגרמו במרוצת הזמן, אם תחנות־הכוח בארץ ומיפעלים זוללי־אנרגיה ישתמשו בפחם מבלי שיותקן בהם הציוד החדיש הקולט, סופג ומבודד את הפליטה הרעילה. פליטה זו היא מוצר לוואי של בעירת דלק נוזלי. כמויותיה גדולות יותר משריפת הפחם.

כיום יש טכנולוגיה מתקדמת ומשוכללת, שבאמצעותה ניתן לצמצם את הפליטה ולגונן על הסובב: החי, הצומח ואף הדומם.

לרעל הגופרית (דו־תחמוצת הגופרית) השפעה מזיקה על בריאות האדם, בעיקר על דרכי־הנשימה. לתחמוצת זו השפעות הרסניות על העצים, הצמחייה וטיב האדמה וגידוליה. רעל זה מביא לעולם את הנגע האקולוגי החמור ביותר — הגשם החומצתי הקטלני. במקום ירידתו של גשם זה ניצרים מדבריות ביולוגיים. בקנדה, בצפון־מיזרח ארצות־הברית, ועתה בלב אירופה, מושמדים החיים באלפי אגמים, ומיליוני דונמים של עצי־מחט גוועים ומתים

(המשך בעמוד 26)

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור
קורסים: ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפילציה)
* סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעה, פסים, סיפול פנים, איפור, הוצאת שיער בשעווה
* גבות גלות *
· מחירים עממיים · שרות מעולה ·
תל-אביב יורפת 4 ליד דיזנגוף 190 229388 226066
רמת-גן הרצל 86 מול בנין אואזיס "סלון אוה"

העסק הנבחר 1982

"גני ניצה" בנתניה

דירת יוקרה בנתניה מול הים

+ דירת נופש בטבריה לכל החיים חינם

רק 58,000 (לחמש דירות בלבד)

"גני ניצה" מול הים

בריכת שחייה פרטית, מגרש טניס בחצר, 2, 3, או 4 חדרים.

באיזור היוקרתי הנישא והיפה ביותר בנתניה, ליד פארק רחב ידיים ומול הים, הולך ונבנה פרוייקט מגורים חדשני כמוהו עוד לא היה בארץ. גני ניצה.

בית חלומות של ממש, בית שנועד לפנק את דייריו, ולהעניק להם הרגשת נופש אמיתית יום יום.

"גני ניצה" נבנית בסביבה מפוארת ומצטיינת בעיצוב חזותי מרהיב ותיכנון סביבתי נפלא. בריכת שחייה, מגרש טניס משובח, לובי מפואר ותיכנון פנים מיוחד לכל דירה. יתרונות אלו יעניקו לדיירים סגנון חיים אחר וסגנון זה יכול להיות שלך.

מה תקבל כדייר ב"גני ניצה"?

- כל דירה צופה אל הים.
- מערכת עצמאית להסקה ולמיים חמים לחיסכון מושלם.
- חדרי רחצה מרוצפים בקרמיקה ובחרסינה צבעונית.
- זרמים תת מימיים באמבטיה בשיטת ה"ג'אקוזי".
- מטבח בסגנון אמריקאי, ובו גם שיש גרניט.
- כיור המטבח ממוקם מתחת לחלון הפונה לים.
- שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה..
- מרצפות שיש איטלקי גדולות בסלון, ובפינת האוכל (שלוש דוגמאות לבחירה).
- תאורה דקורטיבית בחזית.
- לובי מפואר עם חדר מדרגות רחב במיוחד.
- מערכת אינטרקום/טלביזיה לזיהוי מבקריך.
- מועדון תרבות.
- מועדון בריאות וכושר.
- חניון תת קרקעי.

דירת הנופש בהתאם לתקנון החברה.

פתוח במוצאי שבת

לרגל המבצע יהיו משרדינו בתל אביב וראשון לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת

מבצע דירת נופש חינם, גם על קניית דירה במקומות הבאים:

דירה ללא מלוומים

נקבל את דירתכם הישנה במחיר מלא, ההפרש ישולם באמצעות משכנתא והלוואה עד 1,500,000 שקל בתשלומים נוחים. בטחון מלא לכספי הרוכשים.

תל־אביב

- החלה ההרשמה לבנין יוקרתי במיוחד ברח' לסל 22 בבנין בן 8 דירות בלבד. דירות בנות 3½ ו־4 חדרים ודירות עם גג.
- בצפון תל אביב, איזור ל', נותרה דירה אחת דו־מפלסית בת 5 חדרים.
- בצפון הסולידי ברח' חתם סופר 9 דירות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים בבנין בן 8 דירות בלבד.

רמת־השרון

- בפרויקט גני השרון, בלב רמת-השרון, דירות פאר בנות 3 ו-3½ חדרים.
- דירות בנות 3 חדרים + גג + חדר על הגג.

נתניה

- ברח' דיזנגוף 16־18 בבנין יוקרתי במיוחד, דירות בנות 3 ו־4 חדרים הכוללות שכלולים לרוב.
- ברח' ראשון לציון דירות בנות 5 חדרים.

פתח־תקוה

- ברח' קלישר 11, בנין מפואר בן 14 דירות בלבד. נותרו 2 פנטהאוזים בלבד.
- ברח' דגל ראובן, 3 חדרים + גג + חדר על הגג ו־4½ חדרים + גג + חדר על הגג ושכלולים לרוב.
- ברח' כץ, החלה ההרשמה ל־2 בנינים בני 9 דירות בלבד.
דירות משוכללות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים.

ראשון־לציון

- דירות בנות 3½ חדרים במרכז השקט.
- דירות בנות 4 חדרים במערב העיר (גם לכניסה מיידית).
- פנטהאוז - לכניסה מיידית במחיר הזדמנותי של 89,000 $ כולל מע"מ ופיתוח.
- ב"גן הברושים" פרוייקט יוקרתי ומיוחד צמוד ל- 7 דונם גן בשכונת אברמוביץ'. דירות דו־מפלסיות בנות 5 חדרים עם כל השכלולים.
- * מבצע - 5 דירות מ־75,000 $

המחיר אינו כולל מע"מ

חינם!

טלפן 03-267059 ונשלח אליך בדואר חוברת מהודרת ובה שפע פרטים ותצלומים על פרוייקט היוקרה — "גן הברושים".

אברהם גינדי

תל־אביב	פתח־תקוה	רמת־השרון	נתניה	ראשון־לציון
ככר המדינה ה' באייר 10	חיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 18	הרצל 62

העסק התיירותי המובחר 1982

הקניה המובחרת ביותר 1982

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

קשר בואר & שות'

ללונדון
במחירים ללא תחרות
179$ כיוון אחד
299 $ הלוך ושוב
אפשרויות שהייה ותיור
במחירים מיוחדים
בהתאם לתקנות טיסות שכר לסטודנטים.
הטיסות בחברת דנאייר רשיון מפעיל 002
תל־אביב רח' בן־יהודה 109 (פינת שד' בן־גוריון), טל' 247164, 244376.
ירושלים רח' אלישר 5 (ע"י קפה אלסקה) טל' 225258, 231418.
חיפה בית הקרנות, רח' הרצל טל' 669139 ובכל הקמפוסים בארץ.
איסתא ליינס

מכתבים

(המשך מעמוד 24)

בזה אחר זה. זוהי השפעת הגשם החומצתי.

מליאת הכנסת התשיעית וועדת־הפנים ואיכות־הסביבה קיבלו פה אחד (דבר נדיר כשלעצמו) החלטות לפיהן חובה על חברת החשמל והממשלה להתקין קולטנים למניעת הזיהום בתחנת חדרה. החלטות הכנסת לא בוצעו. תחת זה הוציאו מיליוני דולארים על ציוד ניטור, שאינו פותר דבר.

אנו חיים בעידן שהשפעות הפליטה משריפת הגופרית, ובעיקר הפחם, ידועות היטב והתקנת ציוד מונע זיהום הפך להיות חובה בכל המדינות הנאורות. דבר המחייב גם את חברת החשמל בארץ וגם את המשתמשים העתידים בפחם.

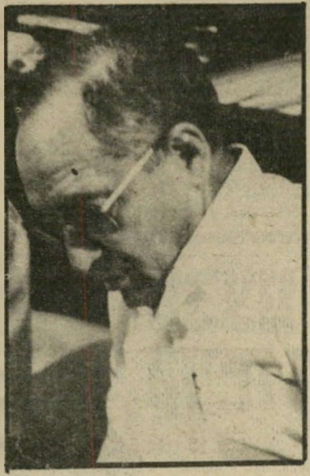

קורא תמיר
צרות מוחין

רק צרות המוחין של הגורמים הנוגעים בדבר גרמה שהמיתקנים החיוניים לא הוקמו עד כה.

יוסף תמיר, תל־אביב

● ● ●

בכלב שלה, ירקו בפניה, ריססו אותה בפליט, זרקו חתול ותלו חתול אחר — הם השמצות חסרות־שחר של שכנה קנטרנית.

ג' שפירא, א' שינין יב' וקסלר, תל־אביב

● ● ●

מדינת הלכה

עוד בעניין „אל על".

במאבק על גורל הטיסות של חברת אל על בשבתות, נשכח משום מה עיקרון חיים חשוב ביותר, שהוא אבן־בוחן ו„נכס צאן־ברזל" בכל מדינה מודרנית ומתוקנת — הפרדת הדת מהמדינה.

מיקוד המאבק הוא כביכול בהיבט הכלכלי: אם תפסיד החברה, אם לאו? בעמדה זו נוקטת גם ההסתדרות, וטעמיה עימה

אך ברור לכל אזרח חילוני ודמוקרטי, שמשהו בסיסי התערער בסטאטוס־קוו (הבלתי־אפשרי לכשעצמו): אם חברה ממשלתית אחת משותקת בשבתות, הרי צריכים ב„חילולה" (בתי־קולנוע, בתי־תרבות, מיגרשי ספורט, מיפעלים שונים וכו'...), ובאחת — ליצור יום־כיפורים, בשבתותינו.

הטענה הכלכלית והסוציאלית, יש בה הרבה מן הצביעות ראשית: ממתי מיפלגת אגודת־ישראל מצטיינת במאבקה הסוציאלי? ושנית: ניתן ליצור „שבת" ביום חול, כפי שנהוג בתנועה הקיבוצית. כך נשמרים גם ימי־החופשה (ההיבט הסוציאלי) וגם לא נפגעים ההיבטים הכלכליים.

כל פיתרון אחר, מסוגו של אל־על, יש בו משום הצביעות, השקר, עירעור אושיות המדינה, והידרדרותה למישטר הילכתי־תיאוקרטי.

דן יהב, תל־אביב

● ● ●

לאיש שחדל להיכנע

לאלי גבע מרעננה:

האלוף מפקד חטיבה בחיל־השיריון של צה"ל / שבשערי ביירות גדל וחדל להיכנע לפיקוד המטכ"ל המגואל / בדם נשים וילדים וזקנים אזרחים לבנונים ופליטים פלסטינים ובכלל / להתעסק במיקצוע האיום להרוג וליהרג עד אין סוף במעגל / של שדים „במילחמות ישראל והערבים" ובגורל האכזר והאומלל: / ההרס, החורבן והקרבת־חיים באשליה שיש „מנצחים ומנוצחים" / בנופלים על מיזבח תככות הנפט והרווחים, לצורכי „הפרד ומשול" בין העמים, / ובתירוץ של „קידוש השם", שכן עליך באים הפלישתים והגויים — / ומבלי קץ להסביר לאלמנות וליתומים / על מה ולמה לא ישובו לראות היקירים / שנשמתם „צרורה בצרור החיים"... / והאל „יקום דמם" בלהבה — / במלחמה הבאה, הבאה זהבאה... /

אדן גרין, פירנצה, איטליה

לא זקמה

דיירי הבית בשדרות נורדאו 90 בתל־אביב מגיבים על פרשת הרעלת החתולים („קרמר נגד מיצי", „העולם הזה" 2352).

דיירי הבית התלוננו על שני החתולים שהתמקמו בחדר־המדרגות, עשו את צרכיהם ליד הדלתות, הפריעו את תנועת הדיירים ואפילו ניסו להיכנס לדירות. הוועד התבקש לפנות למחלקה הווטריגארית של עיריית תל־אביב, וכך אכן עשה. במיכתבו לעירייה ביקש הוועד לטפל בשני החתולים האלה בלבד. הוא לא ביקש להרעיל את החתולים בחצר, לא התכוון להתנקם במישהו. אם פקחי העירייה הרעילו בעלי־חיים נוספים, זה היה משיקולים שלהם.

בחצר לא היו 30 חתולים, כפי שנטען בכתבה. ממתי יש כל־כך הרבה חתולים בחצר אחת? הפקחים טיפלו שם בשלושה־ארבעה חתולים בלבד.

כל הפרטים האחרים בכתבה — תלונות הדיירת שטענה כי בעצו

מי מתאים

להנהיג את מי?

הקורא מציע לטלוויזיה הישראלית תשדיר תעמולה פרו־ישראלי.

ב־21 בספטמבר ניתנה ההזדמנות לכל מי שהאזין לרדיו או צפה בטלוויזיה, לשמוע ולראות את תיאור תכולת ביתו של מנהיג המוראביטון, איברהים קלילאת. המסר היה: ראו עד כמה טובע איש זה בעושר ובממון, ועתה, הסיקו מכך עד כמה הוא מתאים לייצג את התומכים בו.

ברצוני להציע לטלוויזיה הישראלית שתפתח את הנושא הזה ותרחיב אותו, ואף תאזן אותו בדיווח מן הצד השני: יראה נא כל העולם, ובפרט עמך ישראל, עד כמה חיים שרי הממשלה בצניעות, עד כמה מרוהטים בתיהם בצורה עממית ופשוטה (למשל, ביתו של מרידור, של שפירא או החווה של שרון). ללא ספק, כתבה כזאת תוכיח עד כמה ראויים אלה להנהיג את ישראל, ותהיה זו תשובה ל„תעמולה הערבית המשתוללת בעולם".

איתן אלטמן, חיפה

הצרבת נעלמת במהירות הטאמס

אתה מרגיש בה בדרך כלל לאחר הארוחה,
ההרגשה המציקה והמטרידה הזו של צרבת ואז.
טאמס נכנס לפעולה
טאמס - טבלית קטנה וטעימה הפועלת במהירות מפליאה.
תוך מספר שניות תרגיש הקלה. טאמס וגמר.
לנוחיותך טבליות טאמס בחפיסה אישית קטנה ונוחה לנשיאה.
טאמס ב-2 טעמים: מנטה ופירות
כדאי תמיד שטאמס יהיה לידך וכשתגיע הצרבת,
היא תעלם במהירות הטאמס.
להשיג בבתי המרקחת.
טאמס... ואין צרבת.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת
•שרות ת.ד
ללא תשלום
•מכבדים
כרטיסי אשראי
פרסום אידיאל
טל: 227117

תרים פלדה "סקוריט"
במחיר של תרים רגיל.

דרוש אותו מהקבלן שלך.

תריסי "סקוריט" מצטיינים ביתרונות מיוחדים ובלעדיים, המעניקים להם תפקידים מעל ומעבר לתריסים רגילים. התכונה הבולטת ביותר של "סקוריט", דגם מיגוני, היא תוספת של מוטות פלדה בכל שלב, הקבועים בתוך המסגרת ומהווים מערכת ביטחון מתוחכמת להפליא של תריס וסורג יחדיו. ויש עוד תכונות חשובות:

1) **עמידות בפני בלאי** — ללא הגבלה של זמן ובכל תנאי אקלים.
2) **גוונים יציבים** — אינם משתנים ואינם דוהים.
3) **הגנה מפני פריצה** — קשיחות השלבים והמסגרות יוצרת ביטחון ואמינות.

להשיג בשני דגמים: דגם מיגוני, ודגם רגיל.

תריסול בע"מ

תעשית אלומיניום לבנין, ת.ד. 104, רמת־השרון 47100, טלפון 477151-5. סניף חיפה והצפון: רחוב זבולון 6, חיפה 33217, טלפון 644184-5(04).

להשיג בחנויות הבאות:
ת"א והשרון: טל. 477151; חיפה: טל. 664320; הקריות: טל. 733575; ירושלים: טל. 233072; באר־שבע: טל. 79945; בני־ברק: טל. 707756; רמת־גן: טל. 721942; אשדוד: טל. 25350; נתניה: טל. 28743; רחובות: טל. 50176, טבריה: טל. 21541; חולון: טל. 851110

PUB 101

בירה מהחבית
אוירה אינטימית
מאכלים מיוחדים

דיזנגוף 101
ת"א (פסג'הוד)
פתוח ערב ערב מ-17.00

דחון

דרושה
מזכירה / מרכזנית

שבוע עבודה בשעות הבוקר ושבוע עבודה בשעות הערב.

לפנות לחנה, טל. 03-232262

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

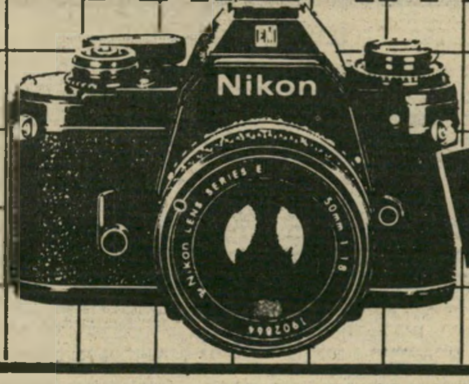

5 דגמים לבחירתך
להשיג גם משקפות "ניקון"

בואו
"הדר" אחד העם 36 ת"א

תנופה

פרק 5 בסידרה על האנשים והחברות המתעשרים מן המילחמה. מנכ"ל „אלביט" הטיף למילחמה יזומה וחברת „דיסקונט השקעות" היתה מן המרוויחות הגדולות

נשק ופוליטיקה

מאת שלמה פרנקל

מילחמת הלבנון, הנמשכת עדיין, תעלה למשלם־המיסים הישראלי שלושה מיליארדי דולרים וחצי לפחות. חלק גדול מן הכסף הזה זורם לכיסיהם של האנשים והחברות שעיסקם הוא המילחמה. אלה הם יצרני־הנשק, סוחריו וסוכני חברות־הנשק. בפרקים הקודמים בסידרה נסקרו העסקים הטובים של תעשייני־הנשק האמריקאים, המספקים חלק גדול מתיצרוכת־הנשק של צה"ל ונותחו עיסקי קונצרן „כור" ההסתדרותי, המייצר תותחים, תחמושת, ואמצעי־לחימה אחרים.

„כמה הרוגים היו לישראל מאז — וכולל — 47'? קצת פחות מעשרת אלפים. זה הרבה? זה מעט־מזעיר! כמה ימים מקובצים נלחמנו? שלושים שנה? שקר וכזב! הימים שבהם כל העם נקרא לרגל — זו מילחמה... אנחנו עשירים. לא נלחמנו קשה אף פעם, הלך לנו בקלות, ולא איבדנו כמעט אנשים. אז שיפסיקו את היללות האלה!"

את הדברים האלה אמר האלוף (מיל') בנימין („בני") פלד, כאשר פשט את מדיו כמפקד חיל־האוויר הישראלי, באביב 1978. הוא דיבר נגד סיסמותיה של תנועת שלום עכשיו, שקראה לחתימת הסכם שלום עם מצריים.

למחרת שיחרורו התמנה בני פלד כמנ־כ"ל חברת אלביט. חברה זו נמנית עם קונצרן האלקטרוניקה אלרון. שמה של החברה, אלביט, הוא שילוב של שתי מילים: אלרון וביטחון. את המיפעל ייסדו ביחד מישרד־הביטחון וחברת אלרון בשנת 1962. מאוחר יותר מכר מישרד־הביטחון את מניותיו לשותפיו באלרון.

אלביט הוא מיפעל גדול. היום עובדים בו 1700 עובדים, ויש תוכניות הרחבה, הכוללות הקמת מיפעל נוסף בכרמיאל והקמת מיפעל ליד חיפה. עיקר הייצור של אלביט מופנה לצה"ל.

במיפעל מייצרים מערכות לוחמה אלק־טרונית מוצרי כינון, חימוש וניווט למטוסי־קרב, מכשירי בקרת־אש לטנקים ומערכות שליטה ובקרה לחילות השונים. אלביט גם מייצא אמצעי־לחימה. ב־1980 מכר המיפעל ציוד ב־20 מיליוני דולרים לחברת הנשק האמרי־קאית ג'נרל דיינמיקס, עבור מטוסי אף־16. בשנת הכספים 1981/2 מכרה אלביט בסכום של מיליארד שקלים.

בני פלד, האלוף בעל העיניים הבור־קות, הוא היום נשיא־החברה. פלד הוא נץ קיצוני הדוגל ב„מרחב מחייה" לישראל, שלו הוא קורא „גודל הדירה שבה אנו רוצים לחיות." פלד דוגל במילחמות יזומות ומתוכננות־היטב, בעלות מטרות מוגדרות.

מילחמת הלבנון בוצעה בדיוק על־פי הדגם התיאורטי שהציב בני פלד: „(ישראל) תצטרך לק־בוע בעצמה מטרות שאותן היא יכולה להשיג רק בדרך המיל־חמה... אם יש לה יעד מדיני, שלדעתה היא יכולה להשיג אותו בזמן מסויים ותוך שימוש בכוח — עליה לעשות זאת."

וזה בדיוק מה שניסה לעשות שר־הביטחון, אריאל שרון, ארבע שנים אחרי שאמר בני פלד את הדברים האלה.

בינתיים יש ספיקות חמורים, אם אומנם השיגה ישראל את „היעד המדיני" שביק־שה להשיג „תוך שימוש בכוח". אך יש דברים שאינם מוטלים בספק. לצה"ל נגרמו 350 אבידות — אולי „מעט מזעיר" לדעת פלד. ואילו חברת אלביט, ככל הנראה, מרוויחה היטב מן המילחמה המתוכננת של אריאל שרון.

בשנת 1980/1 היו לחברת אלביט הפ־כדים בסך 12.6 מיליון שקלים. בשנת הכספים 1981/2 הגיעו רווחיה של אלביט לפני מס, ל־41 מיליוני שקלים. עניין המס אינו מטריד ביותר את בני פלד ושותפיו. בשנה שעברה, שבה הרוויחה החברה, היא העבירה 93.4 מיליון שקלים מהכנסותיה לסעיף הוצאות ששמו „הפר־שה לייצוב ההון", וכך התאפשר לה להציג הפסדים, ולהימנע כמעט לחלוטין מתשלום מיסים.

החוק מאפשר תרגילים מסוג זה לחברות שיש בהן שליטה או בעלות של משקיעים זרים, וי־ב„אלביט" מקפידים שחלק מן ה־בעלות יהיה בידי זרים. הפטריו־טיזם הלוהט של פלד ושותפיו אינו מגיע לכיסיהם.

חברת אלביט היא אחד המיפעלים ה־גדולים והריווחיים ביותר של חברת ההשקעות של בנק דיסקונט. בראש חברת השקעות זאת, שהיא מהגדולות בישראל, עומד אלוף אחר במילואים — הנראה כאחיו הבכור של בני פלד — זהו דן טולקובסקי. גם הוא בהיר שיער ומשופם, גם הוא היה מפקד חיל־האוויר, גם הוא בעל דיעות ניציות קיצוניות.

בן אצולת הממון

תחת ניצוחו של טולקובסקי היתה החברה להשקעות של בנק דיסקונט (המכונה בקיצור דיסקונט השקעות) לאחד הספקים העיקריים של מערכת־הביטחון הישראלית וצה"ל. בתור שכזו, דיסקונט־השקעות היא מן המרוויחות העיקריות מן המילחמה בלבנון.

היה זה ב־1961, כאשר שונה שמה של החברה הישראלית למימון ולהשקעות, והיא הפכה לחברה להשקעות של בנק דיסקונט. בראשה עמד אז הד"ר אוגוסטו לוי. מייד עם הקמתה של החברה החדשה הצטרף אליה כסמנכ"ל גבר צעיר, בן 40, דן טולקובסקי. הוא נקרא לחברה על־ידי מנכ"ל בנק דיסקונט, דני רקנטי, שעשה חשבון נכון: דן טולקובסקי היה בן האצולה האשכנזית של ישראל, ואיש קשר מצויין אל המימסד הפוליטי של מפא"י והציונים הכלליים, ובמיוחד אל מישרד הביטחון, שהוא הקניין החשוב ביותר של התעשייה הישראלית.

סבו של טולקובסקי מצד אמו היה יצחק־לייב גולדברג, עסקן ציוני ממוצא פולני, שהיה בנקאי, סוחר־קרקעות, מוציא־לאור ופרדסן. גולדברג נשא לאשה יהודיה פולניה עשירה, ממישפחת פינס. אביו

של דן טולקובסקי היה האגרונום שמואל טולקובסקי. האב היה חבר במועצת עיריית תל־אביב, ויצואן של פרי־הדר. עם הקמת המדינה מונה טולקובסקי האב לקונסול של ישראל בשווייץ.

דן טולקובסקי עבר במסלול המקובל של בני אצולת־הממון של היישוב. הוא למד בגימנסיה הרצליה בתל־אביב, ואחר־כך למד הנדסת מכונות בקולג' האימפריאלי בלונדון. הוא סיים את לימודיו בעיצומה של מילחמת העולם השנייה. ורק לאחר מכן, ב־1942, התנדב לחיל־האוויר הבריטי. הוא סיים קורס־טיס בדרום־אפריקה, והטיס מטוסי ספיטפייר.

טולקובסקי, המתואר באחת הביוגרפיות שלו כ„מיושב, נימוסי, ועושה רושם של אנגלי טיפוסי," נחשב כאחד המפקדים הטובים של חיל־האוויר הישראלי, שאותו הוא העביר מעידן מטוסי־הבוכנה אל עידן הסילון. בהיותו מפקד חיל־האוויר הוא הטיל מורא על הכפופים לו, בעזרת סרגל חישוב קטן.

טולקובסקי הוא נץ קיצוני. ב־1974, שלוש שנים לפני שבא הנשיא המצרי סאדאת לירושלים כדי לכרות שלום עם ישראל, אמר טולקובסקי בראיון עיתונאי: „...אנחנו מאשימים את עצמנו שהחמצנו הזדמנות ולא עשינו מה שביכולתנו לעשות (למען שלום

מדוע חשובה לתעשיינ־י הנשק הישראלים השותפות של האמריקאים והדרום־אפריקאים במיפעליהם?

— ש"פ) והציבור שלנו מסתובב מתוסכל. צריך להגיד את האמת כולה: יש לחזור לכסים... הרציונלי... לא שלום יהיה לנו כאן, אלא שנים קשות, מתוחות, חמורות ונקווה שנגיע למצב של אי־לוחמה."

הכתר הראשון בקאריירה העיסקית של טולקובסקי היה הקמת קונצרן האלקטרוניקה אלרון. היה זה מייד עם כניסתו לתפקידו בדיסקונט־השקעות. משה ארנס, היום שגריר ישראל בארצות־הברית היה אז מרצה בטכניון. היה זה ארנס „ששידך" בין טולקובסקי ובין מרצה אחר בטכניון,

מנכ"ל טולקובסקי
„דיסקונט־השקעות"

הד"ר עוזיה גליל, שביקש להקים מיפעל לאלקטרוניקה. בשלב הבא נפגשו השניים עם אחד מבני מישפחת המיליארדרים האמריקאים רוקפלר, שבא להרצות בטכניון. האחים דייוויד ולורנס רוקפלר הפכו שותפיה של דיסקונט־השקעות, והוקמה חברת אלרון, שבראשה הועמד עוזיה גליל. מאוחר יותר מכרו בני רוקפלר את חלקם לשותפים אמריקאים אחרים של דיסקונט־השקעות — חברת השקעות האמריקאית פי־אי־סי.

טולקובסקי והזקנה

השותפות של האמריקאים היתה חשובה מאוד לטולקובסקי. והוא הקפיד לשמור עליה לאורך כל השנים, כמעט בכל המיפעלים של דיסקונט־השקעות. השותפות הזרה הבטיחה אשראי נוח, שיחרור ממסים והקלות רבות אחרות שהבטיחו שרי־הכלכלה של מפא"י.

בקונצרן אלרון נשמר העיקרון הזה לאורך כל הדרך, בכל החברות־הבנות. באלביט שותפה חברת סיינטיפיק קונטרול

למה התכוון מנכ"ל „אלביט", אלוף (מיל') בני פלד, כאשר דיבר על יעדים מדיניים, שאותם תוכל להשיג ישראל רק בדרך המילחמה?

דאטה, וחברה זו שותפה גם במיפעל אלסינט, העוסק בייצור מיכשור רפואי. לאחרונה נוספו לאלרון שלוש חברות חדשות. אלסק, העוסקת בייצור מערכות למען מערכת־הביטחון,

אופטרוקט, המייצרת ציוד אופטי למערכת־הביטחון ולצה"ל, ואלרון־טכנולוגיות שעיסוקה בשיווק מוצרי אלרון בארצות הברית.

ביחד עם שותפים דרום־אפריקאים, ייסדה אלרון את חברת קונלוג־קונטרול. בדיוק כמו קונצרן כור, מרבה גם דיסקונט־השקעות לשתף דרום־אפריקאים בעסקיו בכלל, ובעיסקי הנשק בפרט. לאחרונה ייסדה דיסקונט־השקעות שותפות עם חברת קייפ־גייט הדרום־אפריקאית. לשותפות זאת

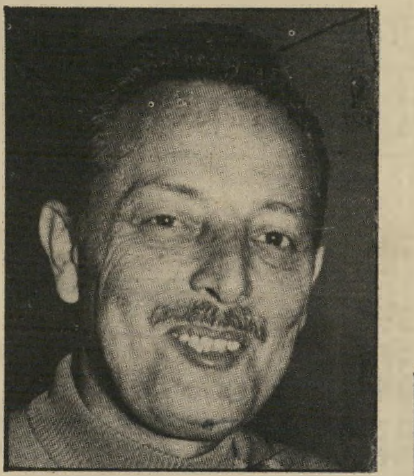

נשיא פלד
„אלביט"

שלושה מיפעלים: מסילות סיגמה למוצרי־מתכת, מיפעל נקניק ירושלים, וחברת מרקטור המייבאת לארץ מתכות וחומרי־גלם.

דיסקונט־השקעות — ביחד עם שותפיה האמריקאים. היא שותף חשוב, ולעתים בכיר, בשורה ארוכה של מיפעלים וחברות, שרבים מהם עוסקים בייצור אמצעי לחימה, או מוצרים שמערכת הביטחון וצה"ל הינם לקוחות חשובים שלהם.

דיסקונט השקעות וחברת תדיראן, המשותפת לקונצרן כור ולג'נרל טלפון האמריקאית, הם בעלי המיפעל כבלים וחוטי חשמל, שאחד הלקוחות החשובים שלו היא מערכת־הביטחון. המיפעלים ישקר אינם שייכים לסטף ורטהיימר לבדו, כפי שסבורים רבים. מחציתם שייכת לדיסקונט־השקעות, ולחברה האמריקאית TAW. בישקר מייצרים כלים ממתכות קשות. ובלהבי־ישקר מייצרים להבים למנועי־סילון. אחד הלקוחות החשובים: מערכת־הביטחון.

דיסקונט־השקעות הוא השותף העיקרי בבית החרושת אלקו, לחרושת אלקטרו־מיכנית. מיפעל אחר של דיסקונט־השקעות היא החברה הישראלית לקופסאות פח. גם כאן צה"ל הוא לקוח חשוב. לדיסקונט־השקעות יש 10% מן המניות של מיפעל המזון עסיס, שרבות מקופסות השימורים במנות־הקרב של צה"ל הן מתוצרתו. עד לא מכבר היה מיפעל התרופות אביק ברשות דיסקונט־השקעות. מיפעל זה הוא עד היום אחד מספקי התרופות העיקריים של חיל־הרפואה של צה"ל. ברשות דיסקונט־השקעות היה גם מיפעל המתכת אלבר, שפורק לא־מכבר. היה זה דן טולקובסקי שקרא לנץ קיצוני אחר, חבר קיבוץ עין־חרוד מאוחד, יוסף („יוספ'לה") טבנקין לנהל את אלבר.

שווי נכסיה של „דיסקונט השקעות", שיש לה בעלות מלאה או חלקית בשלושים מיפעלים וחברות, מוערך ב־120 מיליוני דולרים, ובמיפעליה עובדים 5% מן המועסקים במשק הפרטי בישראל. זוהי עוצמה כלכלית אדירה — שיש לה עניין רב במה שמתרחש

עמדו מאחורי הפרופסור ידין. טולקובסקי ביקש לשתף בייסודה של ד"ש גם את שותפו, דני רקנטי, אך הבנקאי לא התמיד בפגישות הפוליטיות המייגעות.

ניצחונה של ד"ש בבחירות היה חשוב מאוד לטולקובסקי. חשוב עד־כדי־כך, שביום הבחירות היה המנכ"ל המכובד מתנדב במטה הבחירות בתל־אביב. איש ד"ש נחמן אוריאלי והעיתונאי אמנון ברזילי מספרים בסיפרם על ד"ש, כי בצהרי יום הבחירות התקבלה במטה־הבחירות קריאה בהולה מאשה זקנה, שביקשה להצביע למען ד"ש, אך התקשתה לרדת מדירתה שבקומה השלישית. טולקובסקי חש אליה. סייע לה לרדת, הסיע אותה לקלפי, החזיר

במערכת־הביטחון הישראלית, ו־מכיוון שכך — גם במערכת ה־פוליטית הישראלית.

דן טולקובסקי, מנכ"ל החברה ואחד מבעלי המניות החשובים בה, היה מעורב באמצע שנות השיבעים בהרפתקה הפוליטית של ד"ש. מעורבותו שופכת אור מעניין על הקשרים שבין תעשיית־הנשק והמערכת השילטונית־פוליטית.

טולקובסקי היה אחד משיבעה אנשים שהוזמנו בחורף 1975 לביתו של הפרופסור יגאל ידין. בפגישה השתתף עוד רמטכ"ל לשעבר, מלבד ידין. היה זה חיים לסקוב. מלבד טולקובסקי, היה שם עוד אלוף במילואים: מאיר זורע, שעמד בראש מינהל מקרקעי ישראל. היה בפגישה גם בנקאי חשוב, מנכ"ל בנק לאומי ארנסט יפת. היו שם גם שני פרופסורים: יובל נאמן, שהיה אז יועצו של שר־הביטחון, שימעון פרס, והפרופסור מרדכי אביר. מלבד ידין ויפת, היו כל המוזמנים ניצים קיצוניים.

לסקוב, אביר, נאמן ויפת נשרו בדרך שהוליכה לייסודה של ד"ש. אך זורע וטולקובסקי היו שניים מן המנועים ש־

אותה לביתה וסייע לה לעלות לדירתה.

יש עדויות רבות לכך שלטולקובסקי היתה השפעה עצומה על הפרופסור ידין, האיש שעמד בראשה של התנועה החדשה לא קיבל שום החלטה חשובה בלי להיוועץ בטייקון־התעשייה של בנק דיסקונט.

אך כוחו של טולקובסקי חרג אל מעבר להשפעה האישית שהיתה לו על ידין. כוחו נשען על שורה ארוכה של אנשים שהיו נאמנים לו עד תום.

בד"ש היה סטף ורטהיימר, שותפו של טולקובסקי בישקר ובלהבי ישקר. ורטהיימר נבחר לכנסת מטעם התנועה החדשה. היו בד"ש גם עוזיה גליל מאלרון, אברהם סוחמי מנכ"ל אלסינט, וסגנו באותה חברה ראובן סיני, שהיה אחד העסקנים החשובים של ד"ש בסניף חיפה. בד"ש היה גם גדעון ארהארד, מנהל בכיר בדיסקונט־השקעות וחבר במועצות־המנהלים של רבות מן החברות של טולקובסקי. בד"ש היה גם מאיר גירון, מנכ"ל החברה למימון והשקעות בספנות הרשומה בשווייץ, וברוך ברק, שבאותה תקופה היה נציגו בישראל

(המשך בעמוד 48)

כרטיס המנהלים של „דיינרס" מעיד שיש לך אשראי גבוה בחברה שלך.

לא כל אחד מקבל את כרטיס המנהלים של „דיינרס".
לכרטיס המנהלים של „דיינרס" יתרונות רבים לחברה ולמנהל. הנה כמה מהם:

לחברה שלך:

★ חסכון כספי כפול ע"י מתן אשראי גדול יותר (עד 60 יום בחו"ל) וע"י ביטול הצורך לתת למנהל היוצא לחו"ל מקדמה ע"ח הוצאות.

★ תזרים מזומנים בדולרים לטובת החברה שלך; החיוב נעשה פעם אחת בחודש בלבד בתאריך קבוע (גם עבור הוצאות בחו"ל) ולא באופן מיידי כפי שמקובל.

★ פיקוח על ההוצאות - „דיינרס" שולחת לחברה שלך דו"ח חודשי מסודר כולל העתקי שוברים שחתמת עליהם בחו"ל - שרות בלעדי של דיינרס קלוב.

★ כרטיס המנהלים של „דיינרס" מעניק תקרת אשראי גבוהה יותר מכל כרטיס אחר.

★ פוליסת ביטוח נוסעים לחו"ל בהנחה מיוחדת בשיעור משמעותי.

★ בלעדי. אבד הכרטיס בחו"ל? לאחר ההודעה במשטרה, יכול מיד המנהל לקבל חינם במשרד „דיינרס" הקרוב, כרטיס חדש.

★ „דיינרס" עובדת עם כל הבנקים - החברה שלך קובעת לפי נוחיותה באיזה בנק ובאיזה חשבון יחוייבו הוצאותיה בכרטיס.

לך המנהל:

★ אין צורך לממן את ההוצאות העסקיות בארץ ובחו"ל, „דיינרס" עושה זאת.

★ שירות חרום למזומנים ב־150 ארצות בעולם: 1,000 דולר כל שבועיים.

★ **חינם** - כרטיס אישי של „דיינרס" להוצאות פרטיות.

★ **חינם** - מנהל היוצא לחו"ל מקבל ביטוח טיסה ע"ס 250,000 שקל.

★ **חינם** - „דיינרס" מוציאה רשיון נהיגה בינלאומי למנהלים הנוסעים לחו"ל.

עכשיו, כשאתה יודע מהם היתרונות של „דיינרס", הן לחברה והן למנהלים, כדאי לחשוב אם יש בחברה שלך מנהלים נוספים הראויים לכרטיס המנהלים של „דיינרס".

לבקשתך, נשמח לשלוח אליך את נציגנו והוא ימסור לך את כל הפרטים המעניינים אותך.
טלפן אלינו לדיינרס קלוב, טל. 03-295859.

תענוג לשלם ב„דיינרס"

וימר יעקבסון טמיר

עולם קטן

דרום־אפריקה: סימטריה מוזרה

„המבקר הזר בדרום־אפריקה מוצא עצמו נוהג כאותו רב, שבכל בוררות היה אומר לכל צד: ,אתה צודק'. אי־אפשר שלא להצדיק את השחורים הנאבקים על זכותם להיות בצלם־אלוהים ועל דרישתם לבחור ולהיבחר, אך אי־אפשר גם שלא להבין את הלבנים, הטוענים שזו ארצם ואין להם אחרת...״ נאום יואל מרקוס, כתב בכיר בעיתון הליברלי הארץ, בשבוע האחרון.

קשה להבין מה ראה העיתון לשלוח את מרקוס למסע כל־כך ארוך ויקר, רק כדי להגיע לאותן מסקנות, ולהתבסס על אותן הנחות, המופיעות בכל מאמר מערכת בהארץ המוקדש לאפריקה בפרט, לעולם השלישי בכלל.

„כל מיני ניגרים״. על הסימטריה המוזרה של מרקוס חבל להכביר מילים. את יחסו האמיתי לאדם

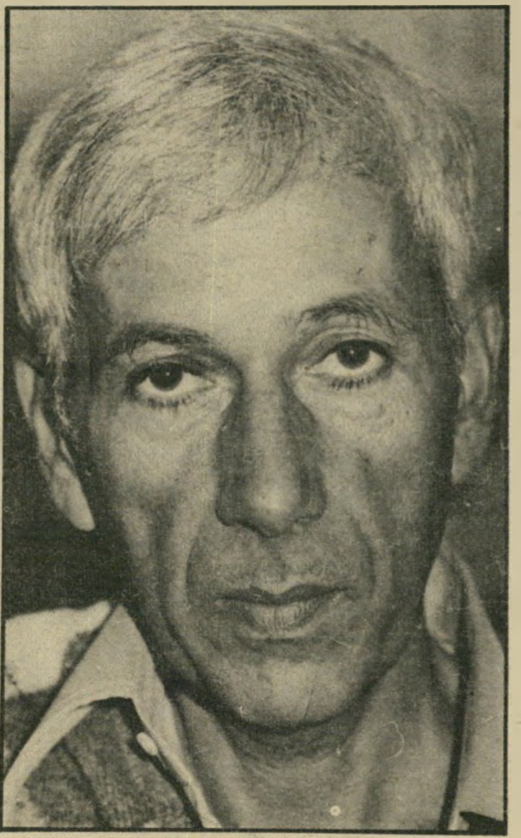

עית:נאי מרקוס
חבל על הכסף

השחור הוא ביטא פעמים רבות ביומונו, כולל הביטוי המפורסם „כל מיני ניגרים״, שנועד לתאר את נציגיה הדיפלומטיים של המעצמה העולה ניגריה בעצרת האו״ם. אלא שטיפולו בנושא הדרום־אפריקאי חורג מסתם ריפרוף גזעני־למחצה על פני השטח. מרקוס פוגע באורח שיטתי בקוראים שלו, מעליב את האינטליגנציה שלהם, מתעלם לחלוטין מכל ההתפתחויות ההיסטוריות באפריקה הדרומית, מאז עלה רוברט מוגאבה לשילטון בזימבאבווה.

סענת הלבנים, שאותה מקבל מרקוס, כאילו דרום־אפריקה היא „ארצם״, מהווה כשלעצמה ביטוי קלאסי לגזענות צרופה. במדינה שבה חיים 4.5 מיליון לבנים ו־18 מיליון שחורים, אי־אפשר להעניק חזקה למיעוט, לשלול את זכות הרוב, מבלי להתכחש לעצם אנושיותם של השחורים. מרקוס מתאר חלק ממזימותיו של ראש־ממשלת דרום־אפריקה, שמגמתן גיוס ה„ציבעוניים״ במדינה למחנה הלבן, כדי לבודד את השחורים, לסגור אותם ב„מדינות״ שחורות ולמנוע מהם את זכויותיהם כאזרחים וכבני־אדם.

הנסיון של זימבאבווה הוכיח את יעילותו וצידקתו של הפיתרון, שהוא מובן מאליו לכל דמוקרט: העברת השילטון לידי הרוב השחור. כל דרך אחרת אינה אלא הנצחת העוול ההיסטורי כלפי השחורים, תוך קבלה אוטומאטית של הנחות־היסוד שאיפשרו את כינונו: נחיתותו של גזע אחד מול גזע אחר.

יואל מרקוס אינו מזכיר לקוראיו, שחלק ניכר ממנהיגיה הנוכחיים של דרום־אפריקה היו נאצים מוצהרים. רבים מהם נעצרו על־ידי הבריטים בתקופת מילחמת העולם השנייה כמשתפי־פעולה עם היטלר. עד היום מקובלת התורה הנאצית על רוב חברי המיפלגה הלאומנית בדרום־אפריקה. האידיאולוגיה הגזענית היא אבן־הפינה של כל החיים הפוליטיים והחברתיים בדרום־אפריקה, והמקור לכל מעשה הקיקה בארץ זו, כולל דיני־האישות.

הלגיטימאציה שמרקוס מנסה להעניק לדרום־אפריקה, במסווה של סימטריה ואובייקטיביות, אינה דבר חדש. היא מהווה חלק בלתי־נפרד מעיקורו של כל מניע מוסרי במדיניות החוץ הישראלית. אין ספק שישראלים, ובהם רוב חברי מיפלגת העבודה, שתמכו במישלוח נשק למדינות גזעניות ופאשיסטיות, הכשירו את הקרקע גם לצברה ושאתילא. המכנה־המשותף הוא ברור: בדרום־אפריקה, בצ׳ילה, בארגנטינה, כמו גם בלבנון, סייע המימסד הישראלי למיעוט הימני כדי לדכא את הרוב המקופח.

השחורים צודקים. אבל לרשימותיו של מרקוס על דרום־אפריקה יש ייחוד נוסף, שגם הוא טיפוסי מאוד ליומונו. המניע החברתי־כלכלי פשוט אינו קיים. ברשימה בת 1100 מילים, האמורה לתאר את המשבר הדרום־אפריקאי במונחים של טרגדיה יוונית (כלומר טרמינולוגיה אובייקטיבית, כמו שהטבח בלבנון הוגדר כ„אסון״), אין רמז לעובדה שהחוקה הגזענית במדינה נועדה לדאוג להנצחת הניצול הכלכלי ־־ל השחורים. בהיותם משוללים זכויות־אזרח הם מנועים מלשפר את רמת השכלתם, שכרם מגיע לעיתים לפחות מ־8 אחוז משכר־הלבנים. הם מהווים, בכוח־עבודתם, את המקור העיקרי לעושרה של דרום־אפריקה, ושרויים בעוני מנוון. הלוחמים לשיחרור השחורים נרצחים על־ידי המישטרה, או מבלים עשרות שנים בבתי־כלא נוראיים, בלי כל קשר עם העולם החיצוני. כל נסיון להבין את מישטר האפרטהייד, מבלי לנתח ברצינות את הצד החברתי־כלכלי, אינו אלא מעשה של הונאה אינטלקטואלי.

אין סימטריה בדרום־אפריקה. השחורים צודקים, ועל כל אדם נאור מוטלת החובה לתמוך במאבקם, ולמנוע כל עזרה מהנאצים השולטים בפרטוריה.

ארצות־הברית:

השתיקה הגדולה

יתכן שאריאל שרון צודק בגירסתו, שארצות־הברית מעוניינת בסילוקו מתפקידו כשר־ביטחון. הוא מהווה כיום מיסרד מביך לוושינגטון, והדחתו תוצג לשמרנים הערבים כהישג אמריקאי.

עם זאת, אין ספק שגם ארצות־הברית עצמה מעורבת עד צוואר בפרשת הטבח במחנות־הפליטים. האמריקאים ידעו היטב שכוחות הפלאנגות נכנסו למחנות, היו מודעים לסכנת הטבח, ולא עשו דבר למנוע את הזוועה.

הכשר לרצח. העיתונאית הבריטית קלודייה רייט, שהיא בעלת מידע ממדרגה ראשונה בכל הנוגע למדיניות האמריקאית במיזרח־התיכון, מדווחת על העובדות הבאות:

● מישרד־החוץ האמריקאי דיווח בעצמו, שהידיעה הראשונה על הטבח הגיעה אליו ביום ששי, ה־17 בספטמבר. למעשה, הם ידעו על הנעשה כבר ביום חמישי, ולא נקפו אצבע.

● ביום חמישי בחצות העביר המודיעין האמריקאי ידיעות לוושינגטון על „המיבצע״ במחנות, בהסתמך על מקורות ישראליים! ארצות־הברית קיבלה את ההסבר הישראלי, שמדובר ב„ביעור קיני מחבלים״. קלודייה רייט מציינת, שזהו ביטוי טיפוסי של שרון, המהווה הכשר למעשי־רצח.

● סגן שגריר ארצות־הברית בביירות, רוברט באראס, דן בעניין עם ראש־ממשלת לבנון, שאפיק אל־וזאן, ביום ששי בבוקר. וזאן הזהיר אותו, שפלישת שרון למערב־ביירות, וכניסת הפלאנגות, יביאו לטבח אזרחים. באראס העביר את האזהרה לוושינגטון, אבל שום פעולה לא ננקטה.

● יאסר ערפאת הבריק למישרד אש״ף בוושינגטון, ומסר על הטבח ביום ששי בצהריים. אש״ף הזעיק כמה

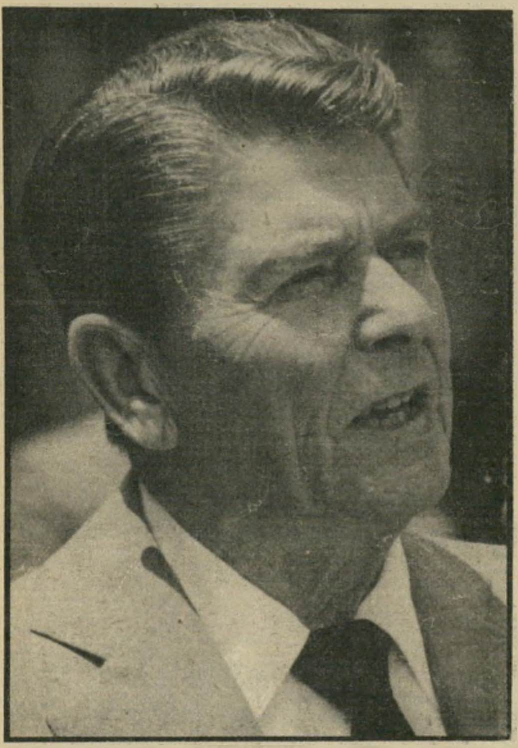

נשיא רגן
סילופים למען שרון

דיפלומטים ערביים, שפנו למישרד־החוץ האמריקאי. הסטייט־דיפארטמנט קיבל את הסבריו של שר־החוץ, יצחק שמיר, שמדובר בפעולה צבאית נגד מחבלים. שמיר כבר ידע את האמת מפי עמיתו, מרדכי ציפורי!

● ביום ששי, בשעה 2 אחרי הצהריים, הוזמן עוזר שר־החוץ האמריקאי, לורנס איגלברגר, לדווח בישיבה סגורה של ועדת־החוץ של הסנאט האמריקאי, על המצב בביירות. איגלברגר כבר ידע על מעשי הטבח, אולי לא במלוא היקפם. הוא לא דיווח על כך לוועדה, הסתפק בביקורת על עצם כניסת הישראלים למערב־ביירות, תוך הפרת ההסכם עם פיליפ חביב.

● באותה שעה עצמה נאם הנשיא רונלד רגן בניו־ג׳רסי. בנאומו הצדיק רגן את ישראל, טען שהיא נכנסה לביירות בתגובה על התגרויות המיליציה השמאלנית. פקידי מישרד־החוץ רתחו מזעם, הסבירו לעיתונאים בגלוי שרגן מסלף את העובדות. אנשי השמאל פתחו באש רק אחרי שישראל פלשה למערב־ביירות.

אחרי הטבח, והמחאות בכל העולם, הצליחה ארצות־הברית לסלק את ישראל מביירות כולה בקלות רבה. אין ספק שאילו הגיבה וושינגטון מייד עם קבלת המידע על הטבח, היתה מסוגלת להרתיע את ממשלת ישראל.

בריטניה: חטאי

האימפריאליזם

בימכתב למערכת היומון הלונדוני טיימס, מביא הקורא רחל נוקס תקדים היסטורי, הדומה מאוד לפרשת ביירות. נוקס גורס שזה חלק בלתי־נפרד מהמיכניזם של שילטון עם אחד על מישנהו.

העברת השילטון. לפני 35 שנים ערכו הפקיסתאנים, תוך עצימת־עיניים של הבריטים, טבח רב־מימדים בפונג׳אב ובבנגאל. אלפי בני־אדם, בהם נשים וילדים, נטבחו. הבריטים התייחסו לכך כאקט של העברת השילטון לד הכוחות המקומיים, ממש כפי שעושה ישראל ביחס לפלאנגות.

סיום מיכתבו של נוקס מעיד באיזו חברה נמצאת עתה ישראל, בעיני כל אירופי נאור:

„היהודי שולחים אצבע מאשימה בנאצים, הערבים מאשימים את היהודים. בל נשכח שהודים ופקיסתאנים רבים עדיין מאשימים את בריטניה באחריות לזוועות.״

חיים ברעם

בלאופונקט
ב-14 תשלומים

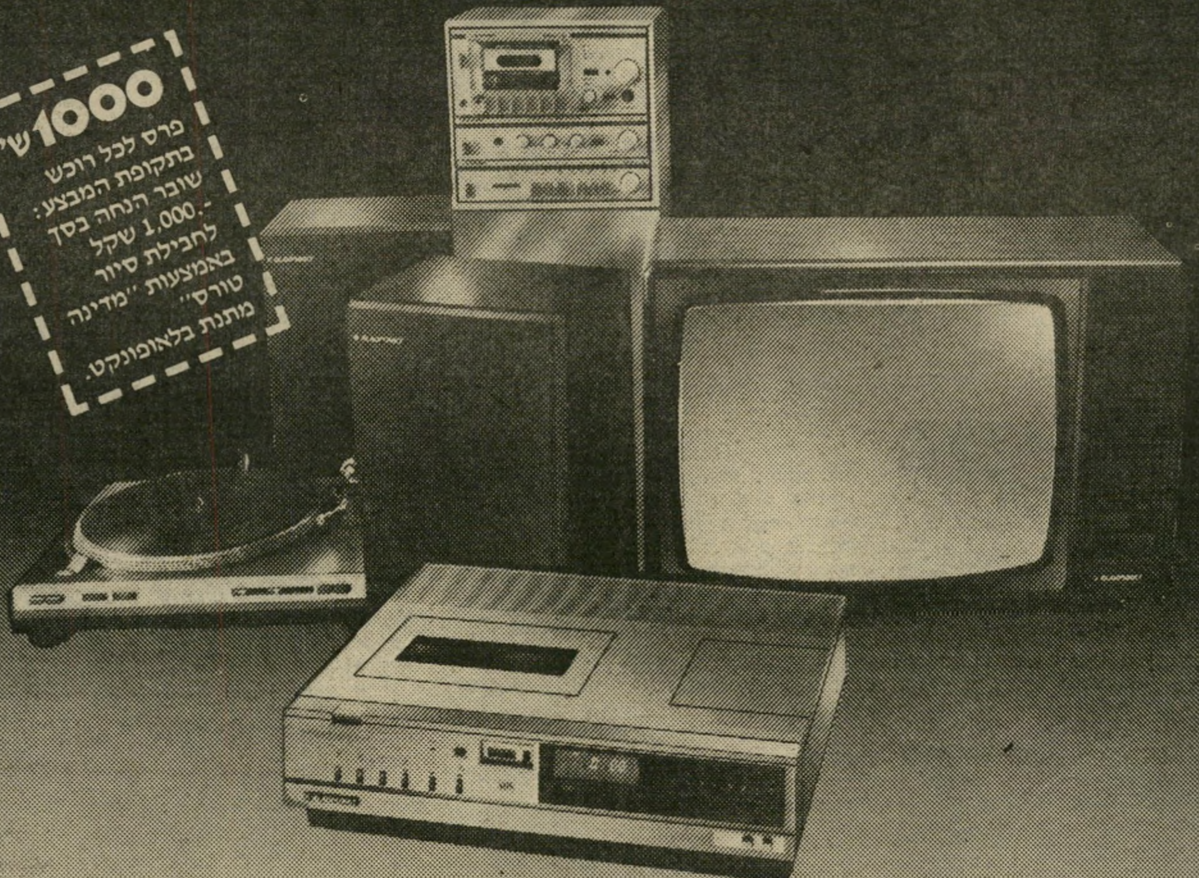

1000 ש'
פרס לכל רוכש
בתקופת המבצע:
שובר הנחה בסך
1,000.- שקל
לחבילת סיור
באמצעות "מדינה
טורס"
מתנת בלאופונקט.

עכשיו, אתה כבר לא צריך להתפשר...

... כי בתנאים כאלה, גם טלוויזיה יוקרתית
כמו בלאופונקט לא תגרום ל"חורים"
בתקציבך.
קח לך היום טלוויזיה מהשורה הראשונה
בעולם, טלוויזיה שאינה נותנת פרנסה
לטכנאים ותהנה ממנה עוד הרבה שנים.
קח לך בלאופונקט היום, וגמור לשלם רק
בעוד 14 חודש.
בלאופונקט: טלוויזיות צבעוניות, ווידיאו,
סטריאו — פאר תוצרת גרמניה.

טבלת מחירים
תמצאו אצל הסוכנים.

BLAUPUNKT

היבואן הבלעדי:
טרכף יבוא בע"מ,
מגרשוב 70 ת"א טל: 293005.

בלאופונקט-בכל מחיר

תל־אביב: מרכז שיווק ישיר, בן־יהודה 1 ת"א; וידאו קלסיק, אבן גבירול 54; שיווק הוגן, דיזנגוף סנטר, לבל אליהו, שד' ירושלים 29 יפו; אלרד, אלנבי 106; אורית, אחד העם 19 ● **גבעתיים**: נתנאלי, כצנלסון 18 ● **נתניה**: רדיו אלחוט, ויצמן 5; טלרן, ויצמן 18; רדיו צליל, שמואל הנציב 3; חשמלית, שמואל הנציב 26 ● **רעננה**: בועז שרותי טלוויזיה, בורוכוב 24 ● **חדרה**: חשמלית, הרברט סמואל 80; שוייצר, הרברט סמואל 68 ● **חיפה**: טרקלין חשמל זילברשטיין, הנביאים 25; צביקה בית הסטריאו, הנביאים 12; יהודה אטיאס, הנביאים 15; סימפוניה חיפה, הרצל 85; אריה מכשירי חשמל, רח' נטיב 2 ● **קרית־אתא**: שפרן העצמאות 38; פטמן, העצמאות 50; ויזגר, יוספטל 55 ● **קרית־ביאליק**: קול־אור סביניה, השקדים 2, סביניה ● **נהריה**: טלסטר ליבוביץ, תחנת אגד, שדרות הגעתון 3 ● **קרית־מוצקין**: פלג, השופטים 13 ● **נצרת**: סלון סביון, רח' סביון 3 ● **אשדוד**: חשמל כהן, מרכז מסחרי ד' ● **רמלה**: אסתר אוניברסל, ביאליק 2 ● **ירושלים**: צדוק שיר, שמאי 23, רדיו מאיר, רח' לונץ 5; סבסיני, צלאח א־דין 32 ● **באר שבע**: א.א. אלקטרוניקה, העצמאות 48; סלון איתני, רח' הפלמ"ח 65 (ליד קולנוע מרכז) ● **חולון**: סלון חולון, סוקולוב 82 ● **רמת השרון**: סנסור, סוקולוב 42 ● **ראשון־לציון**: עלפי, הרצל 103; אמנון ברנפלד, רוטשילד 39 ● **רחובות**: חזי אלקטרוניקה, בית־הפועלים 4; סלון אלקטריק, הרצל 187 ● **נס־ציונה**: פינקלשטיין, רחוב ויצמן ● **בית־שמש**: שטיינברג, מרכז מסחרי.

אנשים בעולם

קארל גוסטאב מלך שוודיה: הנסיכה החדשה מארלן

וזהי התמונה הרישמית המעודכנת של המישפחה המלכותית השוודית: כמה דקות לפני שהצלם כיוון את המצלמה, נערך טקס־ההטבלה של הנסיכה החדשה, שהצטרפה למישפחת המלוכה השוודית. בהטבלתה של **מאדלן** נכחו 700 מוזמנים, המלכה **אינגריד** מדנמארק והמלך **אולף** מנורווגיה. התי־נוקת קיבלה את פני הכומר המטביל בקול יבבה אדיר. אחרי שעה ארוכה עלה בידי האב, המלך **קארל ה־16 גוסטאב**, להרגיעה, אבל רק אחרי שהועברה לזרועות אמה, המלכה **סילביה**, נרגעה התינוקת לחלוטין, חדלה מבכייה הממושך ואף נרדמה כולה אפופת שלווה.

טארין פאוור: הכישרון והיופי עוברים בירושה

שתי הנשים היפות האלה הן אם ובתה — **לינדה כריסטיאן** ו**טארין פאוור**. טארין היא בתם של לינדה ו**טיירון פאוור**, כוכב הקולנוע שנפטר ב־1958. טארין (28) מזכירה את הוריה לא רק בשמה (הדומה פונטית לשמו ה־פרטי של אביה), כי אם גם ביופיה וגם בעיסוקה. היא מככבת בסרטים. וכמו הוריה, מצליחה יותר בהופעתה החיצונית מאשר בהופעותיה הדרמאתיות.

פרנץ יוסף שטראוס: צריך להיות בכושר

מנהיג המיפלגה הנוצרית־דמוקרטית מבוואריה, שהוא גם ראש־הממשלה שם, מרגיש חובה לשמור על הכושר, ולו רק משום שלא התייאש עדיין מן הרעיון שיהיה פעם ראש־הממשלה של גרמניה כולה. בינתיים, למרות גילו — 66 — הוא גומע בכל סוף־שבוע כ־30 ק״מ בדרכים הרריות, כשהוא רכוב על אופניים — זכר לעיסוק שיטתי יותר בספורט האופניים מימי הנעורים.

בריט אקלנד: כוכב־תורן חדש

בריט אקלנד היא נערה מנוסה. היא היתה אשתו של **פיטר סלרס** וחברה צמודה של שורה ארוכה של כוכבי קולנוע וזמר, ביניהם **רוד סטיוארט**, ואחר־כך כתבה על חוויותיה האינטימיות בחברתם. עכשיו היא כותבת פרק חדש בתולדותיה עם מאהבה היפהפה **דייוויד מוריסון**. בראש הספר יש צילומים — וזהו אחד מהם.

אנשים בעולם

ליידי די: איך שהזמן עובר

אין כל ספק מי הנסיכה המצולמת ביותר באירופה היום, בעיקר בגלל היותה מה שעומד בניגוד למסורת המישפחה שאליה הצטרפה. **ליידי די**, לשעבר דיאנה ספנסר והיום רעייתו של הנסיך **צ׳ארלס**, שונאת כל־כך להצטלם, עד שהיא מצליחה למשוך את עינו של כל צלם. משיוצאות התמונות לאור, מתקבל משהו מלא חיים, משעשע, טיבעי ורענן. ואם להוסיף לכך את צורת הלבוש החביבה עליה — הידור ספורטיבי, מפולפל קימעה — הרי התוצאות: דיאנה בג׳ינס עם האפודה של צ׳ארלס, הגדולה עליה בכמה מיספרים; דיאנה יושבת על אפה של מכונית; דיאנה בחצאית המתנפנפת ברוח; דיאנה בחצאית שקופה, המכסה טפח ומגלה טפחיים; דיאנה כצעירה האלגנטית ביותר, בהלוויתה של גרייס קלי. ולהבדיל, דיאנה בתמונה שלמעלה, צוחקת מלוא הפה בטקס החתונה של חברתה הטובה ביותר, כשהיא לובשת חליפה משובצת.
כמו היה זה אתמול. היו היא והכלה, **קארולין פרייד**, בגן־הילדים. אחר־כך למדו בקולג׳ ביחד, מאוחר יותר חילקו ביניהן דירת שלושה חדרים ברובע סאות־קנסינגטון שבלונדון. בינתיים, הפכה אחת משתיהן נסיכה, שעה שהשנייה העדיפה לקשור את גורלה בקיסרות ממין שונה: קארולין נישאה למיסעדן בעל מוניטין, צעיר בשם **ויליאם בארתולומיאו**. החתונה נערכה בכנסייה עתיקת־יומין בצ׳לסי, ולליידי די מיהרה אחרי הטקס לחזור לטירת באלמורל שבסקוטלנד, שם ציפה הנסיך **ויליאם** לארוחתו — שכן אמא חייבת להיות נוכחת בארוחתו של הנסיך, אם היא מניקה עדיין.

נאסטסיה קינסקי: אינ׳ יודעת מה זו אהבה

יפה, אצילית ומיסתורית — **נאסטסיה קינסקי** מושכת אליה את טובי הבימאים ואת היפים שבגברים. בין הסרט קללת אנשי החתול, שבו עבדה עם **פול שרדר** וגילמה דמות של אשה־פנתר (הדמיון שבתמונה בין החיה והאשה רק ממחיש את האירוטיות של נאסטסיה) וסרט חדש של **ז׳אן ז׳אק בנקס**, שהיא מסריטה ברומא, טוענת נאסטסיה: „איני יודעת מה זו אהבה. הייתי מאוהבת כמה פעמים, אך כשזה עבר, הבנתי כי חלמתי. אני חולמת מדי פעם על בית ועל מישפחה, אבל לפי שעה, כנראה, לא הגיע הזמן לכך.״

ג׳ורג׳יו ארמאני:
להלביש כמו בלי

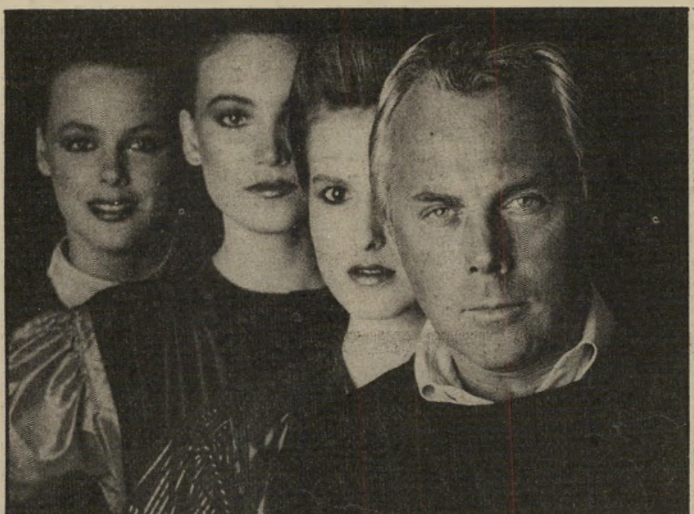

הוא איטלקי, הוא אופנאי, הוא מבוקש מקצה העולם ועד קצהו. לפני כמה חודשים השיק בושם חדש בקו־הייצור שלו, הנושא את שמו: ארמאני. בארצות־הברית משתגעות רבות אחרי „אופנת ה־עסקים״ של **ג׳ורג׳יו ארמאני**.
השבועון טיים הקדיש לו ראיון בן 16 עמודים, שבו טען, כי את ההשראה האמיתית הוא שואב עדיין בארמונו שבמילאנו. הוא נחשב לאופנאי של הנון־קונפור־מיסטיות. השקפת־עולמו בגיל 47: „בשבילי הריאליזם והמודרניזם יוצרים את הפילוסופיה שמאחרי יצירותי. כל דבר אני מתכנן כך, שיימכר ויילבש.״ ואמנם, מאז יצא ארמאני לעצמאות מבית **ניני צ׳ירוטי**, ב־1974, הרגיש עולם־האופנה ברוח חדשה: חליפות יוניסקס, מיכנסי עור וחולצות משי. השיטה הוכיחה את עצמה.

הטיילת והדיילת

"טיילת", הרברט סמואל 80 ת"א

קודם גנבו מהחוף את הזיפזיף כדי לערבבו במים ובטון ולבנות עיר. אחר־כך, כדי להשכיח מלבנו את האבידה, בנו שורת מלונות שוברי רוח בין הים ובין העיר. אחר כך התחרטו ובנו מזחים כדי לכלוא את החול הרך. סחף הנילוס, הנוסע אלינו בחסדי הגלים, דווקא הצליחו בזה. רצועת החוף התרחבה וכבר יש מקום להמוני משתזפים לפנק את גופם.

כדי לכפר על הצלחתם, החליטו אבות העיר להרחיב את כביש החוף ולבודד את העיר מחופה באמצעות רצועת אספלט רותח. עכשיו אנחנו יכולים לשבת בבתי האוכל שעל הגדה המזרחית של הכביש ולהציץ בים דרך מסך של דלק שרוף. ואם נרצה לרדת המימה, נדדה כעופות פצועים בין המכוניות הצופרות. וכאשר נתפלש בחול נשוב ונזכור שאין הנאה נקנית אלא ביסורים. מילא, אפילו ככה אפשר לשאוב הנאה מסעודה ב"טיילת". אני יודע שסיירי מסעדות ותיקים זוקפים כעת גבה — "רק עכשיו אתה מגלה את "הטיילת"! המקום הרי פתוח זו השנה השניה ורק עכשיו אתה מגלה אותו!?" אוקי. אז אני לא כל כך "אין". לא לעשות מזה עניין.

זה באמת מקום מצוין. ראשית הוא מרווח ונאה. השולחנות מכוסים מפות משובצות והקירות סודים לבן בוהק. בפנים המסעדה יש, אמנם, דלפק עגול שמתכננו ראוי להיות מועמד את הקיר בעוון השחתת הטעם הציבורי. אך לרגל סגולותיו האחרות של המקום נניח לזה.

לשולחן הוגשה סלסלה ובה לחם שחור טרי מחיטה מלאה. כמה פרוסות ממנו מרוחות היטב בחמאה, עשויות לשמש תחליף לארוחה מלאה. איזה לחם! אלא שאנחנו לא הסתפקנו בו ותקפנו את התפריט בקיבה מחרחרת.

אכילה
ירון לונדון

פתחנו במרק בצל ובמרק אספרגוס. שניהן היו משופרא דשופרא. ומרק האספרגוס היה הטוב בשניהם. הוא היה מדושן בשמנת. עשיר בנתחי אספרגוס ומנוקד בירוק השמיר. הוא היה חם. מה שהתאים לרוח הים הצחה. והוא הוגש בצלחת עמוקה דיה לשמור על חומו. ושטוחה דיה לתמרוני הכף בתוכה. מרק הבצל נלקח ממטבחו של אלוף־בצלות. גבינה מותכת כיסתה את נוזליו הסמיכים בשכבה עבה כל־כך. עד שהולך רגל יכול היה לצלוח את הצלחת מגדה לגדה בלי לשקוע.

מנות הביניים היו חסילונים מטוגנים וטריים מאוד ברוטב עגבניות. יין. שום. שמיר ופטריות חמות. בצלחת הפטריות החמות מילאו היין והשמנת תפקידים מרכזיים. כאשר הובאו לשולחננו הלוקוס המוקרם והפורל בשקדים כבר היינו שבעים כמעט. אלא שהלוקוס (דג יבש היאה. לדעתי, לליווי נכבד של רטבים) עורר את תאבוננו מחדש והצלחנו לגבור. בלי מאמץ. על תוכנה של קדרת המתכת הלורטת. הטבח במסעדה זו להוט. כנראה. אחר טעם השמיר. וגם הלוקוס הוקף בתבלין המרענן הזה. לי אין שום בעיה עם שמיר. רק חשבתי שאולי כדאי לגוון מעט ולהשתמש. פה ושם. בצמחי תבלין אחרים שחופי הים־התיכון משופעים בהם.

הפורל היה מאכזב. דג זה. הגדל בפלגי הרים צוננים. ובארצנו אך ירק במקורות הדן הוא רך ועדין מאין כמוהו. לדעתי. אין הוא זקוק אלא לטיגון קל בחמאה ולמעט שקדים מטוגנים שיבזקו עליו. יש. כמובן. דרכי הכנה מתוחכמות יותר. כמו למשל אותו פורל שטרפתי פעם בעיירה הקטנה מונבאר שבבורגונדיה. נדמה לי שכבר הזדמן לי לספר על אותו דג שכרסו מולאה בצמחי תבלין ועל גבי נחה מעדנות מחצית הבננה. זה סיפור מגיר־ריר שראוי לספרו מדור לדור. אך נדחה זאת לפעם אחרת ונשיב לפורל שלנו. הפורל דנן נח על מצע של ירקות טריים. וזה לא טוב. כי מיץ הירקות מרווה את הדג ומקלקל את טעמו. לבד מזאת לא היו השקדים מטוגנים אלא רכים. והדג גופו לא טוגן. אלא. כנראה. נשלק באדים או התייסר בטיפול דומה. מנות הקינוח: עוגת שוקולד חמה עם גלידת וניל שאינה ראויה לא לציון גבוה ולא להוקעה. תותים שהיו תותים בתכלית ומין תערובת של מוס־שוקולד ובוואריה שכדרכם של מעשי שעטנז היתה כשלון קטן. הסלטים מצויינים. הבירה קרה כרגלי מכשפה. מיץ האשכוליות טבעי והיין שימח לב אנוש.

משהו על השירות: טיפוס המלצרית עבת הקרסוליים האומנת את לקוחותיה כאם דאגנית טיפוס זה הסתלק מן העולם. במקומו התמלאו המסעדות שבאופנה בצעירות רעננות ובצעירים הנראים כצעירות רעננות. זה משיבב עיניים. אך תכופות. מעצבן במה שנוגע למקצועיותו של השירות. אכן. חברים שסיפרתי להם על החוויה ב"טיילת" השיבו לי "כן. אבל איזה שירות נורא." אני אומר את הדברים כעד שמיעה. שכן אני זכיתי בשירות מצוין מידיה של אווה ואת השם מצאתי על החשבון (כי לא מלאני לשאול אותה לשמה). אווה היתה יעילה ומנומסת. וחוץ מזה גם נאה מאוד בעורה השזוף ובשדיה הזקופים ששום חזיה לא ריסנה אותם מתחת לכתונת הכותנה הלבנה. באוזניה (שמתי לב גם לאוזניים) היו נעוצים שלושה עגילים ושיער הקצוץ כשיער עציר בכלא צבאי היה משוח בשמן ומשוך לאחור. לו זכיתי ללטף את הגברת לא הייתי פותח בשיער.

כדאי לך

אבל אתה לא צריך לקרוא את כל הדברים הטובים שכתבו עלינו כדי לדעת שה"טיילת" היא המקום הנחמד ביותר בעולם.

נ.ב. אם לא בעולם אז בארץ
נ.ב. אם־לא בארץ אז בת"א
נ.ב. אם לא בת"א אז בטיילת
נ.ב. אם לא ב"טיילת" אז איפה?

הטיילת
THE PROMENADE
רח' הרברט סמואל 80, טל. 656992 ת"א

קמרה אובסקורה
לימודי צילום

בתכנית הלימודים
יסודות, פיתוח והדפסה, עבודה מעשית במעבדה, יציאות לצילום, הנחיה וביקורת עבודות שוטפת, תולדות הצילום, תאוריה של הצילום, טכניקות מעבדה, סטודיו, טכניקות מיוחדות, צבע. שימוש חפשי במעבדות.

- לימודי בוקר, אחה"צ וערב בכל הרמות.
- מסגרת לימודים גמישה.
- הסדר מיוחד לחברי קיבוצים.
- תחילת שנה"ל אוקטובר 82.

פרטים נוספים יום יום בין 10.00-22.00

- תל אביב ביאליק 23 (03) 658677
- ירושלים בצלאל 6 (02) 237269
- חיפה הנביאים 13 (04) 662773

ההרשמה בימים אלה

מרקו פולה

חנות פריקית יד־שנייה וראשונה

בגדים מסוגננים ועבודות־יד

פסאג' הוד, קומה ב', דיזנגוף 101, ת"א

הנחות לסטודנטיות, חיילות וקיבוצניקיות

מחירים מיוחדים לסתיו.

תן טרמפ לחייל

בשום מקום בתנ"ך לא כתוב שיש לחבוש כיפה. א

למה כובע?

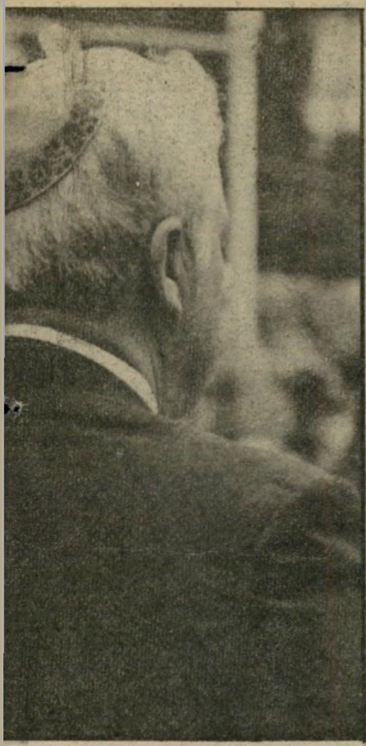

אבא אבן
כיפה רק בבית

הרב יעקב רוזנהיים, מנהיג אגודת־ישראל לפני שלושה דורות, הגיע ב־1939 ללונדון, לוועידת סנט־ג'יימס. שם הלך לפגוש את הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג, שלימים היה הרב הראשי לישראל. בחברת רוזנהיים בא גם הרב משה בלוי, אחיו של הרב עמרם בלוי.

כיפה וטלית

השניים נכנסו לחדרו של הרצוג, ולפי הנוהג הגרמני, הוריד רוזנהיים את מיגבעתו — סימן לכבוד. מתחת למיגבעת לא היתה לו כיפה. הרב הרצוג החוויר, ופתח זוג עיניים נדהמות. בלוי צבט מייד את מנהיגו, ולחש לו להניח כיפה. רוזנהיים סירב, אמר שכיפה יש להניח רק בזמן האוכל. התעקש בלוי: „אם כך, חבוש מגבעת, מפאת כבוד הרב." ענה רוזנהיים: „הרי מפאת כבודו הסרתי את המיגבעת!"

הדבקות הקנאית בחבישת הכיפה היא עניין חדש לגמרי. בתנ"ך אין זכר לכיפה, גם לא במישנה. מהתלמוד אפשר להבין שכיסוי־

אייבי נתן
כיפה קרטון

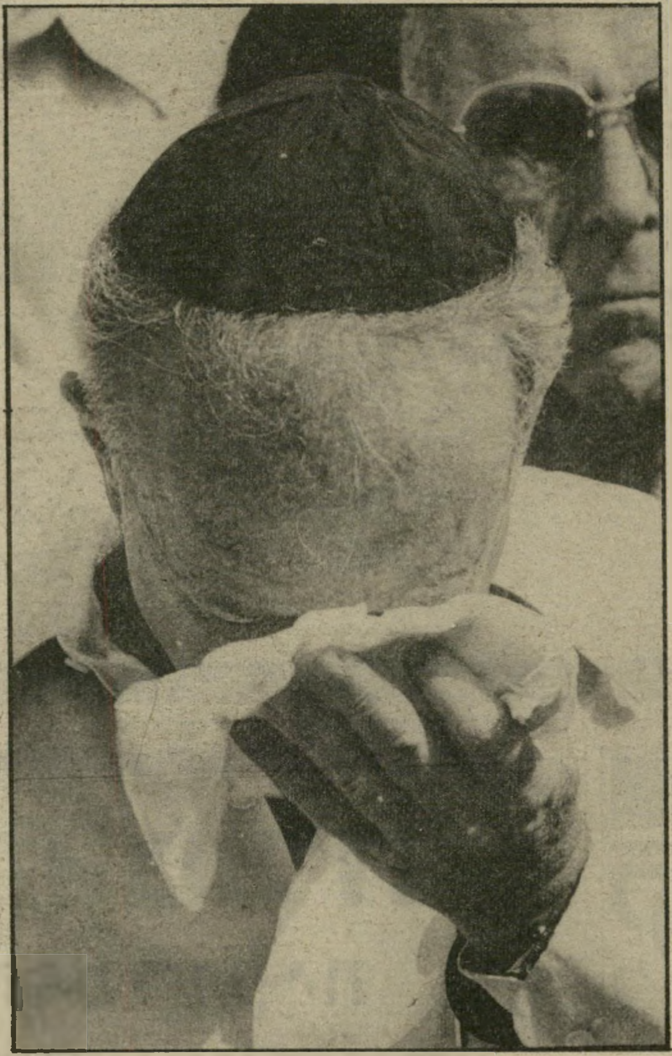

יצחק רבין
אביזר של הלוויות

ראש סימן לענווה, ולהיפך: על מי שהלך גלוי־ראש אמרו שהוא משתחץ.

האגדה מספרת, שהכיפה מסמלת קבלת עול מלכות־שמיים. חובשיה מחקים את מעשה בראשית. הכיפה לראשם היא סמל לכיפת השמיים, המכסה את העולם.

בשולחן ערוך שלו העיר רבי יוסף קארו, שראה רבים הנוהגים לכסות את ראשם גם שלא בזמן התפילה, אך הוא לא מצא מקור לכך.

בתקופת המישנה נהגו יהודים לכסות את הראש בזמן התפילה בצעיף גדול שבקצותיו היו ציציות. כך גם נהגו גם יהודי המיזרח עד לדורות האחרונים. צעיף זה הוא מקור הטלית.

מעשה בלתי מכובד

מקור הכיפה הוא באירופה. נהגו לחבוש אותה רק בבית, ולרחוב היו יוצאים בכובעים שונים: בפולין חבשו קסקט, שנקרא „כובע יהודי"; בליטא ובגרמניה חבשו מיגבעות. ליהודי גרמניה, אפילו החרדים, שימשה הכיפה רק בזמן האוכל. בבית היו מסתובבים גלויי־ראש.

יציאה לרחוב בכיפה בלבד נחשבה באירופה מעשה בלתי־מכובד. עד היום אין החרדים יוצאים לרחוב בכיפה אלא חובשים שטריימל או מיגבעת.

כשהגיעו יהודים לארץ הפכה הכיפה לסמל. היהודים שהקימו את

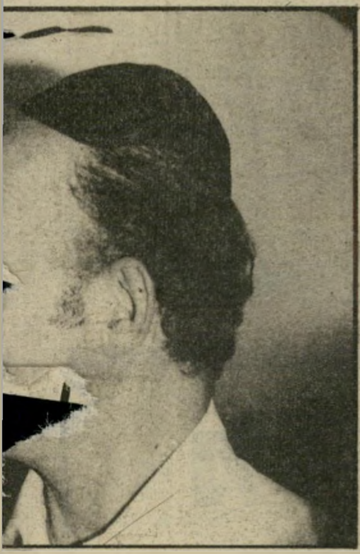

סם זואיס
אין חובה ליהודים

שימעון פרס
סימן לענווה

גם גדולי החילוניים עושים זאת

גד יעקובי, יגאל הורביץ וגידעון פת
מינהג חדש שהשתרש

אריאל שרון ויצחק נבון
כיפה סרוגה — גוש־אמונים

מנחם בגין
בורות בשטח היהדות

ויקטור שם־טוב
...ני אדם חילוני ואיני מקיים מיצוות"

...ץ הדתי הראשון, יבנה, באו מגרמניה. ...א רצו לחבוש כיפה בחוץ, גם לא רצו ...ת גלויי־ראש. לכן חבשו כובעי קסקט ...ם. אולם אחרי זמן קצר מאוד הבינו ...עים כאלה אינם מתאימים לאקלים ... לכן „המציאו" את הכיפה הסרוגה. ...היום מאפיינת הכיפה הסרוגה הקטנה

את הדתיים הלאומיים. בבני עקי־בא, תנועת־הנוער של המפד"ל, נוהגות הנערות לסרוג כיפה ל־חברן הראשון. בדרך־כלל רקום עליה שמו של החבר, והדבר מע־ניק רישמיות לקשר ביניהם.

גם אנשי גוש־אמונים אימצו את הכיפה הסרוגה. אלא שכיפה זו, מסבירים המבינים היא גדולה יותר מהכיפה של בני עקיבא.

היהודים החרדים נוהגים לחבוש כיפות שחורות גדולות. לפעמים הן רקומות, בעלות מיבנה של חרוט ומזכירות כובע טירולי.

כשמנסים לברר את העניין שמ־תחת לכיפה, ברור כמעט לכולם שאין שם דבר, שאין לה כל מש־מעות. על־פי ההלכה, אין כל חו־בה לחבוש אותה, שלא בזמן הת־פילה.

...ר מורתדא
...ם ללא יהודים

נוהג ✶ חדש

מדוע מקפידים הרבה חילו־ניים לחבוש כיפות בהלוויות? ההסבר הרווח הוא: התחשבות. אבל בעצם אין במי ובמה להת־חשב, מכיוון שכל העניין הוא נוהג, נוהג חדש־יחסית. בוודאי, שאין במי להתחשב, כשהמנוח היה חי־לוני, כופר וגלוי־ראש בחייו.

דתיים וחילוניים, שנשאלו על הכיפה, אמרו להעולם הזה שלפיסת הבד הקטנה אין משמעות.

● **פרופסור לייבוביץ,** שהוא יהודי דתי אמר, שאין לשאול־„למה?" על מינהגים המשתרשים והמתפשטים בחברות מסויימות.

● **ח"כ ויקטור שם־טוב** ממפ"ם אמר, שבדרך־כלל אינו חובש כיפה בבתי־קברות, אלא אם זו הלווייה של בן מישפחה דתית, והוא רוצה לכבד את האבלים. הוא עצמו חילוני ואינו מקיים מיצוות.

● **הרב שמואל אבידור הכהן** סיפר, שהוא מסיר את הכי־פה כשהוא הולך לקולנוע או ל־תיאטרון. על בגין, שהפך את הכי־פה סמל מיסחרי, אמר אבידור הכהן: „הוא מוכיח בורות בשטח היהדות. אין לו מושג מה זה, ו־הוא מחקה את הנורמות הנמוכות ביותר."

בבתי־הקברות הפכה הכיפה ל־אביזר הכרחי. גם החילוניים ביותר טורחים לחבוש כיפה באירועים הקשורים במתים. המצב הגיע לאב־סורד כזה, שגם גויים מוצהרים (נציגים דיפלומטיים, למשל), מוצ־אים את עצמם חבושי־כיפות, כש־איש, בעצם, אינו מבין מדוע.

ענת סרגוסטי ■

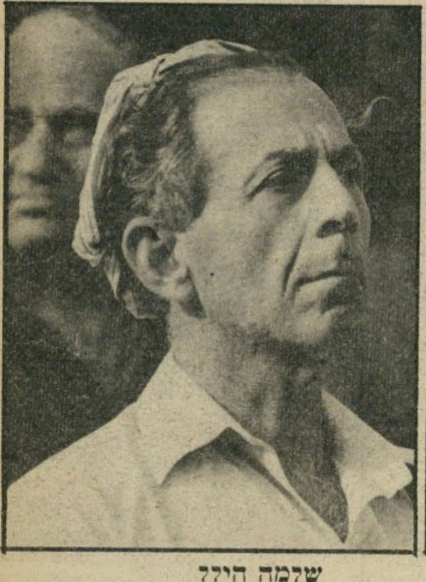

שלמה הילל
לכסות את הראש במה שיש

אליהו קדר
כובע עם נוצה — להלוויות

תכניות מועדפות
בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי

13.10

● **סידרה: סיפורים ידועים (6.00 — הנפשה, שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הסיפור מישפחת רובינזון השווייצית הוא עוד פרק בסידרה המגישה גירסות קלילות של סיפורים נודעים.

● **תיעוד: יהודים ברומא (8.03 — שידור בצבע, מדבר עברית).** סרט תעודה על יהודי רומא בעבר ובהווה, על חייהם, בעיותיהם וקישריהם עם ישראל. בימאי: גדי קסטל.

● **סרט קולנוע: ג׳וני בלינדה (10.05 — שחור־לבן, מדבר אנגלית).** נערה חרשת בכפר דייגים אמריקאי, נחשבת על־ידי כולם למפגרת בשיכלה. עד אשר רופא הכפר מתחיל ללמד אותה את שפת־החרשים. דייג גברתן מתושבי המקום אונס את הנערה, וכשהיא יולדת בן, חושדים כולם שרופא הכפר הוא האשם. הרופא נאלץ לנטוש את הכפר. שילטונות הכפר מגיעים למסקנה שבלינדה אינה מסוגלת לגדל את ילדה ומאפשרים לאנס, שבינתיים נשא אשה אחרת לאמץ את הילד. כשזה ורעייתו באים לקחת את התינוק, הורגת אותו בלינדה. כשהיא עומדת לדין, שב הרופא ונחלץ להגנתה. את גיבורת הסרט גילמה השחקנית ג׳ין וימן, שזכתה בפרס האוסקר על מישחקה בו. כדי להתכונן לתפקידה למדה את שפת־החרשים וחייתה במחיצתם. עימה מופיעים בסרט השחקנים לו איירס (במערב אין כל חדש), צ׳ארלס פיקפורד ואגנס מורהאד. בימאי הסרט: ז׳אן נגולסקו.

יום חמישי

14.10

● **סידרה: סיפורים בראש (6.00 — שידור בצבע, מדבר עברית).** סידרה העוסקת בספרות־ילדים. בתוכנית קטעים מתוך הספרים חייזקה מאת רבקה פינחסי, מעשה בחתוליים מאת ע. הלל, הדיסקוטק המלכותי מאת נורמן הנטר, 35 במאי מאת אריך קסטנר ועוד ספרי ילדים נודעים.

● **תעודה: התאונה בבראון (9.30 — שידור בצבע מדבר אנגלית).** על התאונה שאירעה בכור הגרעיני בבראון פרי, במדינת אלבאמה, ארצות־הברית ב־1975. התאונה אירעה בשל טעות אנוש, והיא מעוררת את שאלת אמינות ובטיחות הכורים הגרעיניים לצרכי אנרגיה באיזורים מאוכלסים.

● **סידרה: עמק הבובות (10.20 — שידור בצבע. מדבר אנגלית).** סידרה על פי הרב־מכר של ז׳קלין סוזן. הדמויות קשורות כולן בעולם הבידור והסרטים.

● **סידרה הנוכל (11.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק שביעי ואחרון בסידרה, תחת הכותרת המתחרה.

יום שישי

15.10

● **סרט קולנוע: האביב הרומאי של הגברת סטון (10.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** עיבוד קולנועי למחזהו הנודע של טנסי ויליאמס, אודות שחקנית תיאטרון מפורסמת, העוברת להתגורר ברומא אחרי משבר כפול

בייטי וליי: האביב הרומאי של גברת סטון
יום שישי, שעה 10.15

שעובר עליה: כישלון בניסיונה הראשון להתמודד עם מחזה של ויליאם שקספיר, ומייד אחר־כך — מות בעלה בהתקף־לב. בבדידותה ברומא מתפתחים יחסים מוזרים בינה ובין בחור איטלקי צעיר בעל כוונות מפוקפקות. בימאי הסרט הוא חוזה קינטרו, ובתפקידים הראשיים: ויוויאן ליי, וורן ביטי ושחקנית־התיאטרון המפורסמת לוטה לאניה (המבצעת הנודעת של שירי בעלה, קורט וייל, וברטולד ברכט).

שבת

16.10

● **סידרה: בנסון (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** בנסון נושא נאום בשכונת עוני, בעוד ילד שחור גונב את תיקו. בנסון רודף אחריו למקום, שבו הוא פוגש בכנופיית הצרעות. ראש הכנופיה כועס על הילד ומחזיר לבנסון את תיקו. אך מתלונן באוזני בנסון על הקיצוצים בתקציב מימון תוכנית לתעסוקת נוער־שוליים. לטענת הנערים, הם הקימו קואופרטיב לעבודות שיפוץ, ובנסון מציע להם להצטרף למיכרז לשיפוץ מיגרש החנייה של המושל גט־

● **קומדיה: מר גריפין ואנוכי (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** קומדיה מטורפת על מפיק הוליוודי מצליח, קנת גריפין, הנעלם כאילו בלעה אותו האדמה, ואשתו, כוכבת סרטים זוהרת בעבר, המחפשת אחריו בכל רחבי ארצות־הברית. אחרי יותר מ־20 שנה, במהלך מסע הרצאות, מגלה מרה אמרסון את בעלה, חי כ„היפי" בבית מבודד, בעיר קטנה, מאושר עשרת מונים משהיה בימי זוהרו בהוליווד. בתפקיד מרה אמרסון מופיעה גלוריה גרהם, ובתפקיד גריפין מופיע בורגס מרדיה.

● **מותחן: לא יאומן כי יסופר (11.45 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק חמונת חקום מספר על רמאי, סיפוס חביב, הקונה מציאה אצל גברת סימפטית וזקנה. הסיפור מתפתח לסיפור שלא יאומן כי יסופר.

יום ראשון

17.10

● **נוסטלגיה: שרתי לך ארצי (8.03 — שחור־לבן, מדבר ומזמר עברית).** דן אלמגור עם תוכנית הנוסטלגיה הישנה שלו.

● **בידור: עוד פופ (10.25 — שידור בצבע, מדבר עברית).** אהוד מנור ותוכניתו.

● **סידרה: גבר במערכת (11.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).**

יום שני

18.10

● **סידרה: תהילה (8.03 — שידור בצבע, מדבר ומזמר אנגלית).**

קוז׳: הנוכל
יום חמישי, שעה 11.05

פרק נוסף בסידרה המבוססת על סרט הקולנוע המפורסם, על בית־ספר ללימודי אמנויות.

● **דרמה מקורית: אחרי הציצלוב (9.30 — שידור בצבע, מדבר עברית).** פרק נוסף בשיעמומון הישראלי, הנועד להביא מהווי בית־ספר תיכון ומוריו בארץ.

יום שלישי

19.10

● **סידרה: זהזי הזיוף (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרה המביאה רגעים ודמויות מתוך המיתולוגיה של עולם הקולנוע ההוליוודי.

● **דראמה: טילי אוקטובר (9.30 — מדבר אנגלית, שידור בצבע).** דראמה משוחזרת על משבר הטילים הקובני, באוקטובר 1962, כאשר ארצות־הברית גילתה כי ברית־המועצות מחמשת את אדמת האי השכן בסוללות טילים רבי־עוצמה. ראלף באלמי מככב כעדליי סטיוונסון, הוארד דה־סילבה מגלם את ניקיטה כרושצ׳וב, ויליאם דוון את ג׳והן קנדי, ג׳יימס אלוסון הוא מקג׳ורג׳ בונדי, אלברט פאולמן מגלם את אנטולי דוברינין, נחמיה פרסוף מככב כאנדרי גרומיקו ומרטין שיין כרוברט קנדי. טילי אוקטובר ימלא את כל שידורי הערב, עד למהדורת כמעט חצות.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 13.10

● **סידרה פופולרית: החבובות (6.15 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית).** פרקים חדשים במעלליהם של קרמיט הצפרדע, מיס פיגי החזירונת, פוזי הדוב וחבריהם. לא נפקד מקומם של מערכונים משעשעים כגון חזירים בחלל, בית החולים של ד״ר בוב, ויובא גם משהו מן המתרחש מאחורי הקלעים ובחדרי ההלבשה של גיבורי הסידרה.

● **קומדיה: צעירים בלב (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית).** חייהם של זוג זקנים בגיל הפנסיה. בני־הזוג מגיעים למסקנה שקיצבת־הזיקנה שהם מקבלים אינה מספיקה, ועל כן יוצא הבעל לחפש עבודה חלקית. מכאן ואילך מתפתחות סיטואציות קומיות רבות.

יום חמישי 14.10

● **סידרה לילדים: עולמו הנפלא של וולט דיסני (5.40 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** סידרת תוכניות מעולה על עולם החי והצומח, שבה סיפורים אנושיים ואנימציה מרהיבה.

● **סידרה יומית: הזמיר (8.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר ערבית).** סיפורם של שני אחים בחברה הערבית־מסורתית שהקימו חברה משותפת, עסקו במיסחר וצברו עושר רב. הם ביקשו להשיא את בניהם ובנותיהם בתוך המישפחה, כדי לשמור על עושרה. אולם הבנים, שנשלחו ללמוד באירופה, מורדים במוסכמות ובועטים בתפישת עולמם המסורתית של הוריהם.

יום שישי 15.10

● **קולנוע: דיוקנו של כוכב־עט (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית).** סידרה חדשה, הנחשבת להפקת־יוקרה של הטלוויזיה הצרפתית. קתרין קולין, אחת המראיינות המצטיינות בטלוויזיה הצרפתית, עורכת ראיונות באנגלית עם שחקנים אמריקאיים מפורסמים באתרי צילום ובארצות רחוקות — כל זאת בשילוב קטעים מתוך סרטים שבהם הופיעו הכוכבים בעבר. בין השחקנים שבהם נצפה בסידרה זו: גרגורי פק, ג׳ק למון, ויליאם הולדן וליזה מינלי.

● **מישפט: מישפטי הכתר (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 75 דקות, מדבר אנגלית).** אל המסך הקטן של הממלכה השכנה חזרה בימים אלה סידרה זו, המשחזרת מישפטים מפורסמים במאה העשרים.

יום שבת 16.10

● **סידרה לילדים: ידיים קטנות (6.15 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 20 דקות, מדבר ערבית).** סידרה חדשה שבה לומדים הילדים תחביבים מועילים ומלאכות־יד שונות.

● **ספורט: היאבקות (9.40 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 40 דקות, מדבר אנגלית).** הפעם תחרויות היאבקות שנערכו ברחבי ארצות־הברית, כאשר חלק מן המתאבקים מופיעים במסכות מפחידות ותחת שמות מעוררי־פלצות, כגון: „המשחית הגדול", „הזעם השחור", „המחסל הכל־יכול". הם מנסים להצדיק בזירת ההיאבקות את הכינויים המפוצצים שאימצו לעצמם.

יום ראשון 17.10

● **סידרה קומית: טקסי (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית הממזגת בתוכה קומדיה עם דראמה. הסצינות מתרחשות בתחנת־המוניות סן־שיין בניו־יורק, המאכלסת טיפוסים משונים ויוצאי־דופן. החבורה רבה ומתקוטטת על כל שטות, אך מציגה חזית מלוכדת כלפי חוץ. בתפקידים הראשיים: ג׳וד הירש, מרילו הנר וג׳ף קונווי.

יום שני 18.10

● **דראמה: שרה דין (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** סרט על־פי רומן מאת קתרין ג׳קסין. סיפור המעשה מתרחש בסוף המאה ה־18: אשה אנגלית בשם שרה דין מואשמת בגניבה, וגזר־הדין היה גלות בארץ רחוקה — אוסטרליה. בתפקידים הראשיים: ג׳ולייט ג׳ורדן (בתפקיד שרה דין) וכן הרולד הופקינס, ברנטון ויטל וברי קווין.

יום שלישי 19.10

● **ספורט היתולי (6.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 40 דקות, מדבר גרמנית).** תחרויות היתוליות בין שתי קבוצות. למשל: זריקת שקי־חול קטנים על דמות של מיפלצת, תוך נסיון לכבות הסיגריה הדלוקה שבפיה; טיפוס על עמודים גבוהים ואיסוף נקניקיות התלויות עליהם; כינוס כבשים בדיר, כאשר המתחרים מתחפשים לכלבי־רועים ורצים על ארבע, ועוד.

שידור

צל"ש

הפתעה

● לממלא־מקום הכתב הצבאי, **דן סממה**, על שתי כתבות ששודרו במבט בשבוע החולף. הכתבה הראשונה, שבה ראיין את איש־הפלאנגות **מיכאל**, שהודה לפניו, קודם לראיון, על השתתפותו בטבח־ביירות, ושבהמשך הכתבה פירט באופן עקיף את מניעיו. כאשר יצא סממה לראיין אותו, הסתכן בביקור אצל אנשי האגף הקיצוני של הפלאנגות, ועורר חרדת־מה בקרב עובדי־הטלוויזיה האחרים, ששהו באותו זמן בביירות, ושהמתינו לשובו בשלום.

בכתבה השניה הביא סממה את איש חטיבת־המילואים, ששר־הביטחון **אריק שרון** האשימה באי־רצון להתגייס לקראת כיבוש מערב־ביירות. כתבה זו, ששולב בה קטע־הקלטה מהראיון עם שרון בהשבוע — יומן אירועים שנערך בידי **יורם רונן** — עימת את שר־הביטחון עם עוד אחד משקריו.

כתב צבאי סממה
מפתיע

שתי כתבות אלה של סממה מעידות כי למרות מתח־הציפיות הנמוך, הוא עשוי להפתיע במישרת הכתב הצבאי של הטלוויזיה.

צל"ג

תיאטרון השרפרף

● להפקת־היוקרה של הטלוויזיה הישראלית. אחרי הצילצול, שנועדה לשבור בצורת בת 13 שנה בייצור סידרה טלוויזיונית מקורית. הסידרה הקודמת, חדווה ושמוליק (על־פי סיפורו של **אהרון מגד** חדווה ואני), היתה בימי־הראשית של הטלוויזיה הישראלית התחלה מכובדת, וקשה לראות באחרי הצילצול המשך הולם. זוהי הפקה עייפה, שמאלצית, מאולצת, ששחקניה דוברים בלשון מלאכותית, בפולטם קלישאות בסיטואציות מלאכותיות, שכל קשר בינן למציאות הישראלית מיקרי בהחלט.

הטענה, שעל הטלוויזיה הישראלית לעודד יצירה מקורית, אינה עומדת במיבחן המציאות, ותחת להשקיע מיליוני שקלים בניסיון ליצור סידרה ישראלית, מוטב לרכוש סרטים נוסח תיאטרון הכורסה הבריטי. אחרי הצילצול הוא בבחינת תיאטרון־השרפרף.

מאחרי המסך

הפורום הסודי

יו"ר רשות השידור, פרופסור **ראובן ירון**, אינו משתתף בפגישות פורום החדשות, הנערכות מדי יום רביעי בבניין כלל בירושלים. בישיבות אלה משתתפים רק ראשי הרדיו, והטלוויזיה, מנכ"ל הרשות ויועציו (**נקדימון רוגל, ארי אבנר ונתן כהן**). ביום החמישי בשבוע שעבר כינס ירון את המשתתפים הקבועים של הפורום לפגישה בביתו. עם כיבוד קל, ירון נזף בנוכחים ברוח ההערות של דו"ח השופט בכור, בעניין ההאשמות שהוטחו בשר יצחק מודעי.

במיפגש ובדברי התוכחה היתה משום נזיפה גלויה בראשי הרדיו והטלוויזיה שהגיעה לטונים גבוהים. כל משתתפי המיפגש החרישו ואילו מנכ"ל הרשות, **יוסף לפיד**, הגן על עורכי מבט וקול ישראל, שפירסמו את ההאשמות שהוטחו בשר מודעי.

הנהלת רשות השידור עשתה כל שביכולתה כדי להסתיר את דבר קיומו של הפורום הסודי בביתו של הפרופסור ירון.

המפה של טוביה

כל עובד מעובדי הטלוויזיה, הנכנס בשבועות האחרונים לחדרו של **טוביה סער**, מנהל הטלוויזיה, נדהם למראה מפת תצ"א (תצלום־אוויר) ענקית, המכסה את אחד מכתלי החדר.

מפה זו, שעליה מסומנים מהלכי צה"ל בבירת לבנון, נושאת הקדשה מיוחדת במינה: „לעובדי הטלוויזיה בידידות. א' שרון."

עמוד־האש ב'

בימים אלה הוחלט בצמרת רשות־השידור להתחיל בקדם־הפקה לסידרת־ההמשך של עמוד האש שכינוייה הזמני הוא „עמוד האש ב'."

בראש צוות הקדם־הפקה הועמד מפיק ותסריטאי עמוד האש, **יגאל לוסין**, העומד בימים אלה לצאת למסע בארצות־הברית למציאתו ולאיתורו של חומר קולנועי וטלוויזיוני, העשוי לשמש בהכנתה של הסידרה החדשה.

זו תעסוק בשנות־המדינה הראשונות, החל בתום מילחמת־העצמאות וכלה ב־1954, והיא תתמקד בעיקרה בקליטת העלייה הגדולה בשנותיה הראשונות של המדינה.

לאישור הקדם־הפקה קדמו דיונים קדחתניים, שבהם נדחתה הצעה להפיק סידרה משותפת עם הטלוויזיה המצרית על מילחמת־העצמאות, תוך שימוש בחומר מצולם ישראלי ומצרי. דיונים אחרים היו על השאלה עד איזה תאריך יש לעסוק בסידרה החדשה. הכוונה המקורית היתה שהסידרה תגיע עד למילחמת־סיני ובכלל. אלא שהאפשרות, שהעיסוק בשנים 1954 עד 1956 יביא למחלוקות ציבוריות, הנוגעות ל„פרשת קאהיר" ולמניעים למילחמת־סיני — הביאו את מנהלי רשות־השידור להגביל את זמן העיסוק של הסידרה החדשה עד לשנת 1954.

אגב, המימון לסידרה החדשה ייעשה באמצעות „חסות" (ספונסורשיפ) של מיפעל או בנק, בהתאם להסדר חדש, שקיבל את אישורו של היועץ המישפטי לממשלה, והעומד לקבל בימים אלה את אישורה של הממשלה.

כמעט־מהפכה דתית

חילופי־גברי עומדים להיערך בקרוב בראשות מחלקת־הדת של הטלוויזיה. את מקומו של **בנימין צביאלי** עשוי לתפוס **מרדכי פרימן**, חידונאי ואיש רדיו, שבתו משמשת כתחקירנית בתוכניות שהוא עורך.

שאלת חילופי־הגברי בראשות מחלקת־הדת הנחשלת שבה ומעוררת את השאלה: מדוע זקוקה הטלוויזיה למחלקת־דת, המפיקה סרטים תיעודיים בדומה למחלקת סרטים תיעודיים ועורכת חידונים ומופעי־בידור בדומה למחלקת־הבידור — הנעשים במסווה הדת, ומורידים את מיפלס האיכות של מישדרי הטלוויזיה הנמוכים בלאו הכי?

מצדדי המינוי של פרימן טוענים, כי מינויו יהיה בבחינת „כימעט־מהפכה," שהרי פרימן אינו קיצוני כצביאלי, המנצל, למשל, את מישדרי פסוקו של יום להבאת

אל"מ (מיל') גבע
מרוב התרגשות

פסוקים המייצגים את עמדותיו הלאומניות, במקביל להתרחשויות אקטואליות, תוך עיוות רוחו של ספר־הספרים.

עלומי נצח

באחד מסיפוריו מתאר הסופר היהודי־גרמני ליון פויכטוונגר מנהיג מדינה, המפעיל מערכת מדעית שלימה, לשם התקנת נסיוב שיבטיח לו עלומי־נצח.

הצופה בטלוויזיה הישראלית חש באחרונה, כי עורכי החדשות של התחנה הצליחו למצוא את אותו הנסיוב.

מדי ערב, כאשר הטלוויזיה מקרינה שקופיות במבט (לעתים, מרובות השקופיות על הכתבות המשודרות) רואים על המסך תמונות דיוקן של מדינאים מלפני 10 או 20 שנה.

בין המדינאים שעברו את תהליך ההצערה של מחלקת החדשות, בלטו בחודש האחרון נשיא־המדינה, ששיער ראשו השחיר, המלך הינוקא חוסיין וליאוניד ברז'נייב, שתצלומו הוא כנראה מהתקופה שבה שימש עדיין תחת ניקיטה חרושצ'ב.

הזנחה זו של הצד הוויזואלי בחדשות, מאפיינת את ההזנחה הכוללת של עורכי מבט בשנה האחרונה, בכל הנוגע לאופן הדיווח שלהם.

פסקול

הפציעה של אלי גבע

בפורום החדשות האחרון סיפר מנהל־הטלוויזיה ומחלקת־החדשות שלה, **טוביה סער**, כי רצה לערער על החלטה של הצנזורה בנושא כלשהו וניסה להשיג במשך יום שלם את הצנזור הצבאי הראשי. הצנזור נעלם ועשה כל שביכולתו, כדי שסער לא יוכל לערער על פסילתה של ידיעה מסויימת, שעמדה להיות משודרת באותו יום במבט. הדיעה בפורום היתה כי הצנזור נתון בימים אלה ללחצים של לישכת שר־הביטחון בדבר פסילת ידיעות שאינן בתחום עיסוקו ●● במסיבת־עיתונאים שנערכה בלישכת מנכ"ל רשות־השידור, סיפר טוביה סער לעיתונאים כי שמע שיחה בין שני צופי־טלוויזיה „שאינם שומעים אנגלית, אבל קוראים את התרגום בגוף הסרט," ובשיחתם נזכרו השניים בנוסטאלגיה בסדרה דאלאס. אחד מהשניים ביטא השם 'ג'וק' כאילו היה מקק. איש מסוקרני הטלוויזיה לא העיר שסער מלגלג על אותה אוכלוסיה, הקוראת כיום את לוח המישדרים היומי בשקופיות, אחרי שסער הוריד את קרייני־הרצף מן המסך ●● על הראיון שערך **אלימלך רם** במבט עם אל"מ **אלי גבע**, סיפר רם: „חמש דקות לפני הראיון נכנס אלי גבע לחדר־השירותים בביתו והתגלח. מרוב התרגשות נפצע בעת הגילוח!" ●● לתוכנית מוקד שבה רואיין הממונה לשעבר על המינהל האזרחי בשטחים, הפרופסור **מנחם מילסון**, קדם קרב של יוקרה. עורך המישדר, **יעקב אחימאיר**, סירב לערוך את המישדר עם מילסון. הסיבה: הסכמתו של מילסון להתראיין בקול ישראל בתוכנית מסיבת עיתונאים של **יצחק גולן**, שנערכה כמה שעות קודם לכן. אלא שעל אחימאיר הופעל מכבש־לחצים של מנכ"ל הרשות ומנהל־הטלוויזיה עד לכניעתו. התוצאה: ראיון עלוב במיוחד, שבו לא ניסה איש מהמראיינים להפסיק את תישפוכת־השקרים של מילסון, או אף להעמידם במיבחן רציני ●● דוגמה של שיטות־העריכה של **מיכאל קרפין**, המועמד לרשת את מקומו של **יאיר שטרן** כעורך מבט, ניתן היה לראות בשבוע שבו החליף קרפין את שטרן, שבילה חופשה באילת עם בני־מישפחתו. מהדורות מבט מולאו בכתבות־לוויין על הנעשה בעולם, ואילו נושאים פנימיים לוהטים הועברו למהדורות כמעט חצות, שקהל־צופים מועט צופה בהן. בין אלה בלטה ביותר כתבה על דיברי הח"כ

הטבח הוא „אירוע"

הטבח בביירות הביא לעירעור שלום־הבית בטלוויזיה הערבית ולגל של לחישות בקרב עובדיה, המביעים את התמרמרותם באוזני עובדי הטלוויזיה העברית. מתוך שיחותיהם של עובדי הטלוויזיה הערבית מסתבר כי ניתנה הוראה מלמעלה, מטעם מנהל התחנה, **יוסף בראל**, לערוך טיפול קוסמטי לחלק מהדיווח על הטבח.

הדבר החל יום לפני שביתת המיגזר הערבי בישראל, מתוך הזדהות עם קורבנות הטבח וקרוביהם. חבר־הכנסת המפ"מי מוחמד ואתד מסר לטלוויזיה הערבית ידיעה שבה תמך בקיום השביתה, אך יחד עם זאת קרא לתושבים הערביים להביע את כאבם על מות קורבנות הטבח במחנות הפליטים, בדרך הולמת ומכובדת, תוך שמירה על הסדר. בידיעה ששודרה במהדורת החדשות בערבית, שינה מפיק־המהדורה, **משה צור**, בניגוד לכתוב במיסמך נקדי, את הודעתו של חבר־הכנסת ואתד, וציווה לשנות את המילה „טבח" ל„אירוע".

צינזור מיכתב זה הרתיח את אחד מעורכי המגזין השבועי של מחלקת־החדשות הערבית, שברגע של ריתחה איים להתפטר מתפקידו, ואמר: „אם זה המצב, עלי להסיק מסקנות!" ראשי התחנה ומנהליה, הצליחו להרגיעו.

מנהל־תחנה בראל
לארמנים היה מין אירוע

כתבה אחרת, של **כמאל אבראהים** שנגעה לשביתת ערביי־ישראל, הובאה לתחנה, לדברי העובדים במחלקה, בתוספת קריינות: „ההפגנות וההתהלוכות בכפרים הערביים במשולש הקטן היו מחאה על הטבח במחנות הפליטים בביירות..." עורך־המהדורת־החדשות, **ארם בליאן**, ארמני ממוצאו, שינה את הכיתוב של הכתב לנוסח: „כאות מחאה על אירועי המחנות בביירות." כמאל אבראהים התנגד לנוסח זה בכתבתו, בעוד העורך סירב מייד להמשיך ולטפל בכתבה. אבראהים ניגש למפיק המהדורה, משה צור, שצעק לעברו: „אל תדבר בכלל, כמאל..." והשתיק אותו. אבראהים ויתר על הכיתוב שלו, בשל חשיבות הנושא, וקרא את נוסח הכיתוב שהוכתב לו.

כאשר שמע אחד מכתבי הטלוויזיה בעברית על צינזור הכינוי „טבח בביירות" בידי בליאן הארמני, אמר: „אם בליאן היה עורך־אחראי ומשכתב כתבה על הטבח בארמנים בימי מילחמת־העולם הראשונה, היה אומר „האירועים הארמניים בתורכיה."

בתגובה על כך הביאה דוברת רשות־השידור, **אריאלה רבדל**, את תגובתו של **יוסף בראל**, מנהל הטלוויזיה בערבית שאמר: „אנחנו משתמשים בפיזור המונחים 'טבח', 'אירועים' ו'מאורעות', כדי שלא לחזור על אותו הביטוי. גם אני עצמי השתמשתי במהדורת־חדשות שהגשתי לפחות פעם אחת בביטוי 'טבח'." בראל לא הגיב על ניסוח הידיעה על מחאתם של ערביי־ישראל.

עינת גרין

חוזה לחצי שנה

חתיכת השבוע

בשניה שראיתי אותה, היה ברור לי, ללא צל של ספק, שהיא תהיה חתיכת השבוע. כשהתחלתי לברר פרטים על היפהפיה התמירה הזו, גיליתי שהיא כבר נשואה. למרות זאת, החלטתי לא לוותר ולספר לכם עליה. גם עם הטבעת על האצבע מגיעה ל**עינת גרין** הכותרת.

עינת בת ה־22 נשואה ל**מוטי גרין**, שהוא חוקר פרטי, ומתגוררת עימו ברמת־השרון. ומזה כחצי שנה עוסקת בעלת השיער בצבע הדבש בדוגמנות־מסלול וצילום, בבית־האופנה של האופנאי **ניסים מזרחי**.

הסיפור האמיתי של מיזרחי טמון בראיתו את העתיד. עינת גרין היא התגלית השלישית של האופנאי המצליח. הדוגמנית הראשונה היתה **יהודית נגר**, השניה **אילנה סיבוני**. שתיהן, אגב, נבחרו כמלכות המים.

עינת היא היחידה מבין השלוש, שלא השתתפה בתחרויות־יופי כלשהן, וניסים מיזרחי פגש בה לגמרי במיקרה. מיזרחי הכין קולקציה לסתיו וחורף 83־82, וחיפש אשה שתציג את הדגמים. הוא חיפש פנים חדשות ונעזר בכל ידידיו הצלמים, עד שאחד מהם הפגיש אותו עם עינת.

סידרת־הצילומים עברה בהצלחה. עדשות־המצלמה אהבו את עינת למן הרגע הראשון, והדגמים הפכו ליפים יותר ברגע שהונחו על גופה החטוב. לפני עלייתה למסלול ערך לה ניסים אימון בן חצי שעה ועינת התנועעה על מסלול כדוגמנית ותיקה.

עינת הצעירה והחטובה הוחתמה על חוזה בן חצי שנה.

אם זכינו בדוגמנית חדשה, שתתמיד במיקצוע, נדע רק אחרי שתחלוף חצי השנה, שעליה התחייבה. בכל מיקרה, זכינו להכיר יפה וחתיכה אמיתית, חדשה־חדשה, אבל מה לעשות — נשואה.

עבודה ביחד
אהבה לחוד

הצמד **שוקי ודורית** החליטו לחגוג את תחילת השנה העברית החדשה ולתפוס מנוחה קצרה לקראת העבודה בשנה הקרובה. הם נסעו לאי קורפו ביוון.

שוקי, בן ה־27, ודורית פרקש בת ה־25 אינם זוג בחייהם הפרטיים, כפי שחושבים רבים. אבל הם חברים טובים גם מחוץ למיסגרת שעות העבודה.

ברגע שירדו לחוף הים בקורפו, פגשו השניים ברקדנית להקת בת שבע **מירי**, בת ה־20, וב**דני סנדרוסקי** בן ה־25, שהוא מנהל בית־חרושת לוופלות.

הרביעייה העליזה עשתה שם כיף־חיים, חזרה לארץ ביחד, והחליטה כי מה שטוב בקורפו, טוב גם בבית. מאז שחזרו, מסרב שוקי להיפרד ממירי, ודורית צמודה כל הזמן לדני.

מירי מלמדת את שוקי לרקוד, ואילו דני שומר על דורית היפה, בתו של הקריקטוריסט זאב פרקש, לבל תשמין מעודף וופלות. יום־יום הוא מכין למענה מתכוני דיאטה חדשים שבעזרתם תוכל לשמור על גיזרתה.

שני הזוגות הטריים מסתגרים מדי ערב בבתיהם, ונהנים מאהבותיהם החדשות בשקט ובשלווה.

שוקי שוקי ודורית פרקש

צמד חמד

לתימניות בלבד

התימני המתולתל **דויד תמרי** התפרנס פעם משיפוצי־בתים, היה נשוי ואב לשלושה ילדים, שאותם גידל בלב שכונת־התיקווה.

יום אחד ערך שיפוץ בבית מישפחה אשכנזית. השיפוצים נמשכו זמן רב, ובין סיוד וטיוח בילה תמרי שעות ארוכות עם בעלת־הבית, שאותה היא מכנה בשם „אשכנזיה־פולניה.” בין השניים נדלק הקליק המפורסם, וכשהסתיימו השיפוצים, נשאר התימני לחיות עם האשכנזיה שלו. הוא עזב את אשתו ואת ילדיו ואת השכונה ועסק בטיפוח אהבתו החדשה.

תוך כדי המהפך בחייו גילה תמרי כישרונות חבויים, ומפועל־בניין הפך צייר במישרה מלאה. שנים ארוכות חי תמרי עם חברתו החדשה, אך מעולם לא זנח את שכונת־התיקווה.

האשכנזיה הפולניה של תמרי התאהבה בדמויות הציוריות של השכונה ובריחותיה, והשניים נהגו לטייל שלובי־זרוע בשכונתו לשעבר של דויד. בציוריו מתאר תמרי את הווי־השכונה ומצייר את דמויותיה הססגוניות.

לרוע מזלם, ככל שהתפתח תמרי כצייר ושקע בעבודתו החדשה ירדה עוצמת האהבה בינו ובין חברתו לחיים. השניים נפרדו,

דויד תמרי

להיות לבד

תמרי חזר לשכונת־התיקווה והמשיך לצייר, כשהוא שואב את השראתו מן המראות המשתקפים מחלונו.

במשך שנתיים הסתגר בדירתו וצייר ללא־הרף. זמן רב בילה לבד, עד שגילה כי הוא אינו הטיפוס שיחיה בגפו וכעת הוא מחפש שוב אחר אשת־חלומותיו.

הצייר מצהיר בפה מלא שהוא „תימני עסלי,” שהוא רוצה אשה אמיתית, ושעבורו אשה אמיתית היא אשה תימניה.

תערוכת ציוריו תיפתח בקרוב בחאפלה אדירה, שאותה אירגנו לו חבריו.

חברות באוויר

יש כאלה שכל הרומנים שלהם קשורים בצבא. בארץ שבה כל העם צבא — זה לא קשה.

יובל הוד, בנו של מפקד חיל־האוויר לשעבר וסוכן נשק היום, **מוטי הוד**, ניהל לא מזמן רומן עם בחורה שגם היא קשורה לצבא. זוהי **מצדה זאבי**, בתו של רחבעם („גנדי”) זאבי, שנמצאת בשלבי גירושין הבעלה, **בני קלטר**.

הרומן בין ילדי האלופים לא החזיק מעמד. יובל נפרד ממצדה, בעלת הבוטיק הנושא את שמה. הרומן הנוכחי שלו כבר אינו עם בת־אלופים אבל על המדים לא ויתר.

הנוכחית שלו היא חיילת בשירות סדיר, העונה לשם **אירים ספיר** — בחורה נהדרת, העובדת כמרכזנית בלישכת דובר־צה״ל, והיא אור־טור־טו לפני שיחרור.

ירדן תחזור

שמועה תל־אביבית אומרת, ש**ירדן לווינסון**, חברתו של **רפי שאולי**, נסעה להודו ואינה מתכוונת לחזור. זה מאוד הפתיע אותי, כי אני יודעת שירדן הצעירה לא תוותר על המציאה שנפלה לידיה, ולא תעזוב סתם כך את רפי.

הלכתי לברר מה קרה.

מסתבר שירדן הזמינה, ערב נסיעתה, שלושה תאריכי חזרה אפשריים, משום שנתיבי־הטיסה מהודו הם די־בעייתיים. אם היא לא תצליח לחזור במועד הראשון היא תוכל לטוס בשני. אם גם בזה לא תצליח, היא תוכל לטוס במועד השלישי, ואם לא בשלישי — אז יובן הרמז, שהיא המירה את דתה והצטרפה לאחת מהכיתות הרבות בתת־היבשת רחבת־הידיים.

תאריך החזרה הראשון הוא השבוע. אני עוקבת אחרי העניין בדריכות, ומקווה שלא נצטרך להמתין למועד השלישי.

חתונה בפאב

בעל אחד הפאבים הכי־פופולאריים בתל־אביב **לזר בהט**, עומד לבצע שינוי דרמאטי בחייו ולהינשא.

הכלה המיועדת היא **הילה**, שאביה הוא קברניט באל־על. לפי איך שהעניינים מתפתחים, הם עוד יתחתנו לפני שהמוביל הלאומי יסגר.

עסקים בחו״ל אהבה בארץ

איש־העסקים **הרדוף וולף** מוכר כבחור שקט וצנוע, נחבא אל הכלים. הוא לא נמנה עם הממהרים להידחף לכיוון המצלמות או להסתער על עתונאים, למרות שתמיד יש לו מה לספר. בדרך כלל סיפוריו הם על ענייני עבודה. שכן להרדוף, המתגורר בלוס־אנג׳לס, יש עסקים נרחבים בארצות רבות. הוא אומנם אינו משקיע את רוב מירצו בפיתוח עסקים בישראל, אך גם ממנה אינו מתעלם.

כיאות לאיש־עסקים אמיד מתגורר וולף, בכל פעם שהוא בארץ, במלונות־פאר. תמיד קל למצוא אותו, לפי המרצדס הכסופה שלו, החונה בפתח המלון.

הפעם לא שייך הסיפור לענייני עסקים, אלא לעיסקי־הלב דווקא. וולף שקוע מעל לראשו ברומן תוסס עם **תמי פילוזוף**, גרושתו של עורך־הדין **אבי פילוזוף**, והאחראית על מדור־הפירסום בחברת ממתקים ושוקולד.

בארץ חיים אשתו לשעבר של וולף ובנו, שהתגייס בימים אלה. בין גרושתו ובינו שוררים יחסי־ידידות חמים. בכל פעם שהוא מגיע לארץ, מביא להם הרדוף המון מתנות. עכשיו בוודאי ידאג להביא מיזוודות מלאות גם לתמי.

רחל מרחלת על כל העולם

באביב היא

תשוב בחזרה

בשבועות האחרונים נעלמה מעיני **יונה לחוביץ'**. טילפנתי מודאגת לביתה. בי מחשבה שחילופי מזג־האוויר הפילו אותה למישכב. ניסיתי כמה פעמים בבוקר. אך לא היתה תשובה. אז הבנתי שהיא לא חולה, חס וחלילה. היא בטח יצאה לקניות, לים, לבריכה או השד יודע מה.

המשכתי לטלפן, עד שבאחד הערבים

יונה לחוביץ
עם גשם ראשון

ענה לי גבר דובר אנגלית. לא, היא לא חולה ולא תופסת קרני־שמש אחרונות בדרום, אמר לי האלמוני. היא נסעה לארצות־הברית, ותחזור, אם לא יהיו בעיות, באביב.

אם כך, יש בוודאי כמה מעריצים מאוכזבים בתל־אביב. אבל מי אמר שהאביב מתחיל דווקא בחג־הפסח — אולי אצל יונה הוא מתחיל עם גשם ראשון?

השיבה הביתה

לתשומת לב כל מעריצותיו של הזמר התימני **בועז שרעבי**: עד להודעה חדשה מתגורר שרעבי בארץ.

אולם, אליה וקוץ בה. שרעבי אומנם נשאר בארץ, אבל אך ורק מפני שהוא מצא כאן אהבה גדולה, ישנה וחדשה גם יחד.

לפני כארבע שנים, כשהיה בועז בשיא הקאריירה שלו, הוא עזב את הארץ ונסע לניו־יורק. הוא השתקע בעיר הגדולה והתחיל להופיע שם. אחר־כך חרש את כל אמריקה, במיסגרת סיבוב ההופעות שלו. כל הידיעות שהגיעו משם סיפרו על בועז המצליח, העסוק במנעמי החיים בארץ האפשרויות הבלתי־מוגבלות.

לאחרונה חזר שרעבי ארצה, ואמור היה לשהות כאן תקופה קצרה. בועז בא לבקר את בני מישפחתו וחבריו הישנים, ולשמוח בחתונת אחיו. במסיבת החתונה פגש בועז באהבה ישנה שלו. ודליקת הרגשות פרצה שוב.

לפני כמה שנים ניהל שרעבי רומן עם תימניה צעירה בשם **אורנה משולם**. שרעבי ואורנה, שהיתה אז תלמידת־תיכון, ניצלו כל רגע כדי לשהות ביחד. אחר־כך עזב בועז את הארץ ואורנה פגשה באיש או"ם חתיך, נישאה לו ונסעה איתו לשוודיה, שם גם נולדה בתם.

השידוך בין הבלונדי התמיר ובין התימניה העדינה לא עלה יפה. השניים חזרו לארץ והבינו שעליהם להתגרש, ובינתיים הם חיים בנפרד.

בועז שרעבי
אהבה ישנה חדשה

כשבועז פגש את אורנה, הוא הבין שעליו לחיות במקום שבו נמצא ליבו. הוא שב לגור בדירתו היפהפיה באפקה, התחיל להופיע בישראל וממשיך לעסוק בשעות הפנאי שלו בציור נופי הארץ.

בינתיים פורחת האהבה בין אורנה ובועז. אולם השניים ידעו כבר עליות ומורדות רבים במהלך הקשר ביניהם. אז לכל מעריצותיו של שרעבי: יש לי עצה. שבו והמתינו בסבלנות. עוד יבואו ימים, ויגידו.

לידות במזל מאזניים

אני לא מייחסת בכלל חשיבות למזלות. אני לא בוחרת לי את החברים והחברות שלי לפי היום או השעה שבהם הם נולדו. אבל אני יוצאת־דופן. הנה, למשל, כניסת מזל מאזניים היתה מלווה השנה בסיפור מסריף: לידת המבחנה הראשונה התעכבה עד אחרי חצות, משום שההורים המאושרים רצו שבנם יוולד במזל מאזניים. למה? הלוואי וידעתי.

בבוקר שלמחרת הלידה, כבר התחילו להציף אותי טלפונים, שהתחלקו לשני סוגים. סוג אחד היו כאלה שרצו לדעת מי ההורים המאושרים. השני, אלה שידעו מיהם. "אם אתם יודעים, למה אתם מטרידים אותי?" שאלתי. בדקתי וראיתי שהם טעו, כי התינוק לא היה זה שאליו התכוונו. ההוא נולד רק כעבור שבוע.

אז לידיעתכם: תינוק המבחנה הראשון הוא של ספורטאי־עבר ידוע, הנשוי לבתו של עסקן־ציבור, לא מהאופוזיציה. ועכשיו תשברו את הראש, יותר מזה לא אומר.

עוד אני מתאוששת מהטלפונים שהציפו אותי, התבשרתי שנולדה בת ל**נלה** ו**גד יעקובי**, ח"כ המערך ואשתו הדיילת. האב, כך סיפרו לי, נכח בלידה.

בהזדמנות זו נזכרתי בהיסטוריה המרתקת של בני־הזוג. יעקובי, שהוא בן 48, התגרש לפני ארבע שנים מאשתו **טובה**, שאותה הכיר בתקופת שירותם המשותף בצבא. את נלה פרלמוטר הדיילת היפהפיה, הוא הכיר בעת נסיעותיו הרבות לחו"ל. מ־1975 ביקשה אשתו החוקית גט, שאותו קיבלה כעבור שלוש שנים.

נלה היא סיפור אמיתי. היא נישאה לחייל צעיר בשם **זאב**, שכעבור שנה מצא את מותו בתאונה, בעת שניקה את נישקו. אז רווחו שמועות שהוא נהרג כאשר הפסיד במישחק האכזרי רולטה רוסית. כשהתאוששה מההלם, הצטרפה נלה לאל על כדיילת, ואף זכתה בתואר מלכת הדיילות העולמית. אחר־כך היא התחתנה עם איש חיל־הים, **גיל חי**, והתגרשה ממנו כעבור זמן קצר.

גד ונלה החלו נפגשים בטיסות ארוכות, אחר־כך במיפלגה ולבסוף, כשכבר אי־אפשר היה להסתיר את היחסים, התגרש גד מטובה והתחתן עם נלה.

הדיילת לשעבר, הצעירה מיעקובי בכמה שנים טובות, עברה לעבוד במכון הישראלי ליצוא. יעקובי, שהיה פעם שר, משתעמם עכשיו באופוזיציה.

נלה וגד יעקובי
מבחנה לחיים חדשים

עוד אני מתאוששת מהלידה הזו, התדפקה על שערי המדור שלי לידה שלישית.

בליברלים מסתובב בחור חתיך, בן אחד הכפרים הערביים בגליל, **טהה אסלי** שמו. מה הוא עושה בליברלים? אסלי הגיע לפני כ־20 שנה אל ראש עיריית רמת־גן, **אברהם קריניצי**, עם מיכתב ממכר משותף, ומאז הוא בליברלים ובעיר הגדולה.

אסלי, בן ה־38, מחזיק בדיעות אופייניות לליכוד: בענייני השטחים הוא חרותניק, בענייני נשים הוא אלוף הליברלים. לכן לא הופתעתי כשמצאתי אותו במרכז תל־אביב חי עם **מאיה**, עולה חדשה מברית־המועצות, הצעירה ממנו בעשר שנים.

אסלי, שהוא חבר מרכז הליברלים, הוא עכשיו אבא. בנו הבכור נקרא **אמיר**. לברית לא באתי, בגלל התחייבויות קודמות, לכן קשה לי לדווח על מה שהיה שם. אבל חברה שלי אמרה לי, שזהו סימן לכך וכך, משום שזה במזל מאזניים. אני לא יודעת על מה היא מדברת. אולי אתם יודעים?

אגב, אם אתם חושבים שגמרתי, אתם טועים. עוד לידה חשובה תהיה בקרוב.

הקשר הגרמני

לפני כחדשיים בישרתי לכם על התחדשות הקשר בין השדרנית הפופולרית **שוש עטרי** ובין חברה הוותיק **ג'וזה**, וכבר יש התפתחות נוספת. שמועה עקשנית המסתובבת בעיר מספרת על תוכניות לחתונה.

ג'וזה היה בעבר מציל בכפר־הנופש קיסרית ולפני־כן עבד כמציל במלון פאן־אמריקן בבת־ים. לפני כחודשיים הוא שב לארץ, אחרי שהות בת ארבעה חודשים בגרמניה. סביב שהותו שם היו סיפורים על מעצר בידי המישטרה המערב־גרמנית, אולם כששב הבחור לארץ הוא מילא פיו מים בכל הקשור לפרשה.

בזמנו, אמרה לי השדרנית המפורסמת כי הוא נעצר מפני שהפר את איסור הכניסה לגרמניה, אולם היו גם סיפורים אחרים לגמרי, בכל אופן, מה שהיה — שייך לעבר.

ברגע שג'וזה חזר לארץ, הוא מיהר לזרועותיה של חברתו, ומאז אי־אפשר היה להפריד ביניהם. ג'וזה עבר להתגורר עם שוש, ומילא את ביתה במתנות שלא הפסיק לרכוש למענה. היום מסתבר, שכאשר ריהט ג'וזה את ביתה, הוא ריהט בעצם גם את ביתו, שכן השניים מתכננים חתונה.

בעבר היו לשוש, בת ה־32, כמה סיפורי־אהבה לוהטים. לפני כשנתיים נסעה שוש לבירת ציון האמריקאית לוס־אנג'לס, והגישה תוכנית בתחנת־הרדיו העברית שם. היא הצליחה בעבודה ובחוגי החברה, התאהבה במקום ובמי שהיה אז הבוס שלה, **אבי אלון**, שחזר גם הוא בינתיים לארץ.

שוש עטרי
חתונה באופק

רומן מפורסם אחר של השדרנית המצליחה היה עם **אבינועם בראנדט**, בעל מיפעל לחוטי־טכסטיל. החבר המפורסם ביותר שהיה לשוש הוא **שאול** ("שאולי") **וייצמן** בנו של שר־הביטחון־לשעבר, **עזר וייצמן**.

ישראלים בחו"ל

סוף החלום הניגרי

חברה חיפאית שלחה פועלים לניגריה ללא חוזה. מה עם הביטוח?

לפתע הרגיש מרדכי מוטולה שהוא עף. משהו מתחת לרגליו התמוטט. חצי תריסר הפועלים הניגרים, שהיו עימו על הפיגומים, הבחינו במתרחש לפני הישראלי והצליחו לקפוץ שמאלה וימינה.

מרדכי מוטולה, כבד־הגוף, מצא עצמו על הקרקע. היה זה סוף החלום הניגרי שלו, שהתחיל בחודש מאי אשתקד בתל־אביב, אחרי שקרא במודעה בעיתון, שמחפשים מנהל־עבודה לבנייה בחו"ל. מוטולה, תושב נוה־שרת שליד צהלה, נסע לחיפה בעיקבות המודעה שבישרה לו על תנאי שכר מעולים במדינה הדוברת אנגלית.

הוא חזר מחיפה מוקסם, סיפר לילדיו ולאשתו שיקבל שכר־חודשי גבוה, שיפקח על 60־70 פועלים באתר־בנייה של וילות פרטיות בלאגוס. המודעה פורסמה על־ידי חברת חגם — חי יעקב ואברהם גינוסר מהנדסים. בראיון עם יעקב הובטח למרדכי מוטולה, לפי דבריו, שכר חודשי של 1750 דולר, 300 דולר עביר עבודה בשבתות, ו־250 דולר דמי־כיס.

כשדרש מוטולה שיחתמו עימו על חוזה, נאמר לו, שהחוזה יחתם בלאגוס, על־ידי מעבידו שם. כמו כן, נאמר לו, שעליו להציג את עצמו בניגריה כמהנדס, ולצורך זה יקבל את המיסמכים המתאימים. שילטונות ניגריה, כך נאמר לו, אינם מקבלים פועלים ומנהלי עבודה זרים.

אחרי שקיבל בתל־אביב כרטיס טיסה ללאגוס נישק מרדכי מוטולה את מישפחתו ויצא לדרך. בנמל־התעופה של לאגוס המתין לו ישראלי אחר שנשא שלט גדול עם שמו של מרדכי מוטולה ביד. היה זה הישראלי הררי, שהוביל את מוטולה למעונות חברת־הבנייה, שאליה נשלח על־ידי החברה החיפאית. שם גילה מוטולה שהוא נמצא בחברתם של ישראלים אחרים, שכולם הגיעו ללאגוס באמצעות אותה חברה.

„הכסף נגמר." בין ישראל ובין ניגריה אין יחסים דיפלומטיים. אך חברת חגם דאגה לאשרת־כניסה ללאגוס ולאישורי עבודה.

את עבודתו התחיל מוטולה בלאגוס ביוני 1981. סיים אותה אחרי חושיים. בזמן קצר זה הוא הספיק לגלות שחברת הבנייה הניגרית מעסיקה מנהלים ישראלים. מנכ"ל החברה הוא עזרא פקטר, כפי שגילה למוטולה עורך־הדין הניגרי, אולאפודה אורלאכה, שטיפל מאוחר יותר בעניין תאונת־העבודה של מרדכי.

אחרי התאונה הובל מוטולה לבית־החולים המקומי בלאגוס, שם אושפז במשך תקופה קצרה. כשרגלו האחת בגבס, הוטס הישראלי ארצה, וכאן התברר שמצבו אינו פשוט. הוא עבר כמה ניתוחים, אך גם אחרי שנה, עדיין נתונה רגלו בגבס.

מוטולה סבר לתומו שהמעביד דאג לבטח אותו בביטוח הלאומי, לפני נסיעתו. יעקב חי הבטיח לו בפירוש, לטענתו, שהחברה הניגרית מבטחת את הפועלים הישראלים. אך היום אין למוטולה כל ביטוח.

עד תחילת ספטמבר קיבל מוטולה מיעקב חי כמה מאות דולרים בכל חודש. עכשיו נאמר לו: „הכסף נגמר."

בשיחה עם העולם הזה ניסה תחילה יעקב חי להכחיש שהוא מכיר את מוטולה. כשנזכר בו, טען שחברת חגם רק מגייסת את הפועלים לניגריה, אך לא יותר. באשר לפוליסת־הביטוח של מוטולה, הסביר יעקב חי, כשהעניין עדין ברור. מוטולה, לדברי חי לא ביקש לראות את פוליסת־הביטוח שלו.

מרדכי מוטולה טוען, שדרשו ממנו לחתום על יפוי־כוח לטיבתה של חברת־הבניה, כדי שזו תגבה עבורו את הכסף המגיע לו, והוא אכן חתם, את הפוליסה הוא לא ראה, „אך אמרו לי כי היא בגובה של 800 אלף דולר," סיפר הפצוע.

יעקב חי מכחיש זאת: „הפוליסה היא בסך הכל 60 אלף ל־70 אלף דולר בלבד. מזה יש לחשב את שיעורי הנכות של מוטולה. הוא עדיין לא הגיש תעודה כזו."

מוטולה טוען ההיפך: הוא הגיש תעודות רפואיות, וקיבל עד עתה, במשך שנה רק כ־8000.

יעקב חי מדגיש שהכסף נגמר. אין כבר מה לשלם למוטולה.

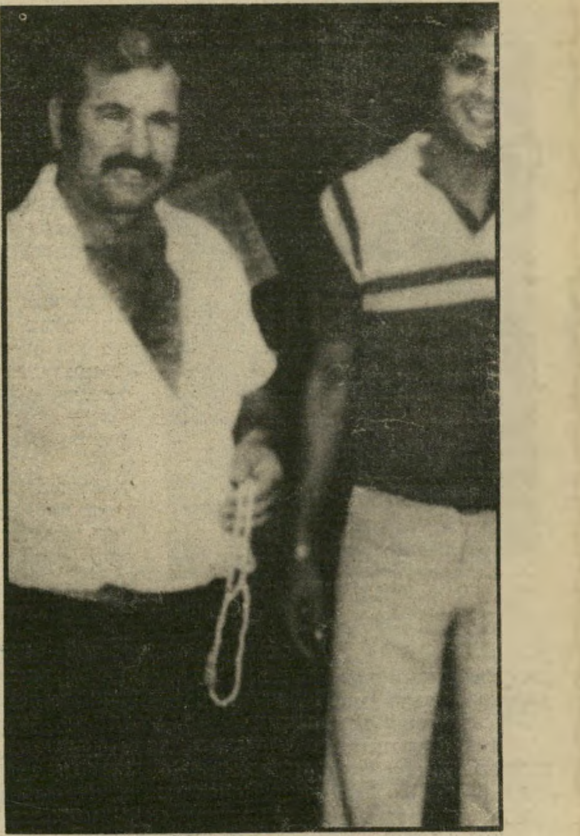

עובד־חוץ מוטולה בניגריה
אין חוזה, אין ביטוח

תולדות

אשה לא משוחררת

לפני שלוש שנים הסכימה ג'ולייט דן לשלם מזונות לבעלה. היום היא נותרה ללא רכוש וללא אגורה.

תשלום מזונות כחלק מהסכם־גירושין הוא דבר מקובל. אך כאשר אשה מתחייבת לשלם מזונות לבעלה, זהו דבר יוצא־דופן. כעבור שלוש שנים היא נותרה ללא פרוטה, אחרי שישבה בכלא מפני שלא עמדה בתשלומים החודשיים, והחופש שעליו היא דיברה, קיבל משמעות שונה לגמרי.

מקבל־מזונות דן
„ויתרתי על הפרנסה"

בתחילת 1980 הגיע לסיומו פרק ארוך של נסיונות גירושין בין ג'ולייט ויוסף דן, בעלי חנות לביגדי נשים ברחוב אלנבי בתל־אביב. עד לחתימת ההסכם עברו ילדי הזוג מצד לצד, והשניים בילו ימים בין בית־הדין הרבני, בית־המישפט המחוזי והעובדת־הסוציאלית.

הסיבה לעיכוב במתן הגט היה חלוקת הרכוש, שכלל מלבד החנות, בית ומכונית.

בהסכם הגירושין המפתיע נקבע, שג'ולייט תקבל את החנות, כולל החובות, ושיוסף יקבל את הבית, והמכונית ויקבל בכל חודש מזונות בסך 6000 לירות, צמודים לדולאר, שני הילדים, כך נקבע, ישארו אצלו. (העולם הזה 2211).

ג'ולייט יצאה אז מאולם בית־המישפט והכריזה: „אני מאושרת, סוף־סוף אוכל להתחיל לחיות נוח".

עברה קצת יותר משנה, ובפברואר 1981 נעצרה ג'ולייט על־ידי שוטרים, בגלל שלוש פקודות לתשלום מזונות שלא כובדו. ג'ולייט היתה חייבת לבעלה סכום של 120 אלף לירות, שכללו ריבית והצמדה עבור מזונות לשלושה חודשים.

„דופקים את הנשים". החוב הגדול הצטבר, משום שג'ולייט נותרה ללא עבודה בחנות. מיעוט הלקוחות, המצב הכלכלי הקשה והריבית התופחת על החובות הותירו אותה ללא פרנסה.

הבעל, שנשאל אם אינו מתבייש לקבל מזונות, אמר: „אני ויתרתי על החנות, כלומר על הפרנסה שלי, ולכן היא חייבת לתת לי את המיחיה שלי. אני לא עובד כבר שנתיים." (העולם הזה 2266).

וכאילו לא די בכך, עברו הבן והבת מהאב לאם, ואחר־כך חזרו לאב

לפני ארבעה חודשים, כשהילדים היו אצלה, הגישה בקשה שהאב ישלם מזונות. הוא, מצידו, הגיש בקשה נגדית, ותבע את תשלום המזונות רטרואקטיבית, מאז שהאם שוחררה מהכלא. כעבור זמן חזרו הבן ואחריו הבת אל האב ושוב הפכה האם נתבעת.

בית־המשפט מינה את עורכי־הדין משה זינגל, חיים שטנגר ודליה ברקול להיות כונסי־נכסים לצורך מכירת החנות ותשלום המזונות לבעל ולילדים.

החנות נמכרה בסכום של שישה מיליון לירות. מייד עיקל הבעל סכום של יותר ממליון לירות, שהיא היתה חייבת עבור מזונות, מאז שיחרורה מהכלא. הוא טען שיש לו חובות נוספים, ושעליהם הוא עומד להגיש תביעה חדשה.

לפתע נכנסו לתמונה שילטונות המס. מס־ההכנסה עיקל 2.5 מיליון לירות שאותם היתה חייבת האשה כעצמאית. שאר הסכום, פחות מ־2.5 מיליון לירות, נשאר בידי כונסי־הנכסים, לתשלום המזונות בעתיד לשני הילדים.

כאשר התגרשו השניים אמרה האשה: „אני יודעת שנשים רבות מפחדות. הן נשענות על הכסף של הבעל, מפחדות להישאר לבד. הגברים והרבנים מנצלים את זה טוב־טוב. הם דופקים את הנשים. הרי זה רק בושה בשבילו שאני חייבת לפרנס אותו. אבל אם לא איכפת לו, וזה המחיר של החופש שלי, שיהיה לו לבריאות, ושיהנה מכל גרוש."

היום התמונה שונה לחלוטין. מי שיצרה תקדים חברתי בארץ משלמת על כך היום מחיר כבד. ג'ולייט גרה בדירה שכורה, לבדה, ללא ילדיה. היא עובדת כשכירה במכירת בגדים. החנות, שהיתה ברשותה, לא קיימת עוד, וגם אגורה אחת ממכירתה לא תגיע אליה לעולם. וכאילו לא די בכך, הילדים רוצים להישאר אצל האב.

משלמת־מזונות דן
מחיר החופש

מישפט

היזהר, הקונה!

הנאשם מכר לקונה מכונית גניבה. הקונה נפצע במילחמה וכספו הוחזר לו.

אפרים יעיש מנווה־שרת הוא בעל עבר עשיר מאוד בפלילים. לאחרונה נעצר בדצמבר 1981, אחרי שמכר מכונית מסוג אסקורט, שאותה גנב מבעליה.

מכירת המכונית היתה מתוכננת היטב. קודם כל, גנב יעיש יחד עם חברו, מכונית מסוג אסקורט, שבתוכה היו מיסמכיה. אחר כך גנב את המכונית השנייה, והתאים את המיסמכים למכונית זו.

תעודת־זהות של בעל הרכב הראשון זויפה על־ידי השניים כדי להתאים לאחד מהם שתמונתו הודבקה בתוכה. על חלון המכונית שמו פתק כי היא עומדת למכירה.

המכשה: צ'יק. בפתח־תיקווה ניגש אליהם עודד אלטשולר והתעניין במכונית. הם ביקשו 67,000 שקל, והציגו לפניו את המיסמכים הגנובים. למחרת מסר אלטשולר לשניים סכום של 53,500 שקל במזומן, ועוד צ'ק על סך 13,000 שקל, וקיבל את המכונית וטופס שהתיימר להיות טופס העברת בעלות.

שני הרמאים נעצרו על־ידי המישטרה כאשר ניסו לפדות את הצ'ק מבנק־הפועלים בראשון־לציון. תישעה חודשים ישבו השניים במעצר, ובינתיים פרצה המילחמה. הקונה אלטשולר, גויס ונפצע. סניגורו של יעיש, עורך־הדין סמי יונה, הציע לשופט יורם גלין דרך לפתור את העניין בצורה הטובה ביותר. הוא הציע כי שולחו יפצה את אלטשולר על הנזק שנגרם לו ויחזיר לו את כל כספו. מכיוון שאת הכסף גייסה משפחתו של הנאשם, ביקש הסניגור את השופט כי ישחרר את הנאשם ממאסר ויסתפק רק בתקופה שבה ישב במעצר.

התובעת, רות דויד, לא התנגדה להצעה זו. יעיש שוחרר, כדי ש־

(החשך בעמוד 44)

כַּלְבּוֹטֶק

מאת

ד"ר יקותיאל שרעבי ועדנה פיינרו

אילוף בשיטת עשה זאת בעצמך

תוכל ללמוד כיצד לאלף את כלבך בדרך הקלה ביותר, אם תשים לב ל־14 עצות של מאלפת־כלבים מפורסמת. „אי־אפשר?" היא אומרת, „אין מושג כזה, כאשר מדובר באילוף כלבים. יש להשקיע קצת זמן וריכוז בגופו של הכלב, כדי שילמד."

בארברה וודהאוז פירסמה לאחרונה רב־מכר בשם אין כלבים רעים — שיטת וודהאוז. וודהאוז, המופיעה בספר השיאים של גינס כמאלפת המצליחה ביותר בעולם, משום שהיא מלמדת כלבים להישמע להוראות בסיסיות בתוך פחות משש דקות.

אלה 14 העצות, שבעזרתן יהיו החיים עם כלבך נוחים יותר.

● יש לפתח קשר טלפתי עם חיית־הטיפוחים שלך, תוך כדי התבוננות בהתנהגותו ובאישיותו. שים לב מה מנסה החיה לומר לך בעיניה, מהם הצלילים שהיא משמיעה ומהם סימני שפת־הגוף האחרים שלה. כלב עירני, למשל, מחזיק את ראשו זקוף, זוקף את אוזניו ומנענע את זנבו. עיניו של הכלב נפחד מתרוצצות תמיד מצד לצד.

● אין לצפות שכלב ילמד להישמע לפקודה, אם אין חוזרים עליה במשך עשר דקות ביום, במשך חודש ימים ברציפות.

● יש להיות תקיף במתן ההוראות. החיות מצפות לעיקביות באימון.

● שבח את הכלב כאשר הוא מבצע היטב פקודה.

● יש להשתמש בתקיפות ובנדיבות גם יחד. אסור לרדות בכלב יותר מדי, אחרת לעולם לא יישמע לך. הגיל הנוח ביותר לאימון כלב הוא שישה שבועות. אך אפשר לאמן כלבים בכל גיל. גורים הם הנוחים ביותר לאילוף.

● המילים חשובות מאוד בתהליך האי־לוף. יש להגות אותן בצורה ברורה מאוד, במיוחד כאשר מדובר בהוראות כמו „שב!" או „עמוד!" נסה לתת לכל הוראה צליל שונה, ודבר תמיד בתקיפות.

● כשאתה נותן הוראות, אל תשתמש בשמו של הכלב לעיתים־קרובות מדי. יש לשמור זאת להזדמנויות מיוחדות, כאשר רוצים להדגיש את חשיבות ההו־ראה.

● אל תשלח את הכלב לאימון אצל אדם אחר. בסופו של דבר הוא יעשה הכל כדי למצוא חן בעיני המאמן ולא בעיניך.

● לעולם אל תכה כלב. אפשר לנענע אותו בחוזקה, למשוך אותו ברצועה, אבל אסור להרביץ.

● חטיפי־מזון הם פרסים יפים על ציות, בעיקר לגורים. הכלבים אמנם נשמ־עים לפקודות משום שהם רוצים לשאת חן בעיני בעליהם, אך פרסי מזון מעודדים אותם עוד יותר.

● אמן את כלבך במקום שקט, הרחק מחיות, שאון של בני־אדם או תנועה הומה.

● אל תניח לילדים בני פחות מ־5 לחנך כלבים. הצעירים הם מאלפים מצו־יינים אחרי גיל זה.

● אל תאלף כלב בקולר או בשרשרת־חנק, שתחתוך בעורו.

● דבר אל כלבך מרגע שהגיע אליך. כלבים הם יצורים אינטליגנטים מאוד. המוח של כלב פיקח שווה, בדרך־כלל, לזה של ילד בן חמש.

תערוכה ותחרויות זה עניין של ספורט

בימים אלה, כשהחדשות קודרות, וה־אנשים על שניים מתנהגים כמו חיות, נעים להתבשר על אירוע ספורטיבי בעל פוטנציאל מבדר מאין כמותו, שיתקיים בשבת הקרובה ביריד־המיזרח.

אחת מיוזמי תערוכת הכלבים השנתית של מועדון הכלבנות בישראל, רובין דמלין, פנתה לכתבי־ספורט ברדיו ובטלוויזיה, וביקשה שיסקרו את האירוע. להפתעתה, הם זקפו גבות בתמיהה — זה לא כדורגל ולא כדורסל וגם לא ריצה? לנו לא ידוע על ספורט של בעלי ארבע רגליים!

דמלין, ילידת דרום־אפריקה, מגדלת וחובבת כלבים ותיקה לא הירפתה. היא טענה כי תחרויות וביצועים ספורטיביים של כלבים, נחשבים בכל מקום אחר בעולם כספורט לכל דבר. אך לכתבים זה נשמע מיוזר.

לדעת מדור זה, כל עוד נושא הדבר אופי ספורטיבי יש בו ברכה רבה גם למתחרים וגם לעתיד הכלבנות.

כידוע, מתחרים ביניהם הכלבים לא רק ביופיים. סוגי התחרות: מצב הכושר הכללי, תרגילי עירנות, ריצה, שמירה ועבודה. כלב טוב אינו בהכרח מלך היופי, או מיס תבל. כלב טוב הוא כלב המעיד על הטיפוח והטיפול שהעניק לו בעליו ועל יכולתו לעמוד בנדרש ממנו בתבונה הכלבית שלו. לכן, כל נסיון של בעלי כלבים מסויימים להתרברב בגיזעיותו ה־מושלמת וביוחסין מימים ימימה, או, להב־דיל, כעסם הנורא של בעלי כלבים מסו־יימים, שכלבם איכזב אותם ולא זכה באליפות — מקומם לא יכירם בקהל אוהבי החיות לשמם.

יריד־המיזרח יהיה זירה מכובדת להש־וואות ולהחלפת דיעות, והזדמנות להכיר שישה שופטים־אורחים בעלי שם בינלאו־מי, שיבואו במיוחד לאירוע מצרפת, מ־אנגליה, מגרמניה, משווייץ ומפינלנד.

דרך־אגב: העלמה שבתמונה למעלה היא בבסי פון־דר־רוישאראקה, אלופה מגרמניה. האצילות מחייבת.

הכותרת לשתי תמונות אלה היא: לפני ואחרי. בתמונה מימין נראית אנג'לין אהרליכס עם הכלבה ליזה, כפי שצולמה בישראל ב־1980. בתמונה השמאלית נראות השתיים בעיר ניימיכן שבהולנד, שנה לאחר מכן.

לא קשה להבחין בתמורה שחלה בכלבה. באחת היא נראית עלובה, שמוטת־אוזניים וירודה ואילו אחרי שנה, בגיל 14 חודשים, היא זקופת־ראש, כלבה יפהפיה ומטופחת.

הסיפור שמאחרי התמונה נשלח אלינו על־ידי אנג'לין וייס אהלריכס, שביקשו לשתף אותנו בשימחתם. בשעתו באו יוס, רופא במיקצועו, ורעייתו, אנג'לין, לבלות את ירח־הדבש שלהם בישראל, כשגורה חמודה אבל חולנית וירודה במישקלה אימצה אותם. הם קראו לה ליזה, לקחו אותה איתם להולנד ועדיין, לפי דבריהם, „הזאבה הישראלית היא הבת היחידה שלנו."

לי לה לו

מה הולך

* **חמוד.** דרושה אשה מסורה
לטייל בבוקר עם פעוט חמוד
ה וחודשיים). יום־יום, שלוש
ית, בצפון תל־אביב. טלפון:
.03־456

* **עם נסיון!** מזכירה־כתבנית
ית עם נסיון של חמש שנים
פשת עבודה מעניינת ורצינית
זיר לוד. לפנית: יהודית בן
שפרינצק 22 לוד.

* **טייפ מהדך.** ממני יכול
נת" טייפ סלילים פיליפס. טל־
.03־289088

חכה, מחכה,

מחכ

ם אתה מעל 180 סנטימטר ו־
סף לזה אינטליגנטי, ממתינה
־ אקדמאית גבוהה בת 27.
ת"ד 37522 תל־אביב.

* **בנתי מוגבל.** 25/169 בשו־
לטיול לאירופה לזמן בלתי־
בל. ת"ד 28153 תל־אביב.

* **כל תמורה שהיא.** סטו־
מוכן לבצע כל עבודות־בית
סוג שהוא. כל תמורה תתקבל
ן יפה. טלפון: 621335.

* **קורת גג.** סטודנטית וסטו־
ישמרו ויתחזקו את דירתכם
ן שהותכם בחו"ל לצורך שלי־
/טייל. טלפון: 052־50588. יורם.

קליק

* **נגד גשם.** דרושים ברזנט
תות לסנדר פיז'ו. תמורת שווה־
אי שקלים. טלפון 03־846837.

* **אלופים קטנים.** גורי דל־

מטי נהדרים, בני חודשיים, צאצאי
אליפים במחיר סביר לבית חם.
052־96307 לא בשבת.

* **הריסים באים.** ברשותי
מגהץ תוצרת רוסית, טעון תיקון
— אמסור אותו תמורת רדיו־טייפ
טלפון 621445.

* **בית טוב.** למכירה חתול
פרסי לבן, יפהפה, בן שנה, מבית
טוב והורים מכובדים, תמורת 150
דולר. טלפון 445611 בבוקר.

תפות. מבטיח לא לאכזב. ת"ד
37285 תל־אביב מיקוד 61372.

* **אני נאה!** המעוניינות בי־
צירת קשר אינטימי עם גבר נאה
בשנות ה־30' מתבקשות לכתיב
לת"ד 37092 תל־אביב, מיקוד
61370. סודיות מובטחת.

* **נאה־נאה.** צעיר נאה מעונ־
יין בנשים עד 40 ליחסים אינטי־
מיים. סודיות מובטחת. צייני טלפון
ת"ד 1409 מיקוד 47100 רמת־
השרון.

הלך לאיבוד

ברצוני לבקש עזרה באיתור כלב שהלך לאיבוד, ביום שישי, 20.8.82. זהו כלב רועים גרמני (זאב) בן 7, צבעו שחור־חום. הוא עונה לשם רובין.

סימני היכר מיוחדים:

גדול.

צלקת על עצם האף.

ניבים תחתונים שבורים.

כתם כחול־אפור על הלשון.

אובדנו גורם לכולנו צער רב, אחרי שהפך חלק בלתי־נפרד מהמישפחה.

ניתן להשיגנו בטל' 82379; 82755; 82847; 82866 (054).

נעמי ואהרן אביבי

* **יד שניה.** טנדר פיז'ו מו־
דל 73, יד שניה, כולל ארגז במצב
מעולה. בהזדמנות בשעות הערב
טלפון: 774945.

צירופים אפשריים

* **לא חשוב הגיל!** גבר נאה
(23) מבקש להכיר אשה נאה לי־
חסים אינטימיים. לא חשוב הגיל!
ת"ד 9277 תל־אביב. מיקוד 61092.

* **לא פנוי.** תל־אביב (33) לא־
פניי, מעוניין בקשרים אינטימיים
עם נשים מנוסות, בכל הגילים
והגדלים, בכל שעות היום, סודיות
מובטחת. ת"ד 20276 תל־אביב.

* **חובה!** סטודנט (22) מעונ־
יין ביחסים אינטימיים עם נשים
20—45 מכל הסוגים. סודיות חובה!
נא לציין טלפון. ת"ד 4092.

* **בלי התחייבויות.** בהור
25/182 מעוניין להכיר עד 40. בלי
התחייבויות, לקידום בעסקים ול־
מטרות רציניות. ת"ד 5389 רמת־גן,
מיקוד 52151.

* **כפר־סבאי בנחמדה.**
21/176 מעוניין להכיר נחמדה. ת"ד
659 כפר־סבא.

* **הבטחות.** נאה (33) מעוניין
בקשר עם נשים, לשם הנאות משר

* **לקטינים בלבד.** חתיך
מעוניין בקשר עם בלונדים בני 15
ומטה. ת"ד 13118 ירושלים.

* **שוב הבטחות.** נאה 30/160
רציני, מעוניין להכיר נאה, חטובה
ומשוחררת להיכרות מעניינת. טל.
03־599290.

* **מכל הסוגים.** קצין נאה ו־
אינטליגנטי. מבין עניין, בנשים
לא מרובעות ומשוחררות למטרה

פרפר מתפרפר

פרפר צעיר (23) שנמאס לו ל־
התפרפר, מחפש קן חמים להת־
נחל בו. ת"ד 1009 בת־ים.
יגאל.

אינטימית. מצב מישפחתי לא
חשוב! טלפון 052־63937 בשעות
הערב.

* **גברי בנשית.** גברי (31)
נאה מעוניין בקשר עם נשים ו־
דיסקרטית, היודעת לשמור סוד.
ת"ד 31159 תל־אביב.

רכה כחמאה

רווקה (30), נאה באמת! תו־
ססת, רומנטית, חוש־הומור,
רכה כחמאה, הלקה כסבון ו־
תוססת כסיפון. גברים פנויים
בלבד — כיתבו ולא תתאכזבו!
ת"ד 29269 תל־אביב.

מפגשי בוקר

אינטימיים

גבר 30/180 מחפש אותך הצ־
עירה, בעלת הדירה והטלפון,
למיפגשי בוקר אינטימיים. תמי־
כה אפשריה. ת"ד 525 ראשון־
לציון. עבור ג'.

* **חביב ונחמד.** איש ביס־
חון חביב ונחמד, מבוסס ומסודר
רוצה ליצור קשר למטרה רצינית
בלבד, עם בחורה מסורתית ונאה
בת 20—23 לנישואין. רצוי מהעדה
הפרסית. טל' 053־42201 בשעות
18—22 בערב. אפי.

* **מעניין.** סטודנט באשה נ־
שית ונאה לקשר טוב ומעניין.
ת"ד 1117, חיפה.

צ'כי

לבחורה שהתקשרה אל בית־
הורי בסוף חודש ינואר 1982
וביקשה למסור לי הודעה או
חיבלה מבחור צ'כי בשם יאן
הונאזה, המתגורר באמסטר־
דם:

אנא, התקשרי אלי. טלפון
02־862675 בשעות הערב, חוץ
מימי ראשון ושלישי. אודה לך
מאוד. שרית.

* **משועממת.** בחורה משו־
עממת המגיעה לגיל 18 ורוצה
לראות אנשים מעולם אחר. מעו־
ניינת להתכתב ולהכיר בחורים עד
גיל 22. אחד־העם 23 ראשון־לציון.
כהן הילי.

* **גבר גברי מגובר.** גב־
רי ונאה (32), מעוניין ליצור קשר
עם אשה חופשיה ומשוחררת מ־
דיעות קדומות. ת"ד 31597 תל־
אביב 61315.

* **בעלות דירה בלבד.** גבר
גברי, נאה, רציני ורגיש (28/178)
מעוניין להכיר נשים גרושות
20—30, רצוי בעלות דירה בלבד,
למטרת ידידות רצינית. ת"ד 1833
רמת־גן. ארמי.

* **ידידה אינטימית.** חמוד,
עדין ומנוסה מעוניין לשבור את
השיגרה בעזרת ידידה אינטימית.
ת"ד 447413 חיפה.

חינם אין כסף!

אז אם יש לך מה להודיע, להציע, לבקש, לברך, לספר בדיחה טובה, ואפילו לקלל — קדימה!

- **כל הודעה יכולה לכלול עד 20 מילים.**
- **מי שרוצה לצרף תמונה — הכלב האבוד, עגלת־הילדים המוצעת, הדירה המוצעת לחילופין, הרווק המציע את עצמו להיכרות — יכול לעשות זאת. במידת היכולת, תפורסם גם התמונה.**
- **ההודעה תיכתב על גבי גלויית־דואר, למערכת „העולם הזה", ת"ד 136, תל־אביב (אלא אם כן מצורפת לה תמונה. במיקרה זה יש להשתמש במעטפה). לא תתקבלנה שום הודעות בעל־פה, בטלפון או בביקור אישי.**
- **הגלוייה תכלול את שמו, כתובתו ומיספר הטלפון של בעל־ההודעה.**

במדינה

(המשך מעמוד 42)

יוכל לחזור לעבודה ולשלם את החוב שלקח ממישפחתו.

פריצה ביום הכיפורים

החשוד בפריצה לקופת־חולים ביום־הכיפורים נשלח להסתכלות.

האירוע הפלילי היחיד שנרשם ביום־הכיפורים בתל־אביב היה פריצה למרפאת קופת־חולים שב־פינת רחוב מוצקין. החשוד, אברהם אידגר, נתפס בידי המישטרה ב־שעה 3 אחרי הצהריים של ערב יום־הכיפורים בתוך המרפאה, כש־ברשותו שני בקבוקי אדולן.

הוא נעצר והובא לבית־המישפט, לשם הארכת מעצרו. השופטת ור־דינה סימון חקרה אותו למעשיו במרפאה ביום־הכיפורים, והוא סי־פר כי מצא את הדלת פתוחה ולכן נכנס וחיפש רופא. „הרגשתי לא טוב, ואני חבר קופת־חולים," הס־ביר לשופטת, „אז חיפשתי רופא."

פגישה קודמת. כאשר הסביר לו התובע המישטרתי שנמצאו בר־שותו שני בקבוקי אדולן אמר הח־שוד כי הוא נמצא בתהליך גמילה, וד"ר מיכאל רייטר מספק לו אדולן.

השופטת נזכרה כי פגשה כבר את החשוד בבית־המישפט, בעת מעצר קודם, והוא לא הכחיש זאת. הוא אמר כי הוא סובל ממחלת הנפילה ויש לו נכות של מאה אחוזים. „בפעם שעברה נפלתי ב־אולם בית־המישפט וקיבלתי הת־קפה", הזכיר לשופטת.

איש המישטרה הגיש לשופטת את רשימת הרשעותיו הקודמות של החשוד, והיא המליצה על הס־תכלות. אידגר נשלח לשמונה ימי־הסתכלות בבית־חולים.

מזונות לידועה בציבור

החלטה חדשנית בבית־המישפט העניקה מזונות לידועה בציבור.

לשווא טען עורך־הדין ציון סמו־כה, כי אחד ההבדלים הגדולים בין נישואין כדת וכדין ובין יחסים עם פילגש, הוא העובדה שאת הפילגש אפשר להחליף בכל שלב ללא כל פרוצדורה מישפטית, ולכן לא מגי־עים לה מזונות. השופט אריה סג־לסון החליט אחרת.

המיקרה שאליו התייחס השופט הוא מיקרה המסתובב כבר שנים ב־בתי־המישפט. האשה, לודמילה קס־פוגל, נישאה בקפריסין לשימעון קס. הם נאלצו להתחתן בקפריסין, מכיוון שאמה של לודמילה לא היתה יהודיה, ולכן גם הבת אינה נחשבת יהודיה, למרות שאביה היה יהודי וציוני. כאשר החליטו לוד־מילה ושימעון להינשא, הם נסעו לקפריסין, ביצעו את כל הדרוש שם, וחזרו לארץ כזוג נשוי. גם בתעודת־הזהות שלהם נרשמו כ־נשואים, ונולד להם בן.

כושר נישואין. הסיכסוכים לא איחרו לבוא, והשניים נפרדו והלכו בהליכי־גרושין. אולם אז התעוררה השאלה, האם היו הש־ניים נשואים בכלל? לפי ההלכה היהודית אין נישואיו של יהודי לגויה תופסים כלל. ואמנם, השו־פט סגלסון, שאליו הגיע התיק ב־אחד מגלגוליו בעת בקשה למזו־נות עבור לודמילה, החליט כי לשניים לא היה כושר נישואין, ו־לכן לא היתה לודמילה אלא הידו־עה בציבור של שימעון.

בהמשך להחלטה זו קבע השופט באופן עקרוני, כי לידועה בציבור מגיעים גם כן מזונות מהידוע בצי־בור שלה, אם כי טרם נכנס לדון בבעיה הספציפית של שימעון ולוד־מילה. בהחלטה זו, אם לא תבוטל, זכתה הפילגש להתקדמות ניכרת במצבה המישפטי בארץ.

מנוחה לאור היתה צריכה להוכיח שהיא אכן אם שכולה - כי שם־המישפחה של בנה היה שונה

„הוכיח שאַת האֵם!"

משה כבר־מיצווה
אהבת הורים —

„ת ודה לאל שאני כאן ולא שם, היכן שרבים וטובים נהרגים ונפצעים, במילחמה שלא רצו בה ואין בה שום הצדקה או תכלית. ענייני המילחמה מעסיקים אותי לא רק בהקשר הפוליטי, אלא גם בהקשר המישפחתי," כתב משה לויץ, במיכתב שלא הספיק להישלח ליעדו.

ב־28 ביוני השנה נהרג משה לויץ בן ה־32. משה, חובש קרבי, הוצב ביחידה קרבית של רופאים וחובשים, שחציה נשלח ללבנון וחציה נשאר בהמתנה.

משה לוין היה בין אלה שהמתינו. בשבוע השלישי לפרוץ המילחמה, במיסגרת סיור־אימונים, התהפך הרכב שבו ישב משה והוא נהרג במקום.

כל השנים שירת משה הג'ינג'י בגולני. אחרי שיחרורו מהצבא למד כלכלה באנגליה. הוא שב ארצה ביומה השני של מילחמת יום־הכיפורים וצורף ליחידה שישבה על שפת־התעלה.

אחרי המילחמה נשאר בארץ, סיים את לימודי הכלכלה בירושלים. עם סיום לימודיו, התחיל לעבוד ככלכלן במישרד־הביטחון.

אמו, מנוחה לאור, ביקשה להוציא את זעקת בנה ברבים. אחרי מות בנה עברה האם מסכת־יסורים איומה. בימים אלה סיפרה על העוול שגרם לה הצבא.

קרן אור

מ נוחה לאור ביקשה מצה"ל שיעזור לה לשקם את עצמה, שכן היא בודדה ומתקשה להשלים עם המכה הקשה שספגה. אולם צה"ל התייחס אליה, לדבריה, כאל פושעת, וערך לה סידרת חקירות משפילות ומכאיבות.

האלמנה והיתום
— למען הילד

לפני 17 שנה התגרשה מנוחה מיעקב, אבי שלושת בניה. כמה שנים אחר כך שינתה את שם־מישפחתה. בשל העובדה ששם־מישפחתה אינו זהה לשם־מישפחתו של בנה, נחשדה מנוחה לאור במירמה ובהתחזות.

כל השיחות שהיו למנוחה עם הגורמים המטפלים בעניינים אלה בצה"ל, היו סביב זכותה לקבל מצה"ל את שזכאית לו כל אם שכולה. אולם החקירות שנערכו לה כדי לבחון את אמיתות דבריה, גרמו לה סבל רב.

בצה"ל נהוג, להביא את חפצי ההרוג למישפחתו בתום 30 ימי האבל. קצינת־הנפגעים שביקרה את מנוחה, סירבה להראות לה את חפצי בנה האהוב.

לאם השכולה אין הסבר לסירוב זה, אולם הזעם שאחז בה בעיקבות זאת גרם לה להתנהג כחיה פצועה: „בשבילי, לראות את החפצים שלו, היתה הפרידה האיטימית ממנו. הייתי גם בטוחה שיש משהו בשבילי בין חפציו." בשלב מאוחר יותר התגלה המיכתב שכתב משה לאחיו הצעיר, שרגא, מיכתב שאותו לא הספיק לסיים ולשלוח.

צבא הגנה לישראל
מודיע בצער על מות
רב"ט
משה לויץ ז"ל
בן יעקב
ההלוויה תתקיים ביום חמישי י' בתמוז
תשמ"ב 1.7.82 בשעה 10.00
בבית הקברות קרית שאול
בחלקה הצבאית
אוטובוסים יעמדו לרשות המלווים מבית המשפחה
רח' נח 16 רמת־אביב בשעה 9.15

במיכתבו זועק משה נגד המילחמה המיותרת ונגד שפיכות־הדמים, שאין לה כל הצדקה. הוא מתפלל לשלומו ולשלום חבריו, ומודה לאל על כך שהוא עדיין בחיים. בנה הבכור של מנוחה מתגורר באנגליה עם אביו, והוא מסרב לחזור לארץ. שרגא, הבן הצעיר, לומד רפואה באיטליה. משה היה קרן האור בחייה.

למשה היה חשוב הקשר עם אמו במיוחד בגלל בנו, דוידי, בן השנתיים. „אהבת ההורים," סיפרה האם כשדמעות בעיניה, „היתה דבר בלתי־מותנה אצל מושיק."

סיפרה מנוחה לאור להעולם הזה:

„בנפילתו של מושיק ראיתי שואה. כשנפל לך בן, את כולך פצע אחד. הרי זה משהו נורא.

„מה שכואב לי כואב. אצטרך למצוא את הדרך לחיות עם זה, אבל בזמן כזה מצאתי בתוך עצמי אדם אחר, אדם שלא היכרתי קודם. חיפשתי דרך לחיות ולא להסתגר באסון. אין לי ברירה אני לבד ואני היחידה המטפלת בענייני.

„צה"ל אמור לעזור לאמהות שכולות לצאת מן המשבר, ולא לשקוע עמוק בתוך ביצת־הכאב. אני לא שאלתי מה נותנים לי כשבני איננו. התייחסתי למוסד השיקום כאל שיקום גרידא. „לא ביקשתי כסף. העובדה שתמורת בני אקבל כסף, נראתה לי טירוף."

מנוחה לאור ביקשה לשקם את חייה. אגף השיקום אמור היה לעזור לה במאמציה. תחת זאת גרם לה עוגמת־נפש רבה. כל שביקשה מנוחה היה עזרה שיקומית.

מנוחה עומדת לעזוב את תל־אביב ולעבור לגור בירושלים. היא ביקשה מהצבא שיעזור לה וישכן אותה בתקופת־הביניים ברמת־אביב, סמוך לכלתה ונכדה, כדי שתוכל לשמור על הקשר עם בנו של משה, וכדי שלא תיאלץ להישאר לבד. אולם צה"ל המשיך להתמקח איתה לדבריה, על דברים שהיא כלל לא דרשה.

משה לוין ז"ל
מיכתב בלתי־גמור

הדברים שנאמרו לה, כך היא מספרת, היו בלשון חדה. ברור היה למנוחה שלצה"ל יש קריטריונים משלו לקביעת זכויותיהם של הורים שכולים. היא כלל לא ניסתה להתערב בעניינים הכספיים. היתה לה רק בקשה אחת: שתוכל לקבל עזרה כספית, כדי להנציח את שם בנה, וזאת כדי להמשיך בדרך כלשהי את קיומו.

„יש הורים שכבר מתו נפשית," ממררת מנוחה בבכי, „אני התחלתי לראות את המצב בצורה מחרידה. לא רציתי להיות טפיל. אם לא אצליח לטפל בעצמי, אינני אדם." האם השכולה היתה צריכה להוכיח שהיא באמת אם בנה. היה עליה להגיש מיסמכים חתומים על־ידי עורך־דין, כדי להוכיח את אמיתות דבריה.

ארבע שנים שירתה מנוחה בצבא הבריטי בבית־חולים. את שלושת בניה גידלה בכוחות עצמה ובתנאים לא קלים. במשך שנים עסקה בעבודות התנדבותיות שונות ואף למדה במיסגרות לא רשמיות באוניברסיטה.

כל חייה עזרה מנוחה לאחרים. כשביקשה לעזור לעצמה, נתקלה בחומות שקשה היה לה להפילן.

„תמיד הייתי מעורבת בנעשה סביבי," זועקת מנוחה, „אבל במיקרה של מוות יש אי־השלמה."

מעבר לכאב הטיבעי על נפילת בנה, מלאה מנוחה לאור זעם על דרך הטיפול המעליבה שנהג בה הצבא. היא מאשימה אותו בכך שלא ניסה לשכך את גודל המכה, שהתייחס אליה כאל פושעת, למרות העובדה שהיא לא דרשה מהם מאומה.

„ביקשתי שיקום, לא ביקשתי תגמולים," אומרת מנוחה. בינתיים החליט אגף־התגמולים לפצות את האם השכולה בתשלום גבוה, אולם היא עדיין לא קיבלה מהם דבר.

האם השכולה נזקקה לעזרת עורך־דין כדי להוכיח את צידקתה: כל זאת משום ששינתה את שם־מישפחתה לפני 13 שנה, כאשר ניסתה לשקם את חייה, אחרי המכה שספגה, כשהתגרשה מבעלה ונותרה בודדה עם שלושה ילדים קטנים.

טיבי זכרוני

פנינה רוזנבלום לצעירים

כפילה של פנינה רוזנבלום היא טלי קורן, הדוגמנית בת ה־18. היא נולדה ם כפית של זהב בפה. הכל הולך לה בחיים:
„הגעתי למסקנה שאני לא יפהפיה, אבל אני כן חתיכה ומושכת, שיודעת את כללי המישחק. אומרים לי שאני דומה לפנינה רוזנבלום, זה לא מזיז לי.״

לחיות „אני אוהבת לחיות טוב, לכן חשוב שלגבר־חיי יהיה כסף. במכסיקו חייתי כמו מלכה. ביליתי באקפולקו, סעדתי במיסעדות־יוקרה וחייתי בסטייל.״ למטה: טלי מדגמנת מול המצלמה.

ך ש נערות הנולדות עם כפית־זהב בפה. הכל מצליח להן ב־חיים. הכל הולך להן בקלות. אחת כזו היא טלי קורן.

טלי הקטנה־גדולה היא דוגמנית בת 18, עם חוויות ונסיון של בת 28. היא כבר הספיקה לחרוש את העולם, לדגמן בחיפה, עיר מגוריה, לטעום את ניו־יורק, להשאיר עיק־בות בטכסס ולהצליח במכסיקו. ניסיון מדהים, לכל הדעות, לנערה כל־כך צעירה.

כבר בגיל 12, כשחזרה טלי עם הוריה משהייה בת כמה שנים ב־מכסיקו, היא ידעה שתהיה דוג־מנית. „כשהייתי בת־מיצווה, הייתי גבוהה מכל חברותיי. חזרתי לארץ אשה קטנה, עם עקבים ואיפור, ולא הסתגלתי לחברת הילדות ב־כיתה. נראיתי האמא של כולן. אמי ראתה שרצוני עז ביותר לה־יות דוגמנית, היא לא עמדה ב־דרכי, להיפך. היא עזרה לי להי־כנס ולדגמן בהתנדבות בתצוגות של ויצ״ו.

„ההצלחה האירה לי פנים, על אף שהדוגמניות הוותיקות, שהיו בגיל 20, לא פירגנו לי, שנאו אותי ומיררו את חיי. אפילו קארין, שהיתה מורה שלי לדוגמנות, היתה קשוחה אלי. אבל זה לא הזיק לי שהיא צעקה עלי והחזיקה אותי קצר. למדתי אצלה הרבה. בין היתר — לשאוף לשלמות מיקצועית.״

בגיל 17 התבגרה טלי, והפכה בלונדית בולטת, המיתמרת לגובה 175 סנטימטר:

על הקאריירה המסעירה שלה סיפרה טלי: הופעתי ב־

וכבנית „אני בחורה כישרונית, ורוצה בעתיד להיות שחקנית־קולנוע. כבר עברתי מיבחני־בד בהצלחה ה. כשאמאס בדוגמנות, אעבור לסרטים, אבל עד אז עלי לשרת בצבא.״

שווה זהב היא יודעת זאת. „אני רק שבוע בתל־אביב, וכבר כל הגברים מנסים להכניס אותי למיטה, אבל אני מסרבת. אני רוצה חבר אחד, שיהיה גבר ישראלי לעניין, בעל אישיות חיובית ועם עבר אירופי.״ טלי למדה דוגמנות בגיל צעיר, אצל הדוגמנית קארין דונסקי.

טלי קורן, חיפאית בת 18, יצאה לאמריקה, הפכה דוגמנית ובת־לוויה בתשלום לפוליטיקאים החליטה לבוא הביתה ולהתגייס

כל תצוגות־האופנה בחיפה, והייתי מצולמת בכל עיתוני־חיפה. הר־גשתי שנגמר לי הסוס בעיר הק־טנה והמוגבלת הזאת. חיפשתי שינוי דראסטי. התחילו לפרפר לי פרפרים בראש.

היות שאני הרפתקנית מטיבעי, הפסקתי עם תום הכיתה השביעית ללמוד, ונסעתי לבקר את אבא שהיה באותה תקופה בטכסס, ב־עיר קטנה בשם מק־אלן. חיי־הלי־לה בעיר היו שקטים, פרט לדיס־קוטק אחד, גדול, שבו נערכו תח־רויות: מיס זה ומיס זאת. לא היססתי וניגשתי לתחרות. זכיתי במקום ראשון ובמאה דולר.

הכסף וההצלחה הקטנה סינוורו את עיני, והחלטתי לנסוע ולהריח את ניו־יורק. לראות ולהכיר מקרוב את העיר המפורסמת. התאכזבתי קשות. גילית שניו־יורק היא עיר מושחתת, שהסמים בה הם מחלה ממארת.

עבדתי שם בשבוע־אופנה אחד, ולא הרגשתי מספיק בולטת. בין כל החתיכות הנמצאות שם, לא הייתי שם־דבר, וזה הפריע לי. מהר מאוד נגמר לי השיגעון ה־ניו־יורקי, והחלטתי לחפש מקום אחר. הימרתי על מכסיקו, שאותה הכרתי עוד מילדותי, ושאת שפתה אני דוברת. עם 500 דולר בכיס נחתתי במכסיקו.

קשרתי שם קשרים עם דוגמנית ידועה אחת, שעזרה לי בכך שנתנה לי ארבעה מיספרי־טלפון של סוכנויות לדוגמניות. ניגשתי ל־סוכנויות, והלך לי קלף משגע. על המקום הוזמנתי להופיע בתצוגות־אופנה. הם התאהבו בי שם. הייתי הסטאר הבלונדי.

השהרחרים האלה נדלקו על ה־מראה שלי, ואז הוזמנתי לעבוד כמארחת בפרלמנט. העבודה שלי הסתכמה בזה שהובלתי עימי שר ידוע וחשוב לכיסאו, כשזרועי שלובה בזרועו. עבור העבודה „ה־מפרכת״ הזאת קיבלתי 500 דולר ליום. כך הכרתי והתרועעתי עם אנשי פוליטיקה, מדינאים ואנשי־מפתח.

חייתי שם טוב מאוד, ברמה גבוהה. בילית׳ באקפולקו, סעדתי ב־מיסעדות־יוקרה, נסעתי במכוניות מפוארות, היו לי נהגים ושומרי־ראש. חייתי בסטייל שאני לא מאמינה שאזכה בו שוב.

הייתי „מיס הגביע״ במרוץ ה־מכוניות המפורסם של שנת ׳82, ואני הייתי זאת שהגישה לזוכה את הגביע, שנשקה לו, כשהתיזו עליו שמפניה. הופעתי בעיתונים ובכל רשתות הטלוויזיה. היו לי מחזרים רבים וקיבלתי מתנות בשפע.

באותה עת התחיל המצב המדיני להתערער, הנשיא לופס פורטיו שינה את סידרי המדינה, האנטי־שמיות גברה, והדולרים הוקפאו בבנקים. התחלתי לחשוב במושגים אחרים. חשבתי הרבה על הורי ועל ביתי, ואז החלטתי שעכשיו, אחרי שהתבגרתי וזכיתי בנסיון־חיים ו־בחוויות נדירות, הזמן לחזור ל־ארץ ולשרת בצבא. הרגשתי ש־אם אני רוצה לקשור את עתידי בישראל, אני צריכה למלא את חובתי ולשרת בצבא כמו כולם, ולא להיות משתמטת.

החלטתי וביצעתי. הוצאתי את כל כספי, את כל חסכונותי שהיו לי בבנק, קניתי לי בגדים ומתנות וחזרתי לארץ. הפעם לא לחיפה, אלא לתל־אביב, לעיר הגדולה, לעיר האופנה. כי אני רואה את עתידי כדוגמנית בינלאומית עם בסיס בארץ.

חושנית וחתולית היא הקטנה הזאת. „הורי לא שמרנים,״ היא אומרת, „אבל אני ילדה טובה. אני לא מצטלמת לתחתונים וחזיות וגם לא בעירום. אני לא אוהבת להתפרנס מסקס, אפילו שאני סקסית. מתסכל אותי שגברים חושבים כך ומתנהגים בהתאם. אני מעדיפה נימוסים ועדינות.״

(המשך מעמוד 29)

של המיליונר האמריקאי ויקטור קרטר. מיליונר זה הוא אחד החשובים שבין השותפים הזרים של בנק דיסקונט.

חתירה תחת רבין

כך היה טולקובסקי לאחד האנשים רבי ההשפעה בד"ש, שעוד לפני הבחירות הפכה לברית הגדולה של תעשייני הנשק הישראלים. זה היה כאשר הצטרפו לתנועה החדשה אנשי כור, מאיר עמית ודויד גולומב. מאיר עמית, גם הוא כטולקובסקי אלוף במילואים, היה זה שבעומדו בראש הקונצרן ההסתדרותי הביא להשקעות־ענק בקונצרן האלקטרוניקה תדיראן ובקונצרן התותחים והתחמושת סולתם. גולומב, שנבחר גם הוא לכנסת מטעם ד"ש, היה אחראי לפיתוח הענפים עתירי־המדע בכור. מי שהיה באותה תקיפה סמנכ"ל תדיראן, והיום הוא מנכ"ל החברה, עקיבא מאיר, מצא גם הוא את מקומו בד"ש.

מה חיפשו כל תעשייני הנשק באותה מיפלגה? למה קיוו ממנה? היום אפשר רק לנחש.

עיון בהשקעות הישראליות בביטחון בתקופה שבה הוקמה ד"ש, מגלה פרט מעניין. היתה זו התקופה שבה חלה ירידה גדולה בהשקעה הישראלית בביטחון. שנות שילטונו של יצחק רבין כראש־ממשלה היו שנים רזות לתעשייני־הנשק הישראליים. כאמצעות שימעון פרס כשר־ביטחון הם עשו כמיטב יכולתם כדי לערער את שילטונו. כאשר נוכחו לדעת כי אינם מצליחים לערער את שילטונו של רבין במיפלגה, הוקמה ד"ש, וגם תעשייני־הנשק של המערך הצטרפו אליה.

תעשייני הנשק האמריקאים, שותפיהם של טולקובסקי בדיסקונט השקעות ושל מאיר עמית בקונצרן תדירן, גם הם לא היו מרוצים מן הירידה בצריכת הנשק הישראלית.

אין זה סוד כי החלטתו של יגאל ידין לייסד את ד"ש ולהתייצב לבחירות נפלה אחרי ביקור בארצות־הברית. גם הח"כ שמואל תמיר החליט להצטרף לד"ש אחרי ביקור בארצות־הברית.

ברוך ברק, נציגו של המיליונר האמריקאי ויקטור קרטר, היה זה שהסיר את המחסום האחרון ואיפשר את הצטרפותו של „המרכז החופשי" של תמיר לד"ש.

אוריאלי וברזילי מוסרים בסיפרם שברק הבטיח לחברו של תמיר לסיעה, עקיבא נוף, שאם לא ייבחר לכנסת מטעם ד"ש, תשולם לו מכיסיו של קרטר פנסיה המקבילה לפנסייה שמקבל חבר־כנסת. נוף היה זקוק לכך, משום שידין תבע ממנו להתפטר מן הכנסת, כתנאי להצטרפותו לד"ש, ונוף לא רצה לאבד את הפנסיה שלו.

אילו הצליחה ד"ש והיתה נעשית לשון־המאזניים בין הליכוד והמערך, היתה יכולה לתבוע וגם לקבל את תיק־הביטחון, מטרתם הראשונה במעלה של תעשייני־הנשק.

אך ד"ש לא הצליחה במשימה זו, והתפוררה. תעשייני־הנשק לא היו מרוצים ביותר ממינויו של עזר וייצמן כשר־ביטחון. תקציב־הביטחון אומנם גדל במיקצת בשנות כהונתו, אך לא במידה מספקת, לדעתם. ומה שגרוע עוד יותר: עזר וייצמן „בגד" בחבריו־מאתמול — עד למינויו הוא היה שותף בחברה של סוכני־נשק, אלול — והיה לתומך העיקרי בהסכם השלום הישראלי־מצרי, שהיווה איום־רבתי על ריווחיהם של יצרני־הנשק.

תעשייני־הנשק היו זקוקים למילחמה כאוויר לנשימה. מיבצע מוגבל מסוגו של „מיבצע ליטני" לא יהיה יכול להספיק להם. גם לא יומיים של מילחמה למען „שלום הגליל". אריאל שרון סיפק ליצרני הנשק בדיוק את המילחמה הארוכה והיקרה שהם היו זקוקים לה. כאשר יציג דן טולקובסקי את מאזני „דיסקונט השקעות" בסוף שנת הכספים 1982/3, יהיה לו במה להתגאות.

על תעשייני־נשק נוספים — בהמשך הסידרה.

את תשלמי דמי־כניסה לתצוגות־אופנה - ובתמורה תקבלי הנחה על כל שימלה שתקני במקום

תצוגה במקום בית־קפה

לידיעת הנשים הפנויות בבוקר, אותן שנהגו לבלות בבתי־הקפה: גני ליפשיץ (בתמונה עם שתי דוגמניות) עומד להפתיע אתכן. הוא עומד לפתוח מרכז־אופנה לנשים.

בעל הרעיון, גני, מסביר: „זה יהיה מועדון לנשים. מקום אקסקלוסיבי. אולם־תצוגה, הבנוי במתכונת של קולנוע — מושבים מרופדים, שטיחים מקיר לקיר, מיזוג־אוויר בקיץ והחימום בחורף, קפיטריה, מסלול־תצוגה קבוע, תאורה מיוחדת וחדר־מכירות, שינוצל למיבצעי מכירות מיוחדים.

„במשך היום יתקיימו במקום תצוגות־אופנה לקניינים, לסקרנים ולחברים. כל זה במיסגרת של מנויים, שיהנו מהנחה מיוחדת של 10—50 אחוז בסוף העונה."

זהו רעיון חדש. שילוב של קניה מהנה עם בילוי, שהוא תצוגת־אופנה. כל חבר מועדון ישלם 100 שקלים, שיהוו בעת ובעונה אחת כרטיס־כניסה ושובר־קניה. כלומר, אם באותה תצוגה ראית חולצה שעולה 500 שקלים, את תשלמי עבורה רק 400 שקלים. אם לא קנית דבר, תוכלי לשמור שובר זה, שאינו מאבד מערכו, לפעם הבאה. תוכלי גם לצבור כמה כרטיסים כאלה מכל תצוגה, ואחרי שש־שבע תצוגות לקנות את הבגד חינם, כלומר, בשוברים בלבד.

השיטה הזאת תהיה בנויה לחברים/ות בלבד, כי הכוונה היא ליצור מועדון־אופנה. הקהל הרחב, שאינו חבר ושיהיה מעוניין לחזות בתצוגות־האופנה, יקנה כרטיס רגיל, שלא יכלול את שובר־הקניה. הרעיון הכביר, שנשמע מקורי ונהדר, יהיה פתוח מ־10 בבוקר עד חצות.

לעקרות־הבית, לאמהות ולפנויות למינייהן — אם תהיה לכן בעיה של שמרטפית, נא לפנות לממציא, ולדרוש ממנו גם שמירה על הילדים במקום, כדי להקל על חייגו. אל תשכח גם לדרוש שהמחיר ייכלל בכרטיס.

יבואן של דוגמניות

הישראלי גילברט דבי מותח ביקורת על הדוגמניות המקומיות ומייבא חדשות, טריות ורעננות

הישראלים הם בחורים זריזים. רק נוסעים לחוץ־לארץ — מתחתנים, מתגרשים, שואבים רעיונות בשטחים שונים, חוזרים ומנסים להרשים אותנו במה שלמדו שם. לפעמים זה עובד ולפעמים לא.

לדבי גילברט בן ה־28 זה הצליח. הוא נסע לארצות־הברית לביקור חברים. הכיר בלוס־אנג'לס דוגמנית אמריקאית, שהכניסה אותו לחופה ולעולם־האופנה, והכירה לו מפיק סרטי־פרסומת, שאיתו עבד.

„היתה לי עבודה עלא־כיפאק," הוא אומר, „הייתי צריך לארגן לו דוגמניות לסירטי־פירסומת. הייתי מפרסם מודעה בעיתון, והיפהפיות היו זורמות אלי במאות. אני הייתי רק צריך לקטוף אותן לפי מראיהן וטעמי האישי."

אז למה היה עליך לפרוש מאשתך החוקית, שהיא דוגמנית־צמרת ומעבודה שכזו, לחזור לארץ ולהילחם את מילחמת־הקיום הקשה?

מסתבר שהחיים שם הם בכל־זאת לא נופת־צופים. „עולם הסרטים והדוגמנות

שם הוא עולם מסריח," אומר גילברט בשאט־נפש. „היתה לי אשה שאהבה את חיי הוליווד ואת כל המשתמע מכך, כולל

חצי חצי

חצי־חצי — כך נראה המראה החדשני. והכוונה אינה לחצי האגרה של הטלוויזיה, אלא לחצי הדוגמה של השימלה, או החליפה.

את הדגמים הללו עיצב רוברט לרוס — חצי־ישראלי חצי־בנקוקי — המבלה את חייו חצי בתל־אביב וחצי בתאילנד. הבד המיוחד, הדקיק והעדין מיובא מיפאן, נתפר בתאילנד ונמכר בישראל בשלל

חצי מפוספס וחצי חלק — או חצי חלק וחצי מנוקד

צבעים, כגון: אדום־לבן, כחול־לבן, צהוב וכחול. לזכותו אפשר לומר, שהוא לא מתקמט, ושהוא מתכבס בקלילות מפתיעה.

הדגמים האלה נראו לראשונה על הדוגמנית הצעירה נטע רמון. נטע היא ילידת קיבוץ מזרע, חברה לשעבר במושב בני־עטרות, והיום דוגמנית עירונית.

סיפרה נטע:

החלטתי לנסות את מזלי בעיר הגדולה רציתי להיות עצמאית תרתי־משמע, כלומר, לא להיות שכירה ולא לעבוד בשעות קונבנציונליות. החלטתי להיות דוגמנית.

באחד הימים חלתה חברתי, ושלחה אותי לתצוגה במקומה. צ׳יק־צ׳אק התאמנתי בבית, למדתי ללכת, נעלתי נעלי־עקב, חברתי איפרה וסרקה אותי. וכך עליתי על המסלול — עם הרבה ביטחון־עצמי, עם הרבה העזה וחוצפה, ובלי ידע מינימלי.

זה עבד שיגעון. קיבלתי כסף עבור ההופעה, וזה מצא־חן בעיני. מאז אני לא נוטשת את אהבתי ומקור פרנסתי. אני מרוויחה בשבוע מה שמרוויחה מזכירה במשך חודש תמים.

היום אני צעירה ונראית טוב, לכן החלטתי לנצל את השנים הקרובות לעבודה בדוגמנות. ברור לי כבר עכשיו, שאני אפרוש בשיא, ולא כשינסו להוריד אותי מן הבימה. אני משערת שזה יקרה בגיל 35. צריך גם לדעת לפנו תאת הדרך לצעירות ולתת להן צ׳אנס.

את מסיבות החוג הנוצץ. מדי פעם היתה נעלמת לי, ולא הייתי מוצא אותה. הגעתי למצב, שבו לא היה לי טוב מבחינה חברתית, ואת כל חסכונותי ביזבזתי על תענוגות־החיים. לדוגמה: הבאתי לארץ מכונית קדילק, שאני מת להיפטר ממנה, כי אחרת אני צריך להחזיק תחנת־דלק פרטית.״ (ראה תמונה).

גילברט חזר לארץ, לכור מחצבתו, והתחיל לארגן תצוגות־אופנה. אבל המבין לא מרוצה מהדוגמניות הישראליות: „אין מיבחר,״ הוא מתלונן, „חסרה מיקצועיות, אין ליטוש.״

אבל לא גבר כגילברט יבכה לאורך ימים. הוא בעל תושיה והעזה: „אני מתכנן להביא — או יותר נכון, לייבא — דוגמניות לונדוניות. כל חודש ארבע דוגמניות. כל חודש אדאג שיהיו פה פנים חדשות. האנגליות הן מושלמות,״ אומר דבי ומוסיף: „אצלי לא תראו דוגמנית מעל גיל 23. אני בטוח שהיבוא האישי שלי לא יפגע בדוגמניות הישראליות. להיפך. היום לישראליות אין תחרות, והן מזלזלות בעבודה. תחרות לא תזיק להן. הן תשתפרנה, תשתדלנה ואולי אף תתקנה את האנגליות. אני בדעה שזה לא יזיק להן. בהחלט יש מקום לכך.״

נשים בשק

פעם היו שרים: „סלינו על כתפינו.״ היום אפשר לשיר: שקינו על גופינו. בפאריס הרחוקה, בירת־האופנה, החליטו עבורינו שנעטה על גיזרתינו את השק.

בד השק, שידוע לכמה מכן בשם בד פישתן, או יוטה, הוא שיא האופנה היום.

מה עושים ממנו?

הכל — חצאיות, מיכנסיים, חליפות, שמלות, ז׳קטים, שיכמיות, מעילים קלילים.

את יכולה לקחת בד של שק וללבוש אותו!

סנוניות־השק הישראליות הן שתי נשים צעירות ותתיכות, העונות לשם מרים הופמן ונילי מיטל. הן, יחסית, ירוקות בשטח־האופנה, שנה אחת בלבד, אבל כישרוניות מאוד.

מרים, דוגמנית־לשעבר (לפני 15 שנה), היתה עד לפני זמן לא רב עקרת־בית וסטודנטית לפסיכולוגיה. היא נשואה ואם לשני ילדים.

נילי היתה קצת יותר קרובה לאופנה, בכך שעבדה במחסן־תלבושות לתיאטרון.

השתיים, שהן חברות ותיקות, החליטו להגשים את עצמן: „כי בעל מצליח ומפרנס זה לא הכל בחיים.״

הן קנו בדים, והתחילו לגזור ולהתאמן על הבד. כמה חודשים הן גזרו וגזרו, שינו, שיפרו ושיפצו, עד שיצא בגד יפה כלבבן. השנה הן עלו על הגל של בד השק.

„נסענו לפאריס ולרומא, וראינו שזה שיא האופנה. אז בלי בושה וחשש התחלנו לעצב דגמים ספורטיביים־אלגנטיים, לנשים שאוהבות קווים פשוטים וחלקים, המחמיאים לגיזרתן.״

מבד הפישתן המעובד, שהוא בד לא יקר, לא דוקר ומאוד רך ונעים למגע, אפשר להפיק מקסימום מראה במינימום כסף.

המינימום הוא 200 שקל לחליפה תפורה היטב.

אז למי שרוצה לגוון את מלתחתה, בהחלט מומלץ שתימצא בארונה גם חליפת־יוטה אחת שכזו.

חלון ראווה

מוסיאון המולדת

פתיח

שריפת המולדת

הטבח בביירות העמיד את מדינת־ישראל ואת תרבותה במיבחן שאין שני לו. לראשונה, מאז הפוגרומים ב־1882, המכונים „סופות בנגב,” דרך פוגרום קישינב וכלה בשואה, הוטל דופי בזכות קיומה של מדינת־ישראל, דופי החייב להביא לקרע סופי בעם. הציניות של המעורבות הישראלית בטבח־ביירות — שדי אם יתברר בוועדת־החקירה הממלכתית, כי היא „רק” מעורבות של שתיקה — יש בה כדי להשמיט את הבסיס המוסרי לעצם קיומה של מדינת היהודים בארץ־ישראל.

טבח־ביירות שרף את הבסיס המוסרי לקיומה של מדינת־ישראל, פתח עידן חדש של מאבק תרבותי־פוליטי, לשינוי ערכיה הנרקבים בהדרגה של החברה והתרבות הישראליים. טבח־ביירות העמיד את ישראל בתחתית סולם האנושיות.

הדרך לטבח־ביירות נפתחה בדיר־יאסין, עברה דרך מעשי־הטבח בקיבייה, בכפר־קאסם, דרך הרג שבויים מצרים בימי מילחמת ששת־הימים, המשיכה בכיבוש, בדיכוי, בהשפלה ובאיבוד הצלם המוסרי של יהודי מדינת־ישראל.

נתיב הניוון הישראלי אינו חדש בהיסטוריה. עמים רבים עברו אותו, ביניהם הגרמנים.

מאז תום מילחמת־העולם־השנייה עוסקת הספרות הגרמנית בבחינת שורשי דרך־הדמים של העם הגרמני, בחיטוט מוסרי, שיש בכוחו להכלים גם את חיטוטי־המוסר היהודיים, לאורך הדורות שקדמו להקמתה של מדינת־ישראל. חיטוט זה הביא לעולם את יצירותיהם הנהדרות של **גינטר גראס, היינריך בל** ועוד תריסר סופרים, שזה עיקר עיסוקם הספרותי.

הגדול והחשוב בסופרים הגרמנים בניסיון לשיחזור ההתבהמות הגרמנית, שהביאה למלחמת־העולם־השנייה, הוא הסופר **זיגפריד לנץ**, ששלושה מספריו כבר ראו־אור בעברית: שיחת העיר (בהוצאת עם עובד); המופת ושיעור בגרמנית (ראו־אור בהוצאת זמורה ביתן). בנוסף לספרים אלה ראה־אור החודש — כמו במקביל לאירועי טבח־ביירות — סיפרו החשוב והמונומנטאלי מוסיאון המולדת. לספר זה מוקדש הפעם המדור.

תרגום

מילים למצוקה

מוסיאון המולדת הוא הספר העיקרי המצוי כיום במדף־הספרים המתורגמים לעברית, שיש בכוחו להעניק לקורא הישראלי בן־ימינו את התשובות לכל מצוקותיו הנפשיות והמוסריות. לנץ מביא בו את הטיפול הספרותי הנהדר ביותר ברעיון המולדת. באמצעות כובשים ונכבשים, פטריוטים ובני בלי־מולדת הוא בודק את המרכיבים הפולקלוריים של אינוונטר־המולדת, ומתבונן כיצד אלה משמשים מכשיר לעליית הלאומנות השחורה.

מוסיאון המולדת הוא סיפורו המלא של אורג־שטיחים בשם **זיגמונד רוגאלה**, המצית את המוסיאון שבו טיפח כל החיים את זיכרון עברה של ארצו, מאזוריה, חבל ארץ בפרוסיה־המזרחית, שסופח אחרי מילחמת־העולם השנייה לפולין. בדומה לשטיח מרהיב, טווה לנץ באמצעות גיבורו את תולדות מולדתו, שממנה הוגלה. בינות לסיפורים הנהדרים הוא מגולל את השימוש המחריד שנעשה בגרמניה ברעיון המולדת, במורשת ובהיסטוריה, כדי להעניק צידוק לעריצות, לתורת טוהר־הגזע ולמיליטריזם הגרמני. מוסיאון המולדת הוא ספר החייב לעורר את קינאתה של הספרות הישראלית, על שאינה מתמודדת בנושאים דומים, לפחות לא בעוצמה של זיגפריד לנץ.

מוסיאון המולדת הוא ספר בעל עוצמה, שיש בכוחו להביא את החברה הישראלית לכדי התפכחות מכל אותן סיסמות חלולות, שבעזרתן מובל העם הזה באפו מזה שנים. המקבילות האידיאולוגיות בין תהליך ההתבהמות של העם הגרמני וסימני ההתבהמות בעם הישראלי עשויות להדהים את הקורא, ואולי להשיבו לשפיות־הדעת.

● אוהב עכבים

מוסיאון המולדת נפתח ב„לא. לא היתה זאת תאונה. אני הוא שהצתי את האש, באחד הלילות, ליל שמונה־עשר באוגוסט. לי לא נותרה ברירה אלא להרוס את המוזיאון, את מוזיאון־המולדת המאזורי היחיד, שב באגנלוד, על־יד שלזוויג. זה לא היה מקרה, יקירי. כשם שאני לבדי תכננתי לפנים לבנות את המוזיאון ולערוך את אוספיו, כך החלטתי עכשיו אני לבדי להרוס אותו כליל, על תעודותיו, ראיותיו ומסמכיו, שאני אספתי כאן יחד עם עוזרי בשנים שלאחר המלחמה...”

למיקרא שורות אלה, הקורא יכול לדמיין לעצמו את אחד ממקימי מוסיאון התפוצות מעלה מוסד זה באש, שבה נשרפים כל התיעוד והזיכרון של העם היהודי בגלותו, תיעוד שנאסף במלאכת־מחשבת של שנים.

זיגמונד רוגאלה, מקים ומייסד המוסיאון, שוכב סובל על מיטתו בבית־החולים, ופותח את 567 העמודים, שבהם הוא מספר את הסיבה להצתה. את הסיפור הוא מספר לידידו **מארטין וים**. בפרקים הראשונים משרטט זיגמונד רוגאלה את נופי מאזוריה, כפי שאלה זכורים לו מימי ילדותו, ומתאר את אופיים של תושבי איזור ספר זה, שתושביו מעורבים, גרמנים ופולנים, בדומה לאיזורי־ספר אחרים בחלום המולדת הגרמנית הגדולה.

סיפור מוסיאון המולדת הוא גירסה גרמנית, לעיתים רגשנית ולעיתים צינית, של „אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני!” מספר זיגמונד: „בשנים שבהן הקימונו את המוזיאון, לא רק התלהבות אחת פיעמה איתנו אלא גם האמונה האחת, שארץ מאזוריה, חבל קודר וזעוף זה, תאבד ותיעזב לחלוטין רק כאשר לא יזכור אותה עוד איש...” זיגמונד מספר את שיחזור המילחמות השונות על מאזוריה, על הכובשים לדורותיהם, שעברו־שטפו בארץ זו, והזכרונות המילחמתיים שהם הותירו בה: „גם חצוצרה זו, יקירי, היתה תלויה במוזיאון שלנו, גם חצוצרת־הסתערות זו מימי נאפוליאון...”

המילחמות שעברו על חבל מאזוריה הביאו ליצירת מעין בליל־עמים גרמני־פולני.

סופר זיגפריד לנץ
המולדת — מיקלט היוהרה

כינוי־הגנאי „אוהב פולאקים” (אוהב־פולנים), שבו משתמשים בעלי התודעה הלאומית גרמנית במקום, מוביל את הקורא העברי לאסוציאציה הבלתי־נמנעת של „אוהב ערבים” וכל הכרוך בה.

● המגילות הגנוזות

מתוך תמונות־הילדות של זיגמונד רוגאלה עולה דמות דודו, **אדם רוגאלה**, מייסד מוסיאון־המולדת, האוסף ומקבץ את מראי־העבר של מאזוריה. זיגמונד פורש את מהלכי התבגרותו, את ראשית קשר־האהבה שלו עם אשתו לעתיד, **אדית**, ועם אחיה **קוני**, תוך תיאור מרגש של הנוף הכפרי הנהדר של ארץ זו, יערותיה, אגמיה ותושביה. בו־זמנית מתאר זיגמונד את עולמה של **סוניה טורק**, מורתו ואורגת־השטיחים, שסייעה בגידולו לתוך עולם של אגדות, השאובות מתוך מסורות העבר של חבל הולדתו.

תיאורי מילחמת־העולם הראשונה, וכיבוש החבל בידי הצבאות הרוסיים הוא אחד מתיאורי הספרות הטהורים והמרגשים שנכתבו אודות מילחמה זו. המילחמה האחרונה שנוהלה בהתאם לחוקי מישחק כלשהם ואמונה בערך התושבים וחייהם. במילים אחרות: המילחמה היא מילחמה, והתושבים שאיתרע גורלם לחיות באיזור שדות־המערכה נפגעים בה רק כאשר המהלכים הצבאיים מכתיבים זאת.

מתוך פרקי המילחמה העולמית הראשונה צצה ועולה דמותו של הדוד אדם, וביקורו הראשון של זיגמונד במוסיאון־המולדת שלו, המכיל את עברה של מאזוריה — מעין היכל הספר במהדורה באלטית: „דרך החדרים המרובים, הגדושים עדויות לדברי־ימינו ובכללן כל התעודות. המקובצות והמשופצות על מנהגי ארץ מאזוריה... ארון־ברזל וכו תעודות מפוחמות — כל מה שקיבץ בפשיטת־יד, כל מה שחשף בחפירות, שקנה או שהביא ממסעות אניני־רגש ועשאו למוזיאון הפרטי שלו...”

בשוקעו בעולם הלוכד אותו בהדרגה, מנסה זיגמונד רוגאלה ניסוחים משלו למושג מולדת: „אני יודע: מולדת — זה המקום, שהעינים מתחילות לדמוע מאליהן, שהנפש נתפסת להגיגים, שרחשי־לב לא־מדוייקים עשויים לבוא תחת הלשון...” עד מהרה אומר זיגמונד לחברו מרטין: „... אם אתה חושב, איפוא, שהמולדת היא המצאת צרות־המוחין היומרנית, רצוני לומר לך מתוך ניסיוני: הרבה יותר מזה היא המצאת המרה השחורה. כיוון שחוש החילופיות קורא עלינו תיגר, אנו מנסים לתת קיום נראה ומוחש למציאותנו, ודבר זה יכול להיעשות רק במקום מוגבל, ב־,מולדת'...”

בשובו לתיאור מילחמת העולם הראשונה ושדות־המערכה שלה במאזוריה, מספר זיגמונד על המרשאל **פון־הינדנבורג**, שעבר בעירו של המספר, לוקנו, תוך שהוא מעיר: „לא, כך לא ציירתי לי דמות מנצח, משחרר...” בעיני הילד שלו. אלא שעד מהרה כבשו הרוסים שוב את העיר, ואחד מהגנרלים שלהם בא להשתכן בבית הדוד אדם, במוסיאון־המולדת („האם ישנת אי גרת מימיך במוזיאון?”)

בין הדוד אדם והגנרל הרוסי מתנהל מאבק אילם, כאשר הגנרל שואל את הדוד אדם: „מהו שעשוי לעורר אדם לאסוף ראיות לכשלונות עבר ולהצלחות קצרות־מועד ולכנוס את הסל במוזיאון־מולדת שכזה. אז נודע לי פעם ראשונה, מדוע התחפר הדוד אדם בין שכבות עברנו. כפי שאמר, הוטלה עליו שליחות. בחלום הוטלה עליו שליחות להגיע עד חקר עולמה הגבנוני של מאזוריה, לקבץ תעודות ושיירים וראיות של ייחודנו, שיהיה בהם כדי לשוות לנגד כל אחד ואחד, כי מחושל הוא כשרשרת המגיעה עמוק אל תוך הזמן.” האם השיר הזה מוכר בצורה כלשהי לקורא הישראלי? בהמשך העימות אומר

הגנרל הרוסי: „אם אנו חפצים באחווה בשכנות בינלאומית, עלינו להתנער מן הדת הקטנונית של ארדיליה וקניין, שמיספריה הם מבשרי־המולדת...” ואז הוא תובע מהדוד אדם להראות לו את המוצג היקר ביותר שבאוספו. הדוד אדם מראה לרוסי את דיני מאגדבורג הגרועים שנכתבו ונחתמו בשנת 1411. הרוסי מנפץ את הזכוכית המכסה את המוצג בקת אקדחו ואומר למשרתו: „פיוטר, מקטרתי איננה בוערת כראוי!” המשרת מצית את התעודה, ומגיש את האש למיקטרתו של הגנרל, שאומר לדוד אדם: „האם שמת לב, למה יצלחו תעודותיך אחרי ככלות הכל?” והדוד אדם משיב לרוסי: „שמתי לב, שנייר עתיק שכזה עדיין מסוגל לעורר פחד; כשהתלקח, התחילה ידך לרעוד...” הדוד אדם מעיר לו מאוחר יותר: „את הדבר הכי־יקר אתה צריך לשמור רק לעצמך, לא להראותו אף לאחד. לאחרים תמיד די בהעתק.” והציג לפני זיגמונד הצעיר את המיסמך המקורי, השמור בתיבת ברזל במרתף המוסיאון.

● שני עמים במולדת אחת

לקראת גמר לימודיו, מחליט זיגמונד ללמוד מיקצוע כשוליה אצל הגדולה באורגות־השטיחים בארץ מאזוריה — **סוניה טורק**. לימוד זה נעשה כשוליה בהתאם למיטב מסורת בעלי־המלאכה הגרמניים, אצל רוקמת השטיחים, שטרם קיבלה שוליה מימיה.

הימים שאחרי מילחמת העולם הראשונה היו ימי מישאל־העם הגדול, שבו היה על תושבי מאזוריה „להכריז בזכות גרמניה או פולין.” הדוד אדם היה אחד מגדולי המטיפים לאיחוד עם גרמניה, נהג לבסס זאת על המיסמכים השונים, שאותם ליקט וקיבץ במוסיאון־המולדת שלו „הביא מלשון הפריווילגיות שנכתבו ונחתמו בידי מלכי פרוסיה, העמיד מנהגי גרמניה כנגד מנהגי פולין...” והטיף לרעיונותיו במיסגרת מדור מיוחד בעיתון המקומי של לוקנו.

בו־זמנית ניסו התושבים הפולניים של החבל לשדל את הגרמנים להצטרף לפולין: „על כרזות אדומות־לבנות, שנדפסו באותיות קטנות, מנקרות־עיניים, ושהעלו לפנינו במילים מעורפלות מאוד תקווה לשיבה אל המולדת, לאיחוד עם משפחת העמים הסלאבית המוכנה למחול לנו...” מעין משאל־עם שיש הנוטים להנהיגו בשטחים הכבושים, ולשכנע בעזרתו את התושבים הפלסטינים ביתרונות שבהצטרפות לתחום השליטה של מדינת־ישראל.

אלא שתוצאות משאל־העם בחבל מאזוריה היו: „תשעת אלפים שמונה מאות ושלוש־עשרה קולות בעד גרמניה; שבעה־עשר קולות בעד פולין...” מכאן ועד לסוף הכרך הראשון משלים זיגמונד רוגאלה את חניכותו באמנות השטיחים, משכלל את אהבתו, שוקע יותר ויותר בטיפול במוסיאון־המולדת, משכנע את דודו להביא מבקרים למוסיאון ולחנכם לאהבת־המולדת, שהמוסיאון מקבץ את תולדותיה.

● תמונות ההתנחלות, ההתיישבות

זיגמונד נושא את **סוניה** לאשה, והופך עד מהרה לבעליו של מוסיאון־המולדת. העידן הנאצי מגיע לגרמניה. אחרי עליית הנאצים לשילטון מגיע למוסיאון־המולדת הפרופסור **מלצר־טאפיאו**, הרוצה לייסד ולהתקין: „מוזיאון־ספר, המוזיאון הגדול של מחוז־הספר, כפי שכינה אותו, שנועד להציב בין הנהרות פיסה ופיסק גל־עד לרצון־המלחמה לבלי־חת של האוכלוסים...” מוסיאון, שהצטייר בעיניו כך: „אך ראש לכל תמונות ההתנחלות, ההתיישבות, מערכת־המלחמה. רצה לדעת אם אני מוכן לתת ידי לתוכנית גדולה זו ואם אני מוכן לתמוך בה תמיכה חומרית...” זיגמונד מתחמק, בעוד חברו וגיסו קוני אומר לו על־כך בין השאר: „זה יותר כמעשה־שטות רגשני. יותר מדילאמה, שכן השוביניזם הוא שמצייד ומרהט אותו, והשחצנות הלאומית היא שמשכתבת את המסר לפי הצורך... תזמורת של דעות קדומות, הכרזת מלחמה כאמצעות מימחרש, כחפצים: הסדר הלא־טהור של היסטוריה משופצת...”

● פליטי מילחמה

זיגמונד מגוייס לצבא הנאצי, מגיע לחבל ביאליסטוק, עובר כמה חוויות מילחמתיות מחרידות, נפצע ושב לעירו, פותח בצינעה את המוסיאון, ומסביר: „הרעיון הזה על כיבוש העולם בעזרת המולדת שבלב? מתי תבינו סוף־סוף, שהמולדת אינה אלא מיקלט היוהרה הלא־מרוסנת וצרות־המוחין — אליבי.”

הגיס קוני עובר חוויה טראומית, כאשר הוא חושף בעיתון רצח של אשה מהאיזור בידי גיבור המילחמה **לותאר סנטק**, שמזוכה בבית־המישפט המקומי. בינתיים מתחילה נסיגת הצבא הנאצי „צבא זה הרעיד, ריטט ושיניו נקשו לא הרחק מתנורי מוסקווה. הדיוויזיות של המרשאל **רוקוסובסקי** כבר הגיעו לוורשה, עד אשר „בוקר אחד בינואר אחוז־הקרה, באה פקודת הפינוי.” זיגמונד אוסף את כל שניתן לאסוף מתוך מוסיאון־המולדת, את מיטב פריטיו, ומטעינם על עגלה הנגררת על־ידי סוס. ביחד עם אשתו ובנו הקטן הוא נוטש את בניין המוסיאון המישפחתי ונמלט כפליט לעיר קניגסברג. שם נעלמים האשה והילד, בעוד זיגמונד נותר עם חפצי מוסיאון־המולדת. באוניה המעבירה את שרידי עירו למרכז גרמניה, אומר אחד מהניצולים „היא תקום לתחיה, במערב.”

● גלות, צביעות ואש

עד מהרה משקם זיגמונד את עצמו בעיר אגנלונד, מקים מחדש את מוסיאון־המולדת ביחד עם אשתו השנייה, ומייסד מחדש את אסכולת אריגת־השטיחים המאזורית, בגלות המערב־גרמנית. הוא מאזין ברדיו לקולו של קוני, המדבר על „מורשה, מורשה היסטורית, תרבותית, הוא הזכיר עיר רחוקה, לוקנו שמה... שהתושבים ׳נשאו את העיר בלבם׳...”

טקס־הפתיחה של מוסיאון המולדת הראשון מאזורי הראשון בגלות נערך בהשתתפות ניצוליו וגוליו של חבל מאזוריה. עיתוני שלזוויג מסקרים בהרחבה אירוע זה, עד כדי כך שזיגמונד מתחיל לחוש, כי בעזרת המוסיאון שלו מלבים את להבת המילחמה הבאה, שתביא לכיבוש חוזר של מאזוריה מידי הפולנים. הוא נאלץ ללחוץ את ידיהם של כל אותם שתמכו בנאציזם ובהשתלטותו על מאזוריה, כמו **ראשט**, האומר לו „קנית לך זכות על המולדת הישנה” בעוד זיגמונד חושב בסתר ליבו: „ואתה צאים ארכיאולוגיים, השתקעות ברוח העיוועים של מנהגות־העבר, שלא הסתפק מעולם במה שיש להם ותמיד תובעים להם זכויות נרשנות...”. אל הלוחצים על זיגמונד לצרף את מוסיאון־המולדת למאמץ המילחמתי־תרבותי־מורשתי של הנאציזם, מצטרף ראש־העיר לוקנו **בילי־צה**, המכריז מילחמה על זיגמונד, ועל גיסו בגלל סירובם.

בינתיים סוגר זיגמונד את המוסיאון ועובר לעבוד ביחד עם מורתו, סוניה טורק, על הכנת שטיח־יום־הולדת מפואר „שעמדו להעניקו ל׳גאולייטר׳ של קניגסברג.” זיגמונד מסרב להצטרף לפעילות אנטי־נאצית (מעין שתיקת אנשי־רוח) בטענה: „את מוזיאון־המולדת שלנו על תעודותיו שאין להן תמורה ושרבות מהן לא נזקקו כלל ללשון הרשמית אלא ייצגו משהו שאתה יכול לכנות בשם האופוזיציה הדוממת של העצמים. כדי לעשות זאת, רציתי להוסיף ולהיות בלתי־תלוי...” קוני מסכים איתו, ואומר לו: „אתה צריך להיזהר, זיגמונד, זייפני ההיסטוריה — הם יבואו וירצו להוכיח לך, שאי אפשר להתכנות בהיסטוריה אלא מבחינה ייחודית, כעלילת־גבורה או כתולדות עליונות לאומית. בידך כל הראיות שכנגד. בעזרתן אתה יכול להוכיח, שההיסטוריה כוללת את הכל, גם את מיעוט־החשיבות, את הגרוטאות הנהדרות.”

עד מהרה מתואר תהליך „ניקוי” הגזע הגרמני בחבל מאזוריה, דרך עיניו של זיגמונד, כאשר המדינה תבעה: „׳הפרשתו׳ כל מצאי ממקור סלאווי, או מה שמוצאו לא ניתן לזיהוי מדוייק...” דבר המביא את זיגמונד להשתוללות, שבסופה הוא נועל את שערי מוסיאון־המולדת: „סירבנו לקבל את תוכניתם לארגן מחדש את המוזיאון שלנו, לתת לו מגמה, סדר תרמת לעיוותה ולאובדנה.”

שנים מאוחר יותר עובר זיגמונד כמה חוויות טראומטיות, כמו הרצאה על מאזוריה לפני תלמידי בית־ספר מקומי, והופעה עם אנשי מאזוריה אחרים בסרט דוקומנטרי של הטלוויזיה הפולנית. בהדרגה מגיע זיגמונד לעמדותיו ההרסניות. הקש ששובר את גב הגמל הוא הנסיון של יוצאי־מאזוריה במערב־גרמניה להשתלט על מוסיאון־המולדת, כדי שזה ישרת את צרכיהם: „הם רצו לשנות ולהפוך, הם רצו לארגן את הכל מחדש על־פי צרכיהם האחרונים...” ואז הוא מגיע לכלל החלטה להרוס את מוסיאון־המולדת, תוך שהוא מנמק זאת: „לפי שעה אני מרגיש את עצמו מסוגל לעמוד אפילו לפני העבר — לפחות למדתי לעמוד בפניו...”

זיגמונד שורף את מוסיאון־המולדת, והספר מסתיים ב„המימצאים הגנוזים התפוררו, העקבות נמחו. לעבר הוחזר מה ששייך לו ומה שהשאיל לנו לשעה. אך הזכרון כבר מתעורר למלאכה, כבר הוא מחפש ואוסף ראיות בדומיה חדלת־הוודאות של אדמת־ההפקר.”

מוסיאון המולדת הוא ספר־מופת לעשיית חשבון־נפש בישראל שאחרי טבח־ביירות. יצירה המעניקה לקורא הישראלי מילים לבטא את המצוקה המוסרית שאליה הביא את עצמו.

מוסיאון המולדת הוא ספר החייב לעמוד על כל מדף־ספרים בישראל. הוא ספר מן המעלה העולמית הראשונה, שתורגם באופן מעולה לעברית בידי **חיים איזק**. מוסיאון המולדת אוצר בתוכן את העוצמה העשויה להביא לשריפת מוסיאוני־המולדת בישראל, כדי שאנשי הארץ הזאת יוכלו — כמאמרו של זיגפריד לנץ — לעמוד אפילו בפני העבר.

ילדים יהודים טבוחים מפוגרום קישינב

אם אשכחך מאזוריה — תשכח ימיני

מאת דן עומר

זה היה העולם הזה שהיה

„העולם הזה" 1045
תאריך : 14.10.1957

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש את כתבת־השער שלו לכוכב השנה, יול ברינר. כתבת־מדע תחת הכותרת „מן הירח למאדים!" עסקה בשיגור הלוויין הראשון לחלל־החיצון. היא התבססה על חומר מדעי עדכני ועל ספרות מדע־בידיוני. המדור המרכזי הוקדש ל„הסרט הטוב תשי״ז, הסרט הרע תשי״ז" — אל כוכב־השנה הצטרפו שחקני־השנה הנרי פונדה ומאריה של.

את סיפורה הראשי של החזנית הראשונה בישראל, שעוררה את זעמם של הרבנים, גוללה החזנית עצמה, בלה בכר, אשתו של הרב היפואי, שנתפרסם כאוהד של קבוצת הכדורגל „מכבי יפו". מדור הספורט פירסם את כתבתו של כוכב נבחרת ישראל בכדורגל, יהושע („שייע") גלזר, תחת הכותרת „כיצד זורח כוכב מחדש". מדור הספרים הוקדש לסיקור סיפרו של בנימין תמוז „גן נעול".

בשער הגליון : כוכב־השנה יול ברינר.

הדלפה מוזרה מאוד ✶ המו״מ של נציג „חרות" עם ברית־המועצות ✶ נסיעה נוסח שמעון פרס

הממשלה

לא שרף, לא שליח

ישיבת־הממשלה התקדמה בעצלתיים. ה־שרים דיברו על עניינים שוטפים, שלא עוררו התרגשות יתירה. איש מהם לא ידע כי בתיקו של ראש־הממשלה, דויד בן־גוריון, היה מונח מיסמך מעניין. היה זה כתב־ההתפטרות של זאב שרף מתפקיד מזכיר־הממשלה (אך לא מתפקיד ה־ממונה על הכנסות־המדינה), מפאת עומס עבודתו.

בן־גוריון לא התכוון להציג את המיס־מך לשרים. הוא היה בטוח כי יוכל לשכנע את שרף להישאר בתפקידו. שרף עצמו, שנכח בישיבה, לא דחק גם הוא את הקץ. הישיבה עמדה להסתיים מבלי שהדבר יע־לה לסדר היום.

פתק לבן־גוריון. בחדר אחר של ה־בניין ישב יצחק נבון, מנהל לישכת ראש־הממשלה*. בחצי אוזן שמע את מוכרי ה־עיתונים מכריזים על הופעת מעריב. נבון שלח להביא לו גליון, העיף בו מבט שיג־רתי. לפתע נעצר מבטו.

כעבור כמה שניות הוכנס פתק לראש־הממשלה — דבר נדיר בישיבות הממשלה. בן־גוריון קרא אותו והחזיר. בפתק היה רשום, בכתב ידו של נבון : „כותרת של מעריב מודיעה על התפטרות שרף."

בן־גוריון הבין כי שוב אין טעם להתמ־המה. „יש לי הודעה," אמר לשרים, וסי־פר להם כי שרף התפטר, אך הוסיף שהוא מקווה שעוד אפשר לדון בדבר שנית.

דו״ח מנגנון החושך. אך נגמרה ה־ישיבה, הסתערו בן־גוריון ושרף החוצה, כשזעמם בוער בקירבם. שניהם לא היו מ־עוניינים לפרסם את מיכתב־ההתפטרות — כי בעיני שניהם לא היה הדבר סופי. מי סינן את הידיעה לעיתון?

החשד נפל מייד על שני האנשים, שיכלו להרוויח מהתפטרותו של שרף : מנהל מיש־רד ראש־הממשלה, טדי קולק, שלטש מזמן את עיניו לתפקיד רב־ההשפעה של מז־כיר־הממשלה ; ויצחק נבון, שסילוקו של שרף היה יכול להרחיב את תחום השפע־תו. שניהם הכחישו את הדבר נמרצות. כדי לטהר את עצמו הפעיל קולק את מנ־גנון־החושך, הסר למרותו, ביקש לברר כיצד באה הידיעה למעריב.

הפעם פעל המנגנון במרץ רב. בתוך 24 שעות היה מונח על שולחנו של קולק הדו״ח.

מסתבר, כי הידיעה הובאה לעיתון לא על־ידי שרף ולא על־ידי שליח, אלא על־ידי כתב מעריב שלום רוזנפלד. מקורה לא היה אלא פולה בן־גוריון, רעיית ראש־הממשלה, שסיפרה את הדבר בתמימות בשיחת־רעים.

* כיום נשיא המדינה.

מדיניות

סודי בהחלט

היה זה בחודש מאי, כאשר הודיעו ה־דיפלומטים בווינה לממשלותיהם על פיר־סום מעניין מאוד. אירופה רפורט, ביוליטין ידיעות המודפס במכונת־הכפלה והמוצא לאור על־ידי שני עיתונאים הנחשבים כ־בעלי אינפורמציה מצויינת, הודיע כי מנ־היג ישראלי פתח בווינה משא־ומתן בלתי־רשמי עם ברית־המועצות.

החזנית! תחת הכותרת **גם אני ראשית לשיר לבורא!** גוללה את סיפורה החזנית הראשונה בישראל, בלה בכר. היא סיפרה על עמ־דותיה והשקפותיה על המיקצוע המיוחד הזה, שהיה שמור עד אז לגברים בלבד.

המנהיג, ששמו לא ננקב, לא היה אלא ד״ר שימשון יוניצ׳מן, ח״כ חרות, שקיים בימי־מילחמת המחתרות מגע עם דיפ־לומטים סובייטים. אירופה רפורט טוען כי יוניצ׳מן בא כנציג בלתי־רשמי של ממשלת ישראל, שלא רצתה לשלוח איש רשמי מ־שלה, העדיפה דווקא ח״כ אופוזיציוני.

פרי הדיונים לפי אותו פירסום : הסוב־ייטים הציעו לתווך בין ישראל ובין מצ־ריים וסוריה, בתנאי שישראל תתרחק מ־דוקטרינת אייזנהאואר. הערבים היו צרי־כים לוותר על גבולות 1947 ואילו ישראל היתה צריכה לקבל „סטאטוס של אוסטריה" — היינו, להיות ניטראלית.

מגע דרך פולין. לפני שבוע הפתיע אירופה רפורט בדו״ח שני שלו, מפורט יותר. „פולין הפכה עתה למתווך העיקרי בין ישראל וברית־המועצות," קבע עתה העלון. מחבריו הוסיפו בשיחה עם כתבת העולם הזה בווינה, אביבה סטן, כי כוונתם ליהודי פולני, שנסע במיוחד לישראל כדי ליצור מגע עם המיפלגות השונות.

הוסיף אירופה רפורט : „יהודים שהיגרו זה עתה מפולין, ושהשתייכו לסיעת גומול־קה במיפלגת הפועלים המאוחדת של פו־לין, העמידו את עצמם לרשות הפעולה. הם קיימו את המגע בין ישראל וברית־המועצות, דרך צרפת ופולין.

„ברית־המועצות הודיעה שמעולם לא סטתה מעמדתה, להכיר בישראל מייד עם היווסדה. עמדתה הביקורתית בזמן האחרון אינה מכוונת נגד עצם קיומה של המדינה, אלא רק נגד הקשר שבין ישראל ובין ה־מעצמות האימפריאליסטיות ומדיניותה ה־תוקפנית, הפוגעת בשלום המזרח התיכון." ברית־המועצות שאפה תמיד לכריתת שלום במזרח־התיכון, שיבטיח גם את קיום ישראל ואת ביטחון המדינות הערביות.

„אם ישראל תהפוך לגורם פשרני במר־חב, תשתמש ברית־המועצות בהשפעתה כדי לקדם שלום הדרגתי בין ישראל ו־הערבים."

אוסטריה שנייה. „חוגים ישראליים עוקבים זה מכבר אחר המאמצים הסוב־ייטיים. אם תצטרף ישראל לברית של מדינות המזרח התיכון והים התיכון, שתתייחס בניטראליות חיובית לברית־המועצות, תוכל ישראל להיות „אוסטריה שנייה" ולהיות מוקד מרגיע, ותמנע הקמת בסיס של ׳ברית־בגדאד או של אמריקה בצומת חשוב זה.

„כדי לקדם את יצירתה של ׳אוסטריה מיזרח־תיכונית׳ כזאת תהיה ברית־המוע־צות מוכנה, בתנאים מסויימים, להרשות הגירה של שלושה מיליוני יהודים מן ה־גוש המיזרחי לישראל. עליית היהודים הסובייטים היא יסוד חשוב להבטחת עתיד ישראל מבחינה כלכלית וצבאית.

„המשא־ומתן בין ישראל וברית־המו־עצות בחלקו דרך צרפת, דרך וינה ודרך פולין, נמשך, אולם אין להניח כי יושגו תוצאות לפני סוף שנה זו."

רוב הפרשנים הרציניים באירופה הא־מינו כי יש אמת בדו״ח זה. הוא נשקל בכובד־ראש במישרדי הממשלות השונות. אחרי נסיונותיה של גולדה מאיר לגשור גשר אל אנדריי גרומיקו (העולם הזה 1043), היו גילויים אלה מעניינים ביותר.

מנגנון

שיא קטן

אחד השיאים הקטנים במדינה הושג ב־שבוע שעבר על־ידי שמעון פרס, המנהל השאפתני של מישרד־הביטחון. הוא נסע לאירופה „בענייני מישרדו," חזר כעבור שלושה ימים בדיוק.

מאחורי השיא הסתתרה עובדה משעשעת, שלא זכתה לפירסומת הראוייה לה. משה־גיע שמעון פרס לפאריס, כדי לטפל בענ־ייניו במישרדי הממשלה הצרפתית, נתקבל בחיוך של השתוממות אדיבה. האם מסייה פרס לא שמע על המשבר הממשלתי בצר־פת? מובן מאליו שאין אפשרות לסדר שום דבר לפני שתכונן ממשלה חדשה. פרס עלה על המטוס הראשון (איטלקי) וחזר כלעומת שבא.

אנשי מישרד־החוץ, שמדיניות־החוץ ה־פרטית של „שמעון פרסומת" עיצבנה אותם מזמן, רק שמחו לאידו. „אילו היה מר פרס שואל מראש בשגרירות שלנו," אמר אחד מהם, „יכול היה לחסוך למדינה את ה־הוצאות." הוסיף פקיד שני : „חוץ מזה, היה כדאי למר פרס לקרוא עיתונים."

תל־אביב

סינימה בלש

מאז נפתח קולנוע מקסים בפינת שדרות בן־ציון, הטרידה את יהודה ביאלר, מפקח הגנים של עיריית תל־אביב, תופעה חד־שה : ילדים שטיפסו על עצי השדרה, כדי לראות את הסרטים מבעד לגג הפתוח של הקולנוע החדש.

ביאלר החל מציב פקח במארב ליד ה־קולנוע. השבוע הביא למקום פקח זמני, שנשכר בלישכת העבודה, קישט את ראשו בכובע של פקח והשאיר אותו להגן על הצמחייה.

מייד עם התחלת הצגות־הערב, החלו ילדים מטפסים על העצים. הפקח תפס אחד מהם וזה פתח מייד ביללות אימים. שני גברים שעברו במקום ניגשו לפקח, ביקשו לשחרר את הילד. הפקח סירב. השניים שי־חררו את הילד בכוח.

אך הפקח לא ויתר בנקל. תחת הילד תפס עתה את אחד משני המשחררים, עד שתופיע המישטרה. המישטרה הופיעה, אולם תחת לעצור את האיש באשמת הכ־שלת עובד־ציבור במילוי תפקידו, היא עצ־רה את הפקח עצמו, על שלילת־חופש בל־תי־חוקית.

אנשים

● פרופסור **ישעיהו לייבוביץ** על **דויד בן־גוריון** : „נציג חשוב מאוד של התרבות היוונית בישראל... בעל ערמומי־יות של רוכל ירקות בשוק־הכרמל." על **יחזקאל סהר**, מפכ״ל המישטרה : „יצור מבחיל ומגוחך..." על חגיגות העשור : „באלאגאן בינלאומי..."

● סופרו המדיני של דבר, **חגי אשד**, בכותרת לידיעה על פגישתו עם שר־החוץ האמריקאי **פוסטר דאלאס** : „הושגה הבנה בין ישראל לארצות־הברית, ביחס לאופייה של הסחטנות הערבית."

● שר־החינוך **זלמן ארן**, בפתיחת מישחק־הכדורגל בין צרפת ב׳ ונבחרת יש־ראל : „אם יש הרמוניה בלבבות, לא חשוב אם יש דיסהרמוניה ברגליים."

● את הביקורת הקטלנית ביותר על הסופר **משה** („מלך בשר ודם") **שמיר** מתח השבוע הוא עצמו. בספרו לעיתונאי על מחזהו החדש, שהוא קורא לו מאגדות לוד, טען שמיר : „נדמה לי, שהפעם הצ־לחתי סוף־סוף לכתוב מחזה ממש."

KENT

מפעם לפעם מגיע לי...

קנט. הנאה אמיתית. השילוב
הנפלא של רעננות וטעם עדין, נקי ורך.
הטעם המיוחד של תערובת הטבק
האמריקאית ופילטר המיקרונייט המפורסם.

KENT
שווה כל מחיר.

קשר בראון & שותי

דפנה
כמה טוב
לחזור הביתה
לנעלי הבית הטובות
והחמות של "דפנה"
אין חוכמות. הרגליים שלך
יודעות."דפנה". נעלי הבית
של "דפנה" מפנקות לך את
הרגליים בבדים יפים
ורכים, בצבעים נעימים
ובמבנה גמיש ונוח.
ועכשיו "דפנה"
בקו החדש לנשים,
גברים וילדים.
כאן ובכל העולם.
"דפנה" נעלי הבית
הפופולריות ביותר
של יצואן הנעליים
מספר 1 בישראל.
איך הולך? הולך "דפנה".
דפנה
"דפנה" — בחנויות המובחרות בכל הארץ.
תשלובת מפעלי "דפנה"! הקיבוצים דפנה וחולתא.
מרכז השיווק לסיטונאים: רחוב פרי מגדים 5,
תל־אביב, טלפון: 03־268081.

מדוע מעלימה המישטרה את שמותיהם של המיליונרים שהבריחו הון לשווייץ? מדוע אינה עוצרת אותם ואינה מעמידה אותם לדין?

הברחת המיליונים

חשוד זילברברג ופרקליט ליבאי
— מסירת מידע

בדמה היה השבוע בבית־המישפט כי המישטרה הפכה את היוצרות, תחת לעצור ולחקור את הישראלים החשודים כי הבריחו מיליוני דולרים לשווייץ, עיכבה המישטרה את יציאתם מן הארץ של ישראל זילברברג, המנהל חברת השקעות בציריך ושל אשתו, זהבה. שמותיהם של הישראלים המבריחים נשארו אסורים לפירסום, על־פי בקשתו של סנ״צ עדיאל אלופי, קצין המישטרה ממחלקת־ההונאות.

אחרי כל ההליכים בעניין ההברחות, נדמה כי מדינת־ישראל מעוניינת אך ורק בהחזרת הכספים מחוץ־לארץ, ואין לה כל עניין בהענשתם של המבריחים, או בהפחדתם של עבריינים אחרים מסוגם.

ישראל וזהבה זילברברג הם ישראלים שעזבו את הארץ לפני כעשרים שנה. הבעל החל את עבודתו כמנהל חברת־בת של בנק־לאומי־לישראל בציריך. אחרי שנים אחדות פרש מבל״ל, ופתח חברה להשקעות בשווייץ. מהר מאוד הסתבר כי האיש גבה־הקומה הוא אשף פיננסי. „הוא יודע לעשות כסף מניירות,״ הגדיר זאת הסניגור, פרופסור דויד ליבאי, בבית־המישפט.

שמות בקודים

כיוון שעבד עם בנק־לאומי, היו לו הרבה קשרים עם אנשי־עסקים ישראלים, וחלק מהם הפכו ללקוחותיו בחברה החדשה. אפשר רק לשער, כי היה מי שהתרגז, כי כספים שעבדו קודם בבנקים ישראליים, עברו לעסקיו הפרטיים של זילברברג, והיה מי שדאג לפנות למישטרה ולהצביע על העובדות.

למרות שהם תושבי שווייץ כבר עשרים שנה, וזכו באזרחות שווייצית, לא ויתרו בני־הזוג על אזרחותם הישראלית, ושמרו על קשרים הדוקים עם המדינה. עד היום שפתם היא עברית, וגם הפתקים שהחליפו ביניהם במהלך הדיון המישפטי נכתבו עברית רהוטה. מבחינה פורמלית, הם נחשבים לתושבי חוץ, ותעודת־הזהות הישראלית נלקחה מהם, אבל הם גידלו גם את ילדיהם כציונים, ולכן כאשר פרצה מילחמת יום־הכיפורים, מיהר בנם לחזור ארצה להילחם. הוא נהרג במילחמה.

מאז, באים בני־הזוג לישראל פעמיים בשנה, ביום־הכיפורים וביום־העצמאות, כדי לעלות על קיברו של בנם.

השנה, כאשר ירדו מהמטוס ערב ראש־השנה, חיכו להם בנמל־התעופה אנשיו של בנימין זיגל, ולקחו אותם מיד לחקירה. השניים נחקרו על עסקי החברה בשווייץ, על זהות הלקוחות הישראליים, ועל סכומי הכסף שהועברו לחברה מישראל. בין המיסמכים שנתגלו אצלם בעת החיפוש, נמצאו אצל הגבר מיסמכים שונים של החברה, שבהם מפורטים בקוד מיספרי חשבונות־בנק בשווייץ, ופעולות שונות של השקעות שנעשו עבור הלקוחות. נמצאה גם רשימה בכתב־ידו של זילברברג, ובה 32 שמות, ולידם רישומים פיננסיים שונים. אולם חלק גדול משמות אלה היו מצויינים רק בשם פרטי או שם־מישפחה, ואחדים בקוד בלבד. אצל האשה נמצא פנקס טלפון פרטי, וחלק מהשמות שנתגלו בפנקס זה היו זהים לאחדים מן השמות ברשימתו של הבעל.

למרות חקירה, שנמשכה עד השעות הקטנות, לא נעצרו בני־הזוג, ונשלחו לביתם. הם הוזמנו להמשך החקירה למחרת. באותו לילה ראשון שיתף זילברברג פעולה עם חוקריו. הוא הסביר להם פרטים על מהות עסקיו, על פעולותיה של החברה, וגם ענה על שאלות שונות בקשר ללקוחות ישראלים. המישטרה חקרה בד בבד באותו לילה ראשון מיספר חשודים שהתגלו לה באותה הלשנה. הישראלים הללו, החשודים בכך שהבריחו כספים והעבירום לטיפולו של זילברברג בשווייץ, נחקרו יחד עם בני־הזוג, ואחר־כך עימתו החוקרים את עדויות הישראלים עם אלה של זילברברג וביקשו את תגובתו. המישטרה היתה מרוצה משיתוף הפעולה של השווייצים.

אך למחרת כבר הופיעו בני־הזוג במישטרה בליוויית עורך־דין. במשך הלילה הספיקו להתקשר לעורך־הדין דויד ליבאי, והוא הצטרף אליהם בדרכם למישטרה. כאשר ניסו הפעם לחקור את הבנקאי, הוא הסביר כי לפי חוקי שווייץ אסור לו לגלות סודות פיננסיים של לקוחות. מעשה כזה הוא אחת העבירות החמורות על פי חוקי שווייץ ונקרא שם ריגול. „זה חמור שם כמו עבירות ביטחוניות בישראל,״ ציין עורך־דין ליבאי, שווידא את הדבר עם עורך־דין שווייצי.

מאותו יום עמד זילברברג על זכות השתיקה, ולא אמר מילה נוספת למישטרה. אולם כבר באותו ערב ראשון העיד אחד הישראלים שנחקרו, כי את הכספים שהבריח לשווייץ העביר לשם על־ידי בני־הזוג, שהם ידידים ותיקים שלו. מכיוון שהזוג זילברברג הם תושבי־חוץ, לא חלים עליהם כל האיסורים של תקנות מטבע־זר הישראליות, ולכן אין כל עבירה בכך שניהלו בשווייץ עיסקי כספים במטבע שהוברח מישראל. אולם אם הם עזרו להבריח כספים אלה במנו ידיהם הרי עברו עבירה על החוק הישראלי. מאז היה למישטרה גם חשד לעבירה של בני־הזוג.

חשודה זילברברג בבית־המישפט
— כמוה כריגול

הצעה מפתה

אולם למרות זאת לא נעצרו השניים מעולם, והיו חופשיים במשך השבועיים האחרונים. במשך זמן זה ניסתה המישטרה לפענח את רשימת השמות ולגלות את האנשים. היא גם ניסתה לפצח את הקודים של הבנקים השווייציים ולקבל את מצב החשבונות שם. אולם בשני דברים אלה סירב זילברברג בתוקף לעזור למישטרה. ואז הציע לו זיגל הצעה מפתה, כדי לעזור ללקוחותיו.

זיגל הציע כי כל אחד מהם שיתייצב במישטרה מרצונו החופשי, יצהיר על הכספים שיש לו בשווייץ ויבטיח להעבירם ארצה, יוכל לעשות זאת תמורת כופר שלא יעלה על 30 אחוז. יתרת הכסף תועבר לחשבונו בישראל ולא תוחרם, והוא לא יועמד לדין. זילברברג התבקש להעביר ללקוחותיו את המסר הזה. זיגל הבטיח לו ולסניגורו חגיגית, כי אנשיו לא יעקבו אחרי זילברברג כאשר יבקר את לקוחותיו.

למרות שסרב בתוקף לשתף פעולה עם המישטרה, הסכים זילברברג לעשות כבקשתו של זיגל. הוא ביקר את לקוחותיו, והציע להם את ההצעה המפתה. אולם רק שלושה אנשים הגיעו למישטרה בעיקבות מהלך זה. מסתבר, כי לאחרים יש דאגות נוספות. זיגל מבטיח חסינות מתביעה פלילית על עבירות מטבע. אולם כאשר יוחזרו כספים אלה לישראל, יתעוררו שילטונות מס־הכנסה ואולי גם שילטונות מס־ערך מוסף, ויתעניינו במקורם של כספים אלה. מאחר שרוב הסכומים הם כסף שחור, שלא שולם עליו מס־הכנסה, יהיה על הלקוחות לתת את הדין גם בעבירה זו, שעליה לא הבטיח זיגל חסינות.

כרגע לא ברור להיכן הגיעה החקירה. ידוע כי פיענוח שמות הלקוחות בלי עזרתו של זילברברג, שכתב אותם בקיצורים וקו־

(המשך בעמוד 63)

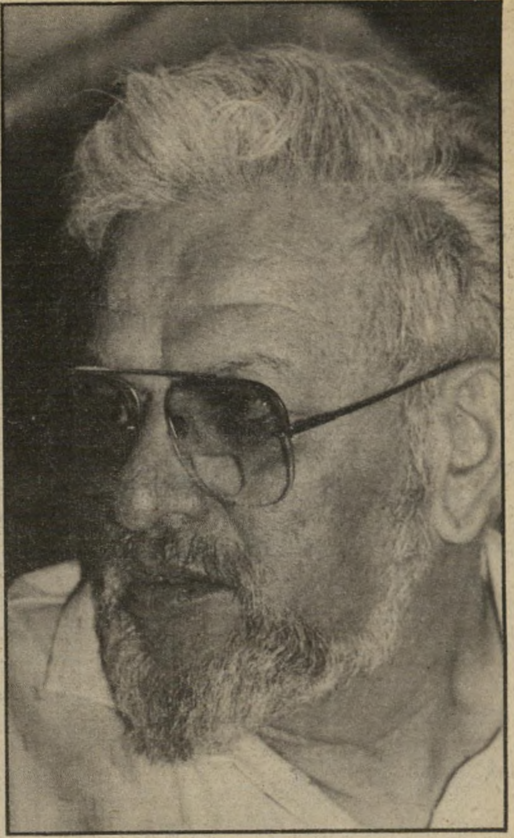

יאיר צבן:

„אנחנו שמנו פילפל על הזנב!"

חמישה חברי־כנסת נסעו השבוע לסיור במחנות־הפליטים בלבנון: ח"כ עוזי ברעם, ח"כ יחזקאל זכאי, ח"כ דרור זייגרמן, ח"כ דן תיכון וח"כ יאיר צבן. הם חזרו משם מזועזעים.

שאלתי את יאיר צבן: ממה הזדעזעתם כל כך?

המצב במחנות־הפליטים הוא חמור וקשה. יש במחנות ריכוז מזעזע של אומללות. במחנות כימעט אין גברים שבין הגילים 15 ל־60. רק ילדים, נשים, הרבה נשים בהריון וזקנים.

● **מה מצב המגורים?**

המצב חמור מאוד. יש ויכוח על ההיקף. צה"ל טוען שיש 20 אלף חסרי קורת־גג. אונר"א טוען שיש בין 40 ל־50 אלף. ההתרשמות שלנו, גם מראייה וגם משיחות עם ההנהגות המקומיות, היא שהמיספר קרוב יותר להערכות של צה"ל. אבל המיספר המדוייק לא חשוב, גם אלף זה המון.

● **האם יש אנשים שממש אין להם איפה לגור? שישנים תחת כיפת־השמיים?**

לא. לא נתקלנו במישפחות ללא גג ממש. זה מתחלק לשלושה. יש כאלה שגרים אצל קרובי־מישפחה בתנאי־צפיפות מזעזעים. כמה מישפחות בחדר. אחרים נמצאים במיבנים של בתי־ספר, גם בצפיפות איומה ובתי־הספר האלה ייפתחו במוקדם או במאוחר ללימודים. קבוצה שלישית פלשה למיבנים ששייכים למישהו, לחנויות ל־משל. יש גם כאלה. שגרים במיבנים הרוסים־למחצה. בקיץ עוד אפשר איכשהו לשהות שם. אבל עוד מעט יגיע החורף.

● **אני מבינה שראש־הממשלה מינה את השר מרידור לטפל בבעיה. האם שום דבר לא טופל?**

אמנם מרידור מונה, אבל במחצית יולי החליטו, ש־העניין יטופל על־ידי אונר"א, ושאנחנו רק נעזור — אם נתבקש. זה המקום שבו לא ברור איפה נגמרת האווילות ומתחילה הטיפשות. כל העולם יודע שלבנון לא מוכנה לעזור בשיקום. ושאונר"א יכול לפעול רק באישור פורמלי של ממשלת־לבנון. פה יש לי גם שאלה לאונר"א: מדוע הם לא סיפרו לכל העולם שלא נותנים להם לעבוד? אבל זה לא פוטר אותנו. כל עוד אנחנו שם, אנחנו חייבים לעזור, ולא ברור לי ממתי אנחנו כל־כך שואלים את ממשלת לבנון אם מותר לנו לעשות דברים אצלם.

● **מה אתם, החמישה, מתכוונים לעשות?**

אנחנו נפעיל לחץ. הביקור המתוכנן שלנו כאילו שם פילפל על הזנב. הסיקור בטלוויזיה היה טוב, ואנשים התחילו לשאול שאלות. אנחנו צריכים עוד גל של טלוויזיות זרות עלינו? בשבוע הבא, בפתיחת מושב הכנסת, זה יעמוד מייד על סדר־היום. אני מקווה שהדברים כבר זזים.

יעקב מרידור:

„כשיש בעיה אנושית, אפשר לעבור עבירה!"

השר יעקוב מרידור מונה על־ידי ראש־הממשלה לטפל בבעיות הפליטים בלבנון. בשעתו עורר זעזוע כללי, כאשר יעץ בישיבה סודית לממונה על הבעייה בלבנון לגרש את כל הפליטים מן המחנות וסוריה. לאחרונה הוא מגלגל את האחריות על ממשלת־לבנון. אחרי ביקורם של חמישה חברי־כנסת במחנות־הפליטים, והזדעזעותם מן המצב שם, פניתי אל מר מרידור ושאלתי אותו מה קורה לשארית הפליטים שנשארו בדרום־לבנון.

תימסר הודעה לעיתונות ביום שלישי.

● **אבל עד ההודעה לעיתונות, אולי תאמר לי בכמה מילים מה קורה שם? המישלחת של חברי־הכנסת חזרה ממש מזועזעת.**

הזעזוע הוא משותף לכולנו. הבעייה היא שיש הרבה מאוד גורמים המטפלים בבעייה — אנחנו, ממשלת לבנון, אונר"א. ממשלת לבנון לא נותנת רשות לבנות בנייה קשה, אבל אנחנו החלטנו עכשיו לעקם להם את היד.

● **אין כל־כך הרבה זמן.**

התעשיה הישראלית יכולה תוך זמן קצר ביותר לספק אלפי יחידות־דיור. עד שזה יהיה מוכן, אונר"א יציב את האוהלים שלו. אני, מצידי, מצדד כמובן בשיכונים. ואפילו עד שהאוהלים יהיו מוכנים, אין אף אחד שישן בחוץ. הרבה מאוד פליטים נמצאים בבתי־ספר ובמיבנים ציבוריים ויש לנו הסכם עם הלבנונים, שלא יגרשו אותם משם עד שנדאג להם למגורים אחרים.

● **אבל אמרת שממשלת־לבנון מתנגדת ל־מיבנים קשים.**

בלית־ברירה, כאשר יש בעיה אנושית כזו, אפילו אפשר לעבור עבירה.

אברהם תורגמן:

„אני מפקד לא כל־כך נורא!"

בית־ספר „הגליל" בשכונת נווה־צה"ל, הגובלת ב־שכונת־התיקווה, היווה סיבה לסיכסוך חריף בין ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, ובין מפקד מחוז תל־אביב של המישטרה, אברהם תורגמן. לרוב, מי שסובלים מסיכסוכים כאלה הם תושבי העיר. שאלתי את תורגמן, מה קורה בינו ובין מר להט. על מה הם רבים?

אני לא רב איתו. הוא רב איתי. צריך שיהיה ברור, שאני מנהל את המישטרה, והוא מנהל את העיריה. כל ענין הסיכסוך בבית־ספר הגליל אינו דורש במהותו התערבות המישטרה. שר־החינוך אישר את זה, והיועץ המישפטי אישר את זה. שר־החינוך אמר שהמישטרה צריכה לדאוג ששער בית־הספר יהיה פתוח, ולזה אנחנו דואגים כל יום.

● **ומה רוצה מר להט?**

להט רוצה שאני אתחיל להכניס הורים לבית־הסוהר. על מה להכניס אותם? אם תתגלה עבירה המישטרה תטפל בה. בינתיים לא נעשו עבירות. אני, כנראה, מפקד־מישטרה לא כל־כך נוח בשביל מר להט. מה לעשות?

● **המריבה בין שניכם אינה פוגעת בניהול התקין של ענייני העיר?**

מילבד העניין הזה — באותם נושאים שבהם צריך להיות שיתוף־פעולה, הוא נמשך וקיים. אין מה לדאוג.

מה הם אומרים... מה הם אומרים... מה הם אומרים... מה הם אומ

רוני רימון:

"היכו עובדי עירייה, איימו עליהם ברצח!"

רציתי לשאול את שלמה להט, ראש עיריית תל־אביב, על היחסים המשובשים שבינו ובין אברהם תורגמן, אבל להט היה עסוק בקבלות־פנים ובביקורים מחוץ לעיר. מעבר למחסום הגבוה של מזכירותיו פגשתי את דוברו, רוני רימון, ושאלתי אותו על העניין.

אין לנו שום ריב עם תורגמן. אנחנו רק טוענים שהוא מתחמק ממילוי תפקידו.

● **אני מבינה שיש הבדל בהשקפותיכם לגבי תפקידיו של מפקד־המחוז.**

אין הבדל. גם אנחנו מסכימים שלא צריכים להיות שוטרים בחצר ובין כותלי בית הספר. אנחנו רק דרשנו ממנו, שאם יש התפרעות חמורה ואלימה של הורים ושל ילדים המוסתים על־ידי ההורים, שהמישטרה תטפל בכך.

● **איזה מין התפרעויות?**

היכו אנשי עירייה, היכו את הד״ר שימשון שושני, מנהל מינהל־החינוך, איימו עליו ברצח, איימו ברצח גם על עובד־עירייה בכיר אחר בשם שמואל דורפמן. הורים התפרעו בעירייה במישרדו של הד״ר שושני. פשוט רומסים את החוק, ומי שממונה על אכיפתו בתל־אביב עומד בחיבוק־ידיים. זה לא מרתיח?

● **מר תורגמן טען באוזני, שלא היו שום הפרות־חוק, וכי הדבר היחידי שעליו לדאוג לו, הוא לשמור ששערי בית־הספר יהיו פתוחים — וכך אכן עושה.**

כל עם־ישראל ראה בטלוויזיה את ההתפרעויות — וההשתוללויות. אז איך הוא יכול לטעון שאין? היה צו ברור של בית־המישפט נגד קבוצה של 22 הורים, שאסר עליהם להפריע ולשבש את מהלך הלימודים. מה עשה תורגמן. כשההורים האלה הפרו בגסות את צו בית־המישפט?

● **איך אתה מסביר זאת?**

תפקידי הוא להסביר את העירייה, ולא את המישטרה. אבל אני מוכן להגיד מה שאני חושב. תורגמן, לפי דעתי, חושב שזה לא פופולארי, כל העניין הזה. הוא לא היה רוצה שיראו אותו בטלוויזיה פועל נגד אנשי־השכונות, ולכן הוא מעדיף שלא לפעול ולהימנע מעימות ומביקורת בלתי־נעימה. אבל אנחנו חושבים, שגם דברים לא כל־כך פופולריים צריך לעשות.

בועז אפלבאום:

"האלימות היא נשק חלוד של הליכוד!"

שמעתי שמי שאירגן את הביקור של שימעון פרס בקריית־שמונה הוא עוזרו של יו״ר מיפלגת־העבודה, בועז אפלבאום. שאלתי אותו אם היום הוא מצטער על היוזמה שקיבל על עצמו.

קודם כל, אני לא מצטער. חוץ מזה, היוזמה לא באה מצידנו, אלא מצד אנשי בית־אדלשטיין בקריית־שמונה, שפנו אלינו פעמים רבות לארגן ביקור של פרס במקום. שילבתי את הביקור הזה בתוך יום שלם של ביקורים בישובי העימות בגליל, קיבוצים, מושבים ומיצפים, ובכולם התקבלנו בחמימות רבה.

● **זה לא סוד שאנשי קריית־שמונה הם לא בדיוק הקהל שלכם. מה ניסיתם להוכיח?**

ניסינו להוכיח שאין מקום שהוא סגור לפני שימעון פרס.

● **נו, והוכחתם?**

בפירוש כן. חבל שהליכוד לא סמך על הסובלנות והרצון הטוב, והחליט לארגן את המתפרעים שלו.

● **אתה בטוח שזה היה מאורגן, ולא ספונטאני?**

לא סתם מאורגן, אלא ישר ממצודת זאב, ממחלקת־האירגון שלהם. יש לנו קבלות על־כך.

● **איך שימעון פרס קיבל את קבלת־הפנים?**

לספונטאניות המאורגנת הזאת הוא רגיל ממערכת־הבחירות האחרונה, והוא מגיב על זה בקור־רוח. אחרי שהם נכנעו והתקפלו מעניין הפגנת־הנגד בכיכר מלכי־ישראל, הם מוכרחים להוכיח שהשדה לא פנוי מהם.

● **תמשיכו ללכת למקומות כמו קריית־שמונה?**

עוד באותו הערב קיבלנו קריאות מבית־שמש, מטבריה, מבאר־שבע ומקריית־גת, ששימעון יבוא ויופיע.

● **הרי שימעון פרס לא מצליח להגיד מילה בהופעות כאלה. אז למה הטירחה?**

מאיפה את לוקחת את זה? אני מודיע לך שהוא הצליח לומר כימעט את כל מה שרצה, למרות החבורה של המפריענים השכירים שצעקו „בגין משיח.” ועל זה אמר שימעון: אני יהודי בדיוק כמוכם, ועוד לא שמעתי שהמשיח כבר הגיע.

● **אתם לא חושבים להגיב, אולי, באלימות מול אלימות?**

בשום פנים ואופן לא. האלימות היא הנשק החלוד של הליכוד!

בן־ציון מורדוף:

"פרס הגיע בחוצפתו לקריית־שמונה!"

בן־ציון מורדוף, מפעילי חרות בכפר־שלם, היה האיש שכימעט פוצץ את ועידת־ההסתדרות בספטמבר 1981, ואומרים שהוא כימעט הרביץ לח״כ דב בן־מאיר. שאלתי דווקא אותו מה דעתו על האלימות בכלל, ועל קבלת־הפנים שערכו חלק מאנשי קריית־שמונה לשימעון פרס.

אני בין אלה שמתנגדים לאלימות. לכל הנושא של אלימות. אבל בקשר לביקור של שימעון פרס בקריית־שמונה, אני רוצה להגיד, שפרס הוא האלים. הוא ברוב חוצפתו הגיע לקריית־שמונה. הוא התגרה בהם בכוונה.

● **לפי דעתך, אסור לשימעון פרס להגיע בכלל למקומות כמו קריית־שמונה?**

אדם שיוצא באמצע המילחמה נגד המילחמה ונגד צה״ל, אדם שנמצא במיסגרת כזו שמוציאה כרזות נגד המילחמה ומחלקת אותם בין החיילים, הוא אדם אלים. בכלל, אני רוצה להגיד לך שאלימות פיסית מגיעה תמיד אחרי אלימות מילולית. כשקוראים לראש־הממשלה „רוצח,” זה יותר גרוע מאשר לשבור איזה משקוף באיזה מקום.

● **באיזה אלימות אתה השתמשת בוועידת־ההסתדרות, אלימות פיסית או מילולית?**

אני לא השתמשתי באלימות בכלל. היתה מהומה, היו ויכוחים, אני לא מכחיש, אבל נגרם לי עוול גדול בדברים שהדביקו לי. אני רוצה שיבוא אלי בן־אדם אחד ויגיד לי שראה אותי מרים יד — אני מייד אתבע אותו על הוצאת־דיבה. העיתונות תמיד מנפחת דברים ומחפשת סקופים. מי יודע מה את תכתבי עלי עכשיו בעיתון?

אבל אני, כמובן, נגד אלימות, ואם היו עושים בקרית־שמונה איזה הפגנה שקטה עם רשיון, אני הייתי מצדד בזה.

דניאלה שמי

קולנוע

סרטים

חמסין

הרבה אנשים ירגישו שלא בנוח למראה סרט ישראלי חדש בשם חמסין. וזאת, משום שהסרט מטיח בפני הצופים סידרה שלמה של עובדות מביכות, שאינן מאפשרות התעלמות: יש בו תיאור חסר־פשרות של עימות בין יהודים וערבים, במושב בצפון הארץ. הדברים הנאמרים במיסגרת עימות זה נכונים לא רק לגבי יישוב מסויים, אלא לכל מיכלול היחסים בין שני העמים. מאחר שהמסקנות פסימיות מאוד, והדרך המובילה אליהן מציקה באותנטיות שלה ובמידת ההיגיון שלה, מן הסתם ירצו גם בעלי רצון טוב רבים להתעלם מכל הפרשה.

הפרצוף האמיתי. הסיפור פשוט:

יאסין שואף כח׳אלד, שלמה תרשיש כגדליה וחמדה לוי כאחותו ב„חמסין״
משיכה פיסית וקינטור האח

שואף ותרשיש ב„חמסין״
אוייבים ואוהבים

גדליה, מושבניק צעיר ונמרץ, החפץ להגדיל את רכושו והכנסותיו, מתכנן לרכוש אדמות מידי בני הכפר הערבי השכן, לפני שהמדינה תפקיע אותן לצרכיה. הוא מציע עיסקה ברוח זו לאחד מנכבדי הכפר, שאליו הוא מקורב במיוחד בזכות הידידות ששררה בין האבות, ומשום שהבן, ח׳אלד, עובד כפועל שכיר אצל גדליה.

צעירי הכפר הערבי אינם מוכנים להשלים עם הפקעת הקרקעות והם נוקטים פעולות תגמול נגד היישוב העברי — מחבלים בצנרת המושב ובשדותיו. בני המושב, בתגובה, רודפים את פועליהם הערבים, רודים בהם, מבלי להבחין מי אחראי למעשי החבלה ומי לא. השינאה בין שני הישובים הולכת ומגיעה לנקודת־רתיחה. אם לא די בכך, אחותו של גדליה חוזרת מירושלים, מחליטה להתיישב במקום, ומנהלת פלירט עם הפועל הערבי של אחיה — קצת מתוך משיכה פיסית, והרבה מתוך קינטור האח השתלטן. בשלב זה אפילו גדליה, שהיה במשך כל הזמן פייסן, הדואג רק לענייניו והמנסה להרגיע את הרוחות במקום (לא מעט משום שסערת־רוחות אינה טובה לעסקים), מגלה את פרצופו האמיתי — השינאה סוחפת גם אותו, כפי שסחפה את שאר בני־המקום

בתוך הסיפור הזה משלבים הבימאי, דני וקסמן, ושני התסריטאים שעזרו לידו, דני ורטה ויעקב ליפשין (שהוא גם מפיק הסרט), הרבה מאוד הערות שוליים צורבות. למשל, דמות החקלאי הישראלי היום — כל המוטיבציה שלו מסתכמת במילה אחת: כסף. הוא רוצה להרוויח יותר, להתעשר מהר, להרבות נכסים. כל היתר אינו חשוב. להבדיל מאבותיו ומאבות־אבותיו, שהשיבה אל הקרקע היתה להם אידיאל בפני עצמו, היום אין עוד אידיאלים, יש רק חישובים.

כשמדובר בהתעשרות מהירה, הרי אחד התנאים החיוניים לכך הוא עבודה זולה. מכאן הדרך לעבודה ערבית קצרה: פועלים לא מאורגנים, ממושמעים, אינם עובדים לפי שעון, אפשר לרדות בהם ולנצל את העובדה שהם יודעים היטב מי האדונים כאן. מובן שבתנאים כאלה, אין מנוס מיצירת גזע אדונים וגזע משרתים, וגם אם יאמרו שלמשרתים כאן יש תנאים טובים יותר מאשר לאדונים במקום אחר, אין בכך כדי להרגיע את הרוחות, או לרצות את המשרתים. איש אינו אוהב לחשוב על כך, עד אשר הפורענות מתלקחת בכל עוצמתה, ואז, לעיתים קרובות, זה כבר מאוחר מדי.

אחותך הקטנה. יש עוד הערות צורבות, שלא נעים לשמוע. דמות אמו של גדליה, למשל, מזכירה להפליא את סירטו הקודם של דני וקסמן, טרנזיט. אמנם, רוב שנות חייה היא חולמת, שבתה תהיה מורה לפסנתר בעיר הגדולה, רחוק מן הטינופת של הרפת ומעבודת־הכפיים. זהו רמז לכך, שגם דור שלם אינו מספיק להפוך חזרה את הפירמידה החברתית ההפוכה של העם היהודי, אשר הטרידה כל־כך את מנהיגי תנועת־העבודה בזמנו.

אשר לגדליה עצמו — הוא השתקפות של הליברליזם האינטרסנטי, אם אפשר לכנות זאת כך. הוא סבור, שאין הוגן ממנו ביחס לשכניו הערבים. עובדה: הוא

יאסין שואף: „רצית׳ שהסרט יהיה אמית׳!״

בשעה שגליון זה יופיע, יהיה יאסין שואף, הגיבור הערבי של הסרט חמסין, בדרכו חזרה לגרמניה. שם במארבורג, במרחק כחצי שעה מפרנקפורט, הוא לומד באוניברסיטה — לא מישחק קולנוע ואף לא דראמה, כי אם מינרולוגיה.

אך יש להניח, כי הצעיר שגילם את ח׳אלד ימצא את עצמו גם בעתיד באור הזרקורים. הוא פשוט עשוי מן החומר שממנו קורצו כוכבים. אם לא יפנה לקולנוע, הרי בלי ספק ימצא את מקומו בחיים החברתיים והפוליטיים בטייבה, שממנה בא („מישפחתי חיה בטייבה מאז סבו של סבו של סבי״). יאסין הוא בן למשפחה של קבלן־בניין, גדל בבית שבו שיבעה אחים ושלוש אחיות, ורצה ללמוד וטרינאריה (בעיקבות אח אחר, הלומד בגרמניה רפואה, ואח נוסף הלומד בארצות־הברית הנדסה).

„רציתי ללמוד מיקצוע זה,״ הוא אומר, „בגלל העובדה שמקרב 530 אלף תושבי ישראל הערבים, יש רק וטרינאר אחד! חיפשתי למלא את החסר. אך לא עלה בידי להתקבל ללימודים, והחלטתי שגם בשטח המינרולוגיה יש עתיד בארץ.״

בינתיים, הוא מודה, יש יתרונות רבים לערבי הלומד בחוץ־לארץ. ולוא בשל העובדה שהוא זר, ככל הסטודנטים הזרים האחרים, וישנם רבים כאלה — ואינו חייב להראות תעודת־זהות כל אימת שהוא זז לכיוון כלשהו. „שם אין אפלייה משום שאני ערבי, אין שאלות טיפשיות.״

לתפקיד הגיע במיקרה. הוא עבד עם אביו כמשגיח על הבנייה בביתו של מפיק הסרט, יעקב ליפשין. המפיק והבימאי, שעסקו בחיפושים קדחתניים אחרי טיפוס מתאים, ולא היו מרוצים כלל ממה שמצאו, ראו בו מועמד אפשרי. „הם ראו אותי ונדלקו עלי. ראו איך אני צוחק, איך אני מתרגז, איך אני מתלבש, איך אני מתנהג. כשהציעו לי את התפקיד, חשבתי שמצ׳זבטים עלי.״

כשהתברר שהם מתכוונים ברצינות, היה יאסין הרציני מכולם. הבימאי והמפיק מעידים, כי לא היתה שורה בתסריט שלא בדק, ניתח ואישר. היו לו היסוסים ולמעשה, היה זה אביו ששיכנע אותו לקבל את התפקיד, למרות סצינות־האהבה הנועזות בין ערבי ויהודיה.

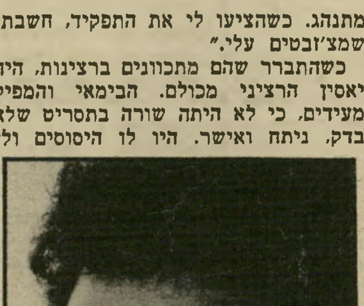

שחקן יאסין שואף
אבא שיכנע

„היה לי חשוב מאוד מה אנחנו הולכים לעשות, שלא יהיה דבר לא אמיתי,״ אמר השבוע יאסין.

רק עתה, כשבא לישראל לחופשה בת שבועיים, ראה את הסרט לראשונה. „אני חושב זה יצא מצויין. יש כמה דברים שבהם אני מזדהה עם ח׳אלד: ח׳אלד מתנגד למכירת האדמות. היו זמנים שבהם ערבים לא התנגדו למכירה. בתחילת המאה מכרו אדמות ליהודים, כי לא ידעו שתקום מדינת ישראל. הסיכסוך התחיל רק אחרי הצהרת בלפור. באותה תקופה נמכרו רק שישה אחוזים מן האדמות, ואיש לא ראה בזאת בגידה. היום, כשמפקיעים אדמות, גם אני נגד מכירה. הרי מכל אדמות הגדה המערבית רק שמונה אחוזים שייכים לערבים. בטייבה היו לפני הקמת המדינה 100 אלף דונם בבעלות ערבית. היום — 15 אלף בלבד!

„הבעיה הגדולה בעניין הזה היא, שכל אחד מנסה לסבך את המצב יותר משהוא מסובך ממילא. גם אלה שקוראים ׳בגין מלך ישראל!׳ וגם האחרים, הקוראים לעצמם שמאלנים. אני חושב, שבמקום שאנשים משני הצדדים יחשבו איך לזרוק האחד את השני, צריך להתחיל לכבד האחד את השני. זה בדיוק מה שהסרט מנסה לומר. הוא מראה רק חלק מהמצב השורר בארץ, אבל מזהיר מה יקרה אם נלך הלאה בדרך זאת.

„אני חושב, שגם המילחמה בלבנון הראתה דבר אחד בולט: הפלסטינים הוכיחו את עצמם. הם החזיקו מעמד שלושה חודשים. גם הישראלים, שרצו לראות בה את סוף כל המילחמות, התחילו להבין, שצריך להתחיל לדבר אחד עם השני ולא עם האמריקאים.

„כל אחד רוצה להיות אדון בארץ של עצמו. כל עם רוצה לחיות במדינה שהוא שולט בה. לכן נחוצות שתי מדינות, נחוצות שיחות בין שני העמים, הצריכים לחיות בשתי המדינות האלה, ושתיהן צריכות להיות כאן.״

מציע לקנות את קרקעותיהם לפני שאלה ייגזלו מהם, הוא אפילו מציע להם להש־תתף ברווח שיופק מהן מאוחר יותר. וכי יש דבר הוגן יותר?

כמו־כן, הוא משוכנע שאין הוגן ממנו ביחסו אל הפועל הצעיר שלו. הוא עובד כמוהו בכל העבודות השחורות, מתחיל כמוהו עם שחר ומסיים עימו בערוב היום, הוא מבלה את כל היום לצידו, ממש כאילו היו שווים. אמנם, נכון שהפועל ישן ברפת ואוכל את ארוחותיו בגפו, ומקומו יכירנו בחצר ולא בבית. אבל זה הרי טבעי, ואין שום סיבה להתרגש בשל כך. מי מוכן, בסופו של דבר, להלין ערבי בביתו?

כאשר זעמו של גדליה פורץ, בסופו של דבר, בכל עוצמתו, אפשר להבין זאת. אמנם, כל אחד יכול להיות ליברלי, להבין עניין, להרגיש בני־אדם — אבל לא כשזה נוגע לאחותו הקטנה. למישפחה יש חוקים אחרים: זה טבע האדם בכלל, ובמצבי לחץ כמו בארצנו, בפרט.

צורב, מדאיג, מרגיז. דני וקסמן, המגדיר את עצמו כ„ישראלי שאיכפת לו", הצליח שוב, כמו בטרנזיט, להניח את האצבע על נקודה כואבת מאוד. אולם, להבדיל, מטרנזיט, המלאכה כאן הרבה

חדווה לוי ויאסין שואף
היהודיה והאהבה

יותר מיקצועית. התסריט אינו יורד, אולי, לעומק כל הבעיות שהוא סוקר, אולם עבודת הצילום והעריכה היא הפעם על רמה גבוהה. הסיפור מתקדם ביעילות רבה, ומעל הכל — המישחק משכנע ביותר.

שלמה תרשיש, בתפקיד גדליה, נראה כאדם הנחוש בדעתו לצעוד קדימה, אפילו דרך חומות בצורות. הוא מוצק, נמרץ ועקשן.

יאסין שואף — המגלם את דמות הפועל הערבי הנסחף בהדרגה מעמדה של הש־למה עם המציאות ומרצון להימנע מהסתב־כות אישית, להזדהות מלאה עם בני גילו המתמרדים מן הכפר — ניחן מצד אחד בחן אישי ובפשטות מקסימה, ומצד שני באותו כוח עצור ונסתר, הנחשף באיטיות. אולם, משהוא יוצא אל פני השטח, אין עוד כוח שיעצור אותו.

חמדה לוי תואמת להפליא את דמות בת המושב, שערכיה והשקפותיה השתנו מן הקצה אל הקצה, אחרי שהות של כמה שנים בעיר הגדולה. האחות הקטנה חוזרת למישפחתה אחרי שעשתה את קפיצת־הדרך מן השמרנות הקיצונית, שאותה מייצגים בני המושב, לפתיחות המכסי־מלית של סטודנטית זרוקה.

על כל אלה, יש להוסיף — ואולי זאת המעלה הגדולה ביותר של הסרט — את האותנטיות של הרקע. וקסמן צילם את המושב הפיקטיבי שלו במושב אמיתי, יבנאל, ואת הכפר הערבי בכפר כנא. השחקנים נטמעים בתוך רקע זה, כאילו היו שייכים לו מקדמת דנא. משום כך, מה שקורה על המסך הוא אולי עוד יותר צורב, מדאיג ומרגיז.

שלום לך עצובה

עוברת האורח מסן־סוסי (פאר, תל־אביב, צרפת) — זהו סירטה האחרון של רומי שניידר, וחלק גדול מזכות הקיום שלו נשען על נוכחותה. לא זו בלבד שהיא אכן מהווה את מרכז־הכובד בו, לכל אורך הדרך, אלא שהטראגדיה האישית שעברה זמן קצר לפני תחילת הצילומים — מות בנה בתאונה מחרידה — העניקה מימד נוסף של אמינות לסבל הרשום על פניה.

ז'אק רופיו עיבד רומן של ז'וזף קסל — סופר צרפתי שהירבה לעסוק במילחמת העולם השנייה ובמה שקדם לה — אודות נער יהודי שהתייתם מהוריו ואומץ על־ידי מו"ל גרמני ואשתו. כאשר האווירה בגרמניה של היטלר הפכה בלתי־נסבלת עבור המישפחה הליברלית, נשלחת האשה יחד עם הילד לפאריס, שעה שהבעל נותר מאחור, כדי למכור את הנכסים ולבוא בעיקבותיהם.

הסבל והקשיים שעוברים על השניים בפאריס, המאמ־צים להביא לשיחרור הבעל שנאסר בבית והסוף הטראגי של הפרשה כולה, מקבלים ביטוי מתוך הפרספקטיבה של ימינו. הסרט מתחיל ונגמר בילד, שהיה בינתיים לאיש מבוגר, בעל חברת־ביטוח משגשגת ויושב־ראש אירגון הומא־ניטרי נוסח „אמנסטי". הוא נשוי לאשה שהיא בת־דמותה של האם המאמצת (רומי שניידר מופיעה כאן בתפקיד כפול), והוא עומד לדין על רצח אדם, שהיה בזמנו אשם בטראגדיה של מישפחתו.

רומי שניידר וולף גרין: כוונות טובות

כל זה מוצג על־ידי רופיו בהרבה רצון טוב, הרבה השתתפות בנפתולי הגורל של הגיבורים, ובחוסר־מוחלט של מקוריות. כל סצינה מבויימת ומתוכננת לפי מודלים קיימים, הרגשנות עולה על גדותיה בכל הזדמנות, והעלילה מדלגת על כל מה שעשוי להיות פחות מפאתטי או קורע־לב. הילד שמנגן להנאת אמו בחג המולד, הפרידות בתחנת־הרכבת, תיפאורות מועדון־הלילה, שבו האשה צריכה להת־פרנס אחרי מאסר בעלה — כולם משתלבים היטב באווירה הזאת, וכמוהם סצינות־האהבה המודרניות המתוקות.

בעיקבות התיבה

רוק בחלל (תמוז, תל־אביב, ארצות־הברית) — קשה מאוד להיות אובייקטיבי כאשר מתיי־חסים לסרט אנימציה, ולוא רק משום שעבודה רבה ומאו־מצת כל־כך קשורה בעצם הבאתו לעולם והשגת רמה נאותה בביצוע. לכן, אורכו של סרט כזה — הוא נמשך שעה וחצי — כבר מעורר התפעלות. אלא שמובן מאליו, כי זה עדיין אינו אומר מאומה לגבי איכות הסרט או מעלותיו.

„רוק בחלל" הוא מהרבה בחינות מיבצע מרתק, ציבעוני, מלווה במוסיקת־פופ אופנתית, מעין מסע אל עולם המדע הבדיוני, כדי למצוא בו את משמעויות הרשע המושלם, שנגדו נלחם המין האנושי. זהו הרושם המיידי.

אולם במבט שני, מה שפוגם בסרט, הוא הרצון להפליג על כנפי־דמיון פרטי משלו. אמנם, הטכניקה של אנימציה מאפשרת לשבור מוסכמות של ריאליזם, אבל, קשה שלא להשגיח בדמיון המפליא שיש לפרקים השונים בסרט (כי הסרט מורכב מכמה פרקים נפרדים), ובין סרטים נורמא־ליים. אפשר למצוא כאן שרידים של „הבריחה מניו־יורק" ושל „קונן הברבארי", של „מילחמת הכוכבים" ושל „אודי־סיאה בחלל", תוך העזה מינית, שמגבילה בפירוש את הסרט למבוגרים בלבד. כי כמות האיברים החשופים וה־מישגלים בסרט חורגת בהחלט מן המיסגרת של הקולנוע הקונבנציונאלי — אולי משום שדמויות מצויירות יכולות להרשות לעצמן לעשות דברים שנראים משעשעים, אולם בביצוע אנשים בשר־ודם היו ללא־ספק נחשבים אורגיה שלוחת־רסן.

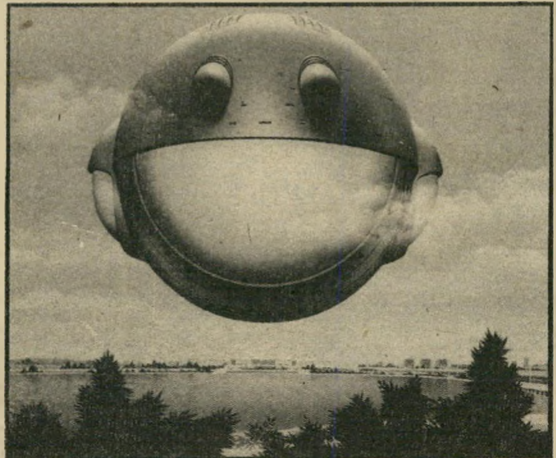

חללית מעל הפנטגון: משמעות הרשע

הוי איזה גאנגסטרים

חברים בלי מזל (אסתר, תל־אביב, צרפת) — פראנסיס ובר, התסריטאי שרקח ממוחו הקודח את „כלוב העליזים", החליט שוב לנסות כוחו כבימאי, אחרי ששירת כל־כך הרבה קולנוענים אחרים. נסיון קודם, מלפני שש שנים, לא היה מזהיר. אבל הפעם, כשהוא משתף שוב פעולה עם שחקנו החביב, פייר רישאר, התוצאה משעשעת בהחלט.

התסריט מבוסס על תיאוריה האומרת, כי הדרך ה־יחידה למצוא שלומיאל חסר־מזל, שנקלע לכל צרה אפש־רית, היא לשלוח אחריו שלומיאל אחר, חסר־מזל כמוהו. השלומיאל הנשלח בעיקבות השלומיאלית הוא פקיד זוטר, המועסק על־ידי האב. כדי להבטיח שהמלאכה תיעשה כראוי, נשכר בלש פרטי קשוח, שילווה את השלומיאל, כדי שיהיה מי שירים אותו בכל פעם שיפול לבור, ייכנס לתוך דלת סגורה, יתקע בלב המידבר, ועוד כיוצא באלה.

כמובן, שכל האסונות האלה, ועוד אסונות רבים אחרים ומצחיקים לא פחות קורים לשלומיאל הזה, הלא הוא פייר רישאר, שעה שהבלש הפרטי המלווה אותו, ג'ראר דפארדיה, מתבונן בתמיהה כיצד יכול אדם ביש־גדא שכזה לחיות, ולו רק יום אחד, על פני האדמה.

אמנם, ההמצאות הקומיות של ובר אינן מבריקות או מקוריות תמיד. העלילה, שבה קשורים גאנגסטרים ממכ־סיקו, שוטרים מושחתים ויצאניות רודפות־בצע, נראית יותר כאילתור של רגע מאשר סיפור בנוי היטב. אולם מי שמחזיק את הסרט הם שני כוכביו. רישאר, בהופעתו המאופקת ביותר מזה שנים רבות, מתייחס לכל האסונות הקורים אותו כאל דברים מובנים מאליהם. תגובותיו האדישות מצחיקות פי מאה מאותם העיוותים הבלתי־פוסקים בהם היה נוקט בדרך־כלל. מולו, ג'ראר דפארדיה, שהוא שחקן מעולה לכל הדעות, ואולי רציני מדי למיסגרת הזאת, משתלב להפליא באווירה, מהווה מין צוק איתן של שפיות, שעליו מתנפצות כל הזמן הצרות של רישאר. בין השניים נוצרת כימיה, כאשר התיזמון של כל בדיחה, התגובה שלהם ודו־שיח המבטים, מעוררים גלי־צחוק.

ז'ראר דפארדייה: לדבר דרך האף

השבוע ערכה האמנות התקפה חזיתית על יושבי בתי־הסוהר - אבל הם רצ

קונצרט במועדון סגור

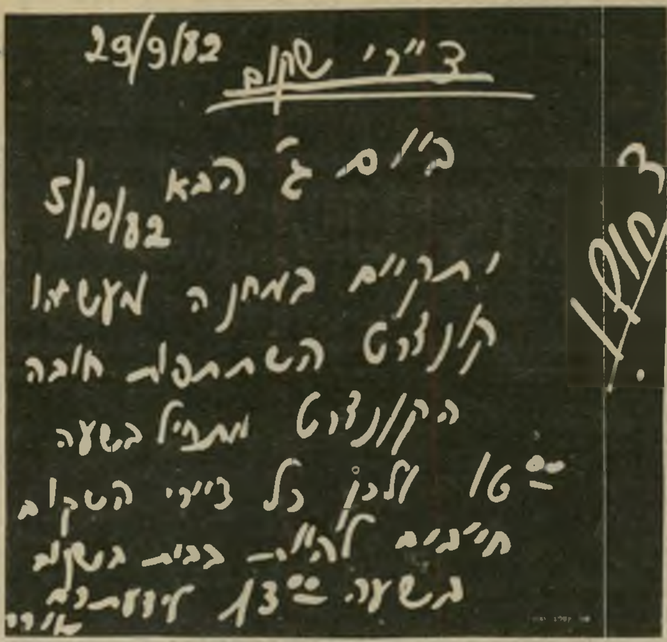

29/9/82
דיירי שקום
ביום ג' הבא
5/10/82
יתקיים במחנה מעשיהו
קונצרט השתתפות חובה
הקונצרט מתחיל בשעה
16:00 לכן כל דיירי השקום
חייבים להיות בביתן בשעה
13:00

מיסמך מוברח

הודעה שפורסמה על לוח־המודעות של מחנה־המעצר **מעשיהו**, מוכיחה כי ה־נוכחות במופע היתה חובה ולא זכות, לגבי האסירים השפוטים.

פעה התגודדו האסירים סביב הרק־דנים, וביקשו ליצור קשר עם אנשים מהחוץ.

האסיר המפורסם סלומון אבו סיפר, שהוא מצפה בקוצר־רוח ל־עירעורו שיישמע בקרוב. „יש לי הרגשה שאין לי סיכוי במישפט הזה, אבל אני עוד מקווה," גילה אבו מהירהורי ליבו.

הופעתה של להקת בת שבע בכלא רמלה חתמה שבוע של פעי־לויות תרבותיות, שנערכו בבתי־סוהר שונים בארץ. נדמה היה, ש־שירות־בתי־הסוהר הכין מיתקפה חזיתית, הן על אוזנו ועינו של האסיר והן בחזית יחסי־הציבור של שירות בתי־הסוהר.

ההופעה בכלא רמלה נראתה צנועה מאוד, בהשוואה למה ש־התרחש יומיים קודם לכן במחנה המאסר מעשיהו, שם החליטה ה־תיזמורת הפילהרמונית, בניצוחו של המאסטרו זובין מאטה, לפתוח את עונת הסתיו שלה. דומה, שאין מקום טוב יותר לזכות במנת־פירסומת ויחסי־ציבור מאשר בית־סוהר, שבדרך טיבעית ממקד סבי־בו את מלוא תשומת־הלב.

האירוע במחנה־המאסר מעשיהו נראה אותו יום כמסיבת־עיתונאים. המהנה המה אמצעי־תיקשורת ו־ציוותי טלוויזיה, שהנציחו כל מילה שיצאה מפיו של זובין מאטה. ה־מאסטרו, אמן ממדרגה ראשונה, ניצח על תזמורתו כשהוא לובש חולצת אסירים, וזכה לכל הבזקי המצלמות האפשריים.

הכל תוכנן כאן כמיבצע צבאי. מחנה מעשיהו מורק וצוחצח לק־ראת המאורע. סימני צבע נראו

ההשגחה העליונה

מנהל מחנה המאסר מעשיהו, סגן־גונדר ד"ר מנשה שטרצר, מאזין לקונצרט התיזמורת הפילהרמונית. לידו אשתו, טליה, המניחה את ידה על בירכו. שטרצר, שהוא ד"ר לקרימינולוגיה, סיפר שכשהודיע לאסירים שהפילהר־מונית תנגן לכבודם בכלא, הם קיבלו זאת בתדהמה. „אבל לאט־לאט עיכלו את העניין," הוא הוסיף.

„**ש**ימי לב, ברגע זה, בזמן ההופעה על הבימה, יכול להתבצע כאן רצח על רקע חיסול־חשבונות. יכולה להתבצע כאן הע־ברת סמים והעברת מסר מילולי," לחש לי מנהל כלא רמלה, דוד פרי.

הסטתי ראשי לאחור. מאחורי, בחצר כלא רמלה, ישבו שורות־שורות 300 אנשים, מהמסוכנים ביותר במדינת־ישראל, חלקם שפו־סים למאסר־עולם. על הבימה מ־מולם, שאותה הקימו האסירים שעה קודם לכן, חוללו רקדני להקת בת שבע.

האסירים ישבו מהופנטים מה־נעשה על הבימה. אחרי הכל, לא בכל יום מזדמן לאסירים לחזות בנערות־חמד בביגדי־גוף הדוקים, המניפות רגליים חשופות לכל ה־כיוונים. האסירים הביעו את הת־רשמותם בקול רם, והערות כמו: „תרימי קצת יותר את החצאית," העלו לחבר'ה את המוראל.

מעל החומה הבצורה שמסביב לחצר הילכו סוהרים חמושים, כ־שהם ערים לכל תזוזה למטה.

„עריכת מופע כזה מחייבת או־תנו להחזיק את היד על הדופק, לקחת סיכון מחושב ולהיות מו־כנים לכל דבר בלתי־צפוי," העיר דוד פרי, חבר קיבוץ גיבעת־חיים־איחוד.

תידרוך מוקדם

באמצע ההופעה נפל הצלם יוסי רוס מעל הבימה, וה־חבר'ה צחקו בהנאה למראה התק־רית הבימתית. כשהסתיימה ההו־

המאסטרו במדי אסיר

זובין מאטה מניף את שרביט המנצ־חים ומנצח על התיזמורת הפילהרמונית, כשהוא לבוש חולצת־אסירים של מחנה המאסר **מעשיהו**. לשמאלו יושב מנחה הקונצרט, מני פאר. בתחילת הקונצרט לבש מאטה חולצה רגילה. אחרי הקטע הראשון, ש־התקבל בקרירות אצל האסירים, עלה לבוש בחולצת־אסיר וזכה בתשואות.

בשימי תבורי

בכל מקום. כבר בכניסה הוסבר לעיתונאים שמותר לדבר רק עם אסירים שקיבלו תידרוך קודם לכן. המקום התמלא בחברי־כנסת, שהפגינו נוכחות: יו״ר הכנסת, מנחם סבידור, בא בליווי בתו, ענת, ונימנם במשך הקונצרט. כשהתקרבו אליו צלמים, העירה אותו בתו.

בין השאר, נכחו במקום: חבר־הכנסת ויושב־ראש הוועד למען האסיר, רפי סוויסה, יו״ר ועדת־החינוך של הכנסת אורה נמיר. שאול בן־שמחון, הפועל למען אסירי כלא תל־מונד, וכמובן, נציב שירות בתי־הסוהר, ד״ר מרדכי ורטהיימר, שהפגין נוכחות מישפחתית מלאה, כשהביא את אשתו ובתו לשני האירועים.

האסירים לא ידעו בדיוק כיצד לאכול את התבשיל האמנותי, שהגישו להם מפקדיהם. חלקם ישבו משועממים. אחד מהם אמר: „איש לא שאל אותנו אם אנחנו מעוניינים בקונצרט מסוג כזה. זה לא בראש שלנו בכלל. למי יש סבלנות לשמוע את המוסיקה הזאת בכלל. אנחנו מעדיפים לשמוע כאן את שימי תבורי, או את זוהר ארגוב. מה לנו ולפילהרמונית? חייבו אותנו לבוא, אז באנו.״

כוחו של גורל

מאוחר יותר הסביר מאטה, שהמסר חשוב יותר מהמוסיקה ומהקונצרט עצמו. „ההרגשה, שכולם שותפים במשך שעה לחוויה אחת גדולה, זה מה שחשוב.״

מיספרים אופטיים

300 האסירים של כלא רמלה יושבים מרותקים לכיסאותיהם בחצר בית־הכלא, כשמבטם נעוץ בעכוזה המתרומם של רקדנית להקת בת שבע, הלבושה בבגד־גוף הדוק. האסירים נהנו מאוד מהופעת הלהקה, שכללה קיטעי מחול קלים, והתעניינו במיוחד מה לובשות הרקדניות. „אצל האסירים מופע כזה מכונה ,מספרים אופטיים',״ אמר דוד פרי.

המנחה, מני פאר, עלה לבימה ומייד סיפר לאסירים על הופעתו האחרונה בכלא מעשיהו: ,„הופעתי כאן עם אורי זוהר. ההופעה התקיימה ביום חול,״ האסירים התפוצצו מצחוק. „הייתי כל־כך רע על הבימה, שאורי זוהר החליט לקצר את הקטע שלי. כשראה, שאני כל־כך אומלל מהכישלון, החליט להמתיק לי את הגלולה המרה, ואמר: ,מני, היה לך קטע כל־כך טוב, שהחלטנו לקצר לך אותו בשליש. לך הביתה..״

אחרי הסיפור הזה פנה פאר ליו״ר הכנסת והציע לו להמיר את הפטיש שלו בשרביט המנצחים. לחברי־הכנסת הוא אמר, שגם הם, כמו הפילהרמונית, מנגנים לפי תווים כתובים מראש.

מנהל מחנה המאסר, ד״ר שטרצר, סיפר לקהלו, כי יש בארץ שלושה מועדונים סגורים: המוסד להשכלה גבוהה, מוסד הפילהרמונית ומחנה מעשיהו. בעוד שלשניים הראשונים כל אחד רוצה להצטרף, הרי מהשלישי שואפים לצאת או לברוח.״

מני פאר העיר: „אני לא מכיר הרבה אנשים, שזכו לשמוע את הפילהרמונית בלי לקנות כרטיסים.״

מאטה פנה לאסירים ואמר: „אני מקווה שנגנן יפה, כדי שתרצו לבוא לשמוע את הפילהרמונית שנית, והפעם בהיכל התרבות.״

הקונצרט נפתח במחול צ'כי עמי מאת דבוז'ק.

לפתע, באמצע הנגינה, נשמע מכיוון המיטבח קול סיר הנופל לריצפה. זובין מאטה לחש למני פאר: „מישהו מנסה כרגע לברוח,״ והמשיך לנצח.

הקטע השני — האופרה האיטלקית של ורדי, כוחו של גורל. האסירים גיחכו לשמע שם הקטע.

בסיומו של הקונצרט מיהרו כולם לשמוע את חוויותיו של מאטה. אני רציתי לשאול את האסירים אם נהנו. אחד מהם אמר: „היה נחמד. האמת היא שזה לא כל כך מעניין אותנו. אבל מחמיא לנו שהתייחסו אלינו כאל אנשים אינטליגנטים והביאו לנו מוסיקה גבוהה.״

נירה גל ■

רקדניות בשבי

רקדנית להקת המחול **בת־שבע**, גליה פבין, יושבת על הבימה כשהיא מוקפת משני צידיה בשני אסירים, דיירי כלא רמלה. מימין: האסירים מקיפים את הרקדנים. באמצע: הרקדנית אירים גיל. מתחתיה: המנהל משה אפרתי. משמאלה: חיים און.

מזכירת האלופים, רוחמה חרמון, ציפתה למסיבה אינטימית - בעלה הכין לה הפתעה בצורת מסיבה בסיגנון „חיים שכאלה"

אל"מ ותת־אלוף

אלוף־מישנה רוחמה גולן (משמאל), כלת־המסיבה, מסתודדת ומעלה זיכרונות עם תת־אלוף (מיל'), הטייס רן פקר. את פקר הכירה רוחמה כשהיתה מזכירתו של יצחק רבין, בזמן שכיהן כרמטכ"ל. פקר, שנחשב פעם אחד הטייסים המוכשרים ביותר בצה"ל, עוסק היום ביבוא וביצוא נשק. רוחמה, שהופתעה מכמות האורחים שהגיעו, התרגשה עד דמעות.

מעל פסגת הר החרמון

„לכל דור יש יהודה המכבי שלו," נזרקת האימרה לחלל־האוויר, כשעל לוח השיקופיות מופיעה תמונה, שבה נראית נערה חיננית ליד חנוכיה גדולה. בזו אחר זו מופיעות שיקופיות, המראות דרך־חיים של אשה נאורה, **רוחמה חרמון** שמה. רוחמה היתה מזכירתו של **יצחק רבין** בימים שכיהן כרמטכ"ל, עבדה בעיתון מערכות, עבדה עם רבין בחו"ל, כשכיהן כשגריר בארצות־הברית, ועסקה גם בהרצאות. היום היא עובדת כמנהלת לב"י. השבוע, ביום הולדתה, היא קיבלה דרגת אלוף־מישנה, וזוהי בהחלט סיבה טובה למסיבה.

באו כל החברים הטובים המלווים אותה לאורך ההיסטוריה שלה. **ושאול ביבר** אף ערך לה מסע שיקופיות בנוסח חיים שכאלה.

„את התמונות היפות באמת שאול לא הביא," מעירה רוחמה הנרגשת, כאשר התמונות מן העבר רודפות זו את זו: חיילת מצטיינת בטירונות, חיילת המופיעה בשער במחנה, לפי איור שעשה הקריקטוריסט היורד **רע־נן לוריא.** הפורטרט לא כל־כך מוצלח. מישהור מעיר: „זה מה שיצא לו ליד הכותל."

על הלוח מופיעה שיקופית המראה כתבה של העיתונאית שרה פרנקל בשם „קשה להיות מזכירת רמטכ"ל, אך נעים להיות מזכירת רבין." **ויצחק** („איצ'ה") **גולן,** דובר־צה"ל־לשעבר מעיר: „אמרה וירדה."

רוחמה בתמונה עם **ישראל** („טליק") **טל,** ואיצ'ה מעיר: „זה מה שנקרא מעשה מרכבה." רוחמה בתמונה עם יצחק רבין, שנראה רזה מאוד. „זה צילום רנטגן?" שואל **יענקל'ה אגמון.**

כשמסתיימת הקרנת השיקופיות

ציפורים בראש

המסיבה ואורחי־הכבוד היו ללא ספק שר־התיקשורת, מרדכי ציפורי, בלבוש לבן, ואשתו, טובה. מימין: נירה פרידלנדר, מתכננת־אופנה.

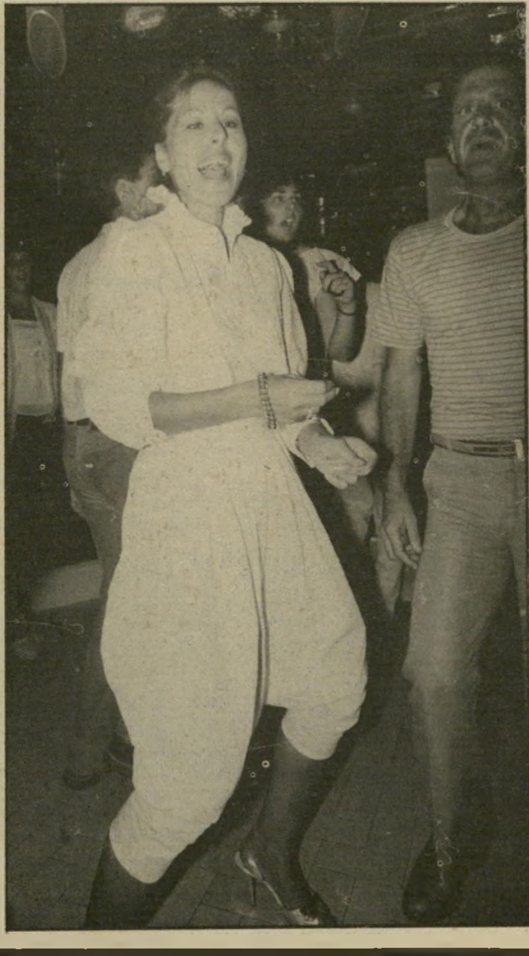

לשם שינוי

סטלה לוי, קצינת ח"ן ראשית לשעבר, היום פעילה בשינוי, ויצחק („איצה") גולן.

בפה מלא

מנכ"ל־רשות־השידור, יוסף לפיד, הידוע כמי שאוהב לאכול, זולל במלוא פיו. צופה בו מן הצד ורדה דן, אשתו של אורי דן, יועצו של שר־הביטחון, אריק שרון.

הדוברים מסתכלים

ראש לישכת דובר־צה"ל, רב־סרן קרני עומר היפה־פיה, בחברת הבוס שלה דובר־צה"ל יעקב אבן. הדובר הצהיר: „אינני אוהב מסיבות, אני עסוק בדברים אחרים." במסיבה של רוחמה היה נוכח.

מוזמנים החברים לכיבוד וריקודים. מסתבר מהר מאוד שריקודים זה לא בדיוק הסיגנון של האנשים האלה, שלא כל־כך מתאימים לא־וירת המועדון, המתפאר בכך ש־הוא מארח אנשי־צמרת.

השר **מרדכי ציפורי** בא עם אשתו. **טובה**, **חיים בר־לב** בא מאוחר, ולא איכזב את רוחמה, שהספיקה להיות מזכירתו. **ישר־אל פחרוב**, יו"ר קרן לב"י, דובר צה"ל **יעקב אבן**, שבא ב־לוויית ראש־לישכתו. החתיכה ה־משגעת **קרני עומר**, הטייס המ־דח **רן פקר**, **גיגי פרס**.

סטלה לוי, שהיום פעילה ב־שינוי, החליפה חוויות עם איצ'ה גולן, שגם הוא פעיל בשינוי, ש־סיפר שהיום הוא עוסק בהסברה בקרן הקיימת.

לאה רבין באה בגפה. בעלה, יצחק, נמצא בשליחות. היא היר־בתה להתחבק עם רוחמה, שהיתה מאוד נרגשת ושכעסה על כך שהוזמנו צלמים ועיתונאים למ־סיבתה הפרטית.

דובר צה"ל, יעקב אבן, גילה שאינו חש בנוח במסיבות, וחוץ מזה אין לו זמן בשבילן, בפרט אחרי מילחמת שלום־הגליל.

שאול ביבר, מי שהיה ראש ענף הווי ובידור בצה"ל והיום מנהל מחלקת־האירועים של מרכז־ההס־ברה, היה הרוח החיה במסיבה. והיתה לו סיבה טובה לכך: שאול ורוחמה הם ילידי טבריה, העיר שעליה מבוססים רוב מערכוני הגשש החיוור. רוחמה חרמון לבית צפריר היא בת למישפחה טברייני־ת בת עשרה ילדים. מה שמוכיח שביוגרפיה עשירה אינה בהכרח עניין של גיאוגרפיה.

נירה גל

הבריחת המיליונים

(המשך מעמוד 55)

דים, יהיה כמעט בלתי־אפשרי. אולם גם אם קיים זיגל את הבט־חתו ולא שלח איש לעקוב אחרי הבנקאי בסיוריו הליליים אצל לקו־חותיו, יתכן שהיו זרועות מישטרה אחרות, או אולי אפילו מוסדות פרטיים, שהתעניינו במעשיו ושל־חו בלשים אחריו. גם לגבי הקו־דים של חשבונות הבנקים בשווייץ נתקלה המישטרה בקשיים. ויתכן כי אמנם נשלח לשם אדם ממח־לקתו של זיגל, שהוא מומחה ל־ענייני מחשבים, כדי לפענח את הקודים ולהשיג את האינפורמציה (תשקיף, העולם הזה 2352)

מקורות המישטרה, ששוחחו עם העולם הזה, לא הכחישו ולא איש־רו מידע זה. אך הם טרחו לציין כי במחלקתו של זיגל עובד קצין בשם נורמן פייס, שעבר קורסים שונים באף־בי־איי, ויתכן שלמד גם משהו על פיענוח קודים.

בכל התיסבוכת הזו, דאגתו הג־דולה ביותר של זילברברג היא, פן תצא שמועה שהוא שיתף פעולה עם המישטרה וגילה את סודותיו הפיננסיים של לקוחותיו לשילטו־נות. דבר זה עלול לסבך אותו בפלילים עם שילטונות שווייץ. אך גרוע מזה, הדבר עלול לחסל את עסקיו. איש לא יהיה מוכן להש־קיע אגורה בחברה שמנהלה עלול להסגיר את סודותיו למישטרה. הרי הסודיות והאמינות הן עיקרה של הבנקאות.

בחקירתו הראשונה ציין זילבר־ברג כי רבים מהאנשים ששמותי־הם נמצאים ברשימה הם תושבי־חוץ, או מי שמחזיקים היתר ל־הוצאת מטבע־זר מהמדינה והחז־קתו בחו"ל. אך כאשר נתבקש על־ידי זיגל לציין מיהם אנשים אלה מבין כל הרשומים, סירב לעשות זאת. אך התברר, שהסכומים ש־נקבעו בימים הראשונים בעיתונות הם מוגזמים ביותר. וכי מדובר כאן בהברחות של כעשרה מיליון דולר בלבד.

כוח השתקה

הרשימה הזאת נשמרת היום כאחד הסודות הכמוסים ביותר של המדינה. אלופי, נציג המיש־טרה, ביקש מהשופט דוד בר־אופיר להכריז כי השמות אסורים לפירסום. הדבר העלה מיד את החשד כי ברשימה נמצאים שמות של אנשי־ציבור חשובים, אנשים הקשורים למימסד, שיש להם קש־רים וכוח השתקה. כיוון שאיש מהם גם לא נעצר עד היום, היזק הדבר את השמועות הללו. אולם העולם הזה הצליח לברר כי אין ברשימה אנשי־ציבור. היא מור־כבת בעיקרה מ„אנשים יפים", אר־תם עשירים חדשים, הנמצאים בכל פתיחה של מיסעדה, מצטל־מים במסיבות צמרת ומופיעים בכל גאלה.

כאשר רצה זילברברג השבוע לחזור לשווייץ, ביקש מהמישטרה את דרכונו ודרכונה של אשתו, שנלקחו מהם מיד עם הגיעם אר־צה. אז פעלה המישטרה במהירות. היא פנתה לשופט בר־אופיר וביק־שה את שיחרורם של בני־הזוג בערובה של חמישה מיליון לירות, ואת עיכוב יציאתם מן הארץ. אחרי ששמע את הטיעונים, החי־ליט השופט כי יש להטיל עליהם את הערובה הגבוהה, ויש לאסור את יציאתם מן הארץ לבל יוכלו לחבל בחקירה ולהשמיד מיסמכים הנמצאים בשווייץ.

על החלטה זו יערער הסניגור, והשופט אברהם חלימה שמע ביום החמישי את הערר. בני־הזוג הו־פיעו לבושים בהידור, חייכניים ומשתפי־פעולה עם העיתונות. הם ביקשו מהשופט לאפשר להם לחזור לשווייץ, והבעל הבטיח כי יחזור בתוך חודש לישראל, כדי לעזור למישטרה. זילברברג גם הציג, כי יחזיר לישראל כל סכום כסף ש־לקוחותיו יבקשו להחזיר למדינה. אולם לשם כך עליו לחזור ל־שווייץ ולעשות את כל הפעולות הדרושות.

בפי המישטרה היו שתי טענות עיקריות: שהחקירה היא עדיין בעיצומה ויש עוד עשרות אנשים שצריך לחקור. ברגע שיסע מכאן הבנקאי, ירגעו כל אותם הלקוחות המשקשקים כרגע בבתיהם, ולא ישתפו פעולה עם המישטרה. עוד אמר קצין־המישטרה, כי בני־הזוג עצמם חשודים בעבירה של הב־רחת כספים במו ידיהם, כפי ש־אומר אחד העדים בעדות שהוצגה לשופט.

הסניגור חזר והעלה את הפלי־אה, כי דווקא הלקוחות שביצעו את העבירות החמורות ביותר, וש־הם אזרחים ותושבים של המדינה, לא נעצרו ונגדם לא נתבקש צו־עיכוב־יציאה מהארץ, ואילו הבנ־קאי, שיש נגדו רק חשד לעבירה קלה אחת, עצור למעשה במדינה ואינו יכול לחזור לביתו ולעסקיו.

מקור מישטרתי ניסה להסביר כי אין מחמירים עם הישראליים, מכיוון שהמדינה מעוניינת בעיקר בהחזרת הכספים. אולם זכורה פר־שת הקבלן אהרון שלום גניש, שנעצר לזמן ארוך, שמו פורסם בעיתונים מדי יום, ולבסוף הוגש נגדו כתב־אישום על עבירות מאו־תו הסוג. לכן לא נראה טיעונה של המישטרה כמשכנע. נותר חשד כי אנשים יפים במדינת־ישראל שווים יותר.

השופט מלול דחה, למעשה, את הערר, וקיבל אותו רק בחלקו הקטן. הוא קבע כי אין באמת צורך שהגברת זילברברג תישאר בישראל לתקופה של 30 יום, והוא קיצר את תקופת עיכוב היציאה נגדה ל־24 יום בלבד. בני־הזוג יערערו בבית־המישפט־העליון.

אילנה אלון ■

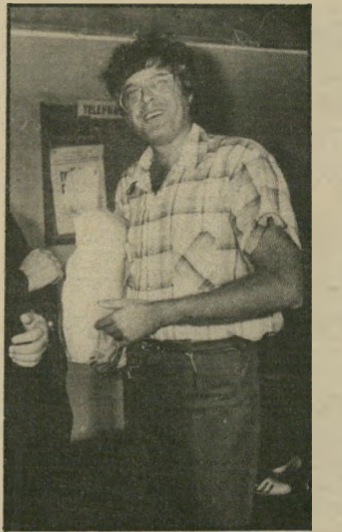

תובע אלופי
צו־עיכוב יציאה

במדינה

סמים

קשרים עם לבנון

החשיש חוקי בלבנון — אבל אסור בישראל

לחמיד קיירוז (29) יש את הכ־בוד המפוקפק להיות הלבנוני הרא־שון הנשפט בבית־מישפט ישראלי.

בחודש ספטמבר הגיע קיירוז, תו־שב ביירות, לישראל מיספר פעמים כתייר. לדברי כתב־האישום, הוא בא כדי לחפש קונים לחשיש שבו הוא סוחר. ביש־מזל הביא את התייר ישר לזרועותיו של שוטר מוסווה, העוסק בגילוי סוחרי ח־

תובעת נקדימון (עם בעלה ובנה)
איך אפשר לדעת ?

שיש. ב־7 בספטמבר נפגש קיירוז בתל־אביב עם רס"ר קובי יוגתן, וסיכם איתו על עיסקת חשיש. בעת ביצוע העיסקה נעצר הלבנוני.

חופשי וחוקי. השבוע הועמד קיירוז לדין. התובעת, זהבה נק־דימון, האשימה אותו בסחר בסמים, וביקשה את מעצרו עד תום הה־ליכים. הנאשם ביקש לומר כמה מילים לבית־המישפט, ובערבית קו־לחת סיפר לשופט, אברהם מלול, כי גידול החשיש, עיבודו והמיסחר בו הוא חופשי וחוקי בלבנון, ולכן כאשר ביקשו ממנו ישראלים למ־כור להם חשיש, לא העלה על דע־תו כי הוא מבצע עבירה. סניגורו ביקש לשחררו בערובה, וטען כי בגלל היותו לבנוני מתנכלים לו הערבים שנמצאים אתו במעצר.

השופט החליט כי אי־אפשר ל־שחרר אזרח לבנון ולסמוך על כך שיחזור להישפט במדינת־ישראל, ולכן עצר את קיירוז עד תום ה־הליכים.

מישפט

אזהרה להתאבדות

הסניגור ביקש לשלוח להסתכלות, בינתיים ניסה העציר להתאבד.

כאשר הוגש נגד אברהם ניר („ריקו") כתב־אישום בעבירות סחיטה ואיומים, ביקש סניגורו, אהרון שלנגר, כי הנאשם יישלח לבדיקה פסיכיאטרית. „הוא נמצא בדיכאון, ויש לו כבר כמה אישפוזים בעברו," טען הסניגור. ה־פרקליטות לא מצאה מקום לבדיקה כזו, ולכן החליט השופט לעצור בינתיים את ריקו, ולבקש מהסניגור להמציא לו ראיות על אישפוזים קודמים.

חידד כפית. בטרם הספיק שלנגר להשיג את האישור מבית־החולים, נקרא בדחיפות לבית־המעצר ושם התברר לו, כי שולחו חידד כפית וחתך את ביטנו. בבית־החולים נתפר החתך, והוא הוחזר למעצר. הפעם הסכים השו־פט להעביר מיד את הנאשם להס־תכלות, כדי לבדוק את מצבו הנפשי.

נשים מוכות וקורבנות לאונס הצטרפו למאות הפמיניסטיות

ערביה לדעת אפנאן עלי, פלסטינית מעכו וסטודנטית למתמטיקה, הדיכוי של האשה הערביה בחברה הוא דיכוי משולש.

„החזירו לנו את הלילה," צעקו הנשים. עוברים ושבים במרכז הדר־הכרמל בחיפה הביטו בהשתאות בתהלוכה המוזרה. מאות נשים נושאות שלטים וקוראות ברמקולים מילאו את רחוב הרצל ועצרו את התנועה הסואנת. מישהי, אוחזת רמקול־יד, צעקה: „הגוף שלי שייך לי!"

לילה בלי מורא!

כל הנשים ענו במקהלה: „לא עוד נשים מוכות!"

ליד המידרכות ומעל הברזלים התבוננו גברים במבט נדהם במחזה. לא מבינים מאיפה ניחתה עליהם הסיתקפה הזו ועל מה ולמה.

מאות הנשים אחזו כרזות שעליהן סיסמות שונות. הסיסמה המרכזית: „החזירו לנו את הלילה," „אונס הוא פשע," „גברים מכים לכלא," „אשה מוכה — בושה לחברה," „נשים התאחדנה," „אני לא 'מותק' שלך."

האשה עם הרמקול צעקה: „נשים הן כוח." כולן ענו בצעקת: „נשים הן כוח!"

„סתם מטורפות," פסק אחד. צעיר, שהיה ישוב על הברזלים ליד קולנוע ארמון, התקרב לתהלוכה בתנועת ביטול. לפתע נעצר. הוא הקשיב. אפשר היה לראות שקרה לו משהו.

הצעקה: „נשים הן כוח!" הידהדה בכל הרחוב. האפקט היה מרשים בעוצמתו. נשים פסעו בין העוברים והשבים וחילקו מינשרים: „אין האשה שעיר־לעזאזל של החברה. גוף האשה שייך אך ורק לה. אנו נשים האומרות 'לא' לאלימות המופנית נגדנו. יחד נמגר את האלימות נגד האשה."

התגובה של הגבר הישראלי המצוי לחברתו הקטנה: „שלא תעזי להתקרב למכשפות האלה, אחרת אני עוזב אותך. המטורפות האלה, הן מכניסות לך רק שטויות לראש." הקטנה נצמדה לגבר שלה, אחזה בזרועו, סירבה לקבל את המינשר שהגישה לה אשה ממושקפת. 20 מטרים אחר כך היא כבר לא שאלה אותו. בסקרנות מהוססת קיבלה את הדף שנדחף לידה.

הן הגיעו לחיפה מכל רחבי הארץ: מירושלים, מתל־אביב, מאשקלון ומהצפון. הן באו מקיבוצים, ממושבים ומכפרים ערביים. הן בגילאים שונים. ילדות בנות 10 ונשים בנות 50. חלקן יפות, חלקן

יופי אינו מפריע מי אומר שהן מכוערות? בילי, בת 25, דיילת שפוטרה מאל על וסטודנטית, באה במיוחד מתל־אביב כדי להשתתף בכנס ולהביע הזדהות. „מי שלא פמיניסטית היא אשה לא חכמה."

לא כל־כך יפות, חלקן גם מכוערות.

הן היו גבוהות ונמוכות, רזות ושמנות, חלקות־שיער ומקורזלות, ממושקפות ומריטיבות ראות — ממש כמו בכל קבוצה מיקרית, אפילו של גברים. חלקן נשואות, חלקן גרושות. אחרות רווקות; חלקן נשים צעירות, שרק יצאו לחיים, וחלקן נשים מבוגרות מאוד, סבתות לנכדים — את כולן מאחדת מטרה אחת משותפת: שיחרור האשה, ובעיקבותיה, גם שיחרור הגבר.

„הייתי עצבני"

השיחרור שעליו דיברו הוא, שיחרור מכבלים של שיעבוד בן אלפי שנים, שיחרור מתפיסות מוטעות, מהתייחסות אל האשה כאל חפץ, כאל אובייקט. הן קצו במצב שבו מוטל עליהן להסתובב בבית, לדאוג לנקיונו, לגדל את הילדים ולחנך אותם. כל זאת כשהוא, הגבור הגדול, מתרוצץ בחוץ ומנהל לו קאריירה וחיים אינטנסיביים ומרתקים. מפני שהוא מגן עליה מפני ה„ג'ונגל הנורא" בחוץ ומביא כסף הביתה, הוא רוצה שהיא תהיה נוחה לו: חתלתולה כנועה, צייתנית, יפה ומטומטמת.

אשה שאינה עונה על ציפיותיו, הופכת חיש־קל קורבן לאלימות: גברים רבים מכים את נשותיהם, חברותיהם או אחיותיהם. לעיתים אינם מהססים להציק לנשים זרות, החולפות על פניהם ברחוב.

על המסך צילום קלוז־אפ של פני אשה, באמצע שנות ה־40 שלה. מעיניה ניבט יאוש, כתפיה שחוחות, וכל הבעת פניה אומרת תבוסה. למרגלותיה ישובים שני ילדיה, אוחזים בה. מבטם נפחד. „אני רוצה שאבא ימות," אומר הילד, ועיניו מתרוצצות בפחד „ואז הוא יפסיק להרביץ לאמא ולנו."

המקום: מיקלט לנשים מוכות. שלוש נשים, בגילים שונים, משכבות חברתיות שונות, מגוללות את סיפורן האישי. לכולן מכנה משותף אחד: בעלים אלימים. בכל עת שנחה רוח האדון עליו, הוא מראה לאשתו את נחת־זרועו ומפליא בה את מכותיו. התירוץ שלו: „הייתי עצבני." בכל פעם הוא נשבע מחדש שזה לא יקרה שוב. האשה הנפחדת והסלחנית מסכימה לתת לו צ'אנס נוסף, עד לפעם הבאה, שהוא שוב „נכנס לקריזה," וחובט בה מול עיניהם הבוכיות של הילדים, כשגם מהם הוא לא חוסך את מנת־שבטו.

סירטה הקצר של שולי אשל, נשים מוכות, היווה את נקודת־השיא של כנס הפמיניסטיות החמישי במיספר, שנערך בסוף השבוע ארוך בחיפה. בסרט חשפה הבימאית ספח קטן מעולמן ופחדיהן, מה מעולל גבר ברוטאלי לאשה. הן מספרות על ניסיונות להחלץ מהתופת שהן נתונות בה — על בקשות חוזרות ונשנות לגט, ועל פסיקת הרבנים, שעליהן לחזור ל„בעליהן" מטעמי „שלום־בית."

עד שבאה התנועה הפמיניסטית ופסקה, שיש לשים קץ למציאות מחפירה זו. חברות התנועה יזמו והקימו מיקלטים לנשים אלה, כולן עובדות בהם בהתנדבות. זהו אחד המיפעלים היפים והחשובים ביותר שיזמה התנועה.

בכנס הפמיניסטי האחרון ניתן היה להרגיש שמשהו קרה לתנועה שהוקמה לפני עשר שנים. נושא המיפגש — „נשים נגד אלימות" — איפשר את הצלחתו.

על־פי־רוב מעורר המושג פמיניסטית תגובת־בוז וביטול מצד גברים ונשים כאחד. האסוציאציה המיידית המתעוררת היא של לסביות מכוערות, מתוסכלות, היסטריות. „הן לא הצליחו לצוד להן בעל, אז

הקוראות: הגוף שלי שייך לי!”

גורו לנשים

נזירה מתאילנד באה לבשר לנשים בכנס על קיומו של גורו חדש, ולנסות לספח אותן לכת שאליה היא משתייכת. בהפגנה נמסר לה שלט והיא נשאה אותו בגאווה. להפגנה באו נשים מכל רחבי הארץ.

אונס

חברות התנועה הפמיניסטית אוחזות לפיד. אונס הוא אחד מגילוייה הבוטים ביותר של אלימות כלפי נשים בחברה. הן דורשות למצות עם האנסים את כל חומרת הדין.

זעקת הנשים המוכות

אחד המיפעלים החשובים של התנועה הוא הקמת מיקלטים לנשים מוכות, שאותם הן מפעילות בהתנדבות. בינתיים הם פועלים בחיפה, בהרצליה ובירושלים.

אלימות

לתנועה עמדה מגובשת נגד המילחמה בלבנון. הן נגד אלימות מכל הסוגים הקיימים.

הן עושות מהומות,” העיר פעם אחד מידידי.

בנושאי הדיון שבו בחרו 400 הנשים, הן הצליחו להגיע אל המכנה המשותף הרחב ביותר. פמיניסטית או לא פמיניסטית, אין אשה שלא נתקלה פעם אחת בחייה בהטרדות מצד גברים ובמעשי אלימות פיסית או מילולית.

בכנסים הקודמים הן היו נפגשות, מקטרות על המצב, מדברות ומתווכחות על איך זה היה צריך להיות, מקנחות בהפגנה וחוזרות לבתיהן. הפעם המיפגש היה שונה. יש יותר עבודה בשטח והתוצאות גם ניכרות.

המיתוס הישראלי

כשהוקמה בארץ, בשנת 1971, התנועה הפמיניסטית, היא נתקלה בהתנגדות לגלגנית. מרשה פרידמן, שהיגרה מארצות־הברית, שם עבדה עם בטי פרידמן, הכוהנת הגדולה של התנועה הפמיניסטית, הקימה כאן את התנועה הפמיניסטית יחד עם חברות אמריקאיות נוספות, שהיו כבר חדורות הכרה פמיניסטית שאותה ספגו בארצות־הברית.

מרשה פרידמן וקבוצת הנשים החיפאיות דיברו על ניפוץ סטריאוטיפים כמו „גברי” „נשי” ושינוי תדמיות. אלא שמודל החיקוי שלהן היה המציאות האמריקאית. דבריהן נפלו כאן על אוזניים אטומות. רוב הנשים הישראליות נבהלו. הן כלל לא הבינו מה רוצים מהן. בפרט שלהן כל הזמן נדמה היה שהן „משוחררות:” שירות הנשים בצבא, הסיפורים על הנשים החלוצות, שעסקו גם בעבודות שנחשבו כגבריות, והעובדה שגולדה מאיר היתה ראש־ממשלה, גרמו ליצירת המיתוס, שהאשה הישראלית נהנית משיוויון.

קשה היה להסביר לישראלית המצויה, שגם הסיפורים שעליהם גדלה, על החלוצות, והקיבוץ — חברה שיוויונית־כביכול — נכונים היו לתקופה קצרה, שבה זה היה צורך שנבע מבעיות השעה. היה צריך את הנשים ככוח עבודה, ולכן שלחו אותן לעבוד בכל עבודה שהיא. כשתמה תקופה זו התברר שכל הסטריאוטיפים חזרו. השינוי הזמני היה שיטחי ולא עמוק.

עובדה: ברגע שהמצב הכלכלי השתפר, הוחזרו הנשים מייד לתפקידים המסורתיים שלהן.

כמו כל מהפכה בראשיתה, הפמיניסטיות הראשונות היו בלתי־מתפשרות לחלוטין. הן תבעו שינוי מיידי, טוטאלי: שכל הגברים ישתנו מייד ויעזרו לנשים בעבודות־הבית, שכל הנשים תעמודנה על זכותן ללמוד ולהתפתח, להגיע לעמדה עצמאית.

במיפגש האחרון, שהתקיים בבית אבא חושי בחיפה, אפשר היה לחוש את השינוי ברוח הנושבת בתנועה. הפמיניסטיות הבינו, שאם ברצונן להגיע לתודעתן של נשים ישראליות רבות, עליהן להתייחס לבעיות קונקרטיות, המעסיקות את האשה הישראלית, ותוך כדי־כך גם לעסוק בשינוי תדמיות ותפיסות סטריאוטיפיות של „נשיות” ו„גבריות.” ואכן, התנועה, שמנתה בראשית שנות ה־70 עשרות בודדות, מונה היום אלפי נשים אוהדות ומאות פעילות.

מיום השישי אחר־הצהריים ועד מוצאי שבת התקיימו הרצאות וסדנות בנושא האלימות: מהי אלימות וכיצד להתגונן מפניה? האם כשגבר שורק לאשה ברחוב זהו אקט אלים, או שמא זוהי צורת חיזור מקובלת? כיצד להגיב? הטרדות מיניות בעבודה, במקומות ציבוריים. כיצד ללמוד הגנה עצמית; כיצד יש לטפל בנשים מוכות? האם לייעץ לה לחזור אל הבעל ה-

(המשך בעמוד 69)

ירחמיאל סטריקובסקי מביט בים של בת־ים. אין הוא מאמין שבנו, שנעלם לפני שיבעה שבועות, טבע. ח ' קורבן לסוטה־מין, שביצע את הפשע נגד הנערה נאווה אלימלך באותה עיר

איפה הילד?

„פעמים אני מביטה בדלת, מחכה שהיא תיפתח, ודודי שלי יעבור בה מחייך ויגיד: אמא, זו היתה רק בדיחה." ככל שהימים עוברים, היאוש מכרסם לאט־לאט בליבה של פולה סטיקובסקי.

„בשבועות הראשונים עוד קיוויתי. היום לא מעניין אותי כלום. אני רק רוצה לדעת, אם דודי שלי, איננו, אז איפה הגופה שלו? למה משאירים אותנו להיות עם הסיוט הזה של חוסר־ודאות, של חיים בין יאוש ותיקווה?" מטיחה האם הנרגשת, שבנה נעלם.

בית מישפחת סטריקובסקי בבית־ים. פולה האם, יושבת בפינה, שותקת. שתי בנותיה מכווצות בפינה אף הן. מבטה נעוץ בנקודה דימיונית בחלל החדר. היא כבר אינה בוכה. מעיין הדמעות יבש.

שיבעה שבועות חלפו מאז אמר לה בנה, דויד: „אמא אני הולך לים. אחזור לצהריים." דויד (14 וחצי) היה לבוש בגדי־ים בלבד. היה יחף וללא חולצה. „שים עליך משהו — אמרתי לו. „שטויות," הוא ענה. „אחר־כך רצתי אחריו, שינעל לפחות נעלי־גומי. שהרגליים לא ישרפו לו. אבל הוא לא רצה.

אמא פולה לא דאגה. דויד הירבה ללכת לים בימי החופש הגדול. הנער התמיר והצנום, שסיים את לימודיו כתלמיד מצטיין, ועמד להתחיל ללמוד טכנאות מחשבים בבית־ספר אורט סינגלובסקי גיצל את השבוע האחרון של החופש והלך יום־יום לים.

„כל הציוד לבית־הספר מוכן בבית מחכה לו," אומר אביו של דודי, ירחמיאל.

דויד לא חזר לארוחת־הצהריים. כשהגיעה שעת־הערב והילד טרם בא, הבינה האם שמשהו קרה. דויד הוא ילד שקט, ביישן וצייתן. זה לא מתאים לו. ההורים פנו למישטרה.

„ביום הראשון, השני והשלישי חיפשתי אותו בעצמי בים," סיפר האב, ירחמיאל. לילה־לילה, מחצות ועד הבוקר. לא עבדתי שלושה שבועות, רק חיפשתי אותו."

האב (43) מסגר בבית־חרושת לנייר, מנסה לשמור על שליטה. „מה־26 באוגוסט אנחנו מחזיקים מעמד. מה אפשר לעשות? אולי מישהו יכול להגיד לי מה לעשות במיקרים כאלה? לא ללכת לעבוד? מי יפרנס? הרי יש מישפחה ויש עוד ילדים.

„בימים הראשונים הייתי על סף־התמוטטות. 48 שעות ראשונות לא ישנתי ולא אכלתי. אבל זה לוקסוס גדול מדי להתמוטט. זה הכי קל ופשוט."

המישטרה טענה כי המדובר, כנראה במיקרה של טביעה. אך אחרי שבוע החלו ההורים לחשוב על אפשרויות נוספות — אולי הילד בכלל לא נשאר בים?

המישטרה נאחזת בשתי עדויות. העדות הראשונה: בן כיתתו של דודי ראה אותו בשעות־הבוקר על החוף. הנער סיפר שדודי היה יבש, פניו לכיוון צפון.

לכן התמקדה המישטרה, בעיקר בחיפושים וסריקות בחוף־הים.

העדות השניה: לפני שלושה שבועות נתקבל במישטרה מידע משני צוללנים. הם סיפרו שתוך כדי צלילה, נתקל אחד מהם בגופה השקועה במים, לכודה בין הסלעים. בעקבות דיווח זה משוכנעת המישטרה שהנער טבע.

למרות שנעשו מאז מיספר סריקות יסודיות וקפדניות, על־ידי צוללנים מובחרים, לא נמצא דבר. במישטרה עדיין טוענים שהגופה תיפלט.

הורי הנער כועסים וממורמרים על כך. „אנחנו מעריכים את עבודתם, ויודעים שבסך הכל זהו מיבצע קשה. אבל המישטרה הפכה את ההשערה לעובדה. זה נוח להם. לי לעומת זאת," טוען האב, „יש אלף השערות. גם טביעה היא השערה. לא עובדה. ואחרי כל החיפושים שעשו, הם גם לא מצאו כלום. אז למה הם כל־כך בטוחים?

„במישטרה מתייחסים לזה כאל מיקרה שיגרתי: ילד הלך לים, טבע, הגופה תיפלט. וברגע שהם דבקים בכיוון חקירה אחד, המעגל נסגר."

„לא טבע"

לדעת סטריקובסקי, בנו לא טבע: „היום אחרי שיבעה שבועות אני מרגיש יותר צודק. בשבוע הראשון אמרתי זאת בהסתייגות. עובדה היא, שהגופה איננה. ומה אני יכול לעשות? רק לצעוק, להתחנן שיחשבו על אפשרויות נוספות — תנו לי גופה, תנו לי סימן! לדעת מומחי המישטרה, עלי לחכות שלושה חודשים. שאלתי את אברהם תורגמן, מפקד המישטרה בתל־אביב: ידוע לך מה מוצאים אחר שלושה חודשים?"

האב טוען, שגם שתי העדויות שעליהן מסתמכת המישטרה אינן סיבה מספקת להתעקש על כיוון חקירה אחד בלבד.

„בן כיתתו טען, שהוא ראה את דודי על החוף, כשהוא כבר יבש. כל החוף מכותר על־ידי שובר־גלים. באותו יום הים היה סוער. חיים, המציל הוותיק של החוף, סיפר שהיה על התאסקה ליד סלע המזדקר מן הים, כשהוא משגיח שאף אחד לא יתקרב לשם. באותו יום גם היו הרבה אנשים על החוף, אך חוץ מאותו חבר, אף אחד לא ראה אותו," המשיך האב.

חיים המציל עובד כבר 20 שנה בחוף הסלע בבת־ים. גם לדעתו, הילד כלל לא נכנס למים. „מיליון אחוז שהוא לא היה פה. שמתי דגל שחור באותו יום, ואף אחד לא התקרב לסלע."

„אני עובד פה 20 שנה, ועוד לא קרה שמישהו טבע והגופה לא נפלטה אחרי שבוע. כשהצוללן בא וסיפר, שנתקל בגופה, זה היה אחרי חודש וארבעה ימים. אין דבר כזה. היו ארבע סערות טובות

מאז. לא יכול להיות שגוף נשאר שלם אחרי כל־כך הרבה סערות. אז איך הוא יכול היה לראות גופה שלמה, ועוד ב־חושך ?

„מה גם שהיו כאן צוללנים מיקצועיים מחיל־הים. ולא פעם ולא פעמיים. ואלה כבר מצאו גופות של טייסים שטבעו במים. הם בדקו אבן־אבן, פינה־פינה, ולא מצאו שום־דבר. אז למה להתעקש ולחזור על כך ?"

נער יפה־תואר

בראשית השבוע סרק את החוף פרופסור הכט, ממכון האגמים והימים. הוא ירד למים יחד עם קבוצת צוללנים מובחרת. הם סרקו את המקום במשך כ־ארבע שעות. גם הם לא מצאו דבר. ל־דעת הכט, אם הנער טבע ונלכד בין ה־סלעים, זה היה צריך לקרות לו בדקות הראשונות שנכנס למים. לא ייתכן שטבע ונסחף לים. אם הוא לכוד, אז הוא במקום קרוב. בטביעה רגילה הוא היה צריך ל־היפלט.

משפחת סטריקובסקי מתגוררת בבניין רב־קומות ברחוב השיקמה בבת־ים. מש־פחתה של נאווה אלימלך מתגוררת במר־חק של חצי שעה משם. האב טוען, שאינו יכול שלא לקשר בין שני המיקרים : „חב־רו של דודי מספר, שראה אותו יבש על החוף. יכול להיות שהוא הגיע והסתלק משם. דויד הוא נער יפה־תואר, בלונדי, גבוה, בנוי חזק. אולי נטפלו אליו סוטי־מין ? אולי הוא חטף מכה בראש ? למה המישטרה לא חוקרת גם בכיוון זה ?

„מאוד מפחיד שבחצי שנה קרו בבת־ים שני מיקרים שבהם ילדים נעלמים. אנח־נו לא רוצים לחשוב בכיוון הזה, אבל המישטרה חייבת לקחת גם את זה בחש־בון. גם נאווה נעלמה באמצע היום."

כשהעלה האב את ההערה באוזני חוקרי־המישטרה, ענו לו : „היא היתה בת, והוא בן. אז אם הוא בן, לא יכול היה להתנגד ?"

כשבאו ההורים ודרשו לפנות לאפיקי־חקירה אחרים, סרקו השוטרים את הא־בנים, את המיקלטים, הבניינים העזובים, וגם אמרו שחקרו סוטי־מין. „אבל הם נדבקו על קונספצייה ואי־אפשר להזיז או־תם מזה. אז גם כשהם כבר עושים משהו, הם לא עושים זאת במוטיבציה גבוהה, אלא כלאחר־יד."

האב, שהצטרף לחיפושי בנו, מתלונן על יחס אטום ואדיש מצד השוטרים. „כל מה שאני אומר להם, הם אומרים לי : נהיית לנו מומחה — לצוללנים, לחקירות, לכלבי־גישוש.

„במישטרה יש להם תיק־חקירה עבה מלא פרוטוקולים. כל מה שכתוב שם זה ניירות. פעם נסענו לסרוק את המסלול שבו

גורל אחד?

נאווה אלימלך נחטפה ונרצחה בבת־ים, שבה מתגורר גם דויד סטריקובסקי. למרות שהמישטרה דבקה בגירסה שהילד טבע, גורס האב, שייתכן כי גם בנו נפל קורבן לסוטה־מין מטורף. „הוא נער יפה־תואר," אמר. „כשהעליתי את השערתי באוזני השוטרים, ענו : היא היתה בת. הוא בן, הוא יכול היה להתגונן."

הלך לים. בדרך נתקלנו בוויכוח בין שכ־נים על ירקות. הניידת עצרה. חצי שעה הם התעכבו שם. ניסיתי להישאר רגוע. פת־אום היתה הודעה במכשיר, שיש צעקות באיזה בית. שוב סטינו מן המסלול, ונסענו לרמת־יוסף, ושוב התעכבנו שם. כל הסיור הזה נמשך שעתיים. וככה הם יוצאים לחפש ילד !

למחרת, ב־8.30 בערב, הופיעו אצלי סיור של המישמר האזרחי. ישבנו בטרנזיט ו־שאלתי, בדרך־אגב, אם יש פנס. ענו לי : לא. נסענו לתחנה, כדי להביא פנס. בסוף התחלנו ב־10.30. לקחנו פנס וגם שוטר הצטרף אלינו. ואז אני שומע את השוטר אומר לנהג : 'זה האבא יושב מאחור. אז בואו נעשה את העבודה טוב.'

„בתיק־החקירה כתוב, שלצורך הסיור ה־זה הגיעה תגבורת ממישטרת יפו. הגיע שוטר אחד. וגם הוא סיפר שבא בהתנד־בות, כי שמע שמחפשים ילד. התחושה ש־לי : חוסר־מוטיבציה, אפאתיה. הם עו־שים את עבודתם בצורה שיגרתית ביותר. יש כאן מיקרה אנושי. איפוא ההומניות ?"

גופת הנער לא נמצאה, אך המישטרה בשלה : הילד טבע. האב דרש שיתנו פירסום לעניין : „תורגמן טוען, ש־95% הילד טבע בים. אז, חס־וחלילה, נגיד שהוא צודק. אבל יש 5 אחוזים סיכויים שלא טבע. אז למה הם לא מפרסמים זאת ? הרי זה היה יכול להביא לגילוי הילד. אולי הילד חי עדיין."

חודש אחרי שנעלם הנער לא נתנה לכך המישטרה פירסום בכלי־התיקשורת. האב פנה לעיתונאים שונים, כדי שיעזרו לו לפרסם כי בנו נעדר ואולי מישהו ראה אותו. גם כאן הוא עבר דרך יסורים בירו־קראטית ישראלית טיפוסית, עד שקיבל את אישור המישטרה להקרנת תמונת הנער בטלוויזיה.

כשפורסמה תמונת הנער בטלוויזיה, חל מיפנה בפרשה. ציירת מאופקים התקשרה ואמרה, שאותו ילד היה אצלה וביקש ממנה עבודה. האב נסע אליה מייד : „חשבנו אולי קיבל מכה ואיבד את ה־זיכרון. אני גם לא רוצה לחשוב מה הוא עשה שם. למה הוא לא התקשר הביתה.

הציירת סיפרה, שנער הדומה לדויד, שנראה מלוכלך, מוזנח, משוטט בדרכים, בא אליה וביקש עבודה. הוא סיפר שאין לו הורים. מכיוון שבעלה לא היה, היא אמרה לו לבוא יותר מאוחר. אך הילד לא הופיע שנית. השוטרים היו שם וסרקו את האיזור. לא נמצא דבר.

הציירת משוכנעת שהנער הוא דויד.

סיפר עליה האב : „היא עושה רושם של אשה משכילה, רגישה עם טביעת־עין. היא בטוחה שזה הילד. היא טוענה שזיהתה את תווי־הפנים. היה ילד אצלה. אני לא מאמין שזה פנטסיה. היא אם לילדים, ועושה רושם של בן־אדם רציני. אבל גם את הילד שהיה אצלה הם לא מצאו. התעלומה הזו מוציאה אותי מדעתי."

אימו של דויד, פולה, יושבת כל הזמן בשקט, כאילו אדישה : „אני מרגישה ש־איבדתי בן. אפילו אם הוא היה חי, אז עם חיפושים כאלה כמו שהם עשו, הוא כבר לא נשאר בחיים. אני לא יורדת לחנות, לא יוצאת, לא מסתובבת בין אנשים. מתאפקת כל היום, נשברת בלילות. לתפקד בבית — חייבים.

דובר מישטרת הצפון, עדי גונן, מגיב על טענות ההורים : „השקענו מאות רבות של שעות חיפושים — ביבשה, בים, מתחת לים, ועם מסוק באוויר. חקרנו גם כיוונים נוספים, לאו־דווקא בנושא הטביעה. המיש־טרה עשתה פה מעל ומעבר מבחינת המש־אבים שהושקעו, הן בכוח אדם והן בהוצ־אות.

„ההורים, בצערם, מתעלמים מכך. יש מומחים שאינם פוסלים את האפשרות, ש־הגופה טרם נפלטה. נסיבות המיקרה מחז־קות את ההשערה שלנו, שהמדובר בטבי־עה. ועם כל הכבוד לחוות־הדעת של ה־מציל, מומחים בחיל־הים מעריכים ש־הגופה עוד תיפלט. היו מיקרים שגופה ניפלטה גם אחרי כמה חודשים.

„להורים, שאין לדון אותם בצערם, יש כל מיני דרישות, שאנו פשוט לא יכולים למלא."

והאם בשלה : „אני רוצה את הילד שלי."

החיפושים נמשכים

פרופסור מוריס הכט ראש מכון האגמים והימים, יורד עם קבוצה בת שמונה צוללנים לסריקה בחוף־הים. זהו החיפוש היסודי, הרביעי במיספר. גם הם לא העלו דבר. בכיוון זקירה זה מגייסת המישטרה את המשאבים המעולים ביותר העומדים ברשותה ואף הפעילה מסוק, אך ללא תוצאות.

(המשך מעמוד 15)
היסודית ובתוצאותיה הבלתי־נמנעות.

זרע הפורענות

כדי לעמוד על חלקנו באחריות לזוועות שקרו מאז, יש לזכור מה היה המצב ערב מילחמה זו.

לבנון היתה רחוקה מלהיות מדינה נוצרית. היו מובלעות דרוזיות ומוסלמיות, היתה מיני־מדינה של אש״ף בדרום. בגבול הישראלי־לבנוני שרר במשך שנה שלמה שקט מוחלט, שהובטח על־ידי שביתת־נשק אשר אש״ף (כימעט במפתיע) הצליח לשמור עליה בקפדנות, למרות התנגדות פלגיו הקיצוניים.

היה צריך להיות ברור כי כל מהלומה על המיבנה העדין הזה תנפץ אותו לרסיסים, וכי התוצאות תהיינה בהכרח הרות־אסון.

המיליציות השונות של העדות והחמולות, וגם כוחות אש״ף, מילאו קודם כל תפקיד של הגנה עצמית — הגנה על האוכלוסיה במובלעות עדתיות ולאומיות, שלכל אחת מהן היתה צפוייה במציאות הלבנונית סכנה של השמדה וטבח. כשם שהמיליציות המארוניות השונות הגנו על ריכוזי המארונים מפני הדרוזים, אויביהן המסורתיים (שערכו בהן שחיטות מחרידות במאות שעברו) כן הגנו האירגונים הפלסטיניים על מחנות־הפליטים מפני גורל דומה.

הפריצה של שרון ללבנון שברה את האיזון העדין, כפריצת שור לחנות־חרסינה. לא רק הפלסטינים, אלא גם האוכלוסיה המוסלמית, הסונית, השיעית והדרוזית — הופקרה לגורלה, אחרי שהגנתה העצמית הצבאית נשברה על־ידי צה״ל. פריקת נשקן של המיליציות ה„שמאליות״ (בלבנון „שמאלי״ פירושו „מוסלמי״) הפך עדות אלה לצאן המובל לטבח.

מצב זה עלול בשנים הקרובות להוליד תוצאות נוראות — ואז תרחץ ישראל את ידיה במי הצדקנות. זה יקרה כאשר צה״ל שוב לא יהיה נוכח בשטח. „גויים יהרגו גויים״.

אך הזרע לפורענות זו נזרע בשלושת החודשים האחרונים — על־ידינו.

הטענה כאילו אין השילטון מועבר למיליציות, אלא ל„צבא הלבנוני הלגיטימי״, המייצג את השילטון הריבוני, אינה אלא אחיזת־עיניים. אין הבדל רב בין הצבא הלבנוני ובין הפלאנגות. בצבא, כפי שהוא קיים עתה, שולטים המארונים. הוא יהיה כפוף לנשיא המארוני, איש הפלאנגות. האינטרסים של האוליגארכיה המארונית ינחו אותו. יתכן שצבא זה יתאפק במידת־מה בהתנהגותו כלפי המוסלמים. מאחר הנשיא החדש מעוניין ליצור מידה כלשהי של קונסנזוס לאומי.

אך שום הגבלה כזו אינה חלה עליו בהתנהגותו כלפי הפלסטינים.

עתה נערכים מעצרים המוניים של פלסטינים „חשודים״, וסתם גברים פלסטיניים ש„אין להם ניירות כשרים״. מאות אלפי יהודים למדו במאה ה־20 את משמעות המילים האלה על גופם. זהו סימן מובהק לגבי מטרותיו של הצבא הלבנוני ה„חוקי״, ואדוניו המארונים. הגברים (— בעלים, אחים, אבות, בנים —) נעלמים — אולי ישובו, אולי לא. אולי יעונו, אולי לא. אולי יגורשו אל מעבר לקו הסורי, כפי שהודיעו השבוע ידיעות מביירות.

המטרה היא לא רק ברורה, אלא גם מוצהרת. מנהיג בכיר של המארונים הכריז השבוע כי מטרת הממשל החדש בלבנון היא לגרש 450 אלף מבין 500 אלף הפליטים הפלסטיניים — מגורשי ארץ־ישראל ובניהם.

לאן? יש רק גבול אפשרי אחד: סוריה. אין שמץ של סיכוי שימצאו שם בית חדש. הם יהיו מושלכים בשדות, קורבנות לתהפוכות הטבע והמישטר. זה יהיה פרק חדש בתולדות הטרגדיה הפלסטינית, המזכירה באופן מחריד את הטרגדיה היהודית.

גם אז תוכל ישראל להגיד: מה זה נוגע לנו? ערבים מתאכזרים לערבים. זה מצער, אבל אין זה מעניינו.

הוא הדין לגבי הפליטים ש„נעלמו״ בדרום־לבנון. גם זהו סיפור „יהודי״: המתים נעלמו „בלילה ובערפל״.

כאשר פלשה ישראל ללבנון, חיו בגטאות הפלסטיניים בדרום־המדינה בין 120 ל־200 אלף פליטים — אותם שנשפכו אל מעבר לגבול ב־1948, ושלא זזו משם. הם ובניהם.

ב„מחנות״ אלה נערכו קרבות. לאחר מכן הם היו במשך כמה שבועות סגורים ומסוגרים — שום עיתונאי, מקומי או זר, לא הורשה להיכנס לשם. כאשר הורם המסך, לא נותר כימעט דבר מכל המחנות — הבתים פשוט נמחקו מעל פני האדמה. המבקרים ראו לפניהם נוף של הירושימה, ובו כמה נשים וילדים, ש„גרו״ בין החורבות, לפעמים בחדרים ללא־גג, שמהם נותר רק קיר אחד.

לפי האומדנה הרשמית של אונר״א, חיו במחנות אלה לפני המילחמה 117 אלף איש ונותרו מהם עכשיו 60 אלף. צה״ל הודיע שנשארו בתחום שילטונו רק כ־30 אלף. כל האחרים — בין 50 ל־100 אלף איש ואשה, זקן וילד — „נעלמו״.

נעלמו — לאן? נעלמו — איך?

אין אנשים נעלמים בשטח־כיבוש, אם אין הכובש רוצה בכך. הרצון הזה היה קיים, והיווה את אחת ממטרות־המילחמה. יעקוב מרידור, הנוכל הבינלאומי, עשה תנועת־יד וציווה „לנפנף״ את הפליטים לעבר הקו הסורי. מאז הם נעלמו.

בימים האחרונים מופיע מרידור — אותו מרידור — ושופך דמעות־תנין על גורלם המר של הפליטים — אותם שנותרו — ביגלל מחדלי אונר״א.

לכושה יש גבול. אבל אין גבול לחוסר־הבושה.

פוגרום אלקטרוני

האזרח הישראלי, הקורא דברים אלה בכורסתו הנוחה, בחוג מישפחתו, כשהוא מוקף בחפציו ובוטח במצבו הכלכלי, יכול לדמיין לעצמו רק בקושי את ממדי הסבל האנושי שנגרמו על־ידי החלטתו של איש אחד לפלוש ללבנון.

איך ביכלל ניתן לדמיין את האומללות של מאות אלפי בני־אדם?

נוסף על האומללות שפקדה בתים בישראל — בתיהם של 370 הרוגים ומאות רבות של פצועים — הנה חשבון קצר, חלקי מאוד:

עם ראשית הפלישה נכבש דרום־לבנון, נהרגו ונפצעו אלפי לבנונים ופלסטינים, נהרסו ונפגעו מאית בתים, נמחקו מעל פני האדמה מחנות־פליטים שבהם גרו רבבות בני־אדם, נעצרו ונכלאו במחנה־ריכוז אלפים רבים של גברים שנחשדו כ„מחבלים״ (למעשה כל פלסטיני זכר בגיל מסויים), גורשו צפונה־מיזרחה קרוב ל־100 אלף בני־אדם, בעיקר נשים וילדים, שאין להם עתה בית או פרנסה.

במצור של ביירות המערבית נהרגו ונפצעו אלפים רבים נוספים, נהרסו ונפגעו מאות בתים. בעת המצור בוצעו פישעי־מילחמה מובהקים, כגון הפצצות־הטרור שלא היתה להם שום מטרה מילבד יצירת פאניקה בקרב אוכלוסיה אזרחית. במשך 70 ימי המצור נהרגו גברים ונשים, ילדים וזקנים, נקטעו אבריהם, נקברו חיים מתחת להריסות.

זה היה פוגרום מסוג חדש — פוגרום אווירי, אלקטרוני, מתוחכם.

בשלב זה — לפני שאתילא וצברה! — נהרגו, לפי אומדן־המישטרה הלבנונית, 17 אלף אזרחים, רובם פלסטינים, בני שני המינים וכל הגילים. גם האומדן הישראלי הרשמי מגיע ל־10 אלפים.

אחר־כך בא הטבח במחנות־הפליטים, בידי הפלאנגות שהובאו על־ידי ממשלת־ישראל. היתה זאת רק זוועה אחת בים הזוועות.

בכך לא נגמרה הזוועה. מאז „נעצרו״ מאות, ואולי אלפים. „מעצר״ כזה פירושו —קריעת־מישפחות, עינויים, הרג או גירוש מעבר לגבול, כך שהמישפחות נשארות חסרות־כל, ולא תהיה להן ברירה אלא לברוח לשם גם הן. בתים נהרסים בסיטונות. רבבות מישפחות, שיוותרו ללא כיסוי אמיתי בחורף הלבנוני האכזרי, יצטרכו לחפש מיקלט כלשהו מעבר לקווים.

ועל הנותרים מאיימת — יום־יום ולילה־לילה — סכנה של שחיטות חדשות.

כלי־התיקשורת הישראליים מודיעים עתה, כימעט מדי יום, בהנאה גלויה, על מעשי־זוועה גדולים וקטנים, על מעשי הרג, הרס וחטיפה. הדברים נמסרים בפי הדוברים הישראליים בסיפוק רב: „הנה כי כן,״ הם כאילו אומרים, „אנחנו כבר לא שם, ובכל זאת הם רוצחים את הפלסטינים. זה מוכיח שאנחנו היינו בסדר.״

לא, זה מוכיח את ההיפך. כי כל הסבל הזה, כל הסיוט המתמשך, כל המעשים המחפירים האלה הם תוצאה ישירה של הפלישה הישראלית, שהפקירה את האוכלוסיה הפלסטינית כעדר חסר־מגן בידי השוחט.

וחייב אדם ישראלי לשאול את עצמו: בשביל מה?

מה השיגה ישראל במיבצע זה, שגרם לאסון נורא כל־כך לאנשים רבים כל־כך?

גם לדעת מחייבי־המיבצע, הוא השיג מעט מזער. אולי נמנעו כמה תקריות־גבול במרוצת השנים הבאות. השגת כל שאר מטרות־המילחמה, הגלויות והמוסוות, נכשלה.

כימעט ונדמה שגרימת סבל למאות אלפי הפלסטינים, פליטי האסון של 1948 וצאצאיהם, שכל פישעם הוא שהם פלסטינים, הפכה מטרה בפני עצמה.

אם כן, הרי זוהי המטרה היחידה שהושגה במלואה.

כאן גרה מישפחה

קאריקטורה בוושינגטון פוסט מראה את בגין אומר לשרון „במחשבה שניה...״ — אחרי שהמוני ישראל הפגינו כשבידיהם שלטים האומרים „חרפה״, „אנחנו רוצים בתשובות״, „ישראל דורשת חקירה״. כך מתאר הקאריקטוריסט „רות״ את כניעת בגין.

ציונות פלסטינית

זה במיקרה הכנסתי לתיאור זה דימויים יהודיים: פוגרומים, גטו גירוש המוני, „לילה וערפל״, מעצר אנשים חסרי־ניירות, מחנות־ריכוז, בריחה מגלות לגלות.

הסיפור הפלסטיני הפך סיפור יהודי. הפלסטינים הם עתה היהודים של המרחב — נרדפים ונדכאים, מנסים להישרד בעולם מתנכר, קורבן ניצחי של האנטישמים החדשים.

בשעתו שיכנע הגורל היהודי את אבותינו להסיק את המסקנה המתבקשת: שאי־אפשר לשים קץ למצוקה היהודית אלא על־ידי שינוי מצבם של היהודים עצמם. לא עוד מיעוט מפוזר, אלא עם המתרכז במולדתו ההיסטורית. לא עוד חסרי־ישע הנתונים לחסדי זרים, אלא עם הנוטל את גורלו בידו, המקים לעצמו מדינה ריבונית, כדי שיוכל להגן על עצמו ולהחזיק מעמד בעולם אדיש ואכזרי.

זהו הרצל. זוהי הציונות.

אין שמץ של ספק שהגורל הפלסטיני המודרני, שבא לידי גילוי כה מחריד בפרשת לבנון, יביא את הפלסטינים לכלל אותה המסקנה עצמה. אי־אפשר לשים קץ למצוקה זו אלא על־ידי שינוי מצבם של הפלסטינים. לא עוד מיעוט מפוזר של פליטים, אלא התרכזות במולדת. לא עוד חסרי־ישע הנתונים לחסדי זרים — ישראלים וערבים כאחד — אלא עם המקים לו מדינה משלו, שבה יוכל להתגונן ולהחזיק מעמד בעולם מתנכר: רק כך יוכל להימנע מליפול קורבן לשואה, כפי שפקדה את היהודים.

זוהי הציונות הפלסטינית, אשר ראשי אש״ף מטיפים לה עתה כלפי פנים וחוץ.

הר הגעש

המוסר היהודי, שהתעורר מול מראי זוועה של שאתילא וצברה, האם הוא יוכל להישאר אדיש כלפי שאר פירקי הטרגדיה? ישראל היא מדינה יהודית. היא מדינתם של שרידי־הפליטה, לא רק מבחינה גופנית, אלא גם מבחינה רוחנית. היתכן כי המראה של עם אחר, שגורלו דומה כל־כך לגורל היהודים, לא יעורר בה רגשות עמוקים? האם תוכל להתעלם מן העובדה כי לישראל עצמה היה חלק כה רב ביצירת הטרגדיה הזאת, המתרחשת לנגד עינינו, ובמידה רבה כתוצאה ישירה ועקיפה של מעשינו?

זוהי בעייה מוסרית עמוקה. זוהי גם בעייה פוליטית מעשית.

כל עוד נמשכת טרגדיה זו, לא יתכן שלום. הטרגדיה תפרוץ שוב ושוב ממעמקי האדמה, כמו הר־געש. לעולם לא תהיה מנוחה למדינת־ישראל, כל עוד לא יימצא פיתרון הוגן, אנושי וסביר לבעייה זו.

לא תמיד משתלבים בחיי העמים צו־המוסר וצו־התבונה. לא תמיד הפיתרון הפוליטי הנכון הוא גם הפיתרון המוסרי הנכון.

במיקרה זה, המוסר והתבונה כרוכים זה בזה לחלוטין. ההתקוממות המוסרית, שאת ראשיתה ראינו בשבועות האחרונים, צריכה להביא גם להתעוררות התבונה הלאומית.

יהודים אנחנו. המוסר היהודי והתבונה היהודית כאחד מצווים עלינו: לשים קץ לטרגדיה היסטורית זו, שלנו היה חלק כה רב בהיווצרותה.

לילה ללא מורא

(המשך מעמוד 65)

מכה, או לסייע לה לשקם מחדש את חייה בלעדיו?

סדנה חשובה עסקה בפורנוגרפיה כאלימות: כיצד שימוש בתצלומי־אונס, מכות ושימוש בילדים לצורכי פורנוגרפיה מעודדים אלימות. סדנה אחרת: אלימות נגד נשים בשפה, בסיפרות, במדייה.

עוד סדנות: מעמדה של האשה הערבייה בחברה הערבית המסורתית ובחברה הישראלית; יחסן ועמדתן של נשים למילחמה.

תוריד את היד!

כרזת המחאה המרכזית של הכנס היתה: „החזירו לנו את הלילה.” לכאורה, כותרת משונה. לא ברור בדיוק מה היא רוצה לבטא. בכיתות קטנות, שבהן התפזרו הנשים, הובהר הנושא. גם הנשים רוצות באפשרות ללכת באופן חופשי בלילה, מבלי להיות מוטרדות על־ידי צפירות של מכוניות, שריקות, ופחד מפני התנפלות או אונס. לדעתן, נוגעת כותרת זו בכל השאלות המטרידות את האשה הישראלית.

בסדנה „איך אנו מגיבות לאלימות,” סיפרה כל אחת על מיקרה פרטי שאירע לה.

● „אני באוטובוס דחוק וצפוף. מישהו נדבק לי לשדיים עם המרפק. התחושה שלי — אין־אונים. לא נעים להגיד בקול רם: סלק את הידיים מהחזה או מהישבן שלי! את חושבת: אולי זה רק נדמה לי? אולי זה רק מיקרה? הסתובבתי וצעקתי: תוריד את היד. תגובתו: שקרנית, זה הדימיון שלך.”

● „גבר עוקב אחרייך. אין אף אחד ברחוב. שעת ערב. מה לעשות?”

● הטרדות של בוס. איך להגיב? „הוא ניגש, משך לי בחולצה והסתכל פנימה.”

● לכנס הגעתי במונית, ישבתי ליד הנהג. אני מביטה, ופיתאום מגלה שהמיכנסיים שלו פתוחים. מה לעשות? זה שהייתי בדרך לכאן, נתן לי ביטחון. אז פתחתי עליו את הפה ודרשתי שיסגור מייד את המיכנסיים. תשובתו: 'חם, חם.' אז מה צריך לעשות?”

מישהי מציעה דרך לפיתרון. היא מספרת שבפאריס התארגנה קבוצת נשים והן שרקו לבחורים ברחוב. הן ניגשו לבחורים בבתי־הקפה ושאלו: אפשר לשבת לידך? צבטו בישבן של גברברים ברחוב. זה היה מיבצע גדול שקיבל כיסוי בעיתונות — וזה השפיע.

בסדנה „אלימות במישפחה” שוטחת אשה מוכית את שעברה, עד שהצליחה להיפרד סופית מבעלה האלים: „הגישה המסורתית אומרת: אשה אוהבת שמרביצים לה. וברבנות משכו אותי בלך ושוב, בשביל 'שלום בית'.” האשה, לא ממוצא מיזרחי ולא משיכבה חברתית נמוכה, המשיכה: „צריך להפיץ שמרביצים לנשים לא רק מרוקאים. זה גם בכרמל בחיפה וגם פרר פסורים.”

הסמינר „נשים במילחמה” נפתח בשאלה: „האם אנחנו צריכות לתת את הדעת שילדי קריית־שמונה ישנו בשקט בלילה, וילדי צברה ושאתילא לא? יש לשרש מן היסוד את התפיסה הזאת של: 'מגיע לי ולך לא.' גורל הנשים והילדים בלבנון צריך לעניין ולהדאיג אותנו. עלינו לגבש עמדה לגבי המילחמה. לא ייתכן לאפשר שמילחמה כמו האחרונה תפרוץ, ואנו נישאר פאסיביות מתוך הגישה של 'אנו נשים, מה אנחנו יכולות לעשות?' אנו יכולות לעשות הרבה. יש לנו בעלים, אבות וילדים בצבא.”

בסמינר שהוקדש לאשה הערבייה סיפרה אפנאן עלי (25) מעכו, לומדת לתואר שני מתמטיקה בטכניון. „הדיכוי של האשה הפלסטינית הוא משולש. גם פוליטי — על היותה פלסטינית, גם חברתי — היא כוח עבודה זול, וכאשה בתוך החברה הערבית.

„בחברה הערבית,” אמרה אפנאן, „כשהבת חזקה מדי ויש לה אישיות עצמאית, היא מצליחה לפרוץ ולצאת החוצה. אך כשהיא מהססת, האבא יכול לכבול אותה ולהכות אותה בנימוק של כבוד המישפחה.” המכנה המשותף לכל יתר הנושאים שנדונו בכנס, היה הרצון לשאוף ולחתור לתדמית אחרת.

כשהחל מיצעד הנשים ברחובות חיפה, צחקו להן הגברים וניחכו. בסיומה הם עיינו בכובד־ראש בדפים שחולקו להם. נשים נרשמו לקבל חומר הסברה.

שוש מיימון

הזמרת עירית בולקא (משמאל) גירשה מדירתה חבורת לסביות, שהיו פרועות

גירוש הלסביות

המסיבה היתה בעיצומה. יותר מתריסר נשים, ועימן כחצי תריסר כלבים, הפכו את הדירה מספר 5 בבניין

בולקא בהופעה
— מסיבה רועשת

שבכיכר־מלכי־ישראל 13 לאטרקציה של כל השכנים.

הבשורה על השימחה עברה מפה לפה, ומשכן לשכן: „תלכו מהר לראות איזה מסיבה עושות הלכביות בדירתה של עירית בולקא. אפשר לראות אותן מחדר־המדרגות, הדלת לא סגורה. יש שם נשים וכלבים ביחד. ואיזה רעש! הנשים צורחות והכלבים נובחים...”

השכנים השמרנים לא ידעו כיצד להתייחס לתופעה. חלקם זעמו, חלקם נבוכו,

השכנים השמרנים בבניין לא ידעו כיצד להתייחס לתופעה

אחרים העירו הערות גסות. „מדוע הביאו כלבים? זה במקום גברים,” התלוצץ אחד מהם. „הכלבים שומרים על הנשים”.

דיירי הבית לא נהנו מהמסיבה. הם קראו לזמרת עירית בולקא, ששכרה את הדירה, וביקשו הסברים.

עירום חלקי

הזמרת ביקשה לצאת מהפרשה בצורה מכובדת ככל האפשר. היא פנתה לבית־מישפט השלום בתל־אביב וגוללה את האחריות על שתיים מחברותיה.

במרס 1981 השכירה בולקא אחד מחדרי דירתה השכורה — כך היא סיפרה בתצהירה — לאחת מידידותיה הטובות. היתה זו מזל חמדי, לסבית תל־אביבית. מזל קיבלה את רשותה של עירית לשכן בדירתה גם את חברתה לחיים, טליה לוי.

בין הצדדים — עירית מזה ומזל וטליה מזה — לא נערך כל הסכם פורמאלי. אך שתי הנשים ששיכנה עירית בדירתה היו, למעשה, דיירות־מישנה. הן הסכימו, בעל־פה, לשלם לבולקא דמי שכירות, את חלקן בהוצאות, באגרות ובתשלומים שונים.

בהסכם שבעל־פה הדגישה עירית את רצונה, שהשתיים לא ישכנו בדירה אחרים או אחרות, או יתפסו בה חזקה.

בולקא במסיבה
— של נשים וכלבים

סידרה מאורעות מוזרה עברה על שלוש הדיירות של הבית שבכיכר־מלכי־ישראל 13. עד אפריל '81 חיו השלוש בשלווה ובשקט. לפני כשנה וחצי בערך, נפרדו שתי בנות הזוג, טליה ומזל, ונסעו לארצות־הברית. מפעם לפעם נהגו לחזור לארץ, ולהביא לדירתה של הזמרת בולקא את בנות־הזוג החדשות שלהן.

אחרי חודש חלתה עירית בולקא ונאלצה לעזוב את דירתה, כדי לקבל טיפול רפואי בביתם של הוריה.

ב־30 בספטמבר השנה חזרה טליה לוי מארצות־הברית ועימה באה לדירה תיירת הולנדית. הלסבית ההולנדית ניהלה חיים אינטימיים עם חברתה של הזמרת. עירית בולקא טענה, בבקשה שלה לבית־המישפט, שההולנדית והחברה הישראלית שלה, נהגו להתעלס בפרהסיה, ולהתהלך בעירום חלקי — דבר שהפריע לבעלת־הבית.

אך זה לא היה עדיין הכל.

ב־3 באוקטובר אירגנה טליה לוי, מסיבת נשים, שבה השתתפו 15 חברות. הן הקימו רעש והביאו לדירה גם את הכלבים שלהן. קולות השימחה שעלו ממסיבת הנשים ונביחות הכלבים שלהן, הפכו — לדבריה — למיטרד לכל דיירי הבית.

הזמרת ציינה, שדרשה מחברתה להפסיק צורה זו של בילויים בדירה, אך זו זילזלה בה. אז, פנתה עירית בולקא לבית־מישפט, וביקשה צו־ביניים, שיאסור את מסיבות־הנשים בדירה שלה.

נשים אחרות

עירית בולקא היא צעירה יפה מאוד, בעלת גוף חטוב, באמצע שנות ה־20 שלה. היא התפרסמה בעיקבות השיר מונה ליזה, שחיבר עבורה עורך־הדין של הבוהמה, יואל ריפל, בתחרות לבחירת השיר שייצג את ישראל באירוויזיון.

ואילו הזמרת הצעירה בקשה לצאת מהפרשה בצורה מכובדת

השיר מונה ליזה לא זכה במקום של כבוד בתחרות המוקדמת, אך עירית בולקא תפסה בזכותו מקום במפת הבידור הישראלית.

הזמרת בעלת פני מלאך הופיעה זמן־מה בבית־הובן בדיזנגוף, אך לא הצליחה במיוחד. היא אוהבת ללבוש מיכנסי ג'ינס, להופיע במסיבות ולהיראות בחברת אנשי בוהימה.

עורך־הדין יואל ריפל, שכתב את המלים לשיר של עירית בתחרות לקראת האירוויזיון, הוא גם הפרקליט שבאמצעותו הגישה הזמרת את בקשתה לבית־המישפט.

ריפל סיפר, שאסר על הזמרת לשוחח עם עיתונאים. „הדבר עלול להזיק לנו בבית־המישפט”, טען הפרקליט. „אני מבין מה אתם רוצים לשאול את עירית בולקא,” אמר לעיתונאים, „לכן אנו לא מעוניינים בפירסום.”

שופט השלום דויד בר־אופיר נענה לבקשת הזמרת וציווה, במעמד של צד אחד, לאסור זמנית את מסיבות הנשים הלסביות בדירתה של עירית בולקא.

לא ברור מדוע חגיגות הנשים הלסביות מהוות מיטרד יותר מאשר מסיבות של גברים או מסיבות מעורבות. אך יתכן כי הזמרת רצתה להעניש את חברתה, טליה, אחרי שהפרה את הבטחתה שלא להביא לדירה נשים אחרות.

ספורט

כדורסל

מי יהיה המאמן

בשבוע הבא צפוי דיון סוער באיגוד הכדורסל: ההכרעה מי יהיה המאמן ה־לאומי לאליפות אירופה, שתיערך במאי 1983 בצרפת.

על התפקיד המכובד נאבקים שלושה מועמדים — שמואל יעקובסון, בן ה־48, שהתפטר מאימונה של הפועל תל־אביב לפני כמה חודשים; צבי שרף, בן ה־30,

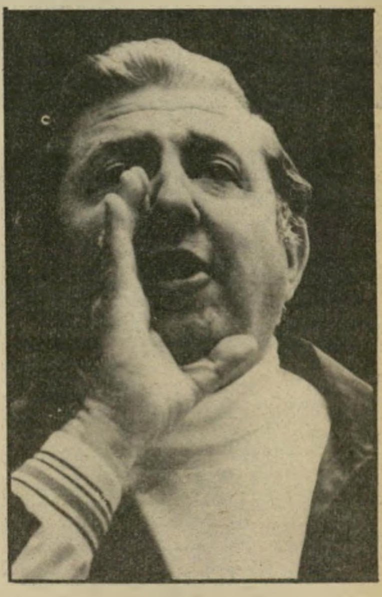

מאמן יעקובסון
החזק מכולם

המאמן את הפועל רמת־גן; אריה מלינ־יאק, בן ה־33, המאמן את הפועל חולון.

ליעקובסון יש עדיפות בזכות הוותק והנסיון שצבר. הכל סבורים, שבמשימה כמו הכנה לאליפות אירופה, חשובה מכל היכולת בניהול מישחק. והרי אין עוררין על כך, שמבחינה זו יעקובסון הוא החזק מכולם.

כדורגל

תקציב למסתננים

לאנשי הנהלת קבוצת הכדורגל של בית״ר ירושלים לא היה קשה להבחין החודש בחוסר־הפרופורציה בין מיספר הכרטיסים שנמכרו בקופות, ובין כמות הצופים שמילאו את היציעים. העובדות לא הותירו ספק בליבם של המנהלים: יש יותר מדי מסתננים במיגרש.

סיור היקפי. התופעה, שאינה חדשה במיגרשי הכדורגל, אילצה את הקבוצות להילחם בה במשך השנים. קבוצות רבות שכרו את שירותיהן היקרים של חברות שמירה מיקצועיות, המתמחות באבטחת מופעים. ההרגל הישן להעמיד סדרנים מבני־המקום, לא עמד אף פעם במיבחן. היה צורך באנשים מיקצועיים, שאינם מכירים את האוהדים.

אחרי שנה עם חברת מביט, החליטה בית״ר ירושלים לחסוך את ההוצאות היק־רות, ולנסות לצמצם בכוחות עצמה את התופעה. אך במיגרשה הישן של הקבוצה הירושלמית ימק״א לא קל הדבר לביצוע. סביב המיגרש הביתי, השוכן בלב ליבה של עיר־הבירה, גדרות, חומות וקירות שאינם שמים סכר מפני המסתננים.

מנהל־קבוצה ז׳רז׳בסקי
שירותים יקרים

עורך־דין יוסף ז׳רז׳בסקי, מנהל הקבוצה הבית״רית, סיפר להעולם הזה על הנוהלים החדשים לשמירה, החל מהשבוע: „כן, זוהי בעיה לא קלה אצלנו. החלטנו לתגבר את השמירה בשערים להגדיל הפיקוח על הסדרנים עצמם. כמו כן, יבוצע סיור היקפי של שוטרים מסביב לחומות־המיג־רש מדי כמה דקות.״

גם השנה, כמו בשנה הקודמת ייאלצו האוהדים המסתננים של הירושלמית לקנות כרטיסים כדי לצפות בקבוצתם.

סיקור

להוציא את הכעס

אריאלה רבדל, דוברת רשות השידור, לא נאותה השבוע להתיר להעולם הזה לשוחח עם שלושת חבריו לעבודה של גדעון הוד. מאז דו״ח־רוגל — שבעיק־בותיו הודח הוד מתפקידו כראש מחלקת הספורט של הרדיו — לא מפסיק השדר להתרוצץ בין כלי־תיקשורת אחד למיש־נהו, להסביר ולהפיץ את גירסותיו.

„יחסים עכורים במחלקה הם שהביאו לפיצוץ ולהדחה,״ טורח השדר הוותיק לנתח את מסקנותיו האישיות, תוך כדי האשמת חבריו לעבודה בהסתה נגדו. זאת, למרות שהם יצאו נקיים ללא־רבב ממחדל־ספרד. הוד הפסיק לדבר על הכיבה שבגללה הוקמה ועדת־החקירה.

„למה לחבריו אסור להגיב על מסקנות הדו״ח, דבר שאין אוסרים על הוד?״ נשאלה דוברת הרשות.

היא משיבה בטבעיות: „אחרי שהודח מתפקידו, פנו אליו כלי־התיקשורת. האדם הזה נפגע, נעשה כלפיו מעשה קשה, וחשוב היה לו להוציא את כל הכעס שלו,״ הסבירה הדוברת.

הוד אמר כל שרצה, חבריו חורקים שיניים וממלאים את פיהם מים. היחסים העכורים הולכים ומתעמקים. לדבריו של הוד, יחסים אלה הם שהביאו להדחה.

כתבת הספורט של „העולם הזה״ פגשה בלונדון בכדורגן הבינלאומי ארדילס

כמו בתיאטרון!

הידיעה ברמקול הקפיצה את עש־רות אלפי צופי איצטדיון הכדורגל הלונדוני. כמה דקות לפני תחילת המיש־חק, כשהם דרוכים לחזות בהתמודדות, הפתיע אותם הקריין בקול נרגש: „האורח שלנו במישחק היום הוא אוסוולדו אר־דילס!״

די היה בהודעה הקצרה. ההמון פרץ בתרועות ושאגות של גיל ומחיאות־כפיים. רבים ניפנפו בדגלים והפנו ראש לעבר היציע המרכזי והמהודר של איצטדיון וייט־הארד־ליין שבלונדון, שם ישב הכוכב הארגנטיני לחזות אף הוא במישחק.

ישבתי ביציע המכובד, ואוזניי עמדו בקושי ברעש מחריש־האוזניים.

בשוך מחיאות־הכפיים החלה תיזמורת מנגנת שירי־לכת אנגליים מסורתיים. צמר־מורת של התרגשות אחזה בי, כשמקהלה אדירה של 50 אלף גרונות הצטרפה בשירה אדירה לנגינה.

לא הייתי האשה היחידה בקהל. סביבי ישבו עשרות נשים אנגליות, לבושות בקפידה. בהן גם קשישות חייכניות לא מעטות.

העיסקה הכדאית ביותר. ביקור הכוכב הבינלאומי הפתיע את הנוכחים. המופתע מכולם היה מנהל קבוצת טוטנהם, קיט ברקנשאו, שלא ציפה לפגוש את שחקנו לשעבר, בוודאי שלא בחודשים הקרובים.

קבוצת טוטנהם הלונדונית רכשה את אוסוולדו („אוסי״) ארדילס הארגנטיני לפני שנתיים וזכתה בשל כך בכותרות עולמיות. ארדילס היה השחקן שניווט את נבחרתו לזכיה בגביע־העולם של שנת 1978, וכך קנה את שמו. רכישתו בידי טוטנהם היתה הרכישה המפתיעה ביותר שהיתה מעולם בכדורגל. היום הכל יודעים שהיתה זו העיסקה הכדאית ביותר שעשתה קבוצה אנגלית. מאז שאוסי הצטרף לשו־רות טוטנהם הוכפל מיספר אוהדיה, ועיני כל הכדורגל האנגלי היו נשואות אליה.

קבלת־הפנים הספונטנית, שערכו הצופים האנגלים לכדורגלן הדרום־אמריקאי, לא היתה מיקרית. באנגליה למדו לאהוב את הכוכב הזר, כהוסיף למהירות, לעוצמה הגופנית הרבה, ולבעיטות־השער מלאות־התנופה והמרץ של הכדורגל האנגלי, גם את הברק של המישחק הטכני המושלם, נוסח דרום־אמריקה, שחסר כל־כך לשח־קנים האנגליים.

ארדילס הפך אטרקציה, ואלפי אוהדים זרמו לחזות בתעלוליו. מאז נוספו לקבוצה הלונדונית מעריצים גם בדרום־אמריקה הרחוקה, בעיקר בארגנטינה. פופולאריות טוטנהם הזניקה באופן טיבעי גם את רווחיה, למקום הראשון באנגליה. הקבו־צה יכולה היתה השנה להרשות לעצמה — בפעם הראשונה מזה מאה שנות קיומה — להצטרף למועדונים האכסקלוסיביים המע־טים בעולם, המציעים לאוהדיהם לא רק מישחקי כדורגל מרתקים, אלא גם איצ־טדיון מפואר, המאפשר בילוי חברתי גדוש ונעים.

תרבות הכדורגל. הייתי אורחת אי־שית של קבוצת טוטנהם. מלווי הציעו לי להתלבש באלגנטיות, כמו לתיאטרון. צחק־תי. הסבירו לי שכך ארגיש יותר בנוח.

כשבאתי למיגרש. הפסקתי לצחוק. לרא־שונה הבנתי את מלוא משמעות תרבות הכדורגל. אין זה המישחק השכונתי, ש־אנו מכירים בישראל.

היכל מפואר בן שלוש קומות, מרופד כולו בשטיחים מקיר־לקיר, עמד לרשות האוהדים, שטרחו לבוא לאיצטדיון בשעה 12 בצהרים, כשלוש שעות לפני תחילת המישחק. אולמות־הארוחה עצומים בגידלם, עמוסים בכיסאות קטיפה, בנברשות־בדו־לח, בבארים למשקאות, מכשירי טלוויזיה במעגל סגור, שבה מקרינים את מישחקי הקבוצה — אם מציעים לי את כל אלה, אין פלא שקהל האוהדים האנגלי הוא רציני כל־כך. החלטתי מייד להצטרף לקהל מעריצי הקבוצה.

לא, מאולמות אלה אין נהנים כל הצו־פים במישחק. הם בנויים מאחרי יציע המכובדים, שבו יושבים יקירי הממלכה ושועריה, התורמים הגדולים של הקבוצה ואורחיה מחו״ל — כמוני. מעל ליציע המכובדים יש יציע אחר, מיוחד במינו. כאן יש תאים אינטימיים, מוגנים בזכו־כית, מפוארים ומצויידים טוב יותר מתאי־הפאר שבתיאטרון הוויקטוריאני. יושבי התא זוכים, אם רצונם בכך, בארוחות־צהריים דשנות.

תענוגות התא האינטימי אינן בהישג־ידו של כל אוהד כדורגל, אלא אם כן יש באפשרותו לשלם את הסכום הצנוע של 30 אלף לירות שטרלינג למינוי של שלוש שנים — כ־15 מיליון לירות יש־ראליות!

כדורגלן ארדילס וכתבת־ספורט
מיגרש מלא נשים

נכחתי בפגישה המרגשת של ארדילס עם ברקנשאו, שנערכה במישרדו הפרטי של המנהל, בנוכחות החברים המקורבים בלבד. באותה פגישה נרגשת התברר, כי קיים סיכוי טוב שארדילס יחזור לשורות טוטנהם עוד לפני סיום חוזה שלו עם סאן־ז׳רמן פאריס הצרפתית, שקנתה אותו, לפי בקשתו, לפני כמה חודשים, בעיקבות משבר פוקלאנד. ארדילס יצא אז להגנת ארץ מולדתו, ובהצהרה לעיתונות הכריז, שהוא עוזב את אנגליה ולעולם לא יחזור לשחק בה.

געגועים. אוסי אינו מרשים בפגישה עימו. הוא נמוך קומה ורזה, שחרחר וחיוור, ביישן ונבוך. לא ניכר בו, כי פירסומו העולמי שינה את הליכותיו.

ארדילס שמח ללחוץ את ידי, כששמע שאני ישראלית, ולא שכח למסור ד״ש לאוהדיו בארץ. הוא הודה, שסיבת בי־קורו המפתיע באנגליה היא געגועיו לק־בוצתו־לשעבר. „הייתי עושה הכל כדי לחזור, ובעיקר אחרי שמשבר פוקלאנד חלף,״ סיפר.

אוסי בא ללונדון לבקש מקיט ברקנשאו, שיפתח במשא־ומתן עם הקבוצה הצרפ־תית, כדי שזו תשחררו עוד לפני סיום החוזה. כל הנוכחים שמחו והתרגשו על גילוי־הלב המפתיע.

קבוצת טוטנהם לא זכתה לנצח את יריי־בתה באותו מישחק, הקבוצה האנגלית לוטון טאון, ויצאה ממנו בתיקו, אחרי שהובילה ברוב שלבי המישחק. אך ל־טוטנהם היה זה יום חג, משום שנודע כי אוסוולדו ארדילס יחזור לשחק בשורותיה.

בשיחה הקצרה עימי הבע ארדילס תיק־ווה להגיע שנית, בבוא היום, לישראל. מראותיה ויופיה של ירושלים הקסימו את הכוכב הארגנטיני.

דינה תנון

נימוסים והליכות במיגרש־הספורט

במיגרשי־הכדורגל המפוארים של אנגליה אפשר לפגוש בנשים בתפקידים שונים, החל בסדרניות, בקופאיות ובשוטרות, וכלה בצופות רבות מאוד, המגוונות את הנוף הספורטיבי.

בישראל התופעה הזו נדירה. מלבד קומץ בנות מישפחת השחקן, שולט ביציעים הרוב הזיכרי.

הסנונית הנשית הראשונה בעולם הכדורגל הישראלי הגברי היא מירי זוהר (34), שסיימה זה עתה קורס לניהול כדורגל, וכיום משמשת מזכירת איגוד מנהלי קבוצות־כדורגל של ההתאחדות.

„כיום מתגלגלים כל־כך הרבה מיליונים בכדורגל, עד כי בהתאחדות התחילו סוף־סוף לדאוג, שיש יותר מדי אנשים המנווטים את כל המיליונים מבלי שהוכשרו לכך,״ סיפרה מירי להעולם הזה.

מירי עצמה למדה בקורס, שנערך במכון וינגייט, איך לנווט את המיליונים.

סדרנית. מירי לא הגיעה במיקרה לעיסוקה החדש. מלבד זאת שהיא אוהבת כדורגל ואת המתח של הספורט התחרותי, היא עסקה במשך ארבע שנים באירוח קבוצות מחו״ל. אז היתה שייכת למכבי נתניה. עבודתה במיגרשים דירבנה את הצעירה לחפש דרכים, כדי לשפר את האווירה במיגרשים וההתנהגות בהם. „גורם נשיי בכדורגל יעדן באופן אוטומטי את כל הנוהגים,״ סיפרה מירי מנסיונה. היא שמה לב כי האלימות מפתח המיגרשים פחתה מאוד, כשעמדה שם ושימשה כסדרנית.

בימים אלה מחברת מירי חוברת, שתכלול רעיונות לנימוסים ולהליכות במיגרש הכדורגל. השדר שמעון וילנאי קפץ על הרעיון, והחליט לכלול בתוכנית הרדיו הבלעדית החדשה, ממיגרש הספורט, פינה קבועה לדבריה של „חנה בבלי״ של הספורט.

המשחק הכי אלגנטי בעיר
אני כבר משחקת.
כן, גם לי יש כרטיס מנוי
ומספר קבוע במשחק שכולם
מדברים עליו.
גם כשאני נוסעת לחו״ל
המספר הקבוע משחק בשבילי.
תארו לעצמכם:
אני חוזרת ומגלה פתאום
בחשבון הבנק שלי
שניים וחצי מליוני שקלים.
בתכנית המנויים של מפעל הפיס
זה יכול לקרות.
כרטיס מנוי מס׳
******
מפעל הפיס
תכנית המנויים
להגרלות הרגילות
החל בהגרלה רגילה מס׳ 24/82
ועד להגרלה רגילה מכ׳ *****
וכן להגרלות החודשיות שיתקיימו
בתקופת תוקפו של כרטיס המנוי
שם המנוי אילנה ש.
תאריך 14/06/82
ראה תנאים על גב הכרטיס
הצטרף לתכנית המנויים בסניף הבנק
שלך, בביתני מפעל הפיס, בתחנות
ההרשמה, ולמחזיקי כרטיסי אשראי
באמצעות ״פייג׳קול״
טלפון: תל-אביב 03-654592,
ירושלים 02-296829, ו-9-02-233175,
חיפה 6-04-88794, ו-04-245871.
הטלפונים לשרותך 24 שעות ביממה.
תכנית המנויים של מפעל הפיס
משחק אלגנ

כ"ו תשרי תשמ"ג, 13.10.1982 מיספר 2354 72 עמודים שנה 47 המחיר: 40 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

הזמרת המפורסמת
תובעת את פינוי
חברותיה לדירה
בטענה שהן
עורכות

אורגיות לסביות

עירית
בולקא